

BUTLLETÍ OFICIAL DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

Número 54 / III Legislatura / Tercer període

Barcelona, 31 de març de 1989

SUMARI

4. INFORMACIÓ

4.80. Síndic de Greuges

— Informe al Parlament de Catalunya emès pel Síndic de Greuges (Any 1988) (Reg. 4563).

Presentació 3446
Introducció 3447

Llibre Primer Primera part

Secció 1: Administració general

I. Introducció 3448
II. Tipologia de les queixes 3448
III. Queixes significatives
— Administració i psicologia 3449
— La pensió que no arriba 3449
— Petits detalls 3449
— El pagament dels serveis d'incendis, un afer que crema 3450
— Cal respondre dels canvis de criteri 3450
— La callada per resposta 3451
— I si es perden els papers? 3451
— No sempre té raó qui es queixa 3452
— Si manes, mana 3452
— Llamp de llamps 3452

IV. Consideracions

1. El respecte dels principis de mèrit i capacitat en l'accés a la condició de funcionari 3453
2. La mobilitat dels funcionaris de l'Administració Local: una assignatura pendent 3453
3. Estrangers i drets fonamentals 3453
4. Expropiació forçosa: el pagament de preu just 3454
5. Tracte, silenci, lentitud, eficàcia 3454

Secció 2: Ordenació del territori

I. Introducció 3454
II. Tipologia de les queixes 3455
III. Queixes significatives
— Tres punts... i repicó 3455
— Si no teniu diners, aneu-los a manllevar 3456
— El preu dels lloguers pels núvols 3457
— No fan les obres ni tornen la fiança 3458
— Una mediació amb èxit 3458
— Salvem lo Montsant 3458
— El pla d'emergència nuclear de Tarragona, una seguretat ajornada 3459
— Sorolls a dojo 3459
— Tot recordant els Alfacs 3459
— L'administració pregunta 3460
— Ouè n'hem de fer dels xais? 3460

IV. Consideracions

1. El dret a un habitatge digne i adequat 3460
2. La utilització del sòl d'acord amb l'interès general 3460
3. La protecció de la natura: concreció del dret a disposar d'un medi adequat 3461
4. La qualitat de vida en zones poc poblades 3461

Secció 3: Tributària

I. Introducció 3461
II. Tipologia de les queixes 3461
III. Queixes significatives 3462
— Informació parcial 3462
— Paga i aguanta't 3463
— Recàrrec en període voluntari 3464
— Les notificacions van cares 3464
— A pagar i a callar 3464
— Serveis duplicats 3465
— T'està bé això? Doncs t'ho canvio 3465

— Si no és meu també he de pagar impostos?	3465	— Incidències en l'aplicació de la LISMI	3486
IV. Consideracions		— Reserva de places per als disminuïts	3487
1. Les notificacions tributàries defectuoses, causa d'indesfensió	3466	— Les barreres arquitectòniques	3487
2. Els habitatges de protecció oficial i la inaplicació de bonificacions sobre taxes i impostos municipals	3467	— Sense butà, calefacció ni menjar calent	3487
3. Incrementos de valors	3467	— Els gitanos	3488
<i>Secció 4: Sanitat i consum</i>		IV. Consideracions	
I. Introducció	3468	1. Els imperatius del Departament de Benestar Social	
II. Tipologia de les queixes	3468	a) La pobresa	3488
III. Queixes significatives	3468	b) Els deficients psíquics	3489
— A casa: visites sí, baixes no	3468	c) Els deficients físics	3489
— Incompliment dels drets dels malalts	3469	d) Els infants i els vells	3489
— Qui em rescabalarà! el bon rescabador que...	3469	e) Els col·lectius marginats	3489
— Les prestacions ortopèdiques necessiten croses	3470	2. Les barreres arquitectòniques	3489
— L'Institut Català de la Salut no vol complir una sentència	3471	3. Col·lectius marginats	
— La psiquiatria continua malalta	3471	Estrangers i apàtrides	3489
— Si no saps els cognoms, ja has begut oli	3472	Els sense casa	3490
IV. Consideracions	3472	Els gitanos	3491
1. El dret a la salut	3474	<i>Secció 7: Ensenyament i cultura</i>	
2. SIDA i prostitució	3475	I. Introducció	3492
3. La psiquiatria	3475	II. Tipologia	3492
4. El consum	3475	III. Queixes significatives	
<i>Secció 5: Treball i pensions</i>		— La vaga del personal docent	3492
I. Introducció	3476	— L'educació especial	3493
II. Tipologia de les queixes	3476	— Beques i ajuts a l'estudi	3493
III. Queixes significatives		— La provisió de vacants de professors	3494
— Pensions per als militars professionals de la Segona República: la batalla continua	3477	— Normalització lingüística	3494
— Mutilats de guerra, mutilats de pensions	3478	— Els toros	3496
— Del personal al servei de la Generalitat en el període de la II República	3478	IV. Consideracions	
— Declarats invàlids sense dret a la prestació econòmica	3478	1. La vaga del personal docent	3497
— Règim especial no vol dir desigual	3479	2. L'educació especial	3497
— Mort i supervivència. Drets de la vídua o del vidu	3480	3. La provisió de vacants de professors	3498
— Jubilats i pensionistes per la llibertat d'expressió i el dret a la informació	3481	4. La normalització lingüística en la Justícia i el Registre Civil	3498
— Presó, amnistia i seguretat social	3481	<i>Secció 8: Justícia</i>	
— Reintegrant de quotes per ingrés indegut. Preneu paciència	3482	I. Introducció	3498
— Lentitud en un procediment de conflicte col·lectiu de treball	3482	II. Tipologia de les queixes	3499
— Sol·licitud d'una hora d'absència del treball per lactància no maternal d'un fill. Discriminació per raó de sexe	3482	III. Queixes significatives	
— Curs de formació ocupacional sense mestres	3483	— Si m'he d'esperar gaire...	3500
— Mesures que poden discriminar treballadors per raó de la no-affiliació sindical	3483	— El món afectiu de la dona oligofrènica	3500
IV. Consideracions		— Victima dels uns, perjudicat dels altres	3501
1. Pensions especials	3484	— No us ho puc pas traduir	3501
2. Seguretat Social	3484	— De Sant Cugat del Vallès a Santa Cruz de Tenerife, un viatge de 70 dies i 70 nits	3502
3. Treball	3484	— Els difícils camins dels trasllats	3503
<i>Secció 6: Serveis socials</i>		— Un nen adoptat	3503
I. Introducció	3485	— No tenir dret a una infància feliç	3504
II. Tipologia de les queixes	3485	— Els més necessitats, menys protegits	3504
III. Queixes significatives		IV. Consideracions	
— Tancament de pensions	3485	1. El funcionament anormal de la justícia	3505
		2. Victimes i perjudicats: drets que cal protegir	3505
		3. La defensa d'ofici i l'assistència al detingut	3507
		4. El desarrelament social dels penats	3508
		5. Conduccions i trasllats	3508
		6. Els menors	3509
		7. Els dipòsits municipals de detinguts	3509
		<i>Secció 9: Queixes privades. Queixes inconcretas</i>	
		I. Introducció	3510
		II. Tipologia de les queixes	3510
		III. Queixes significatives	3511

IV. Consideracions	3511	<i>Annex 5: Classificació dels expedients per la temàtica que</i>	
La consulta diària	3511	plantegen	3527
Segona part		<i>Annex 6: Classificació de les actuacions d'ofici</i>	3527
Conclusions	3513	<i>Annex 7: Activitats del Síndic</i>	3529
Tercera part		<i>Annex 8: Composició del Síndic de Greuges</i>	3532
<i>Annex 1: Dades generals de les actuacions del Síndic de Greuges</i>		<i>Annex 9: Els informes al Parlament emesos pel Síndic de Greuges</i>	3533
— Actuacions globals del Síndic de Greuges	3515		
— Registre d'entrada d'escrits	3515	Llibre segon	
— Entrada mensual d'expedients	3515	Introducció	
— Comparació anys anteriors	3515	1. La Institució del Síndic de Greuges de Catalunya	
— Registre de sortida d'escrits	3515	a) Marc competencial, la Llei 14/84, de 20 de març; la Llei 36/85, de 6 de novembre, i la sentència del Tribunal	
— Expedients individuals i col·lectius	3515	Constitucional de 15 de setembre de 1988	3534
— Edat, nivell cultural i sexe dels reclamants	3516	b) Mitjans personals i materials	3535
— Llengua emprada	3516	c) Funcionament	3535
— Tipus de reclamants (professió, ocupació, activitats)	3516	2. La Institució i els ciutadans	3536
— Classificació territorial de les queixes	3517	3. La Institució i les administracions públiques	3536
<i>Annex 2: Consultes ateses</i>	3520	4. Reflexions finals	3536
<i>Annex 3: Dades de tramitació dels expedients</i>	3521	<i>Disposicions legals</i>	
<i>Annex 4: Classificació general dels expedients</i>	3525	Llei 14/1984, de 20 de març, del Síndic de Greuges	3537

4. INFORMACIÓ

4.80. Síndic de Greuges

INFORME AL PARLAMENT DE CATALUNYA EMÈS PEL SÍNDIC DE GREUGES (ANY 1988) (Reg. 4563)

OFICIALIA MAJOR

La Mesa del Parlament, en sessió tinguda el dia 14 de març de 1989, ha pres nota de l'Informe al Parlament de Catalunya emès pel Síndic de Greuges (Any 1988) (Reg. 4563), presentat pel Síndic de Greuges d'acord amb la Llei 14/1984, del 20 de març, del Síndic de Greuges. D'acord amb l'article 144.1 del Reglament del Parlament, la Mesa ha ordenat de publicar-lo en el *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* i de trametre'l a la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges per al seu debat, previ al del Ple.

Palau del Parlament, 15 de març de 1989

Ismael E. Pitarch
Oficial Major

INFORME AL PARLAMENT DE CATALUNYA EMÈS PEL SÍNDIC DE GREUGES (ANY 1988)

Han participat en la redacció d'aquest Informe : Frederic Rahola i d'Espona, Elies Rogent i Albiol, Maria J. Arnau i Sala, M. Àngels Badia i Gascó, Joaquim Soler i Pont, Enric-Ricard Bartlett i Castellà, Rufo Diéguez i Villar, Anna Fayos i Molet, M. Josep Juan-Torres i Carceller, Eduard Perxés i Compte i Josep-Ramon Arbiol i Also.

PRESENTACIÓ

En el transcurs dels quatre anys i mig d'exercici del mandat que el Parlament de Catalunya em conferí, he adquirit experiència suficient perquè l'Informe que avui presento a aquesta Cambra, no tan sols sigui un report ajustat als termes que fixa l'article 30 de la Llei 14/84, del 20 de març, sinó que dins l'equanimitat i el desinterès personal que sempre i per damunt de tot hem pretès que caracteritzin aquesta Institució, s'ha procurat que els textos que ara presentem proporcionin prou elements de judici perquè els parlamentaris i ciutadans en general arribin fàcilment a tenir una idea aproximada de la realitat del nostre sistema administratiu i de treball.

En aquest Informe es pretén que la queixa del ciutadà sigui l'eix sobre el qual giren els problemes que presenta l'Administració, no solament des de l'òptica particular del ciutadà —com a anècdota— sinó com a fet revelador d'una situació que, per generalitzada, es converteix en categoria i arriba a

afectar els drets fonamentals del ciutadà, tant com la relació individu-societat.

Hi destaquem els problemes que se'ns han presentat i que eren de difícil solució o que, per raó de temps, circumstàncies i lloc, l'Administració no havia resolt.

En aquestes condicions la nostra intervenció ha pogut garantir a les parts en conflicte la llibertat de l'acció medial i en la majoria dels casos hem aconseguit solucions positives en situacions en què el ciutadà es trobava generalment en posició d'inferioritat.

Exercim l'acte suprem de la denúncia pública de les situacions comprovades, o sia, posem en coneixement de la societat civil allò que l'Administració o el sistema administratiu dels interessos comuns ha fet o deixat de fer, no ha previst o no ha resolt.

Crec que aquestes actuacions han posat de manifest la identitat del Síndic de Greuges, la qual ha estat confirmada en la confiança que cada dia ens demostra el ciutadà, que, pel que podem observar, va prenent consciència que la Institució és l'organisme adequat per fer prevaler els seus drets quan són vulnerats per l'Administració.

També ha estat molt favorable l'acceptació de l'Administració respecte als suggeriments i les recomanacions que li hem fet. Pels resultats aconseguits en les rectificacions i comprovació de disfuncions i errors comesos, he tingut la satisfacció de comprovar que se'ns considera col·laboradors vàlids.

Ben entès que aquest Informe respon globalment, quant a contingut, a l'orientació general dels quatre que l'han precedit, quant a l'estructura formal i concepció metodològica segueix el model que vam presentar l'any passat. Considero vàlides i donem per reproduïdes les reflexions que hi expressàvem. Ara, hem ajustat més la sistematització del contingut i ampliat el nombre de seccions.

Amb aquestes innovacions hem aconseguit una major harmonia en el text i un conjunt més homogeni, entenedor i assequible per a la persona que l'ha de llegir o consultar. Constitueix, també, un element que facilita el debat, obert no solament en el món tancat del Parlament, sinó igualment apte com a base d'informació per als mitjans de comunicació i l'home del carrer.

A través de les pàgines que segueixen, el lector podrà detectar les preocupacions i els problemes que afecten la societat civil, molts dels quals són presents entre nosaltres i ignorats per la majoria de la gent, com :

La necessitat d'un sistema jurídic de protecció efectiva del ciutadà que, a la vegada, sigui precís i adaptat a l'evolució de la societat.

És necessària la reforma funcional de l'Administració per fer-ne cos i un servei més moderns i eficaços, sobretot amb els destinataris, no solament amb els seus funcionaris. L'objectiu d'aquesta reforma ha de ser que el funcionari atengui correctament el ciutadà i el país tenint en compte que forma part de l'Administració Pública i, per tant, del sistema social, i que, per això mateix, no se'n pot considerar desvinculat. Ben entès

que cal evitar confondre el concepte del que és l'Administració amb el que és la burocràcia.

D'aquesta manera es podrien controlar millor i evitar els abusos de poder, o com he manifestat altres vegades, la pràctica de corruptelles.

Finalment en aquesta presentació vull remarcar la necessitat de consens per aprofundir en la tercera generació de drets fonamentals per resoldre l'existència del que hem anomenat «bosses de pobresa», infància desvalguda i maltractada, els problemes de descontrol de la prostitució i la SIDA, deficiència hospitalària, vells sense atenció, problemes de presons, etc.

Em donaria per satisfet si aquest balanç que presento de la tasca realitzada servís per estudiar, trobar i aplicar noves solucions i per rectificar els errors i les disfuncions administratives que aquest país sofreix.

Quan faltin quatre mesos escassos per a la conclusió del mandat que vaig rebre d'aquest Parlament l'any 1984, i com a avançament d'unes reflexions de caràcter global sobre els quatre anys i mig d'exercici de la meua missió, he considerat convenient aprofitar l'ocasió que m'ofereix la presentació d'aquest Informe per exposar breument, en el seu llibre segon, algunes meditacions sobre la Institució que represento.

Qüestions com les competències, mitjans i funcionament d'aquesta o les relacions amb el ciutadà i les administracions, són tractades en els corresponents apartats d'aquest segon bloc des d'una òptica personal, en una identificació volguda entre individu i funció. Pretenc amb això l'aportació de totes aquelles dades —fins i tot les subjectives— que puguin servir al millor coneixement de la Institució, dels seus problemes i de les seves possibles solucions, amb la finalitat última de servir el país.

Com en les edicions anteriors, haig de referir-me a la labor realitzada pel reduït grup de col·laboradors que, sense abandonar la tasca de cada dia i amb gran sentit de la responsabilitat, han fet possible la redacció i confecció d'aquest Informe dins l'ajustat temps que marca la llei. A ells renovo, doncs, el meu encoratjament, el meu elogi i un sincer agraïment.

Així mateix, haig de tornar a fer constar el meu reconeixement als parlamentaris amb qui ens hem relacionat, tant des de la tribuna del Parlament com personalment, pel suport i els suggeriments que n'hem rebut i que han contribuït a estimular-nos en el perfeccionament de la nostra feina i en el millor acompliment de la missió que el Parlament de Catalunya ens confia.

INTRODUCCIÓ

Aquesta introducció pretén ajudar el lector a manejar aquest Informe i facilitar-li d'estudiar-ne el contingut.

Seguint el mètode —quant a discurs i forma— iniciat l'any passat, en conjunt l'Informe pretén ser i és concebut com la base de la nostra aportació al debat. Debat que com dèiem a la introducció de l'Informe anterior, ha de servir per arribar a la seva suprema finalitat intrínseca: oferir al Parlament, amb tota imparcialitat, la reflexió, la crítica de la nostra realitat social i de la gestió pública, i, és clar, l'autocrítica de la nostra actuació.

Amb un caràcter excepcional i per les causes indicades a la presentació, l'Informe es compon de dos llibres.

El llibre primer conté el que pròpiament constitueix l'Informe previst en l'article 30 de la Llei Reguladora de la nostra Institució, interpretat des dels prismes ja descrits a la presentació. En definitiva, conforma el que en podríem dir «l'Informe obligat».

El llibre segon conté el que anomenem «l'Informe volgut», o notes relatives als quatre anys i mig de mandat.

El llibre primer es compon al seu torn de tres parts. La primera és dedicada a les seccions. Cal tenir en compte que, com a innovació, el lector hi trobarà certes modificacions.

D'una banda, hem cregut convenient reordenar-les internament, de manera que cadascuna s'estructura de la manera següent:

- Introducció
- Tipologia de les queixes
- Queixes representatives
- Consideracions

Les modificacions ens han portat també a ampliar el nombre de seccions, d'on neix, doncs, la secció número nou.

De l'altra, com sia que des que estem instal·lats a la nova seu s'ha pogut ordenar i donar cos al que anomenem Servei d'Informació al Ciutadà, hem dedicat un apartat específic a aquest servei.

Així doncs, aquesta primera part consta de:

- Secció 1 : Administració General
- Secció 2 : Ordenació del Territori
- Secció 3 : Tributària
- Secció 4 : Sanitat i Consum
- Secció 5 : Treball i Pensions
- Secció 6 : Serveis Socials
- Secció 7 : Ensenyament i Cultura
- Secció 8 : Justícia
- Secció 9 : Queixes no específiques
- La consulta diària : consideracions sobre més de mil consultes ateses.

La segona part, igual que l'any anterior, recull les conclusions a què ens ha conduït el treball inclòs a la primera part.

Les conclusions han estat redactades en forma gairebé telegràfica procurant-hi un llenguatge àgil i evitant la retòrica i antecedents i premisses que en res no faciliten la tasca d'estudi de l'Informe.

La tercera part és formada per nou annexos, que recullen:

- Annex 1 : dades generals de les actuacions del Síndic de Greuges.
- Annex 2 : consultes ateses pel Servei d'Informació al Ciutadà.
- Annex 3 : dades de tramitació dels expedients.
- Annex 4 : classificació dels expedients.
- Annex 5 : classificació dels expedients per la temàtica que plantegen.
- Annex 6 : desglossament de les actuacions d'ofici.
- Annex 7 : altres activitats de la Institució.
- Annex 8 : composició de la Institució.
- Annex 9 : publicacions oficials dels Informes al Parlament de Catalunya emesos pel Síndic.

El llibre segon conté diverses reflexions sobre els quatre anys i mig de mandat estructurades de la següent forma:

1. La Institució del Síndic de Greuges de Catalunya. Anàlisi crítica del primer mandat.

a) Marc competencial. La Llei 14/84, del 20 de març; la Llei 36/85, del 6 de novembre, i la Sentència del Tribunal Constitucional del 15 de setembre de 1988.

b) Mitjans personals i materials.

c) Funcionament.

2. La Institució i els ciutadans.

3. La Institució i les administracions públiques.

4. Reflexions finals.

Finalment s'inclou com a annex al present volum el text de la Llei 14/1984, del 20 de març, que regula la nostra Institució.

LLIBRE PRIMER

PRIMERA PART

I. CONTROL DE L'ACTUACIÓ ADMINISTRATIVA

Secció I

Administració General

1. INTRODUCCIÓ

Incloem en aquest apartat les queixes tramitades durant l'any 1988 en relació amb actuacions de l'Administració amb una important càrrega d'identitat, amb independència del sector de la realitat social sobre el qual es projecten, ja que són afers comuns a gairebé totes les administracions.

En aquesta secció exposem, doncs, les qüestions relatives al personal de les administracions públiques, prescindint del fet que la seva relació amb l'Administració sigui de caràcter administratiu, estatutari o laboral. N'és exclòs de consideració el personal sanitari i el docent; les actuacions que afecten aquests grups s'examinen a les seccions números 4 (Sanitat i Consum) i 7 (Ensenyament i Cultura) per facilitar una visió global dels problemes actuals en aquests àmbits de l'acció pública.

També s'agrupen en aquesta secció les matèries en què l'element controlable bàsic és el procediment administratiu, com és ara la contractació administrativa i l'expropiació forçosa, o bé les queixes que denuncien la vulneració del procediment com a garantia de l'administrat, és a dir, la negativa a facilitar informació i l'accés als registres i arxius administratius, les lentituds, els silencis, els defectes de forma, la inexecució de resolucions, etcètera.

Encabim igualment en aquesta secció les queixes per prestacions de caràcter personal (des del servei militar i el servei civil substitutori fins a les exigides per les administracions locals davant supòsits que requereixen la posada en funcionament

dels mecanismes de protecció civil); la coacció administrativa (excepte en casos l'objecte dels quals es tracta en altres seccions, com ara la disciplina urbanística); els problemes dels estrangers i la responsabilitat patrimonial de l'Administració, i la manca de coordinació entre administracions. Totes aquestes matèries certament desiguals tenen en comú el fet que poden implicar diverses administracions i posar-se de manifest en àrees, també desiguals, de la realitat social sobre la qual actua l'Administració.

Els preceptes constitucionals més sovint invocats pels ciutadans en presentar les queixes considerades en aquesta secció, i encara citats amb més freqüència pel Síndic en la seva resolució, són el 103.1 —que estableix els criteris que han d'informar l'actuació administrativa—, el 103.3 —relatiu a l'estatut dels funcionaris públics— i el 106.2 pel que fa al dret dels particulars a ser indemnitzats per tota lesió que sofreixin en qualsevol dels seus béns i drets, com a conseqüència del funcionament dels serveis públics.

II. TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Personal :

- Accés
- Drets
- Deures

Prestacions de caràcter personal :

- Servei militar
- Objeció de consciència-servei civil

Contractació administrativa :

- Concessió de béns del domini públic
- Cementiris
- Ús de platges

Coacció administrativa :

- Compulsió directa sobre les persones
- Sancions :
Infraccions contra normes d'ús i circulació de vehicles

Estrangeria i situació d'apatrida

Prestacions patrimonials no tributàries :

- Expropiació forçosa
- Transferències econòmiques entre administracions

Responsabilitat patrimonial de l'Administració

El procediment com a garantia de l'administrat :

- Accés a informació
- Lentitud - silenci
- Defectes de forma
- Vicis anul·labilitat i nul·lilitat
- Inexecució de resolucions

Manca de coordinació entre administracions

III. QUEIXES SIGNIFICATIVES

*Administració i psicologia**Queixa núm. 1270/87*

Un ciutadà que s'havia presentat a unes oposicions convocades per proveir unes places d'auxiliar d'administració general de l'Ajuntament de Sabadell va presentar queixa al Síndic perquè, després de superar amb certa amplitud quatre proves eliminatòries, havia estat suspès a l'última, que consistia en un test psicotècnic i una entrevista personal.

Per fonamentar la seva afirmació, l'interessat adduïa que un mes després d'aquests fets havia superat amb un 8,5 un text psicotècnic per proveir una plaça d'igual nivell en una altra entitat pública i que havia treballat amb caràcter interí a l'ajuntament esmentat a plena satisfacció dels seus caps durant gairebé set mesos.

En l'informe lliurat per l'Administració s'assenyalava que el text psicotècnic de l'interessat, preparat i supervisat per un professional especialista en selecció de personal i llicenciat en Psicologia, havia donat com a resultat una possible tendència de l'opositor a la tensió i l'incontrol afectiu i, encara, un baix índex de realisme en relació amb allò que feia. L'informe afegia que, a la vista d'aquestes observacions, el Tribunal havia intentat extreure conclusions definitives en l'entrevista amb l'afectat, que tingué lloc sis dies després. Superada aquest fase, el tribunal cinsiderà, per unanimitat que l'opositor no reunia les condicions mínimes d'idoneïtat per exercir les tasques inherents al lloc de treball.

A la vista dels fets anteriors, ens vam plantejar si —aïlladament considerada— una prova d'aquesta mena, expressament admesa en el Reglament General d'Ingrés del Personal al Servei de l'Administració, servia al millor compliment dels principis de mèrit i capacitat.

El Síndic va considerar que l'assumpte tenia prou complexitat per no fer una formulació general, que prèviament requereix una reflexió en profunditat, en la qual haurien d'intervenir, entre altres subjectes, les mateixes administracions demandants de personal. Vam apuntar, tanmateix, dos punts de reflexió: la difícil objectivació del contingut i les conclusions d'una prova d'aquestes, atesa la complexitat d'allò que es pretén avaluar, i el fet que no trobem traslladables, sense més, a l'esfera pública els sistemes de selecció de personal de l'empresa privada, i això perquè és qualitativament diferent la posició jurídica del ciutadà que pretén incorporar-se a la plantilla d'una empresa privada davant la posició que té qui intenta accedir a una plaça de l'Administració.

La consideració de la prova qüestionada com a punt final de tot el procés de selecció, vam entendre que trenca l'aparença de coherència interna que han de tenir les decisions administratives, cosa que no hauria succeït en un sistema de valoració conjunta o bé, mantenint-ne el caràcter eliminadori, situant-la com a primer exercici, abans que l'opositor hagués superat tot un seguit de proves cada una de les quals semblava palesar la seva aptitud, circumstància que, prova a prova, s'enfortia com a fruit d'un procediment lògic d'acumulació d'indicis i expectatives.

El Síndic va recomanar que, a reserva de la reflexió alludida,

la utilització de proves psicotècniques com la considerada es faci amb les degudes cauteles i, en tot cas, col·locant-les en primer terme de la seqüència a realitzar pels opositors.

No consta que aquesta recomanació hagi estat atesa.

*La pensió que no arriba**Queixa núm. 126/88*

El senyor V.S., veterinari, ex-funcionari de l'Administració de la Generalitat, jubilat des del 27 d'abril de 1987 tal com resulta de la resolució de la Secretaria General del Departament de Sanitat del 12 de març de 1987, va comparèixer davant del Síndic el 27 de gener de 1988 queixant-se perquè encara no s'havia cursat al Ministeri d'Economia i Hisenda (Direcció General de Costos de Personal i Pensions Públiques) l'expedient que li havia de permetre cobrar la pensió de classes passives i l'ajuda per adaptació de l'economia familiar a la situació de jubilació, prevista a l'article 2 del Reial Decret 306/85, del 20 de febrer.

El Síndic va fer diverses gestions indagatòries per determinar la cronologia de les actuacions que integraven l'expedient i les causes que n'havien motivat la demora. D'aquesta investigació va resultar que la lentitud era imputable a un problema sorgit en la recepció de la certificació dels serveis prestats per l'interessat en el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, al qual havia estat funcionalment adscrit.

Solucionat el problema generador de la paralització de la tramitació, la documentació del senyor V.S. va ser tramesa a Madrid i així, finalment, va poder cobrar la pensió.

En la valoració de l'actuació administrativa objecte de la queixa, el Síndic va fer palès al Conseller de Sanitat que, si bé havia constatat que el Servei de Personal de la Secretaria General del Departament havia pres el màxim d'interès perquè, sense més retard l'expedient fos traslladat al Ministeri d'Economia i Hisenda, també s'havia posat en evidència que alguna cosa fallava en el circuit administratiu que seguien aquests expedients i, doncs, va suggerir que s'adoptessin les mesures escaients perquè no es produeixin demores com la que motivava la queixa, que col·locaven el causant de la pensió en una situació econòmica de precarietat absolutament injustificada.

*Petits detalls**Queixa núm. 811/88*

El vidu de la senyora F.F.B., antiga funcionària de l'Administració de la Generalitat, morta el 16 de setembre de 1987, va presentar queixa davant el Síndic de Greuges perquè, si bé li va ser abonada la mensualitat del setembre del 1987, en canvi no li havia estat liquidada la part proporcional de la paga extra de desembre d'aquell any i no se li havia donat cap explicació d'aquest fet, malgrat haver adreçat tres cartes al corresponent servei de personal i haver transcorregut gairebé vuit mesos des de la primera.

El Síndic es va posar en comunicació amb la unitat administrativa responsable de la tramitació d'aquest afer, la qual el

va informar de l'existència d'una objecció de la Intervenció Delegada, que demanava que es justificués la condició de causa-havent del reclamant. El 26 de setembre de 1988 el Síndic va formular la recomanació que es comunicués aquesta objecció a l'interessat, i l'administració afectada va respondre que ja havia efectuat aquest tràmit el dia 27 de setembre del mateix any.

El pagament del Servei d'Extinció d'Incendis, un afer que crema

Queixa núm. 918/88

La Federació de Municipis de Catalunya (FMC) va sol·licitar la intervenció del Síndic en relació amb la reclamació de la Generalitat de Catalunya per aconseguir el pagament d'una quota de manteniment del servei de prevenció i extinció d'incendis als municipis de la província de Barcelona, excloent-ne la mateixa ciutat de Barcelona. La FMC argumentava sobre les motius per què considerava injustificat el requeriment de pagament i denunciava com una coacció l'actuació de la Generalitat, consistent a condicionar la tramitació de les sol·licituds de subvencions que li adreçaven els ajuntaments al previ reconeixement i pagament dels deutes pel manteniment del servei en qüestió.

Estudiat el cas, vam admetre la queixa a tràmit després de resoldre en sentit afirmatiu les qüestions que ens plantejàrem sobre la legitimació de la FMC per demanar-nos d'intervenir en aquest assumpte i també sobre si l'afer entrava en el nostre àmbit competencial i, encara, respecte a l'oportunitat d'intervenir-hi, malgrat que la qüestió estava sotmesa a la jurisdicció contenciosa.

De l'anàlisi de les actuacions dutes a terme fins aleshores semblava deduir-se que el Departament de Governació fonamentava l'obligació dels ajuntaments de cooperar en el sosteniment del servei d'extinció d'incendis en el Decret 62/1982, de l'1 d'abril, de traspàs del servei de la Diputació de Barcelona a la Generalitat de Catalunya.

L'exigència del previ reconeixement i pagament de deutes per tramitar les sol·licituds de subvencions derivava de la Disposició Addicional 6.^a3 de la Llei de Pressupostos de la Generalitat per al 1988, que estableix com a condició necessària per a la concessió d'una subvenció la declaració expressa, formulada pel destinatari, de no tenir cap deute per cap concepte amb la Generalitat.

Contrastades les diverses actuacions efectuades amb l'ordenament jurídic vigent, el Síndic va considerar que la no-obligatorietat de prestació del servei de prevenció i extinció d'incendis per part dels municipis de menys de 20.000 habitants i la inexistència de concerts en què s'hagués assumit voluntàriament un grau de participació en aquest servei plantejava seriosos dubtes sobre la legitimitat d'exigir als municipis amb aquesta població una contribució obligatòria com la qüestionada.

Essent així que en municipis de població superior a 20.000 habitants la competència pròpia en matèria de prevenció i extinció d'incendis es concreta per imperatiu legal en la prestació del servei, el Síndic va considerar que es podia defensar la necessitat d'establir relacions interadministratives amb la Gene-

ralitat, ja que es tracta d'un supòsit de competències concurrents.

Davant la no-prestació pura i simple del servei per part del municipi, entenguérem que s'havien de posar en marxa mecanismes que garantissin al ciutadà la prestació del servei a què té dret, però que aquests mecanismes no podien trobar-se en la sola invocació del Decret de Transferència del Servei.

Si el Departament de Governació no reconsiderava el seu criteri i decidia esperar el pronunciament de la jurisdicció, el Síndic entengué que no li corresponia a ell avançar cap veredicte en una operació de «substitució» del Tribunal; però com que la demora de les inversions, que s'havien de finançar en part amb les subvencions, la tramitació de les quals se suspenia fins a la resolució del contenciós, causava un perjudici greu als interessos legítims dels ciutadans usuaris dels serveis destinataris de les dites inversions i com que, si un ajuntament arribava a la convicció que no tenia cap deute amb la Generalitat pel concepte del servei de prevenció i extinció d'incendis, ho havia de manifestar, el Síndic va formular una recomanació al Conseller de Governació.

Es va recomanar que es donessin instruccions perquè les entitats administratives dels diversos departaments que gestionen la col·laboració econòmica de la Generalitat amb els municipis obrissin un nou termini per presentar, i, si escau, substituir en compliment d'acord del plenari, la declaració a què fa referència la Disposició Addicional 6.^a3 de la Llei de Pressupostos de la Generalitat per al 1988.

Aquesta recomanació fou acollida i, posteriorment, el Consell Executiu, a proposta dels consellers de Governació i d'Economia i Finances, va autoritzar l'ajornament de la liquidació de les aportacions municipals al servei de prevenció i extinció d'incendis fins a l'exercici pressupostari del 1990 per tal que els municipis poguessin cobrar les subvencions sol·licitades.

Tanmateix, actualment hi ha negociacions entre el Departament de Governació, la Federació de Municipis de Catalunya i l'Associació Catalana de Municipis per arribar a una solució estable per al futur.

Cal respondre dels canvis de criteri

Queixa núm. 38/88

Els senyors J.M.S. i P.B. presenten queixa contra l'Ajuntament d'Olot perquè entenen que n'han rebut un tracte discriminatori en la resolució d'un procediment sancionador per infracció urbanística.

Els formulants de la queixa van adquirir un local per compra-venda a una empresa immobiliària, per instal·lar-hi una botiga. En demanar la corresponent llicència d'obertura d'establiment, l'Ajuntament els va assabentar que existia una infracció urbanística illegalitzable que els obligaria a enderrocar la part de les obres que es trobava fora d'ordenació.

Atès que l'enderroc de la part del local feta contra el planejament convertiria el local en inservible per a l'ús previst, els formulants de la queixa van demanar que els fos retornat l'import de la taxa de la llicència d'obertura i van procedir a vendre el local a la immobiliària de la qual l'havien adquirit (amb tan

mala fortuna que, havent-hi pactat un pagament ajornat, els adquirents només en van atendre el primer termini).

Transcorregut un quant temps, l'Ajuntament d'Olot va atorgar llicència d'obertura d'establiment a favor de terceres persones que, posteriorment, havien adquirit el local en qüestió. La infracció urbanística va ser sancionada amb la imposició d'una multa.

El Síndic va considerar que aquest canvi de criteri de la corporació implicava una vulneració de l'art. 14 de la Constitució, ja que els promotors de la queixa haurien conservat i obert al públic el local en el cas que l'expedient s'hagués resolt amb la imposició d'una multa i si no els hagués estat comunicada, per escrit, la impossibilitat de legalitzar les obres i, per tant, l'obligatorietat de l'enderroc.

L'Ajuntament va ser assabentat de l'opinió sustentada pel Síndic, que va entendre que existia responsabilitat patrimonial de l'Administració. La Corporació ha acceptat la seva responsabilitat i en aquests moments restem pendents de la reunió en què aquesta Institució exercirà l'acció mediacional entre les parts.

La callada per resposta

Queixa núm. 645/88

El greuge plantejat per la societat X és un d'aquells casos que demostren com la inactivitat de l'Administració pot impedir que el ciutadà obtingui un pronunciament jurisdiccional sobre el fons de la seva pretensió.

La societat X, endossatària d'unes certificacions d'obra acreditatives de determinats treballs fets per encàrrec de la Diputació de Barcelona, reclamà que els treballs ja efectuats li fossin liquidats en les ocasions següents :

En data 27 de novembre de 1980 formulà la petició d'abonament de l'import de les certificacions; el 25 de novembre de 1981 reiterà la petició anterior; el 31 de març de 1982 denuncià la mora; el 18 de setembre de 1984 formulà reclamació prèvia a la via civil; el 8 de gener de 1985 interposà recurs de reposició contra la denegació.

Cap d'aquests escrits no fou atès ni respost per la Diputació.

Admesa a tràmit la queixa, se sollicità informe a la Diputació i a la vegada se li recomanà expressament que resolgués la reclamació de la societat X.

Del contingut de la informació facilitada per la Diputació, confirmarem que la pretensió de la societat X havia estat desestimada per silenci administratiu i que l'empresa havia interposat recurs contenciós administratiu davant l'Audiència Territorial de Barcelona. Aquest recurs va ser inadmissió per l'Audiència, que el considerarà formulat extemporàniament. Aquesta inadmissió va ser confirmada pel Tribunal Suprem.

L'informe de la Diputació acabava dient que no era possible atendre la recomanació del Síndic, atès que la reclamació de la societat X era una qüestió que ja havia estat objecte de pronunciament en sentència judicial ferma. Entenent que aquesta afirmació no responia a la realitat estricta dels fets, ho vam fer saber a la Diputació de Barcelona.

En primer lloc, perquè el silenci administratiu, com a ficció legal establerta en benefici de l'administrat, és un dret o opció que pot utilitzar el ciutadà, però que en cap cas no exclou el

deure de l'Administració de dictar una resolució expressa (article 94.3 de la Llei de Procediment Administratiu).

En segon lloc, perquè cap de les dues resolucions judicials dictades en ocasió del recurs contenciós interposat per la societat X no ha entrat a conèixer el fons de la pretensió deduïda. Per tant, les dites resolucions no produeixen altres efectes que els derivats de la inadmissibilitat i no tenen, doncs, el valor de cosa jutjada material ni constitueixen cap obstacle per incoar un nou procés sobre el mateix objecte.

En tercer lloc, perquè la situació creada per la inactivitat de l'Administració no pot ser-li més beneficiosa que la que deriva d'un acte administratiu notificat defectuosament. Perquè si un acte exprés, mancat dels requisits d'efectivitat, no posa en marxa l'aplicació automàtica dels terminis per recórrer (article 79 de la LPA), amb menys raó pot aplicar-se aquest automatisme a un acte inexistent.

Aquests són els criteris que ha fixat el Tribunal Constitucional en nombroses sentències relacionades amb el dret a la tutela judicial efectiva de l'article 24 de la Constitució, la darra de les quals, de data 21 de desembre de 1987, reitera aquesta doctrina en relació amb un supòsit de fet molt semblant a l'exposat per la societat X.

Segons aquestes consideracions, el Síndic va reiterar a la Diputació de Barcelona, amb data 16 de gener de 1989, la seva recomanació inicial que sigui resolta expressament la reclamació formulada per la societat promotora de la queixa.

En el moment de redactar aquest informe no es té constància de la decisió adoptada per aquesta administració.

I si es perden els papers?

Queixa núm. 541/88

El senyor J.P. va presentar una queixa al Síndic pel fet de no haver estat nomenat funcionari de carrera malgrat haver superar les proves selectives per a l'ingrés al Cos Subaltern d'Administració de la Generalitat convocades per una Ordre del 8 d'agost de 1986.

A l'informe de la Direcció General de la Funció Pública s'indicava que l'interessat no havia acreditat documentalment tots els serveis que afirmava haver prestat a l'Administració, la qual cosa era un fet no esmenable segons una determinada interpretació de l'article 25 del Reglament de Selecció de Personal de la Generalitat. La manca de presentació va determinar que no se li computessin 2,5 punts de valoració en la fase de concurs, amb la corresponent pèrdua de posicions a la llista d'aprovat. Contra la versió oficial, l'interessat assegurava haver efectivament presentat el certificat acreditatiu en qüestió.

El Síndic va fer un plantejament hipotètic en el sentit que realment el certificat hagués estat aportat, entenent que no és impossible que un document presentat a un centre de l'administració pública es perdi. Així vam arribar a la conclusió que per evitar un resultat d'indefensió de l'interessat, no volgut per un ordenament jurídic que, com el nostre, garanteix a la seva norma suprema la seguretat jurídica, calia aplicar allò que estableix l'article 54 de la Llei de Procediment Administratiu. Aquest precepte disposa que quan en qualsevol moment es considera que algun dels actes dels interessats no reuneix els

requisits necessaris, l'Administració ho ha de posar en coneixement del seu autor, tot concedint-li un termini de deu dies per formalitzar el que calgui.

Atès tot això, vam exposar que segons el nostre criteri caldria adoptar les mesures següents :

a) Comprovar si l'aplicació dels punts que per la fase de concurs haurien correspost al senyor J.P. en mèrit dels serveis prestats i acreditats pel certificat que es deia que no havia estat presentat hauria motivat que fos nomenat funcionari.

b) En el cas que els esmentats punts haguessin determinat aquest resultat, adoptar les resolucions escaients per nomenar-lo funcionari de carrera i reconèixer-li les diferències retributives a favor seu del període que havia prestat servei com a funcionari interí amb dret a fer-ho com a funcionari de carrera.

No obstant les consideracions precedents i atès que el procés contenciós administratiu conseqüència del recurs interposat pel senyor J.P. es trobava pendent de sentència, en compliment de l'article 16.2 de la seva llei reguladora, el Síndic va suspendre la seva actuació i es va abstenir de formular cap recomanació en aquest afer. Malgrat això i d'acord amb l'article 27 de la Llei del Síndic, vam abordar la problemàtica general suscitada per aquesta queixa, però que la transcendeix, i vam recomanar que es donessin instruccions perquè, en futures actuacions, l'article 25 del Reglament de Selecció de Personal de l'Administració de la Generalitat i les bases de les convocatòries de proves selectives s'interpretin d'acord amb allò que estableix la Llei de Procediment Administratiu (article 54 i concordants).

L'Audiència Territorial de Barcelona va estimar en part el recurs contenciós i arribà en substància a idèntiques conclusions que el Síndic en el cas plantejat. Contra aquesta sentència el Departament de Governació ha interposat recurs extraordinari de revisió, amb efectes suspensius, d'acord amb l'article 102.1.b) de la Llei de Jurisdicció Contenciosa Administrativa.

No sempre té tota la raó qui es queixa

Queixa núm. 305/88

Va comparèixer davant del Síndic la senyora M.F., arrendatària de la indústria de bar-cafeteria oberta a les instal·lacions esportives de Sant Andreu (Barcelona), la titularitat de les quals correspon a la Generalitat, que les gestiona per mitjà de la Direcció General de l'Esport.

L'esmentada senyora es queixava pel fet que, segons va exposar, era víctima de diverses coaccions de l'arrendador per tal que abandonés el local renunciant als seus drets. Concretament, indicava que la Representació Territorial de l'Esport es negava a cobrar-li la renda del local des del novembre de 1985 per forçar el desnonament.

El Síndic va estudiar el títol d'ocupació, que va resultar un contracte d'arrendament atorgat l'11 d'agost de 1971 per la Delegació Provincial de Sindicats de Barcelona a favor de la reclamant per un termini d'un any. El contracte s'havia prorrogat un any darrere l'altre per reconducció tàcita i quan es va presentar la queixa era vigent.

Havent fet el Síndic les oportunes gestions indagatòries, l'1 de juny de 1988 el Secretari General adjunt del Departament

de la Presidència va comunicar a la interessada que, d'acord amb la condició 3.ª, del contracte, el 31 de juliol de 1988 l'arrendament quedaria resolt per finalització del període inicial de vigència i de les pròrrogues successives.

El 16 de juny de 1988, el Síndic va comunicar al Director General de l'Esport, confirmant allò que ja li havia indicat el seu adjunt en una entrevista tinguda el 7 de juny de 1988, que s'entenia que la resolució abans esmentada no col·locava la reclamant en situació d'indefensió. D'altra banda, li va recomanar que, per aconseguir el desallotjament del local, no es produís cap mena de pressió no prevista a l'ordenament jurídic, i així mateix, que s'evités de dissuadir la interessada d'exercitar els seus drets.

Si manes, mana

Queixa núm. 458/88

El senyor J.A.V. presenta queixa al Síndic de Greuges denunciant la inactivitat de l'Ajuntament de Premià de Mar davant l'incompliment d'un decret d'Alcaldia per part del titular d'un bar. El local no té unes instal·lacions que compleixin les mesures correctores que estipulava la llicència d'obertura de l'establiment.

El Síndic va admetre a tràmit la queixa i, assabentat pel mateix Ajuntament de la veracitat de les asseveracions del promotor de la queixa, va recomanar l'Acalde que fes complir el decret que havia emès el mes de març de 1988.

L'Ajuntament de Premià de Mar no ha respost a l'escrit en què fèiem la recomanació de referència. Les notícies que han arribat a aquesta Institució, sempre a través del senyor J.A.V., són que el consistori municipal ha acceptat en part les recomanacions que li formulàrem i ha requerit diverses vegades el titular de l'activitat perquè faci unes obres (necessàries per adaptar les instal·lacions a la llicència). Ha aconseguit que l'infractor n'executés algunes, però no que complís el decret d'Alcaldia que ordenava la clausura de l'establiment en cas d'incompliment.

Llamp de llamps

Queixes núms. 1050/88 i 1086/88

L'objecte d'aquestes dues queixes és idèntic : la dificultat insalvable en què es troben els ciutadans perquè els siguin retirats de les teulades els parallamps amb capçal radioactiu.

La instal·lació d'aquest tipus d'aparells era autoritzada fins que el Consejo de Seguridad Nuclear va efectuar un estudi de risc que va arribar a la conclusió que eren desaconsellables.

El Ministerio de Industria y Energía va promulgar els R.D. 1428/86 i 903/87 prohibint instal·lar-ne de nous i dictant una sèrie de normes perquè els propietaris en comunicessin l'existència al Consejo de Seguridad Nuclear i en demanessin la retirada amb càrrec als pressupostos de l'Estat.

La Conselleria d'Indústria i Energia va rebre, efectivament, la transferència de competències en aquesta matèria pel R.D. 756/87 i es va concertar un conveni entre la Generalitat de Ca-

talunya i el Consejo de Seguridad Nuclear. L'única empresa autoritzada per a la retirada dels parallamps radioactius és ENRESA, societat pública creada per a aquesta finalitat.

Ara bé, per començar a desmuntar els capçals radioactius, cal que ENRESA disposi dels llocs d'emmagatzematge adients. Cal, doncs, que algun ajuntament n'autoritzi l'emplaçament en el seu terme municipal. De moment no n'ha trobat cap.

La solució de la qüestió no pot ser altra que una bona coordinació entre l'Administració de l'Estat i l'Administració de la Generalitat, d'una banda i, a més, l'entesa d'aquestes amb l'Administració local.

El desembre de 1988, doncs, ens adreçarem al Conseller d'Indústria i Energia demanant-li informació sobre les mesures previstes per solucionar aquest problema. La Conselleria acaba d'adreçar-nos un escrit on es reproduïx la normativa relativa a parallamps radioactius i s'indica que l'empresa ENRESA els ha fet saber que estima difícil que el problema quedi resolt en un termini inferior a sis anys.

Atès que la resolució del problema ultrapassa les possibilitats de la Comunitat Autònoma, el Síndic ha tramès l'expedient al Defensor del Poble, ja que s'entén que no és acceptable per als ciutadans una previsió a tan llarg termini.

IV. CONSIDERACIONS

1. *El respecte dels principis de mèrit i capacitat en l'accés a la condició de funcionari*

Hem d'insistir en allò que dèiem l'any passat en el sentit que un dels punts que ens preocupen més en matèria de personal al servei de l'Administració és l'articulació d'un sistema que objectivi, encara millor que l'existent, el respecte als principis de mèrit i capacitat que han de presidir l'accés a la funció pública.

Atès el mandat contingut a l'article 103.3 de la Constitució i tenint present allò que significa avui dia un lloc de treball estable a l'administració pública i l'esforç de preparació que sovint hi dediquen els aspirants, cal que les administracions convocants busquin —i som conscients de la dificultat que això comporta— unes fórmules per trencar tant com calgui i sigui possible el cercle sens fi de la «discrecionalitat tècnica» dels tribunals o la invocació dels problemes de paralització del procediment, que implicaria permetre l'opositor contrastar el seu examen amb el d'altres aspirants a la plaça.

Cal assenyalar que en aquesta línia, i en mèrit del dret a la tutela judicial efectiva reconegut a l'article 24 de la Constitució, els tribunals de justícia comencen a superar les objeccions oposades a una revisió judicial plena de concursos de mèrits i oposicions; la qual cosa mena a replantejar algun dels postulats en què es basava una actitud molt restrictiva a l'hora de permetre la revisió de les qualificacions.

2. *La mobilitat dels funcionaris de l'Administració local : una assignatura pendent*

Aquests últims anys, la producció legislativa relativa al per-

sonal al servei de les administracions públiques ha estat força important. Un dels seus vectors ha estat la fixació de les bases del règim estatutari dels funcionaris públics o el comú denominador de l'estatut d'aquest personal amb independència de l'administració a què presta servei.

Aquestes bases concreten l'opció del legislador estatal —competent per fixar-les— per un model de burocràcia. Aquest model s'inspira, entre altres coses, en el principi d'intercomunicació, tant vertical com horitzontal, de la funció pública, principi al qual respon l'article 17.3 de la Llei 30/1984, del 2 d'agost, quan estableix que els funcionaris de l'Administració local poden ocupar plaça en altres corporacions locals diferents de les de procedència i en l'administració de la seva Comunitat Autònoma.

L'esmentada previsió es recull també als articles 101 i 102 de la Llei 7/1985, del 2 d'abril, reguladora de les Bases del Règim Local, i a l'article 302 de la Llei 8/1987 de Catalunya, del 15 d'abril, Municipal i de Règim Local de Catalunya.

Les condicions tècniques per a l'exercici d'aquest dret (estada mínima en el lloc de treball, mèrits a valorar en el concurs, provisió de les vacants sobrevingudes, etc.) no s'han regulat, amb la qual cosa se'n supedita l'exercici a l'acord, cas a cas, del funcionari interessat, l'entitat a la qual presta servei i aquell altra on voldria passar : dit d'una altra manera, és gairebé inviable.

3. *Estrangers i drets fonamentals*

L'origen de les poques queixes i consultes que ha rebut el Síndic dels estrangers durant l'any 1988 respon sens dubte al difícil procés d'adequació de les situacions anteriors a l'entrada en vigor de la Llei Orgànica 7/1985, de l'1 de juliol, reguladora dels drets i les llibertats dels estrangers a Espanya.

També hem conegut, però, problemes d'estrangers en trànsit o que han arribat a Espanya amb intenció de permanència quan ja eren vigents la Llei d'Estrangeria i el seu Reglament.

Els problemes que ens han exposat els estrangers que viuen a Catalunya de fa temps i gaudeixen de permís de treball i de residència temporal són gairebé sempre d'índole administrativa (lentituds en la renovació de permisos, dificultats per obtenir tota mena de documents, etc.), que dificulten enormement la regularització de la seva situació.

Els terminis de tres i sis mesos previstos a les disposicions transitòries de la Llei d'Estrangeria per legalitzar la situació dels estrangers que es trobaven a Espanya suficientment documentats, o per regularitzar la situació dels treballadors estrangers que fins aquells moment estaven exempts (per la legislació anterior) de l'obligació d'obtenir permís de treball, han deixat fora de la legalitat molts d'aquests estrangers.

En el moment que les dilacions o els obstacles administratius són massa freqüents o insalvables es comencen a produir situacions en què els drets fonamentals d'aquestes persones poden ser fàcilment conculcats, ja que queden en una situació de vulnerabilitat absoluta davant l'Administració.

Les majors dificultats es produeixen quan es posa en qüestió l'autenticitat o la validesa de la documentació de què disposen determinats estrangers, si, a més, no troben el suport o l'ajut de les representacions diplomàtiques dels seus països d'origen.

Un ciutadà de Tunísia ens va exposar la situació d'indefensió en què es va trobar a conseqüència de la negativa de la seva ambaixada a renovar-li el passaport que li havien robat.

Aquest ciutadà, que va denunciar immediatament a la policia el robatori del seu passaport, amb domicili a Barcelona de feia anys i que tenia permís de treball i de residència fins a una data concreta, de resultes de la negativa de la seva ambaixada a renovar-li el passaport quan li va caducar el permís de residència, es va trobar en una situació d'illegalitat que no li era imputable.

Ens va exposar aquesta queixa per escrit i al cap d'uns dies era detingut per la policia i sotmès a expedient governatiu d'expulsió.

L'expulsió es va poder evitar per la urgent intervenció del Síndic en coordinació amb el Defensor del Poble, el qual es va encarregar de vetllar per l'obtenció d'un nou permís de residència.

La problemàtica general que plantegen els estrangers en relació amb els seus drets fonamentals i allò que més preocupa el Síndic de Greuges és el fet que en l'aplicació de la Llei d'Estrangeria no siguin sempre observats els drets superiors, inherents a la condició humana de l'estranger per sobre d'altres factors circumstancials relatius a la seva condició de no nacional.

La problemàtica específica, més injusta i vergonyosa per a un país democràtic, és la del tracte desigual que es dona als estrangers segons quina sigui la seva situació econòmica o el color de la seva pell.

De queixes de col·lectius africans que ha rebut el Síndic de Greuges, se n'han presentat a partir del gener de 1989, coincidint amb els brots de racisme que s'han detectat a Catalunya. Per la seva importància i especificitat, el Síndic tractarà les actuacions portades a terme en un informe extraordinari que elabora per al Parlament de Catalunya.

4. *Expropiació forçosa : el pagament del preu just*

L'article 33.3 de la Constitució alludeix a la indemnització que correspon a la privació de béns i drets, però no n'estableix l'extensió ni els criteris, cosa que sí que fa la Llei d'Expropiació Forçosa.

El sistema institucional fixat per la llei es basa en el dret de l'expropiat a una successió regular i predeterminada de diferents tràmits en uns terminis concrets. En el respecte a aquests terminis ha construït la llei l'equilibri commutatiu entre la pèrdua causada per l'expropiació i la indemnització amb què aquest acte es compensa.

Hem constatat un incompliment notable dels terminis fixats per la llei a l'hora de determinar el preu just, la vulneració freqüent del que disposa l'article 50.2 de la Llei en el sentit que l'expropiat té dret a que, encara que hi hagi un recurs pendent, li sigui lliurada la indemnització fins al límit on hi hagi conformitat entre ell i l'Administració i que el termini legal màxim de sis mesos per pagar el preu just des de la determinació, fins i tot en el cas que s'hagi dictat sentència judicial ferma, sovint no es respecta ni de lluny.

5. *Tracte, silenci, lentitud, eficàcia*

És bastant comú el comentari dels ciutadans que acudeixen al Síndic en el sentit que el tracte que els dispensen les administracions públiques, mitjançant el personal al seu servei, ha millorat amb caràcter general, i es mou en un marc de respecte i cortesia, malgrat que sempre hi ha i hi ha hagut excepcions.

També és comú el comentari que hi continua havent abús del silenci administratiu i demores importants en la resolució de molts assumptes.

Des del primer informe presentat al Parlament l'any 1985, hem anat insistint en la necessitat d'eradicar la pràctica del silenci administratiu en tant que capteniment il·lícit.

Hem observat dos tipus de silenci ben diferenciats. L'un obeeix a la voluntat de no donar resposta i posar el particular en la situació d'haver de recórrer als tribunals si vol veure reconeguda la seva pretensió, amb la consegüent inversió en temps i diners; l'altre és fruit de les disfuncions existents entre la demanda de servei els mitjans disponibles per atendre-la. La valoració que fem d'una situació i l'altra és diferent, però el resultat, per al ciutadà, és el mateix.

És cert que hi ha supòsits en els quals l'única manera de resoldre dins els terminis predeterminats és assignar més recursos a l'àmbit administratiu en qüestió; però també és cert que simultàniament es troben àmbits sobredimensionats.

Igualment, trobem resolucions administratives que no es compleixen, a vegades per manca de diligència, a vegades perquè probablement mai no s'haurien hagut de dictar, però no es vol obrir un procés de lesivitat, també en ocasions perquè això és conseqüència de l'aplicació d'una norma vigent que incorpora un contingut inadequat a les finalitats que persegueix.

Hi ha esforços importants a fer en el camp de la racionalització i simplificació administrativa. D'altra banda, és ben segur que la introducció de tècniques com les auditories administratives i la verificació de l'eficàcia de les normes —a hores d'ara, poc freqüents entre nosaltres— poden contribuir a aconseguir una administració àgil que transparenti els principis establerts a l'article 103.1 de la Constitució.

Secció II Ordenació del Territori

I. INTRODUCCIÓ

S'agrupen en aquesta secció els assumptes referents a la planificació de les infraestructures, la distribució geogràfica dels usos i activitats sobre l'espai, la protecció de la natura i a tot allò que es relaciona amb la ciutat com a medi de residència (planejament, gestió, disciplina urbanística, habitatge, etc.).

Generalment, els drets constitucionals que els ciutadans consideren conculcats i que invoquen en les queixes que configuren aquesta secció són : el dret a la propietat (art. 33), el dret a un medi adequat (art. 45) i el dret a gaudir d'un habitatge digne (art. 47).

II. TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Habitatge

Habitatges de protecció oficial :

- Promoció pública
- Promoció privada

Polícia administrativa habitabilitat :

- Obres necessàries
- Declaració de ruïna

Normativa d'arrendaments urbans :

- Pròrroga forçosa
- Increment de rendes

Urbanisme

Planejament :

- Classificació del sòl
- Qualificació del sòl
- Ordenació de volums i alineacions

Gestió :

- Creació del sòl
- Projectes d'urbanització
- Projectes d'obres públiques i d'instal·lació de serveis
- Finançament d'obres d'urbanització i conservació
- Denegació de llicències
- Entitats urbanístiques col·laboradores amb l'Administració

Disciplina :

- Llicències urbanístiques contra ordenament
- Ús del sòl sense llicència

Medi ambient i qualitat de vida

Medi ambient :

- Força major amb impacte ambiental
- Activitats classificades (Decret 2414/1961, del 30 de novembre)
- Infraestructures i serveis amb impacte ambiental regulat (carreteres, embassaments, etc. Transport de mercaderies perilloses per carretera)

Qualitat de vida :

- Subministrament de serveis a l'habitatge
- Serveis públics de comunicacions i transport
- Activitats privades regulades per ordenances municipals

III. QUEIXES SIGNIFICATIVES

Tres punts... i repicó

Queixa núm. 1066/87

Aquest expedient es va incoar d'ofici a conseqüència de diverses consultes efectuades a l'oficina del Síndic de Greuges i a

la vista de la documentació aportada pel senyor J.M.M., un dels afectats pel sistema de càlcul aplicat pel Banc Hipotecari en la subvenció denominada «subsidació complementària» prevista per als adquirents d'habitatges de protecció oficial i regulada pel Reial Decret 371/82, del 12 de febrer.

Aquesta subvenció consisteix en el subsidi de tres punts del diferencial del tipus d'interès pactat entre l'adquirent de l'habitatge, el promotor i l'extingit Instituto para la Promoción Pública de la Vivienda (IPPV), té una durada limitada als quatre anys primers de l'amortització del préstec concedit als adquirents i requereix la renúncia a l'obtenció de l'ajut econòmic personal previst al Reial Decret 3148/78, del 10 de novembre.

El problema es va suscitar entre els adquirents d'habitatges quan van comprovar que el sistema de càlcul aplicat pel Banc Hipotecari repercutia desfavorablement en els seus interessos perquè no s'ajustava als termes de la subvenció concedida per la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge, recollits i especificats en l'escriptura de compra-venda de cadascun dels adquirents. Efectivament, els compradors d'aquests habitatges subvencionats s'havien subrogat (en concepte de pagament parcial del preu total de la casa) en un préstec hipotecari que meritava un interès de l'onze per cent (11%); i el subsidi dels tres punts de diferencial del tipus d'interès al beneficiari es deixava a càrrec de l'Instituto para la Promoción Pública de la Vivienda (IPPV).

Obtinguda doncs, la subvenció de tres punts, per concessió de l'òrgan competent (Direcció General d'Arquitectura i Habitatge de la Generalitat), els adquirents haurien de pagar el vuit per cent (8%) d'interès anual durant els quatre primers anys d'amortització del préstec, segons s'especificava en els contractes de compra-venda i en les disposicions legals reguladores de la subvenció.

Això, però, no es produïa segons les previsions del comprador, sinó que, a conseqüència d'una regulació detallada que s'havia introduït en els convenis financers subscrits anualment entre les entitats de crèdit, prestamistes i l'IPPV, hi havia hagut una dissociació entre el «tipus d'interès» pactat i el realment aplicat per les entitats de crèdit (avui Banco Hipotecario de España), en perjudici econòmic per als adquirents d'habitatges.

El Síndic, després d'examinar la documentació facilitada per alguns afectats, va sol·licitar i rebre un informe de la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge de la Generalitat, del contingut del qual es desprèn que aquesta Direcció General, tot i ser competent per dictar resolucions en matèria de subsidació dels tres punts del diferencial del tipus d'interès als compradors d'habitatges de protecció oficial, no havia intervingut en cap moment en els convenis que es van signar entre les entitats financeres i l'extingit IPPV que recollien les condicions que havien de regir el finançament de la política d'habitatge instrumentada per mitjà dels plans (en aquest cas el pla triennal 1981-1983). Així, doncs, es considerava que només el Banc Hipotecari podria donar la corresponent informació completa.

Vista aquesta informació, vam traslladar tota la documentació aplegada sobre aquesta problemàtica al Defensor del Poble perquè, si ho considera oportú, s'adrexi al Banc Hipotecari.

El Defensor del Poble va admetre a tràmit la queixa i va demanar un informe a la Dirección General para la Vivienda y

Arquitectura, la qual per part seva va sol·licitar informació al Banc Hipotecari sobre el cas objecte de la queixa.

L'octubre de 1988 vam rebre una comunicació del Defensor del Poble en què ens assabentava que en data 23 de juny anterior havia sol·licitat un nou informe a la Direcció General de la Vivienda y Arquitectura, per no estar d'acord amb la informació rebuda ja que no dona resposta a la qüestió plantejada en la queixa en la que allò que es qüestiona en definitiva és la legalitat de les disposicions posterior al Reial Decret 372/82 (on es regula la subsidiació addicional) que havien introduït modificacions sobre el càlcul dels interessos objecte de la subsidiació.

Al moment de redactar-se aquest informe, segons ens confirma l'oficina del Defensor del Pueblo, encara no ha rebut de la Direcció General de la Vivienda y Arquitectura la informació sol·licitada.

Si no teniu diners, aneu-los a manllevar

Queixa núm. 1054/88

El mateix greuge formulat en aquest queixa per una comunitat de propietaris de Sant Andreu de la Barca, l'han plantejat els promotors de les queixes 431/88, 778/88, 922/88, 951/88, 985/88 i 1099/88.

Tots aquests casos denuncien la situació d'indefensió en què es troben a conseqüència dels greus retards de l'Administració (en algun cas, de més de dos anys) a fer efectius els beneficis econòmics obtinguts pels adquirents d'habitatges de protecció oficial, de promoció privada, regulats pels Reials Decrets 3280/83, del 14 de desembre, i 1494/87, del 4 de setembre.

En la majoria de casos els beneficis de la protecció oficial (exps. 922/88, 951/88, 985/88, 1009/88 i 1054/88) consisteixen en unes subvencions personals concedides als adquirents d'habitatges. La quantia d'aquestes subvencions es calcula en funció del nivell de renda i de la composició familiar dels compradors (art. 8 del R.D. 3280/83).

En altres ocasions es tracta d'un ajut personal i un préstec sense interès (exp. 431/88) que concedeixen les entitats de crèdit segons els convenis que subscriuen amb el Ministeri d'Obres Públiques (MOPU).

El novembre de 1988, el Departament de Política Territorial i Obres Públiques ens va informar que tota la problemàtica sorgida al voltant d'aquests retards extraordinaris en l'abonament de les quantitats concedides per la Generalitat en concepte d'actuacions protegibles en matèria d'habitatge s'havia produït de resultes de l'exhauriment, el juny de 1987, dels recursos financers destinats pel MOPU al Pla Quadriennal de l'Habitatge 1984-1987. La plasmació jurídica d'aquest Pla Quadriennal va ser el Reial Decret 3280/1983, del 14 de desembre, sobre finançament d'actuacions protegibles en matèria d'habitatge.

El Departament de Política Territorial i Obres Públiques ens va informar, el mes de novembre de 1988, que tota la problemàtica sorgida al voltant de les quantitats que, en concepte d'actuacions protegibles en matèria d'habitatge havia concedit la Generalitat de Catalunya, s'havia produït com a conseqüència de l'exhauriment, el juny de 1987, dels recursos financers, destinats pel MOPU al Pla Quadriennal de la Vivenda

1984-1987. La plasmació jurídica d'aquest Pla Quadriennal va ser el Reial Decret 3280/1983, del 14 de desembre, sobre finançament d'actuacions protegibles en matèria d'habitatge.

Efectivament, la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge havia anat concedint ajuts i subvencions als adquirents d'habitatges que reunien els requisits jurídicament exigibles, perquè no era possible preveure que es produiria l'exhauriment dels recursos esmentats. Cap Comunitat Autònoma no podia conèixer «a priori» la xifra de recursos que li seria destinada pel MOPU, ja que no se n'havia previst la territorialització.

Quant a les queixes que ens plantejaven els ciutadans, se'ns informà que, malgrat que el dia 2 de desembre de 1988 el MOPU havia ingressat a favor de la Generalitat cent vuitanta milions de pessetes (180.000.000 PTA), atès l'elevat import de les subvencions aprovades i pendents de pagament, que ja ascendia a mil nou-cents seixanta-tres milions tres-cents setanta-vuit mil tres-cents dinou pessetes (1.963.378.319 PTA), no era previsible una solució a curt termini.

Les conseqüències de totes aquestes disfuncions entre administracions són gravíssimes, ja que els ciutadans havien adquirit els habitatges sobre unes expectatives determinades que, a l'hora de la veritat, s'han fet fonedisses i han deixat malmesos llurs patrimonis familiars.

El cas més preocupant és el que ens va exposar una comunitat de propietaris de Sant Andreu de la Barca, formada per trenta-dues famílies que havien adquirit el pis a l'empara de la legislació citada (Decret 3280/83) i que el 1986 van obtenir de la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge la concessió d'unes subvencions l'import de les quals oscil·la entre 127.000 i 350.000 pessetes.

En el moment d'atorgar les escriptures públiques de compra-venda, el promotor —més bon coneixedor del medi que el comprador— va incloure una clàusula contractual en virtut de la qual aconseguí desplaçar als adquirents la càrrega o el risc dels eventuais retards de l'Administració a abonar les subvencions i, amb aquest objecte, va exigir, en garantia del pagament d'aquestes subvencions, que els compradors li acceptessin lletres de canvi d'import igual a les subvencions respectives, amb l'avertiment que podria executar-les en el cas que l'Administració no abonés les subvencions en el termini d'un any.

La discutible validesa d'aquesta clàusula o la incorrecta interpretació que en fa el promotor no han pogut ser invocades pels afectats quan, a conseqüència del retard de l'Administració a abonar les subvencions, han resultat demandats per un tercer tenidor de l'efecte canviari, en un judici executiu, que ha comportat l'embargament dels pisos.

Això, però, no és un cas aïllat, sinó que pot afectar centenars de famílies de Catalunya, a jutjar per les dades que ens han estat facilitades pels promotors de les queixes.

El Defensor del Poble ha obert una investigació general referida a tot l'Estat per determinar l'origen de les disfuncions administratives que han produït aquests retards en l'acompliment de les previsions del Pla Quadriennal 1984-1987, i també per establir les dificultats que ja es produeixen en el finançament del nou Pla Quadriennal que regula el Reial Decret 1494/1987, del 4 de desembre, que va entrar en vigor l'1 de gener de 1988.

Algun aspecte concret d'aquest nou Pla Quadriennal va ser

impugnat per la Generalitat davant el Tribunal Constitucional, per conflicte de competències, i va ser justament a causa d'aquesta impugnació que, quan en va ser l'hora, el Ministeri d'Obres Públiques i Urbanisme es va oposar a signar els convenis de finançament previstos al Reial Decret 1494/1987.

Per intentar trobar una sortida a aquesta situació, el 6 d'abril de 1988 la Generalitat va signar un conveni amb les caixes d'estalvis amb seu a Catalunya, en virtut del qual aquestes entitats aportarien recursos per a la nova promoció i adquisició d'habitatges de protecció oficial amb un tipus d'interès de l'11,25%.

La solució donada per la Generalitat ha estat també el motiu d'una de les queixes presentades per un grup de vint-i-un compradors d'habitatges de Granollers (exp. 778/88) que, havent acreditat el dret a acollir-se al subsidi d'interessos previst en el Reial Decret 3280/83, del 14 de desembre, quan van ser informats per la Generalitat de l'exhauriment dels recursos destinats al Pla Quadriennal 1984/1987 i de la possibilitat d'acollir-se al nou pla, que entrava en vigor el primer de gener de 1988, van optar per aquest últim. Respecte a aquest nou pla s'ha produït entre el MOPU i la Generalitat la polèmica competencial que ja hem exposat més amunt, i, en conclusió, els afectats no s'han pogut beneficiar dels ajuts que s'hi estableixen, els quals són molt més favorables que els que resulten del conveni signat entre la Generalitat i les entitats d'estalvi catalanes.

Tots aquests greuges han estat objecte d'investigació en l'àmbit de l'administració autonòmica, que n'ha informat amplement i puntualment la nostra Institució. Tanmateix, el resultat està pendent de la investigació general iniciada pel Defensor del Poble.

Els preus dels lloguers pels nivells

Queixa núm. 1085/87

El Grup d'Acció Pro-llogaters (GAP), amb el suport de la Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona (FAVB) i de l'Organització de Consumidors de Catalunya (OCUC), va formular queixa al Síndic per la situació de desamparament legal en què es troben els ciutadans d'economies modestes davant els propietaris d'habitatges, que, essent posseïdors d'un bé escàs, abusen de la seva situació de prepotència a l'hora de cedir en règim de lloguer la casa que altres necessiten, sense que l'Administració hi intervingui per evitar aquests abusos.

Concretament, els promotors de la queixa plantejaven tres problemes: l'augment desorbitat dels presus dels lloguers d'habitatges a Catalunya, especialment a les grans ciutats; l'aplicació (al seu parer incorrecta) que fan els propietaris de la clàusula contractual «d'estabilització de la renda»; finalment, demanaven al Síndic que els abonés oficialment en la iniciativa d'aquests grups de promoure una modificació de la Llei d'Arrendaments Urbans vigent.

El Síndic va entendre, i així ho va manifestar a les associacions que havien promogut la queixa i al Conseller de Política Territorial i Obres Públiques, que efectivament en aquest moment i probablement a conseqüència d'una sèrie de circumstàncies del mercat merament conjunturals (escassetat de sòl edificable, aflorament de capitals ocults, expectatives d'una

força demanda d'habitatges, etc.), l'oferta de pisos, sobretot d'un determinat tipus, ha sofert una davallada important que ha comportat automàticament l'augment del preu d'un bé tan necessari com escàs.

Altres circumstàncies, com ara la incorporació efectiva i generalitzada de la clàusula d'estabilització de la renda en els contractes de lloguer, a partir del moment en què l'índex d'inflació constitueix un factor econòmic de prou entitat a tenir en compte pels propietaris; les revisions dels valors cadastrals efectuades per l'Administració els darrers anys; l'increment dels tipus impositius dels tributs que graven la propietat urbana i que són legalment repercutibles pel propietari al llogater; la recent legislació que ha fet desaparèixer la pròrroga forçosa en els nous contractes d'inquilinat; la pràctica inexistència d'organitzacions o associacions de llogaters que aglutinin i representin els interessos dels inquilins i, finalment, la manca d'assessorament puntual per part de cada usuari a l'hora d'acceptar les condicions i el conjunt de clàusules-tipus que li ofereix l'administrador de finques que representa els interessos del propietari són, diem, circumstàncies que han contribuït a empitjorar la situació dels llogaters.

Aquesta situació, que efectivament es constata només observant a la premsa diària l'oferta d'habitatges en règim de lloguer, i que troba explicació en estudis especialitzats sobre el comportament dels preus de lloguer a partir d'unes realitats concretes, aquesta situació, diem, malgrat excedir l'àmbit d'actuació del Síndic de Greuges, perquè es produeix en l'esfera de les relacions jurídico-privades que en cada moment condiciona l'economia de mercat, és un motiu de preocupació constant de la nostra Institució, ja que afecta directament el dret a un habitatge digne i adequat, reconegut per la Constitució i que, en aquest moment ha esdevingut un dret purament formal i pràcticament il·lusori per a molts ciutadans.

Per aquesta raó el Síndic recomanà al Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat que intervingués amb caràcter intensiu i urgent en aquest sector del mercat immobiliari, fins que es comprovés que aquesta intervenció era realment eficaç, de manera que la promoció pública d'habitatges signifiqui una aportació tan substancial al mercat que incideixi directament en el preu de les cases i, en conseqüència, dels lloguers.

Pel que fa a la segona qüestió que ens formulaven els promotors de la queixa, centrada en l'aplicació (al seu parer incorrecta) de la clàusula d'estabilització prevista en la majoria de contractes de lloguer, vam examinar la legislació i jurisprudència referida a aquest aspecte de la norma i vam constatar que els tribunals interpreten de forma diversa quin és el criteri que ha de regir a l'hora d'aplicar l'índex del cost de la vida, ja que en certs casos els tribunals s'han pronunciat en el sentit que cal aplicar-lo sobre la renda inicialment pactada, i en d'altres sobre la renda acumulada.

Per això i perquè es tracta d'un afer en què la jurisprudència no és ni de bon tros unànime, vam informar els interessats que caldrà, en cada cas, sempre a tenor d'allò que concretament s'hagi pogut pactar en el contracte, acudir als tribunals a fi d'exercir l'acció civil corresponent.

Així mateix vam suggerir als promotors de la queixa que, mitjançant l'organització que representen o d'altres associacions que lluiten pels mateixos interessos, promoguin un estat

d'opinió entre els seus membres i associats perquè es prengui consciència del fet que, a l'hora de contractar un lloguer, tenen l'oportunitat d'especificar, amb el màxim de precisió i rigor, com s'haurà d'interpretar entre les parts contractants la clàusula d'estabilització i l'aplicació dels índexs que correspongui i, sobretot, que poden deixar clarament convingut en el contracte (si ho acorden amb el propietari) que els increments s'aplicaran sobre la renda inicial, i mai sobre l'acumulada.

Finalment, pel que fa a la darrera de les qüestions plantejades pels reclamants, relativa a un eventual suport del Síndic de Greuges a la seva iniciativa de demanar la modificació de la Llei d'Arrendaments Urbans vigent, vam entendre que, sense conèixer quin era el text o, si més no, l'objecte de la modificació, no ens era possible pronunciar-nos-hi, atès que llurs interessos legítims podien entrar en conflicte amb altres d'igualment legítims i, per tant, dignes d'una mateixa protecció.

No fan les obres ni tornen la fiança

Queixa núm. 1066/88

L'associació de veïns d'un barri de Barcelona presenta queixa contra l'Ajuntament pel fet que, per aconseguir llicència d'obres per edificar en uns solars situats en zona no urbanitzada, han hagut de dipositar avals, garanties o pagaments en metàl·lic per fiançar les obres d'urbanització.

L'Ajuntament, però, ni fa les obres ni retorna les fiances. Els veïns es troben en situació d'indefensió, ja que l'Ajuntament no respon als seus escrits en què demanen la devolució de les quantitats dipositades o l'execució de les obres. La queixa ha estat admesa a tràmit i, en conseqüència, hem demanat un informe tècnic a l'administració afectada perquè s'arribi a una solució i es trenqui un silenci que perjudica els ciutadans. Atès que la informació va ser sol·licitada a final de desembre de 1988, esperem rebre aviat la resposta oportuna de l'administració afectada.

Una mediació amb èxit

Queixa núm. 249/88

El 19 de febrer de 1988 un nombrós grup de comerciants de la rodalia de l'avinguda Francesc Cambó de Barcelona va comparèixer davant el Síndic a conseqüència de la demora en la construcció de 435 places d'aparcament subterrani en tres plantes en aquell carrer.

El projecte preveia la finalització de les obres a la tardor de 1987, però un estudi encarregat pels afectats estimava que, atès el nombre de treballadors adscrits a l'obra i que encara n'hi havia més d'una tercera part per enllestir, el conjunt de l'obra encara trigaria uns dos anys a finalitzar.

Els afectats van manifestar que, vist el gran dèficit d'aparcament en aquella zona, abonavem plenament l'execució de l'obra i que creiem conscients que els ciutadans han de suportar les càrregues que pogués produir-los la millora de l'entorn urbà. La crítica dels reclamants se centrava en el fet que l'Ajun-

tament no havia remogut els obstacles que col·lapsaven l'acabament de l'obra i posaven de manifest que a conseqüència dels inconvenients que hi trobaven els vianants, el comerç d'aquell sector havia vist minvar sensiblement la xifra de vendes; així mateix, assenyalaven que, en algun cas, com el de les parades de la voravia del Mercat de Santa Caterina, els comerços fins i tot havien desaparegut. Finalment, els afectats indicaven que no tenien cap mena d'informació sobre l'estat actual de les obres ni sobre el termini de finalització.

El Síndic va demanar a la Societat Anònima Municipal d'Aparcaments i Serveis el pla d'etapes de l'obra pendent i així mateix una indicació dels terminis previstos per enllestir-la. Després de donar-ne trasllat als afectats, va promoure una reunió a les oficines de la Institució; hi assistiren una representació dels interessats, el gerent de la societat municipal esmentada i el President de l'Organisme Autònom d'Aparcaments i Serveis.

El 7 d'abril de 1988, en el curs de la reunió, la representació municipal es va comprometre a finalitzar l'obra el 30 d'octubre de 1988, de manera que el carrer fos practicable i el pàrquing funcionés, i es va adoptar l'acord que totes dues parts es reunien a peu d'obra per seguir el curs dels treballs. També es van adoptar diversos acords amb vista a relançar la imatge del mercat de Santa Caterina i de les botigues de les rodalies com a zona comercial, un cop llestes les obres.

El Síndic considera que de la conclusió d'aquest assumpte cal valorar-ne el fet que, a més d'assolir acords concrets, es va desvetllar un clima de més confiança entre els ciutadans afectats i el seu ajuntament.

Igualment, hem de remarcar que, al llarg de la nostra gestió en aquest afer, els responsables municipals van facilitar una comunicació fluida amb els ciutadans, que, per part seva, van fer palès un esperit altament constructiu.

Salvem lo Montsant

Queixa núm. 192/88

Amb el lema «Salvem lo Montsant», va comparèixer davant del Síndic l'anomenada Coordinadora per a la protecció del Montsant», que ens exposà la seva opinió sobre l'impacte negatiu que per al medi natural es produiria a conseqüència de la construcció de l'embassament de Margalef. Els reclamants ja havien lliurat al Conseller d'Agricultura unes notes sobre una proposta alternativa, que van aportar, i sol·licitaren que la zona s'inclogués dins del futur Parc Natural del Montsant, i el riu Montsant dins les reserves naturals parcials per a rius amb llúdriga.

El Síndic va admetre a tràmit la queixa i va demanar informació sobre el criteri del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca en relació amb les propostes de la Coordinadora i sobre si s'havia elaborat o encarregat l'estudi d'avaluació d'impacte ambiental que regula el Reial Decret Legislatiu 1302/1986 del 28 de juny.

Segons l'informe del Conseller, ja s'havia començat a estudiar la possibilitat de declarar parc natural el Montsant, d'acord amb el procediment establert a la Llei de Catalunya 12/1985, del 13 de juny, d'Espais Naturals, i que els tècnics del

Departament tenien en elaboració l'estudi d'avaluació d'impacte ambiental i ecològic.

Atès l'interès demostrat i les aportacions fetes en aquest assumpte per la Coordinadora per a la Protecció del Montsant, el Síndic va considerar que, d'acord amb el mandat als poders públics contingut a l'article 9.2 de la Constitució de facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social, calia posar els mitjans perquè la col·laboració d'aquest grup prosseguís. En conseqüència, va suggerir que l'obertura del tràmit d'informació previst a l'article 3 del Reial Decret Legislatiu 1302/1986, del 28 de juny, li fos notificada expressament, amb independència de la publicació del corresponent anunci al *Diari Oficial*. Aquest suggeriment fou acceptat pel Conseller d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.

L'última notícia que tenim en relació amb aquest projecte és que es pensa construir una presa de dimensions més reduïdes, complementada per dues basses situades fora la llera del riu i més pròximes a les zones de reg.

El Pla d'Emergència Nuclear de Tarragona, una seguretat ajornada

A/O núm. 476/88

El 6 d'octubre de 1987, al Govern Civil de Tarragona, un grup de representants de l'Administració de l'Estat, dels ajuntaments de l'Ametlla de Mar, Mont-roig, Pratdip i Tivissa i del Govern de la Generalitat de Catalunya va signar un compromís de realització d'un Pla d'Inversions per als termes municipals de l'àrea de seguretat de Vandellòs a fi d'eliminar les mancances materials que podien impedir l'aplicació a nivells òptims del Pla d'Emergència Nuclear de Tarragona.

Era previst d'efectuar les inversions en un període que acabava el 1992, si bé en bona part s'havien de realitzar durant 1988 i 1989.

L'acord esmentat va permetre que els ajuntaments afectats participessin en el simulacre d'emergència nuclear que era condició necessària perquè la Central Nuclear de Vandellòs II pogués obtenir autorització per funcionar normalment.

Transcorregut un any des de la signatura d'aquell acord, el Síndic ha demanat informe sobre l'estat en què es troben aquelles inversions (projecció, contractació, execució o compliment) al delegat territorial del Govern de la Generalitat a Tarragona, el qual ha reenviat la petició d'informe al Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

El Síndic espera rebre la informació demanada.

Sorolls a dojo

Queixa núm. 12/88

La comissió de propietaris d'un immoble situat a Barcelona presenta queixa per la presumpta inactivitat municipal davant les molèsties que el veïnat ha de patir pel funcionament d'una discoteca, als baixos de l'edifici. Els veïns creuen que el local

no té la llicència d'obertura prevista pel Reglament d'activitats classificades. Admesa a tràmit la queixa i demanat informe a l'administració municipal, l'Ajuntament ens comunica que el local té la llicència corresponent, però que, havent-hi fet una inspecció, resulta que les mesures correctores d'insonorització són insuficients i que han estat presos els acords següents : a) cessament de l'activitat fins que sigui plenament legalitzada; b) proposta de resolució de retirada de llicència i desmuntatge de les instal·lacions en cas d'incompliment de les mesures d'insonorització imposades, amb assenyalament de dia i hora per a la clausura del local. Els veïns són informats d'aquests acords i, per part nostra, afegim que no trobem cap irregularitat en l'actuació de l'Administració. Tanmateix, passat el dia assenyalat per al tancament en cas d'incompliment, els formulants de la queixa es posen en contacte amb aquesta Institució per assabentar-nos que res no ha canviat : música, soroll i inactivitat municipal. Aquesta vegada, a més de formular una recomanació per escrit a l'Ajuntament demanant-li el compliment dels seus propis acords, ens posem en contacte telefònicament amb el corresponent districte municipal. La resposta de l'Ajuntament és molt ràpida : el local és clausurat en menys d'una setmana.

Tot recordant els Alfacs

Queixa núm. 503/88

Un veí de Salou s'adreça al Síndic per denunciar l'estacionament de camions dedicats al transport de mercaderies perilloses en zones habitades per tot Catalunya. Per reforçar l'exposició, recorda la catàstrofe dels Alfacs i aporta dades concretes del que denuncia (fotografies, llocs i hores d'estacionament) relatives a la rodalia de Tarragona.

El Síndic va iniciar un estudi d'aquesta queixa, i de la informació facilitada per la Direcció General de Transports del Departament de Política Territorial i Obres Públiques se'n segueix que l'estacionament denunciat constitueix una infracció d'allò que disposa el Reglament Nacional per al Transport de Mercaderies Perilloses per Carretera (TPC) aprovat pel RD 1999/1979, del 29 de juny, i modificat pel RD 1723/1984, del 20 de juny (BOE del 25 de setembre de 1984).

A prop de Tarragona hi ha l'àrea d'estacionament de mercaderies especials i serveis complementaris del polígon Riu Clar, construïda pel Departament de Política Territorial i Obres Públiques i destinada a la concentració en lloc adequat i en condicions de seguretat adients de vehicles de servei públic o privat destinats al transport de mercaderies perilloses.

Atès que vetllar pel compliment del TPC en el sentit que plantejava la queixa és competència de les direccions provincials de Trànsit del Ministeri de l'Interior, el Síndic va posar aquest assumpte en coneixement del Delegat del Govern a Catalunya.

Pocs dies després, el Delegat del Govern informà el Síndic que havia tramès al Governador Civil de Tarragona les dades que se li havien facilitat per tal d'aconseguir l'aclariment dels fets denunciats.

*L'Administració pregunta**Queixa núm. 219/88*

Un ciutadà presenta queixa al Síndic de Greuges per la inactivitat de l'Ajuntament de Cardedeu, que permet que un seu veí tingui una granja amb tota mena de bestiar en zona urbana. Admesa a tràmit la queixa, l'Ajuntament demora enormement la resposta a la sol·licitud d'informe i, finalment, demana al Síndic de Greuges si considera que el funcionament d'una granja està subjecte a l'obtenció d'una llicència d'activitats classificades. La resposta de la Institució ha estat afirmativa i s'ha fet la indicació a l'esmentat Ajuntament que té el deure legal de fer complir les disposicions vigents.

*Què n'hem de fer, dels xais?**Queixa núm. 574/88*

Aquesta queixa ha estat seleccionada per tal com creiem poder-la considerar representativa de la problemàtica dels pobles molt petits i de recursos escassos. Els ajuntaments d'aquests municipis es troben de vegades davant la impossibilitat de dur a terme determinades actuacions per manca de mitjans econòmics. Els fets que es relaten a continuació són impensables en el cas d'un ajuntament gran o, en tot cas, no hi tindrien excusa. Afortunadament se'ls va poder donar un cop de mà.

Un col·lectiu de veïns de Salomó (Tarragonès) es queixa per les molèsties que els ocasiona el funcionament d'una granja il·legal de bens situada en nucli urbà. La queixa s'admet a tràmit i l'Ajuntament informa que efectivament la granja no ha estat autoritzada, però que així mateix el municipi no té mitjans per clausurar-la: «Si la tanquem, què haurem de fer dels xais?» Evidentment aquesta resposta no és acceptable, perquè la situació dels veïns queixosos és insuportable i la falta de mitjans del municipi no els ha d'obligar a suportar activitats il·legals. El Síndic de Greuges fa unes recomanacions a l'Ajuntament afectat quant a deures legals i intenta una gestió amb el Departament de Governació, Comissaria de Protecció i Seguretat Ciutadana, que dóna resultat satisfactori. Amb la col·laboració del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca els xais són retirats de la granja il·legal i l'establiment es clausura.

IV. CONSIDERACIONS*1. El dret a un habitatge digne i adequat*

El dret a un habitatge digne i adequat consagrat a l'article 47 de la Constitució ha estat objecte de consideració en informes anteriors. En el present, mitjançant la descripció d'alguna de les queixes rebudes i de les actuacions subsegüents, abordem una part dels problemes dels habitatges de protecció oficial de promoció privada en règim de propietat i, així mateix, dels habitatges de lloguer.

Cal assenyalar, però, que el problema bàsic no és altre que l'augment —amb un component fortament especulatiu— del preu dels habitatges, molt superior al de l'increment de la renda de la major part de la població, de tal manera que el nombre d'hores de treball que un ciutadà ha d'esmerçar per generar la renda que el durà a l'ús (en propietat o en lloguer) d'un habitatge també s'ha incrementat espectacularment amb caràcter general.

En repetides ocasions, aquest assumpte ha estat objecte de la consideració del Parlament (debat d'investidura, debat de política general, preguntes escrites, interpellacions, etc.): això ens estalvia, doncs, de repetir el que ja s'ha dit sobre les causes d'aquest fenomen persistent o sobre les estratègies per fer-hi cara; sí que hem de recordar que el dret a un habitatge digne, que la legislació ha de respectar i protegir, tant com ho han de fer la pràctica judicial i l'actuació dels poders públics, resulta per a molts ciutadans molt més difícil d'aconseguir avui que no pas fa uns quants anys.

2. La utilització del sòl d'acord amb l'interès general

El creixement del sector de la construcció és un fet i, a més, s'ha de valorar positivament atès el seu caràcter de motor de l'economia.

En aquestes consideracions ens hem referit als problemes per accedir a un habitatge digne. En els últims temps, són freqüents les veus que propugnen com a solució d'aquest problema de l'habitatge la creació de nou sòl per edificar i, amb aquest objecte, proposen introduir els canvis que calgui en la normativa urbanística, particularment mitjançant la modificació del planejament general.

Certament en determinades zones sense sòl apte per edificar pot ser necessari d'urbanitzar-ne de nou, però cal no perdre de vista l'experiència històrica recent dels anys seixanta, quan una situació econòmica expansiva i una administració urbanística inoperant van donar lloc a un desgavell del qual a hores d'ara encara paguem les conseqüències.

Cal estar amatents perquè una finalitat lloable i constitucionalment protegida com és dotar d'un habitatge digne tots els ciutadans no sigui utilitzada com a tapadora ideològica d'operacions especulatives en benefici d'uns quants i detriment de la comunitat.

Es pot dir que l'administració urbanística dels seixanta va fallar en bona mesura a causa de la falta de planejament general als municipis. Aquella situació ha canviat força en el moment present, gràcies en gran part a un important esforç de les administracions locals i també de l'autonòmica, però cal no oblidar que els aparells organitzatius creats per evitar i corregir la indisciplina urbanística no han estat ni estan sobrants de mitjans i poden, fàcilment, veure's ultrapassats.

La recent sentència del Tribunal Constitucional sobre el recurs contra la Llei 3/1984, del 9 de gener, de Mesures d'Adequació de l'Ordenament Urbanístic de Catalunya, ha recordat que el legislador ordinari ha fet una opció política clarament favorable a l'autonomia municipal, en matèria de suspensió d'acords, però aquesta mateixa opció comporta un major grau de responsabilitat de les corporacions municipals a l'hora de vetllar pel compliment de l'ordenament urbanístic, i no exonera

en res la Generalitat pel que fa a la defensa dels interessos supralocals concurrents.

Per tot això, considerem necessari i urgent dotar l'aparell burocràtic municipal i automàtic de manera que se li permeti d'acomplir el mandat constitucional de regular la utilització del sòl d'acord amb l'interès general, a fi d'impedir l'especulació.

3. *La protecció de la natura : concreció del dret a disposar d'un medi adequat*

La incorporació a la Comunitat Econòmica Europea ha implicat la necessitat d'adaptar el nostre ordenament jurídic a un altre que reflectia una major preocupació per la protecció de la natura. En tenim un bon exemple en el Reial Decret Legislatiu 1302/1986, del 28 de juny, d'avaluació d'impacte ambiental (BOE, 155), el reglament d'execució del qual fou aprovat el 30 d'octubre de 1988 pel Reial Decret 1131/1988 (BOE núm. 239).

En altres informes hem fet esment de la creixent sensibilitat social en el nostre país davant els problemes del medi i del fet que «en exercici de la competència legislativa de la Generalitat, el Parlament ha aprovat una completa normativa relativa als sectors de l'aigua, activitats extractives, protecció d'espais naturals, residus sòlids i aire, lligada amb l'ordenació territorial» (Informe de 1987, *Butlletí Oficial del Parlament* núm. 252, pàg. 13409).

També indicàvem que, malgrat que s'han produït progressos, la protecció del medi encara és lluny d'arribar a un grau satisfactori, a causa no solament de la necessària limitació de mitjans amb què les administracions públiques han d'afrontar aquest repte, sinó en bona mesura per diferents mancances de programació i coordinació.

Volem destacar com una mesura positiva amb vista a aconseguir una gestió unitària de la política de preservació del medi natural i a corregir les insuficiències de programació i coordinació indicades la creació de la Direcció General de Medi Ambient per Decret 360/1988, del 12 de desembre (DOGC núm. 1084).

Pensem que la situació en aquest àmbit es pot resumir dient que la sensibilitat social per la protecció de la natura s'ha traduït en una producció normativa important i valuosa, però no encara en una dotació pressupostària suficient per desenvolupar-la, la qual cosa és sempre motiu de preocupació, però en una època de creixement de l'activitat econòmica pot crear desequilibis irreversibles.

4. *La qualitat de vida en zones poc poblades*

Durant l'any a què ens referim, s'han rebut unes quantes queixes referents a les dures condicions de vida en pobles de muntanya. Així, per exemple, la número 1031/88, relativa a Bescaran, Alt Urgell, i a nuclis de població dispersa repartits per zones interiors del territori mancades d'estructures econòmiques prou potents per instal·lar i sostenir determinats serveis essencials, la qual cosa aboca els seus habitants a la migració cap a zones de més densitat de població i més qualitat de vida.

Pensem que una anàlisi rigorosa del problema des de l'àmbit competencial del Síndic demana un plantejament més conceptual que no pas el que ofereix l'examen de les tècniques concretes —que n'hi ha— per millorar els serveis.

Cal que les institucions legitimades per fer-ho optin per un model territorial entre els previstos i legítims en el nostre ordenament i, feta aquesta opció, decideixin si el país es vol permetre la desaparició de tots aquests nuclis —la d'una part ja és inevitable, com reconeix el programa «Home i Biosfera 6 - Alt Pirineu» patrocinat per la UNESCO.

El sol joc dels elements del mercat, oferta i demanda, no pot, ell tot sol, aportar solucions, ja que la demanda no és una demanda solvent.

Si s'optava per la pervivència d'aquests nuclis, la tasca dels poders públics hauria de consistir a dotar-los amb urgència d'aquesta solvència econòmica, tot tenint present que, si es triga gaire, ja no s'hi serà a temps.

Secció III Tributària

I. INTRODUCCIÓ

Hem recollit en aquesta secció, com l'any anterior, les queixes formulades pels ciutadans a conseqüència d'actuacions de contingut tributari, amb independència de l'Administració titular del tribut.

Els ciutadans han denunciat actuacions abusives o incorrectes dels agents de la recaptació municipal, ens han demanat informació sobre la licitud de les costes del procediment executiu, ens han exposat situacions de descoordinació absoluta entre òrgans de l'administració tributària, lentituds en la devolució d'ingressos indeguts, exigències de debèits prescrits, i inaplicacions de bonificacions i d'exempcions tributàries. S'han queixat per les notificacions defectuoses i s'han mostrat indignats pels increments extraordinaris dels valors cadastrals de les finques urbanes.

També s'ha reclamat l'atenció del Síndic de Greuges perquè intervingui en altres conflictes que, per la seva especificitat, tractarem després d'exposar algunes de les queixes més significatives.

II. TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Tributs

Tributs estatals :

- Impostos
 - Impost sobre la renda de les persones físiques
 - Increment sobre el valor afegit
- Taxes

Tributs autonòmics :

- Tributs cedits :
 - Impost sobre la transmissió patrimonial
 - Impost general de successions
- Taxes

Tributs locals :

- Impuestos
- Taxes
- Contribucions especials

Altres ingressos públics :

- Estatals
- Autonòmics
- Locals

Gestió tributària :

- Organització
 - Descoordinació entre òrgans de gestió tributària
 - Duplicitats en padrons
 - Error
- Liquidació :
 - Devolució d'ingressos
 - Inaplicació de bonificacions
 - Inobservança de prescripció
 - Manca de notificació
- Recaptació :
 - Costes de procediment
 - Actitud incorrecta dels agents de recaptació
- Inspecció :
- Lentituds en el tràmit d'expedients
- Utilització de criteris distints en la valoració de béns immobles

III. QUEIXES SIGNIFICATIVES

Informació parcial

Queixa núm. 3/88

La necessitat que sent el ciutadà de conèixer les disposicions tributàries que li afecten no troba en l'Administració la resposta que requeriria aquest afany. Les esforços que fa l'Administració per dotar al ciutadà d'una educació tributària van més adreçats a informar-lo de les seves obligacions com a contribuent que no pas a assabentar-lo dels seus drets.

La promotora d'aquesta queixa ens demanava precisament una informació relativa als seus drets i en concret a les quantitats que podien ser-li cobrades en concepte de costes i dietes de testimonis per la recaptació executiva de l'Ajuntament de Barcelona.

En el seu escrit posava en qüestió la quantitat de 4.444 PTA que li havia estat cobrada en concepte de dietes de testimonis meritades en ocasió de la notificació d'una diligència d'embarcament de finques, efectuada el dia 31 de desembre de 1987.

Com sigui que allò que ens demanà la interessada era que

l'assabentessin de la regulació legal d'aquestes dietes, vam indicar-li :

Que el Reglament General de Recaptació dedica els articles 147 i següents a les «costes del procediment», una de les quals és la que respon al concepte de «dietes de testimonis». (art. 147, 2.1).

Que l'article 148 del mateix Reglament estableix :

«Art. 148.1. Los testigos que intervengan en las diligencias de embargo de bienes devengarán por día, en concepto de dietas, el importe del salario mínimo obligatorio interprofesional vigente, cualquiera que sea el número de embargos que se practiquen y la importancia de los débitos. Si afectara a varios deudores la práctica de las actuaciones en un mismo día, las dietas devengadas serán cargadas por partes iguales a cada uno de ellos.

»2. También devengarán dietas en la cuantía y forma citadas cada uno de los testigos que formen parte de la mesa constituida para la celebración de las subastas de bienes muebles».

Que per a l'any 1987, el salari mínim interprofessional va ser fixat (pel Reial Decret 30 de desembre 1986, número 2642/1986, BOE 31.XII.86) en 1.045 PTA/dia, i que al nostre parer, atès que la diligència s'havia practicat el dia 31 de desembre de 1987, aquest era el salari mínim interprofessional aplicable.

Que segons l'article 148 del Reglament General de Recaptació transcrit més amunt, aquestes dietes dels testimonis han de ser repartides per parts iguals entre tots els expedients en els que hagin intervingut els testimonis en un mateix dia i que només les poden meritjar els que han actuat com a tals testimonis, però no l'auxiliar o agent executiu.

Que la Regla 91 de la Institució General de Recaptació i Comptabilitat, estableix :

«Regla 91, el derecho de los testigos al devengo de dietas en los expedientes administrativos de apremio se limitará a quienes intervengan como tales en los precisos supuestos que cita el artículo 148 (del RGR); sin que en consecuencia, en ningún caso ni en modo alguno quepa extenderlo a las personas que como testigos intervengan en cualquier otra diligencia que haya de actuarse en dichos expedientes».

Que la diligència en qüestió és la notificació d'un embargament de béns immobles (pendent encara d'inscriure's en el Registre de la propietat) que no constitueix cap dels dos supòsits previstos a l'article 148 del Reglament General de Recaptació, únics en els que es produeix el dret dels testimonis al meritament de dietes.

La queixa va ser arxivada provisionalment, perquè comprovés la interessada, a la vista de la informació facilitada, si l'actuació administrativa havia estat efectivament incorrecta i en conseqüència decidís si era procedent la seva reclamació a l'Ajuntament, la qual, en tot cas, havia de ser prèvia a la intervenció del Síndic.

Aquesta mena d'informació sobre els drets del contribuent no és facilitada gairebé mai per l'Administració als ciutadans, almenys no ho és amb els mateixos esforços, mitjans i entusiasme que l'Administració esmerça per «educar» el contribuent per tal que compleixi els seus deures fiscals. L'objectivitat que ha de presidir tots els actes de l'Administració pública requereix, en canvi, que «l'ètica contributiva» sigui igualment exigible a l'administrat i a l'Administració.

*Paga i aguanta't**Queixa núm. 852/88*

El senyor F. A. formula al Síndic una queixa per la manca d'aplicació de la bonificació del 90% en la liquidació d'una taxa de llicència d'obres per a la construcció d'un habitatge de protecció oficial.

Segons consta com a fet provat, la liquidació de la taxa va ser efectuada per l'Ajuntament d'Alcanar el dia 18 de març de 1986 i, no estant-hi conforme el senyor F. A. amb el contingut, el 20 de març següent va adreçar un escrit a l'Ajuntament demanant-li la rectificació de la liquidació i l'aplicació de la bonificació del 90% que li corresponia.

Segons exposa el senyor F. A., en lliurar aquest escrit a l'Ajuntament, el funcionari que l'atengué el va informar que si volia la llicència urbanística, li convenia pagar l'import de la liquidació, si volia obtenir autorització per construir.

També el va assabentar que en cas que l'Ajuntament ho considerés oportú, li retornaria la bonificació del 90% quan estigués acabada l'obra.

L'escrit del senyor F. A., de data 20 de març de 1986 que calia considerar un recurs de reposició contra l'acte tributari de liquidació de la taxa, per l'aplicació de l'article 114.2 de la Llei de Procediment Administratiu, no va ser mai expressament resolt per l'Ajuntament d'Alcanar.

El 16 d'agost de 1988, pendent encara el dit recurs de resolució expressa, el senyor F. A. va adreçar una petició a l'Ajuntament d'Alcanar sol·licitant la devolució de la quantitat de 183.303 pessetes (import de la bonificació que considerava que li havia de ser retornada), la qual petició va ser desestimada per l'Ajuntament sense més motivació que «l'import de la liquidació girada en data 16 de març de 1986 va ser satisfet pel contribuent el dia 27 del mateix mes, sense cap reclamació escrita i resultant per això increïbles i indemostrables les airades protestes que ara feia al cap de més de dos anys».

Com sigui que, a més, en la notificació d'aquesta resolució desestimatòria vam observar indicacions errònies quant als recursos, òrgans i terminis per interposar-ne, vam admetre a tràmit la queixa del senyor F. A. i vam demanar a l'Ajuntament d'Alcanar un informe escrit comprensiu de totes les actuacions practicades en l'expedient administratiu de referència.

Pel que fa al fons de la qüestió plantejada pel senyor F. A., vam assabentar l'Ajuntament d'Alcanar del nostre criteri respecte a l'aplicació, en aquest cas, de la bonificació del 90% en la taxa per llicència urbanística.

Calia tenir en compte que la liquidació per la taxa urbanística requerida al senyor F. A. va ser practicada amb data 16 de març de 1986 i que, amb independència de les valoracions més o menys subjectives que pogués fer l'Ajuntament d'Alcanar sobre si els habitatges que promovia el senyor F. A. s'ajustaven a la teleologia de les normes sobre habitatges de protecció oficial, la bonificació calia aplicar-la si el promotor havia justificat l'obtenció de la qualificació provisional d'habitatge de protecció oficial, lliurada per l'administració competent.

Atès el contingut jurídic-tributari de l'acte administratiu, s'havia de tenir en compte que si el fet imposable que determina la pràctica de la liquidació de la taxa per llicència d'obres és l'activitat municipal efectuada per comprovar si el projecte s'a-

justa a les normes urbanístiques vigents i a la verificació de la correcta execució de les obres, un cop acreditada la qualificació d'habitatge de protecció oficial, l'aplicació de la bonificació (com a element essencial de la liquidació que permet determinar la quota) no pot referir-se a un moment posterior, quan ja haurà guanyat fermesa la inicialment practicada, fent il·lusoris els drets del promotor mitjançant promeses verbals, més o menys ambigües, de devolució de la bonificació, si escau.

A partir de la sentència de la Sala Tercera del Tribunal Suprem de data 15 de setembre de 1982, que declarà subsistent la bonificació del 90% de l'import de la taxa municipal per llicències d'obres —quan es tractés d'habitatges de protecció oficial en els termes previstos a l'article 15 del Text Refós d'Habitatges de Protecció Oficial aprovat per Decret 2960 del 12 de novembre de 1976—, la doctrina jurisprudencial posterior s'ha mostrat unànime en aquesta mateixa línia.

Aquesta doctrina ha estat recollida en la recentíssima sentència número 878, del 3 d'octubre de 1988, de la Sala Segona Contenciosa Administrativa de l'Audiència Territorial de Barcelona, segons la qual s'ha establert ja un cos coherent de doctrina legal que reflecteix l'opinió del Tribunal Suprem respecte a la vigència de la bonificació del 90% en la taxa municipal que ens ocupa.

El debat doctrinal que darrerament s'ha obert per decidir si el Reial Decret Legislatiu 781/1986, del 18 d'abril, ha alterat la subsistència i vigència de tal bonificació (debat sobre el qual versa la sentència ressenyada de l'Audiència Territorial de Barcelona, tot declarant la vigència de la bonificació) no afecta el conflicte que ens ocupa en aquest expedient de queixa, atès que, com dèiem al començament, l'acte tributari impugnat pel senyor F. A. va ser dictat amb anterioritat a l'aprovació del citat Reial Decret Legislatiu 781/86.

Per tot això, vam suggerir a l'Ajuntament d'Alcanar que a l'hora de resoldre expressament el recurs del senyor F. A. (si encara no ho havia fet), es prenguessin en consideració els criteris i reflexions exposats i, en tot cas, es donessin les instruccions necessàries perquè la resolució fos adoptada i notificada amb tots els requisits de validesa i eficàcia previstos a la Llei de Procediment Administratiu a fi que, si la resolució municipal era desestimatòria de la pretensió deduïda pel senyor F. A., el mateix afectat la pogués impugnar davant la jurisdicció contenciosa amb coneixement dels motius que la justifiquen.

La resposta de l'Ajuntament d'Alcanar al Síndic ha consistit a informar, en primer lloc, del fet que el senyor F. A. no utilitza com a habitatge propi una de les dues cases unifamiliars que va promoure i, en segon lloc, que la liquidació del 16 de març de 1986 que es pretén qüestionar fou reglamentàriament notificada a l'interessat, la qual, no havent estat impugnada, ha esdevingut ferma, ja que no «resulta possible admetre en el procediment un simple escrit del 20 del mateix mes de març, com sembla que és el cas del presentat a les oficines municipals i en el qual, per tota garantia d'autenticitat, segons es dedueix de la fotocòpia aportada per l'interessat, i essent un fet desconegut formalment per aquest Ajuntament, només es veu un segell de la secretaria de l'Ajuntament en lloc de les preceptives dades registrals del Registre d'entrada de documents».

Aquest expedient està pendent de la resolució definitiva del Síndic.

*Recàrrec en període voluntari**Queixa núm. 291/88*

Una actuació errònia de l'Administració que la interessada tracta d'esmenar i demostrar amb les proves pertinents és resolta negativament per la mateixa Administració, que insisteix en l'error inicial.

La senyora C.G. rept de l'Ajuntament de Barcelona l'avís de pagament de la taxa pel servei d'escombraries corresponent a l'exercici del 1987.

El pagament en període voluntari, sense recàrrec de cap mena, s'assenyala des del dia 15 de maig de 1987 fins al dia 15 de juliol de 1987.

La senyora C. G., que per raons familiars ha hagut de traslladar-se fora de Barcelona, té la precaució d'ordenar des de Salamanca una transferència bancària el dia 13 de juliol de 1987, a la Caixa d'Estalvis de Barcelona, entitat col·laboradora de l'Ajuntament de Barcelona, per satisfet el rebut d'escombraries dintre el termini de pagament voluntari, sense recàrrec.

Per motius no imputables a la senyora C. G., l'entitat col·laboradora de l'Ajuntament no accepta el pagament efectuat dintre el termini reglamentari i retorna l'import de la transferència bancària a l'entitat emissora.

El 24 d'agost següent, la senyora C. G. rep una comunicació de la Caixa d'Estalvis de Salamanca amb la devolució de l'import transferit a Barcelona.

L'endemà, 25 d'agost, la senyora C. G. formula instància a l'Ajuntament de Barcelona exposant tots aquests fets i adjuntant els documents que acrediten el pagament de la taxa en temps oportú.

El 22 de novembre, sense haver rebut cap resposta al seu escrit del 25 d'agost, la senyora C. G. rep la notificació de constrenyiment i el requeriment de pagament de la repetida taxa amb el recàrrec del 20%.

El 25 de novembre la interessada adreça un altre escrit a l'Ajuntament evidenciant l'error i les raons ja exposades i provades.

El 21 de febrer de 1988 la interessada rep una comunicació de l'Ajuntament, sense caràcter de resolució, que no li dona la possibilitat de recurs de cap mena : l'escrit es limita a comunicar a la interessada que l'import de la transferència efectuada per ella el dia 13 de juliol de 1987 era insuficient, perquè en aquella data el deute tributari ja meritava recàrrec.

Aquesta estranya persistència de l'Administració en un error tan evident va sorprendre i indignar la senyora C. G., que es trobà indefensa davant aquest diàleg de sords.

La queixa va ser admesa a tràmit i, atesa la claredat dels documents aportats i de les circumstàncies que concorrien en aquest cas, es va recomanar l'Ajuntament de Barcelona que fos anul·lada la providència de constrenyiment i que fos lliurat a la interessada el rebut corresponent de la quota sense recàrrec, recomanació que va ser acceptada immediatament per l'Administració.

*Les notificacions van cares**Queixes núms. 10/88 i 280/88*

L'any 1987, ja s'havien rebut queixes de ciutadans per la suposada lentitud dels serveis territorials d'Economia i Finances de la Generalitat a Lleida en la tramitació d'expedients de comprovació de valors.

Efectuats els aclariments oportuns, es va constatar que en realitat allò que es produïa sistemàticament era que l'Administració no notificava al contribuent el resultat de la comprovació de valors, si el resultat coincidia amb els valors declarats.

Malgrat que les recomanacions sobre aquesta qüestió fetes pel Síndic als serveis territorials de Lleida han estat sempre ateses, el fet que durant l'exercici 1988 s'hagin presentat novament queixes per aquest mateix motiu ens porta a la conclusió que no s'han adoptat les mesures necessàries perquè, amb caràcter general, les resolucions dictades en aquests expedients de comprovació de valors siguin sempre notificades.

El març de 1988, el senyor R. T. ens va exposar que, des del 9 de juliol de 1987, data en la qual havia presentat als serveis territorials de Lleida l'escriptura de compra-venda d'una finca sotmesa a comprovació de valors, encara no havia rebut cap notificació sobre el resultat de l'expedient de comprovació.

Novament es va constatar el fet que l'expedient havia estat resolt el novembre de 1987, però que no s'havia notificat la resolució confirmatòria dels valors declarats pel contribuent.

També aquesta vegada va ser atesa la recomanació del Síndic i es va notificar el resultat a l'interessat.

Cal insistir, però, en la necessitat que amb caràcter general sigui notificat sempre el resultat de la comprovació de valors (sigui confirmatori o no dels declarats) com a acte independent, ja que es tracta d'un acte administratiu impugnable davant la jurisdicció econòmico-administrativa.

*A pagar i a callar**Queixa núm. 488/88*

El senyor A. C. va rebre de l'Ajuntament de Barcelona, el dia 17 de març de 1987, la notificació d'una providència de constrenyiment d'un deute tributari pel concepte de «taxa de sanejament-84».

La notificació assenyalava com a data per procedir a l'embarcament de béns el dia 7 d'abril següent.

El dia 24 de març, l'interessat va formular l'escrit d'oposició a l'esmentada providència pel fet que el dia 24 d'octubre de 1984 havia pagat la taxa que li reclamaven, tal com va acreditar aportant fotocòpia del rebut.

El 22 d'octubre del mateix any, l'Ajuntament va respondre el senyor A. C. dient-li que, en realitat, el requeriment de la recaptació executiva, tot i dur l'enunciat de «taxa de sanejament-84», es referia al període comprès entre el maig del 1979 al desembre del 1980; per tant, es tractava de dues liquidacions diferents.

En resposta a aquest sorprenent escrit, el 5 de novembre de 1987 l'interessat es va tornar a oposar a aquella pretensió recap-

tatòria tot alegant que, si es tractava del període 1979-1980, l'Ajuntament havia d'anul·lar-lo, perquè havia prescrit.

Després d'això, no va tenir cap altra notícia de l'Ajuntament, fins que el dia 2 de maig de 1988 —segons explica el senyor A. C. en el seu escrit de queixa— comparegueren en el seu domicili tres agents de la recaptació executiva que intimidaren i compel·liren la seva muller perquè fes efectiu l'import de la «taxa de sanejament-84».

L'esposa del reclamant va alegar que hi havia un error en la liquidació i que així ho havia manifestat per escrit a l'Ajuntament i que allò que pretenien cobrar era un deute prescrit.

Malgrat aquestes explicacions, els agents de la recaptació persistiren en la seva actitud insolent i amenaçadora envers l'esposa del senyor A. C., i encara es permeteren d'advertir-la en el sentit que no calia que fes més escrits inútils, sinó pagar.

Investigat aquest assumpte, vam ser informats que el juliol de 1988 es va procedir a l'anul·lació d'aquest càrrec. Així mateix, el negociat de taxes sobre la propietat urbana de l'Ajuntament de Barcelona ens va assegurar que s'informaria l'interessat sobre aquest fet.

Aquesta actuació de l'administració tributària és un dels casos representatius que cal eradicar definitivament de les nostres administracions, perquè conté, en un sol expedient, gairebé totes les irregularitats que es poden donar en el procediment tributari: manca de notificació de la liquidació plurianual; notificació de la providència de constreyniment amb conceptes deliberadament equívocs; exigència de deutes prescrits; comunicacions i advertiments desproporcionats (i, a més, en aquest cas improcedents); descoordinació entre l'administració tributària i els seus òrgans executius i tracte desconsiderat dels agents de la recaptació.

Serveis duplicats

Queixa núm. 326/88

L'Ajuntament de Torredembarra va aprovar un expedient d'aplicació de contribucions especials per a la urbanització d'un carrer. El projecte en qüestió preveia la instal·lació de la xarxa central de clavegueres, pavimentació i enllumenat.

La queixa del senyor J. D. es basava, entre altres raons que ja havia manifestat a l'Ajuntament, en el fet que algunes d'aquestes obres no el beneficiaven en absolut, perquè tant ell com altres veïns ja disposaven de clavegueram i enllumenat abans de l'aprovació de l'expedient.

Admesa a tràmit la queixa el març de 1988, vam sol·licitar informe a l'Ajuntament de Torredembarra, el qual ens comunicà, el 15 de juny següent, la resolució adoptada pel Ple de la Corporació en el sentit d'estimar les alegacions formulades pels interessats i d'aprovar les noves quotes individuals que resultaven de la distribució del benefici realment obtingut per cadascun dels veïns afectats.

Així ens ho va fer saber, també, el promotor de la queixa.

T'està bé així? Doncs t'ho canvio

Queixa núm. 300/88

El senyor C. V. va comparèixer davant el Síndic de Greuges reclamant pel perjudici que li havia ocasionat el canvi de la normativa reguladora de les bonificacions de la contribució territorial urbana. El formulant de la queixa havia adquirit un pis de protecció oficial en un moment que la bonificació era del 90% durant un termini de 20 anys.

L'entrada en vigor del Reial Decret-Llei 11/1979, del 20 de juliol, sobre mesures urgents de Finançament de les Hisendes Locals, va modificar les exempcions i bonificacions en matèria de CTU. L'article 5^b establí la transformació de les reduccions temporals del 90% de la CTU per als habitatges de protecció oficial en bonificacions del 50%, per un termini de tres anys.

La disposició transitòria segona, lletra b, del mateix text legal preceptuava que, si bé es reduïa el percentatge de les bonificacions, en cas que l'atorgament s'hagués efectuat abans de l'1 de gener de 1980, calia respectar el termini pel qual havien estat atorgades.

Aquesta norma va ser considerada inconstitucional per molts sectors de la societat per presumpta vulneració dels principis de legalitat, de jerarquia normativa, de seguretat jurídica i d'irretroactivitat de les normes i va ser sotmesa al Tribunal Constitucional. L'alt tribunal, però, va emetre veredictes desestimatori de la qüestió plantejada.

En conseqüència, el Síndic va indicar al formulant de la queixa que la reducció de la bonificació del 90% al 50% li era d'aplicació, però que el termini de gaudi li seria respectat durant els 20 anys, d'acord amb la D. T. segona b, del Reial Decret-Llei 11/1979.

Hem de fer constar que la mesura establerta per la norma al·ludida ha causat un perjudici econòmic cert a tots aquells ciutadans que havien adquirit habitatges comptant amb la reducció de la CTU en la quantia establerta per la normativa anterior a l'entrada en vigor del Reial Decret-Llei de referència.

Si no és meu, també he de pagar impostos?

Queixa núm. 613/88

El 14 de juny de 1988, un ciutadà va presentar queixa davant el Síndic perquè des del 25 de novembre de 1986 l'Ajuntament de Gelida li reclamava el pagament d'unes quotes d'urbanització en mèrit de la titularitat d'un terreny del qual no era propietari.

Malgrat les diverses gestions que havia fet per posar de manifest aquesta situació davant l'administració municipal, s'havia dictat una providència de constreyniment contra el seu patrimoni, notificada el 17 de maig del 1988 i, a més, el Centre de Gestió i Cooperació Tributària li havia adreçat una comunicació com a subjecte passiu de la Contribució Territorial Urbana del mateix solar.

Estudiat aquest assumpte, es va constatar que el reclamant havia adquirit el terreny mitjançant contracte privat, però que, tot i haver-ne liquidat el preu pactat, no va poder elevar l'operació a escriptura pública i inscriure el terreny en el Registre de

la Propietat, ja que l'objecte de la compra-venda va ser adjudicat a uns creditors del venedor.

El Síndic es va posar en comunicació amb l'Ajuntament de Gelida, que va comunicar que anul·lava la liquidació de quotes d'urbanització i que es comprovava l'anul·lació del càrrec del recaptador de la liquidació de contribució urbana, que tampoc no era procedent de liquidar, i que totes dues actuacions es notificarien personalment a l'interessat.

IV. CONSIDERACIONS

1. *Les notificacions tributàries defectuoses, causa d'indefensió*

De les 65 queixes de contingut tributari que ha rebut el Síndic durant l'any 1988, 42 fan referència a qüestions de gestió, i més de la meitat a defectes en les notificacions tributàries.

El destinatari d'una notificació tributària té dret que li sigui indicat el text íntegre de l'acte, a ser informat sobre si la resolució és definitiva o no en via administrativa i també a ser informat sobre els recursos que pot interposar-hi, l'òrgan davant el qual els ha de presentar i dels terminis en què haurà de fer-ho.

Aquestes prescripcions que estableix la Llei de procediment administratiu, com a requisits mínims de tota notificació, són inobservades amb excessiva freqüència per les administracions tributàries del nostre país.

Amb l'intent lloable d'evitar el frau fiscal, la legislació tributària conté un elevat nombre de presumpcions, establertes en benefici de l'Administració, que l'administrat es veu obligat a destruir.

És, doncs, en el procediment, en la seva rigurositat, que el legislador ha volgut establir tot un conjunt de garanties que serveixin de defensa al ciutadà davant una administració quasi omnipotent.

Aquestes garanties són vulnerades per l'Administració quan, per exemple, notifica un acte tributari remetent al destinatari una certificació de l'acord d'imposició, sense cap indicació sobre la seva possible impugnació.

Però també es vulnera en el cas contrari, quan, malgrat contenir la notificació, tota mena d'indicacions sobre els terminis i el lloc en què cal fer efectiu el deute tributari, tots els advertiments sobre les conseqüències que li depararà el fet de no pagar en el termini previst i la informació (altrament dissuasòria) que l'eventual impugnació no deturarà la maquinària administrativa, malgrat contenir tot això, dèiem, no expressa amb claredat quin és el tribut que es reclama ni a quin exercici correspon.

L'Administració, però, interpreta com «raons de mal pagador» les pretensions legítimes del ciutadà en el sentit que la finca objecte de l'impost consti ben identificada en la notificació de la liquidació tributària.

El sistema d'autoliquidació introduït a la nova regulació de l'Impost de Transmissions Patrimonials i Actes Jurídics Documentats, que ha comportat avantatges per a l'Administració, no l'ha eximida, però, de l'obligació de notificar a l'interessat, com a acte independent, l'aprovació de la comprovació dels valors subjectes a tributació.

Aquesta especialitat de notificació tributària és conseqüència lògica de la facultat que es reserva l'Administració de comprovar els valors declarats, i així ho va confirmar una instrucció dictada pel Ministeri d'Hisenda el 15 de març de 1982, que, seguin la tradició jurídica implantada des de la legislació de l'11 de juny de 1964, estableix l'obligatorietat de notificar la resolució aprovatòria de l'expedient de comprovació de valors, amb expressió dels recursos procedents.

Malgrat la claredat del precepte, l'Administració es resisteix a notificar aquesta mena d'actes tributaris. En l'informe relatiu a l'exercici 1987 ja fèiem esment d'aquesta pràctica administrativa totalment incorrecta consistent a no notificar al contribuent la resolució estimatòria del seu recurs («donar la raó i dir-ho»), o la resolució que declara que els valors objecte d'una comprovació s'ajusten als declarats pel contribuent («comprovar valors i informar, sempre»).

Enguany, hi hem de tornar a insistir.

Finalment, també en relació amb les notificacions tributàries, hem de denunciar una altra pràctica administrativa que causa indefensió i que és imperiosa d'eradicar de l'actuació municipal, on és més generalitzada. Ens referim a les notificacions col·lectives dels tributs de cobrament periòdic.

L'article 124 de la Llei General Tributària, en el seu paràgraf tercer, estableix: «En els tributs de cobrament periòdic per rebut, un cop notificada la liquidació corresponent a la donada d'alta en el registre, padró o matrícula respectius, podran notificar-se col·lectivament les successives liquidacions mitjançant edictes que així ho adverteixin».

Aquesta tècnica de notificació col·lectiva és emprada anualment per al cobrament de gran part dels tributs locals: contribucions territorials, llicències fiscals, solars, escombraries, guals, etc.

Allò que possibilita i legitima aquestes notificacions col·lectives és el fet que prèviament hi hagi hagut un acte exprés de notificació d'una liquidació concreta i comprensiva de tots els elements essencials del tribut.

Ara bé, si algun d'aquests elements es modifica, l'Administració ha de dictar un acte nou i comunicar-lo expressament als afectats. El primer acte no pot suplir els posteriors si no hi ha plena identitat entre tots.

La notificació col·lectiva en ella mateixa no és causant d'indefensió, però si tenim en compte el costum generalitzat dels ciutadans de domiciliar en entitats bancàries el pagament de les obligacions tributàries, si s'ha modificat algun dels elements essencials del tribut es poden produir dues situacions d'autèntica indefensió: que l'entitat pagui l'import (normalment superior al de l'any anterior) i que quan el rebut arribi al client i hi aprecii alguna causa d'impugnació, ja no estigui a temps d'interposar el recurs corresponent, o bé que l'entitat bancària només tingui l'autorització o el róssec just per pagar el rebut pel mateix import de l'any precedent, amb la qual cosa deixarà de fer-lo efectiu i incorrerà en els recàrrecs pertinents.

És comprensible i absolutament legítim que l'Administració empri aquestes formes de notificació col·lectiva, atesa la complexitat de la gestió tributària actual, però no ho és si no es donen tots els requisits d'identitat entre el primer acte de liquidació, notificat individualment, i els actes tributaris successius inclosos en els padrons, registres o matrícules fiscals.

2. *Els habitatges de protecció oficial i la inaplicació de bonificacions sobre taxes i impostos municipals*

Durant els anys 1986 i 1987, el Síndic va tramitar diverses queixes que indicaven una resistència bastant generalitzada dels ajuntaments a aplicar les bonificacions reconegudes per la legislació estatal en matèria d'habitatges de protecció oficial, sobre l'impost de plusvàlua i la taxa per llicència d'obres.

En efecte, els ciutadans que havien obtingut la qualificació provisional de l'habitatge que projectaven construir comptaven que els serien aplicades les bonificacions previstes en la legislació estatal sobre habitatges de protecció oficial, quan adquirien el solar o sol·licitaven el permís d'obres corresponents. I entenien, correctament, que era en el moment de la liquidació de l'impost o de la taxa quan s'havia d'aplicar la bonificació.

El Síndic va constatar, però, que el que feien alguns ajuntaments, en els anys indicats, era practicar la liquidació de l'import per la totalitat de la quota, reservant-se la facultat de retornar l'import de la bonificació quan fos acabada la construcció.

Les queixes que s'han rebut el 1988 relacionades amb la inaplicació d'aquestes bonificacions han presentat una complexitat addicional, pel fet que, a partir de l'entrada en vigor del Reial Decret legislatiu 781/19886, del 18 d'abril, pel qual es va aprovar el Text Refós de les disposicions legals vigents en matèria de règim local, es va suscitar una forta polèmica en relació amb la subsistència de les bonificacions fiscals previstes en la legislació estatal sobre habitatges de protecció oficial.

Malgrat que tant la Direcció General d'Administració Local del Ministeri per a les Administracions Públiques com la Direcció General d'Administració Local del Departament de Governació de la Generalitat havien arribat a la conclusió (en sengles informes emesos l'any 1986) que el règim d'exempcions i bonificacions continuava en vigor, el cert és que diversos ajuntaments (Alcanar, Cervelló i Collbató, entre d'altres) no van seguir aquest criteri en relació amb liquidacions practicades els anys 1986 i 1987.

La polèmica es va accentuar arran d'una sentència de l'Audiència Territorial de Múrcia, de data 19 d'octubre de 1987, que es pronuncià en el sentit contrari, és a dir, que a partir de l'entrada en vigor del Reial Decret 781/1986 no s'ha d'admetre en matèria d'habitatges de protecció oficial cap d'aquests beneficis fiscals sobre tributs locals.

El director general del Servei Jurídic de l'Estat també es manifestava en aquesta mateixa línia en un dictamen del 5 de gener de 1988.

El Síndic ha iniciat una actuació d'ofici per investigar l'abst d'aquesta problemàtica, atès el grau d'inseguretat jurídica que es produeix tant per als ciutadans com per als ajuntaments i ha expressat la seva preocupació al Defensor del Poble perquè, un cop estudiada la qüestió, adopti, si s'escau, alguna de les determinacions previstes a la seva llei reguladora.

La Federació de Municipis de Catalunya ha informat el Síndic de Greuges de la petició que ha formulat la Ministeri d'Economia i Hisenda perquè arbitri les mesures necessàries per compensar els municipis del perjudici que comporta per a les migrades finances locals l'aplicació d'aquestes bonificacions tributàries.

La Federació entén que si les dues direccions generals d'administració local (de l'Estat i de la Generalitat) s'ha pronunciat

en el sentit que les bonificacions fiscals són vigents, i determinades sentències del contenciós administratiu, com la de l'Administració Territorial de Barcelona de 3 d'octubre de 1988, ho han confirmat, cal trobar mecanismes de compensació per garantir l'autonomia financera dels municipis.

El desconcert que s'ha produït al voltant d'aquesta problemàtica ha començat a generar una situació de caos jurídic, a conseqüència de la qual, com sol passar sempre, qui en resulta agreujat és el ciutadà, perquè es veu forçat a acceptar el criteri de cada municipi, i pagar, si vol assegurar la inscripció registral de la seva propietat o la concessió de la llicència d'obres sol·licitada. Altrament corre el risc de perdre, per caducitat, la qualificació de la protecció oficial obtinguda.

3. *Incrementos de valors*

Com cada any, han estat nombroses les queixes i sobretot les consultes que ens han plantejat els ciutadans en relació amb els increments dels valors cadastrals de les finques urbanes a conseqüència de la revisió efectuada l'any 1988.

Ens han preocupat especialment les reclamacions dels pensionistes i jubilats que han volgut demostrar-nos la seva impossibilitat real de fer efectiva la nova quota de la contribució territorial urbana quan són propietaris de la casa on viuen, o de suportar la repercussió que el propietari efectua sobre la renda quan són llogaters.

Amb independència dels nombrosíssims errors materials que s'hagin pogut cometre en la darrera revisió dels valors cadastrals (que en ells mateixos ja són agreujants per a la gran majoria d'aquests ciutadans, que ignoren com resoldre uns problemes que els causen preocupacions i temes innecessaris), hem constatat casos d'increments absolutament desproporcionats que clarament vulneren el principi de progressivitat que ha d'informar el sistema tributari.

Però quan, a més, aquests augments recauen sobre persones que viuen d'una pensió modesta (com ho són gairebé totes) és una fallàcia presumir la seva capacitat econòmica pel fet que són propietaris de l'habitatge on viuen.

És necessari que l'Administració atemperi la seva voracitat recaptadora i estableixi mecanismes adequats perquè, en el camí de la consecució de l'interès general, no siguin atropellats els valors jurídics superiors, protegits i garantits per la Constitució.

En el moment de cloure la redacció d'aquest Informe hem conegut la decisió de l'Ajuntament de Barcelona d'estudiar la possibilitat de crear unes subvencions destinades a compensar a aquests col·lectius de què parlem les diferències que hagin comportat per a ells els darrers increments de la contribució.

Probablement no és aquesta mesura la més adequada per resoldre definitivament aquestes situacions de penúria econòmica, però pot remeiar o paliar molts casos de greuge flagrant mentre s'arbitren altres mecanismes de caràcter permanent, més ajustats als principis constitucionals de progressivitat i capacitat econòmica.

Secció 4
Sanitat i consum

I. INTRODUCCIÓ

En aquesta secció s'inclouen les queixes en què el dret afectat és la protecció de la salut, reconegut en l'article 43 de la Constitució. La importància del precepte no necessita ponderació, però depèn de la interpretació que en facin els poders públics i de l'adopció i aplicació de les mesures idònies per fer-lo efectiu.

Així, hi englobem les denúncies contra l'activitat dels poders públics en les prestacions i els serveis que gestionen i tutel·len, en benefici de la salut pública i la problemàtica en l'assistència sanitària, hospitalària i del personal de l'administració sanitària.

En la mateixa secció tractem les queixes referents a la protecció i la defensa dels consumidors i els usuaris, en relació amb els drets que han de garantir els poders públics, d'acord amb l'article 51 de la Constitució.

S'hi inclouen igualment els problemes que plantegen els consumidors i usuaris de productes, béns i serveis quan s'han vulnerat les garanties de qualitat, informació i transparència o desprotecció dels seus interessos.

D'acord amb la sistemàtica constitucional la salut pública es considera reconeixent el dret a la protecció de la salut.

La Constitució no ha volgut relacionar la salut pública amb la seguretat social que el mateix text constitucional ja preveu a l'art. 41 del Capítol 3, amb la qual cosa la deslliga de la competència de la Seguretat Social, amb un finançament totalment al marge. També la doctrina ha persistit en la desvinculació entre la salut pública i els serveis socials, l'assistència social i, en definitiva, amb el camp d'acció de la Seguretat Social.

A Catalunya, la gestió de les competències en relació amb el dret esmentat correspon al Departament de Sanitat i Seguretat Social de la Generalitat, que ha d'atendre la totalitat de serveis i funcions sanitaris, tant els centrals com els provincials i locals.

L'elevat nombre de queixes en l'àmbit de l'administració sanitària pel que fa a prestacions sanitàries i econòmiques contrasta amb l'escassetat que en trobem en la resta de camps de la sanitat i sobretot del consum, però s'han incrementat les reclamacions referents al règim jurídic del personal sanitari.

L'article 7 de la Llei General de Sanitat del 25 d'abril de 1986, obliga els serveis sanitaris a adequar la seva organització i funcionament als principis d'eficàcia, celeritat, economia i flexibilitat. De les queixes que hem rebut, se'n desprèn que és dubtós l'acompliment dels dos darrers principis, però que és indubtable l'incompliment dels dos primers. Així, persisteixen les famoses llistes d'espera per a l'assistència hospitalària, igual com perdura la deficient estructuració mèdica en l'atenció primària i en les urgències.

En diverses ocasions els ciutadans han denunciat el tracte lesiu per a la dignitat i la intimitat dels malalts que comporta el sol fet d'haver de ser internats en molts hospitals (en urgències o no) i en molt males condicions, donada l'escassetat de llits. En altres informes ja ens hi hem referit a bastament amb al·lusions a certs hospitals on, per raons d'aglomeracions turístiques, els serveis es veuen colapsats els mesos d'estiu. Però tampoc no es respecten els drets essencials dels malalts en

altres hospitals i en els serveis d'urgències. Això ha motivat la recomanació feta al Conseller de Sanitat i Seguretat Social perquè s'iniciïn les actuacions disciplinàries que calgui per depurar o sancionar les deficiències denunciades.

II. TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Salut pública :

- Gestió de l'administració
- Inspecció
- Actuació mèdico-professional
- Negligències mèdiques
- Responsabilitat professional

Deficiències sanitàries :

- Assistència primària
- Prestacions. Obligacions del beneficiari
- Hospitals
- Prestacions extrahospitalàries

Personal sanitari :

- Relacions de treball
- Condicions. Règim jurídic
- Metges

Consum :

- Informació al ciutadà
- Drets del ciutadà
- Condicions dels productes
- Garanties
- Organitzacions de consumidors

III. QUEIXES SIGNIFICATIVES

A casa : visites sí, baixes no

Queixa núm. 729/88

El Sr. C. M., en nom i representació de la seva cònjuge, s'adreça a la nostra Institució per exposar que el metge de capçalera, durant una visita que féu al domicili de la beneficiària en ocasió d'una malaltia, s'havia negat a estendre-la-hi la baixa.

No podent obtenir el comunicat de baixa en el moment de la visita, el nostre comunicant es va adreçar a la inspecció mèdica dels serveis sanitaris a fi d'assabentar-se si el facultatiu havia d'estendre la baixa durant la visita en el domicili del beneficiari, en la modalitat d'assistència mèdica domiciliària, o bé l'interessat l'havia de sol·licitar i recollir a l'ambulatori.

La inspecció mèdica informà l'interessat en el sentit que, com que la baixa no era imprescindible per oferir l'assistència mèdica adequada, s'aconsellava no estendre l'esmentat document en el domicili del pacient, a causa de les pressions que en alguns casos havien rebut dels beneficiaris.

L'interessat, que no estava d'acord amb la resposta de la inspecció, s'adreça en reclamació a l'Institut Català de la Salut i al

Conseller de Sanitat i Seguretat Social. La resposta que en rebé indica que : «... la normativa vigent de la Seguretat Social estableix que el comunicat de baixa serà estès i datat el mateix dia en què se solliciti i que es presti l'assistència, i no especifica on ha de ser lliurat. És per això que s'actua d'acord amb els criteris i judicis de la Inspecció de Serveis Sanitaris corresponent. »

Estudiada la queixa i documentació aportada per l'interessat i vist que la normativa vigent estableix que el comunicat de baixa serà estès el mateix dia que es rebí l'assistència, encara que no especifiqui el lloc, i atès que no s'ha reglamentat aquesta qüestió, sinó que s'actua d'acord amb els criteris de la Inspecció, vam admetre la queixa a tràmit, d'acord amb l'article 19 de la Llei 14/1984. Conseqüentment vam sollicitar al Conseller de Sanitat i Seguretat Social que en el termini més breu possible, ens trametés un informe sobre les mesures previstes per l'ICS, en el sentit de regular i unificar criteris, garantir els drets dels malalts i evitar la inseguretat jurídica en les relacions entre malalt i metge, per resoldre aquest problema.

La petició que es formulà al Departament de Sanitat ha hagut de ser reiterada. Estem pendents, doncs, de la resposta.

Incompliment dels drets dels malalts

Queixa núm. 815/87, entre d'altres

El senyor P. B. va denunciar davant la nostra Institució que l'Institut Català de la Salut l'impedia de conèixer el nom dels metges responsables del seu tractament i de rebre informació «completa i continuada, verbal i escrita, sobre el seu procediment, incloent-hi diagnòstic, pronòstic i alternatives de tractament». La situació denunciada significava, al nostre entendre, una vulneració dels drets del malalt; alhora, l'interessat es veia impedit de poder reclamar les possibles responsabilitats dels professionals mèdics que havien intervingut en el seu tractament.

Un cop el reclamant va ser informat dels seus drets i de les corresponents accions a emprendre, vam sollicitar al Departament de Sanitat i Seguretat Social l'oportuna informació. Cal aclarir que aquesta nostra sollicitud va haver de ser reiterada en diverses ocasions, fet que haguérem d'aprofitar per recordar a l'esmentat Departament els deures que imposa l'article 22 de la Llei 14/84, del 20 de març, que regula la nostra Institució, a les autoritats i personal de l'Administració, d'informar i assistir el Síndic amb la prioritat ordenada en la Llei autonòmica.

Finalment, al cap de sis mesos, l'esmentat Departament ens va enviar la informació sollicitada, amb còpia de la documentació que s'havia negat a l'interessat. Una vegada estudiada i atès que coincidia amb els documents que el senyor P. B. reclamava, li'n vam donar trasllat, i així va poder iniciar les accions corresponent, actualment *sub iudice*, contra els responsables de la intervenció mèdica que li havien efectuat.

Qui em rescabalarà! El bon rescabador que...

Queixes núms. 184/88, 720/88, entre d'altres

El senyor M. E. s'adreçà a la nostra Institució exposant el cas següent : «El 17 d'abril de 1985 vaig presentar sollicitud de

rescabament de despeses per intervenció quirúrgica urgent a l'Institut Català de la Salut, la qual va ser denegada per carta de l'11 d'abril de 1988 del Subdirector General de Serveis Sanitaris de l'Institut Català de la Salut. Veureu que han tardat tres anys a respondre, malgrat que vaig reclamar la resolució per cartes del 14 de desembre de 1986, 13 de maig de 1987 i 26 d'octubre de 1987, dirigides al cap de la Secció de Coordinació i Suport de l'Institut Català de la Salut; les dues darreres no van contestar-les.

»El 25 d'abril de 1988 vaig presentar reclamació prèvia, la qual, per haver passat sense resposta més dels 45 dies previstos en l'article 60 del Decret 1568/80, he de considerar denegada per silenci administratiu.

»Per arribar en aquesta situació he telefonat setmana a setmana demanant la resolució a la reclamació prèvia; tot inútil. He visitat el personal, però la resolució no ha arribat. La solució premeditada per aquests senyors és recórrer a Magistratura. Lògic, és el que desitgen i que no els amoïnin, és un filtre, perquè saben que disposen d'advocats preparats i que el treballador difícilment tindrà el coratge d'afrontar noves despeses per a la seva defensa jurídica, encara que sigui per a assolir una fita justa. La prova és que ni tan sols s'han molestat a respondre el recurs.

»Amb data 18 de juny de 1988 vaig enviar lletres al senyor Director General de l'Institut Català de la Salut, el qual no ha respost, i al Conseller de Sanitat i Seguretat Social, responnent-me el darrer que, si no considero satisfactòria la resolució, puc acudir a Magistratura. Lògic!

»Els contactes personals que he tingut amb l'Institut Català de la Salut han estat decepcionants, perquè sols he trobat funcionaris que, parlant emparats per la prepotència de l'Administració, no han sabut donar cap argument vàlid que justifiqui llur denegació.

»A la meua manera de veure-ho, l'Administració almenys està en fals en tres punts :

»1. Tardar tres anys a respondre la sollicitud de rescabament de despeses. Inadmissible.

2. Si la reclamació prèvia és preceptiu dirigir-la al Director General de l'Institut Català de la Salut, com es pot admetre que la jutgi el Subdirector General de Serveis Sanitaris, és a dir, la mateixa persona que ha denegat la sollicitud? La mateixa persona fa de part i de jutge. Demencial.

3. Si han tardat tres anys a respondre la sollicitud, com es pot esperar la resolució a la reclamació prèvia abans de 45 dies, que és el termini límit per a no considerar-se denegada per silenci administratiu? Per a l'Administració el més fàcil és arxivar els expedients en el calaix dels assumptes "que es resolen sols". Per lògica hauria de ser justament a l'inrevés. Per favor, una mica més de serietat!

»Coneixedor que la figura de l'"Ombudsman", acudeixo a vós sollicitant la vostra ajuda per esmentar el greuge causat per l'Administració, davant de la qual em trobo indefens després de totes les gestions que deixo exposades.

»Acompanyo fotocòpies de l'informe mèdic, de la denegació a la sollicitud i de la reclamació prèvia».

Admesa la queixa a tràmit, vam informar l'interessat de les nostres actuacions; alhora, sollicitàrem al Conseller de Sanitat i Seguretat Social un informe en el sentit següent : «Us comuniquem que hem admès la queixa a tràmit i, atès el que disposa

l'article 19 de la Llei 14/1984, del 20 de març, del Síndic de Greuges, sense que l'admissió suposi l'existència d'actuacions deficientes, us prego que doneu les ordres oportunes perquè ens sigui tramès un informe en el qual se'ns ratifiqui si s'ha produït el retard a contestar la sol·licitud i la reclamació de l'interessat.

»En cas de no haver-se dictat resolució expressa a la reclamació prèvia i sens perjudici dels efectes legals del silenci administratiu, us recordo l'obligació de dictar una resolució expressa, en virtut d'allò que estableix l'article 94.3 de la Llei de Procediment Administratiu, bo i reiterant-vos les recomanacions fetes pel Síndic en aquest sentit, publicades en els nostres informes al Parlament, a fi de desterrar la pràctica del silenci administratiu.

»D'altra banda, i pel que fa als fons de la qüestió objecte de queixa, tot i acceptant que l'actitud restrictiva de l'Institut Català de la Salut a concedir el rescabament de les despeses es fonamenta en el caràcter excepcional de la utilització de serveis aliens a la Seguretat Social, us recordo que haurieu de tenir en compte la recent jurisprudència dels nostres tribunals en el sentit que s'amplien els conceptes de "denegació injustificada de l'assistència mèdia" i "d'assistència urgent de caràcter vital" (article 18 del Decret 2766/67, del 16 de novembre), a una sèrie de supòsits, ja esmentats en el nostre darrer Informe al Parlament, com poden ser la necessitat d'haver d'esperar més d'un any per una intervenció quirúrgica en els serveis mèdics de la Seguretat Social o l'absència de mitjans adequats, entre d'altres.»

Rebut l'informe de l'esmentat Departament, se'ns hi comunicava que la Subdirecció General de Serveis Sanitaris va denegar l'expedient per tal com l'assegurat havia prescindit voluntàriament i unilateral de l'assistència sanitària de la Seguretat Social acudint a un centre privat i perquè no es tractava d'una urgència de caràcter vital.

Un cop formulada, la reclamació prèvia va ser denegada per la Direcció General a proposta de la Comissió de Rescabament de Despeses, en la sessió del dia 29 de juliol de 1988. Aquesta resolució va ser notificada a l'interessat, que el 10 de setembre de 1988 en signà el justificant de recepció.

Un cop més, no s'han acceptat les nostres recomanacions pel que fa al problema esmentat i es continua engruixint la llista de beneficiaris que no s'han pogut rescabalar de les despeses efectuades en l'assistència sanitària privada, vist que no han pogut provar la «denegació injustificada de l'assistència mèdica» o «l'assistència urgent de caràcter vital».

Tal com s'indicà a l'interessat, només li queda el dret a formular demanda davant la Magistratura de Treball, càrrega que haurà de suportar l'interessat fins que l'administració sanitària (ICS) incorpori a les seves resolucions els criteris jurisprudencials esmentats.

Les prestacions ortopèdiques necessiten crosses

Queixes núms. 1397/87 i 502/88, entre d'altres

Un dels preceptes que l'Administració incompleix més sovint i que motiva un més gran nombre de queixes són les

prestacions d'assistència sanitària, siguin mèdiques, de rehabilitació o extrahospitalàries.

Pel que fa a l'incompliment de les darreres, l'article 108 de la Llei General de la Seguretat Social estableix : « *Otras prestaciones sanitarias.* La Seguridad Social facilitará, en todo caso, las prótesis quirúrgicas fijas y las ortopédicas permanentes o temporales, así como su oportuna renovación, y los vehículos para aquellos inválidos cuya invalidez así lo aconseje.

»Las prótesis dentarias y las especiales que se determinen podrían dar lugar a la concesión de ayudas económicas en los casos y según los baremos que reglamentariamente se establezcan».

Les del darrer paràgraf, no essent considerades, en sentit estricte, prestacions d'assistència sanitària, encara estan més condicionades. Tanmateix, aquests condicionaments desapareixen quan les prestacions provenen d'accident de treball o malaltia professional, ja que en aquest cas l'assistència sanitària es presta de la manera més completa possible, d'acord amb l'article 11 del Decret 2766/67, del 16 de novembre.

Pel que fa a la denegació de prestacions extrahospitalàries, en informes anteriors s'havia recomanat al Departament de Sanitat i Seguretat Social que es prenguessin les mesures oportunes per unificar criteris sobre la concessió o denegació, i, a la vegada, que es resolguessin motivadament i justificada les sol·licituds dels interessats, a fi de desterrar les resolucions denegatòries sistemàtiques i les que no reunissin les garanties jurídiques adients.

Acceptada la recomanació, millorà qualitativament i quantitativament el dret del ciutadà a rebre aquestes prestacions i a poder-se'n rescabalar.

No obstant això, i malgrat haver notat un retrocés en aquest tipus de queixes, no n'hem deixades de rebre. Així, la senyora E. R. M. sol·licità de l'Institut Català de la Salut el reintegrament de les despeses ocasionades amb motiu d'haver adquirit, per prescripció del metge especialista, un aparell ortopèdic.

La corresponent àrea de gestió de l'ICS li denegà el reintegrament de la despesa produïda : «..., tenint en compte les instruccions que ens ha cursat la Superioritat, i vistos els criteris administratius i conjunturals establerts a l'efecte», nemi argument sense base jurídica per poder denegar la prestació, ja conegut per la nostra Institució i que havia motivat més d'una recomanació al Departament de Sanitat i Seguretat Social.

La nostra Institució, considerant que l'aparell li havia estat legalment i mèdica reconegut per la normativa vigent, i sens perjudici de la reclamació que la interessada hagués formulat contra la resolució denegatòria o de la demanda que hagués interposat davant la Magistratura de Treball, va reiterar al Conseller de Sanitat i Seguretat Social que adoptés les mesures ja recomanades en anteriors ocasions a fi de resoldre l'esmentat problema.

Al cap d'un mes rebíem l'informe del Departament de Sanitat i Seguretat Social, en el qual se'ns indicava que la inspecció havia denegat la sol·licitud i que amb posterioritat l'àrea de gestió havia estimat la reclamació de la interessada, preveient que es faria efectiu el pagament de les despeses reclamades dins el quart trimestre del mateix any.

Conseqüentment, resolt el problema de la interessada, notificarem a les dues parts que arxivàvem les actuacions.

*L'Institut Català de la Salut no vol complir una sentència**Queixa núm. 486/88*

Un Sindicat d'ATS de Barcelona denuncià davant la nostra Institució que l'Institut Català de la Salut no complia determinades resolucions judicials.

Estudiada la documentació aportada pels interessats, se'n desprenia la no-equiparació dels ATS de zona al personal de la mateixa categoria professional, amb la consegüent discriminació en la retribució i, per tant, amb vulneració del principi d'igualtat consagrat a l'article 14 de la Constitució.

Els interessats obtingueren veredictes favorables de la Magistratura de Treball de Barcelona, la qual declarà el dret dels actors a percebre la quantitat de 15.505 pessetes mensuals amb efecte des del 21 d'abril de 1983 fins al 31 de desembre d'aquell mateix any.

Atès que l'esmentada sentència limitava el dret a la percepció fins a final de desembre de 1983, incongruentment amb la demanda i amb la pretensió deduïda oportunament pels sol·licitants, el grup d'afectats va formular recurs d'aclariment, sobre el qual es dictà acte resolutori en el sentit d'aclarir la sentència excloent del veredictes la data del 31 de desembre de 1983.

No obstant això, la sentència fou impugnada en suplicació per l'Institut Català de la Salut davant el Tribunal Central de Treball, el qual desestimà el recurs i confirmà la sentència de la Magistratura.

Un cop ferma la sentència, l'Institut Català de la Salut només pagà als interessats les quantitats endarrerides fins al desembre de 1984, malgrat que hi havia proveïments judicials compellant-lo al compliment de la sentència.

Admesa la queixa a tràmit i sol·licitat informe de l'Institut Català de la Salut requerint el compliment de la sentència, se'ns envià un informe en aquest sentit: «En compliment de la sentència, l'Institut Català de la Salut va abonar als actors les quantitats resultants fins al 31 de desembre de 1984. El motiu d'aquesta data s'infereix del fet que des de l'1 de gener de 1985 l'Ordre de Retribucions del personal estatutari de la Seguretat Social establia per als ATS de Zona —col·lectiu a què pertanyen els interessats— un complement especial que era fruit d'uns pactes entre la Direcció General de l'INSALUD i els Sindicats representatius per als quals aquest complement venia a retribuir l'equiparació d'aquest personal a tècnic de grau mitjà, que era el motiu específic de la demanda.

»Davant aquesta circumstància l'Institut Català de la Salut va mantenir reunions amb els interessats sobre el particular; en no existir acord es va adreçar escrit a la Magistratura de Treball explicant els fets i argumentant que s'havia donat ja compliment a la sentència. Evacuats els tràmits d'aquest incident, la Magistratura va dictar Acte, en data 25 d'abril de 1988, rebutjant els arguments de l'Institut Català de la Salut i obligant-lo a passar pels pronunciaments inicials de la sentència.

»Davant d'aquest fet s'han pres les mesures pertinents per fer efectiu el compliment de la sentència en els termes fixats i en la nòmina del mes d'octubre de 1988 ha fet efectives les quantitats pendents».

Atès el contingut de l'informe, del qual es donà trasllat als

interessats, i havent-se resolt positivament el problema objecte de queixa, vam considerar enllestida la nostra actuació i procedírem a arxivar l'expedient.

*La psiquiatria continua malalta**Queixes núms. 287/88, 593/88 i 859/88, entre d'altres*

L'Associació d'Integració Sanitària de l'Usuari (AISU) es va adreçar repetides vegades des de fa temps al Síndic formulant diverses queixes respecte a problemes específics sorgits en l'atenció psiquiàtrica pública a Catalunya. En el mateix sentit ho van fer també alguns particulars.

Les diverses temàtiques plantejades —tractades individualment per la Institució— fan referència a la diferenciació en el tracte entre malalts crònics i aguts; a la manca de centres de salut mental de llarga estada; a la manca de control sobre els serveis privats concertats; a la desproporció existent entre el cost dels serveis concertats amb particulars i als preus abonsats per les administracions, etc.

De la precària situació de l'assistència psiquiàtrica a Catalunya, n'hem parlat ja a bastament en anteriors informes i ens hi haurem de tornar a referir en les consideracions que segueixen. Ara ens limitarem a reproduir una queixa il·lustrativa de la situació actual.

L'any 1986, de resultes d'una queixa presentada pel Grup de Projectió de la Comunitat Cristiana de Sant Pere Claver contra la situació de l'Hospital Psiquiàtric Vilablanca, de Vilaseca i Salou (Tarragonès), es va tramitar l'expedient núm. 1102/86, posteriorment integrat en el núm. 593/88, obert d'ofici per a un millor seguiment de la qüestió plantejada.

En la tramitació corresponent vam constatar que l'esmentat hospital atenia un important dèficit públic, en tenir concertats 377 llits amb la Diputació de Barcelona, 5 amb la de Girona, 205 amb la de Lleida i 159 amb la de Tarragona, a part d'altres places concertades amb altres diputacions, com les d'osca, Lugo, Orense, etc.

La informació rebuda de la Diputació de Barcelona confirmà que, dins la precarietat de mitjans «normal» en l'atenció a les malalties mentals, el cas del sanatori Vilablanca era extraordinari quant a les limitacions, sobretot pel que fa a l'atenció prestada als disminuïts psíquics. Se'ns comunicà també que l'índex de personal per llit era de 0,349, molt allunyat dels estàndards comunament acceptats (0,60), i que l'estructura i equips del centre plantejaven limitacions que dificultaven l'habitabilitat i, per tant, afavorien la massificació.

Aquesta informació negativa es compensava amb la notícia que l'entitat Institut Pere Mata, SA, de Reus, havia comprat el 80% de les accions i s'havia fet càrrec de la responsabilitat del centre, en el qual projectava de fer un conjunt d'obres i millores que podrien resoldre en gran mesura els problemes indicats.

El 27 d'octubre de 1988 els responsables del Centre Vilablanca s'adrecen al Síndic adjuntant un informe complet sobre la situació del centre pel que fa als concerts subscrits amb la Diputació de Barcelona. En aquest informe s'assenyala que «el Sanatori Vilablanca té concertats malalts de l'Excma. Diputa-

ció de Barcelona, amb contractes administrativament diferenciats, atenent a la següent classificació :

»— Assistència, internament i tractament de malalts mentals

»— Assistència, internament i tractament de disminuïts psíquics, severos i profunds

»— Assistència, internament i tractament de disminuïts psíquics, caracterials escolaritzables i de tallers».

Per reorganització de diverses àrees de la Diputació, els dos contractes esmentats en segon lloc passaren a dependre de l'àrea de Serveis Socials i, el primer continuà dependent de l'àrea de Sanitat (Servei de Psiquiatria), la qual tenia assumits fins aquell moment els tres contractes.

Segons els interessats, aquesta diferent dependència va fer que —malgrat ser la mateixa Diputació l'organisme globalment responsable i contractant dels serveis— es donés un diferent tractament als contractes subscrits, complint l'àrea de Sanitat en tot moment (dins el seu abast i possibilitats pressupostàries) els compromisos contrets i incomplint-los l'àrea de Serveis Socials.

De la documentació aportada a l'expedient resulta que les últimes renovacions dels contractes actualment en vigor daten del 21 de juliol de 1980 (disminuïts psíquics, caracterials escolaritzables i de tallers) i del 30 de desembre de 1982 (disminuïts psíquics, severos i profunds). En els respectius contractes s'especificuen les condicions en què es prestava l'assistència, com també el preu dels serveis, respecte als quals es fixava anualment la revisió de les prestacions econòmiques.

Malgrat les estipulacions contractuals, els responsables del centre manifesten que ni l'any 1987 ni el 1988 no es va fer cap mena de revisió ni increment, contràriament al que es va fer respecte a institucions semblants.

Davant aquesta situació (d'injusta discriminació i de flagrants incompliments contractuals, segons els promotors de la queixa), els responsables de Villablanca es van entrevistar amb un alt representant de la Diputació de Barcelona, el qual, en paraules textuales dels afectats, els va dir que «la voluntat política de la comissió era de no revisar preus ni de l'any 1987 ni del present 1988, ni tampoc de 1989, pendent que fos la Generalitat de Catalunya qui assumís l'assistència (incloent-hi les revisions de preus), i ens suggerí que si no hi estàvem d'acord denunciéssim els contractes» (sic)

Aquesta queixa es troba actualment en tramitació.

El cas, però, és que encara que es resolgui el problema plantejat, no es podrà compensar el deteriorament que ha sofert l'assistència durant els últims anys, amb perjudici evident del malalt mental.

Si no saps els cognoms, ja has begut oli

Queixa núm. 235/87, entre d'altres

Entre altres consultes de ciutadans que posteriorment s'adreçaren verbalment al Síndic, la senyora E. C. ho féu per quixar-se del fet que la Compañía Telefónica Nacional de España, decidí no publicar més «les pàgines blaves» (relació d'abonats per carrers). Reproduïm un paràgraf d'aquesta queixa, de la qual es desprèn la necessitat d'aquest servei a l'u-

suari : «En ciutats grans com la nostra, feia molt bon servei la «guia blava» (secció de carrers), car per a trucades esporàdiques que no es tenen anotades a l'agenda personal i que s'han de repetir al cap d'un quant temps, a voltes hom recorda l'adreça, més que el nom, i aleshores mirant la llista blava és fàcil trobar-lo, sense haver-se de complicar amb la trucada al servei d'informació del 003, que sempre comunica o si no es recorda el cognom o el número del carrer tampoc no serveix de res, fent-se perdre molt de temps. Crec que la Telefónica no té dret a suprimir aquesta guia, car el telèfon és un servei públic i per tant el ciutadà té el dret que aquest servei es faci el millor possible i donant les màximes facilitats als seus forçats clients».

Atès el problema que plantejaven els interessats i admès el criteri dels ciutadans en el sentit que la CTNE deixava d'atendre degudament unes necessitats dels usuaris adquirides per la publicació durant molts anys d'aquest tipus d'informació, la nostra Institució s'adreçà a la dita companyia en sollicitud d'un informe en el qual se'ns indiqués el motiu de la supressió del servei públic esmentat, com també la previsió per a la substitució d'aquella publicació per una altra informació que suplís el buit causat.

La CTNE ens informà que la no-publicació de la llista de carrers de la Guia Telefónica de Barcelona s'emmarcava en el context d'una mesura generalitzada que afectava la totalitat de l'Estat; d'altra banda, aquesta mesura, segons la mateixa companyia, era una pràcticament mundial de les administracions telefòniques, en un dels moviments tendents a eliminar tota mena de publicació impresa, per donar pas a d'altres mitjans d'informació basats en el desenvolupament informàtic.

També se'ns indicà que per paliar l'absència de l'esmentada guia s'havien potenciat, mitjançant sistemes de teleprocés, els serveis d'informació del número de telèfon 003, fonamentalment a les ciutats on s'havia suprimit la llista d'abonats per carrers.

El Síndic no entengué que fou prou fonamentada la supressió d'aquesta informació, basada, en el fons, en els pressupostos d'un servei públic, i, doncs, suggerí de reprendre l'edició de l'esmentada guia.

Amb posterioritat, se'ns confirmà que a mitjan 1988 la guia d'abonats per carrers es tornaria a editar i es vendria als usuaris que la sollicitessin.

IV. CONSIDERACIONS

1. *El dret a la salut*

En un Estat social i democràtic de dret, que propugna valors com la llibertat o la igualtat, una de les tasques fonamentals és afirmar i garantir el dret a la salut de tot ciutadà.

Afirmar el dret a la salut de tota persona és, en efecte, reconèixer la seva dignitat i els seus drets, entre els quals el dret a la vida, el primer i més important, sense el qual cap dels altres té sentit. Parlar del dret a la salut és parlar dels drets del malalt.

Avui, però, al nostre país encara hi ha ciutadans que veuen trepitjats els seus drets, i d'altres que no els poden exercir, no pas perquè no estiguin malalts, sinó perquè encara no estan

protegits, ni està en vigor el nou sistema de seguretat social previst a la nostra Constitució.

El dret regula moltes situacions i, en el camp de la salut, en el sentit ampli de benestar de la persona, quan la salut es perd es produeix una situació de necessitat en el ciutadà que la Constitució (art. 41 i 43) protegeix i que la llei ordinària ha de regular.

Hauríem de fer esment de l'acció protectora de la seguretat social, que protegeix un nombrós col·lectiu de ciutadans, però així mateix hem de recordar que encara n'hi ha una part que en queden al marge.

Caldria analitzar la intensitat d'aquesta acció protectora, com també la quantitat i qualitat de les prestacions, en definitiva prestacions tècniques per reparar la salut, que componen l'assistència sanitària.

Aquella alteració de la salut, entesa com a pertorbació de l'estat del benestar de la persona, és la primera de les contingències protegides (art. 20 Llei General Seguretat Social). Per fer cara a la situació de necessitat generada, la Seguretat Social preveu la protecció amb l'assistència sanitària, que el citat art. 20 no menciona, però sí l'art. 98. Així també s'esmenten els subjectes protegits, l'elecció de metge, etc.

La comunitat internacional s'ha pronunciat per mitjà de múltiples instruments, des de la mateixa Declaració Universal dels Drets Humans fins a les Resolucions de gener de 1976 de la Comissió de la Salut i Assumptes Socials del Consell d'Europa.

Instruments com el Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals, la Declaració d'Helsinki, la Carta Mèdico-Social de Nuremberg, la Declaració de Sidney, la Carta Social Europea, la Carta Magna del malalt hospitalitzat, etc., són bona prova de la preocupació internacional pels drets del malalt.

En el nostre dret positiu, aquest afer es considera en múltiples i variades normes: la Constitució, el Codi Penal, el Codi Civil, la reglamentació sectorial sanitària, etc., tots els quals textos recullen —a vegades sensu contrario— una llarga sèrie de mesures de protecció dels drets de referència.

Així, hauríem de dir que el dret a la salut i els drets del malalt han seguit un llarg camí abans no s'han positivitzat en la nostra Constitució i en la darrera Llei General de Sanitat del 25 d'abril de 1986.

A Catalunya, l'Ordre del 25 d'abril de 1983, d'acreditació de centres i serveis assistencials, ja establí els drets dels malalts.

Tanmateix, les primeres garanties genèriques per als usuaris, igual com la gestió participativa, les incorporava al nostre Dret positiu el RD 2082/78, del 25 d'agost, declarat nul, que preveu els drets del malalt assistit.

També existia l'Estatut Jurídic del Personal Mèdic de la Seguretat Social de l'any 1966.

Amb posterioritat, van sorgir noves normes reguladores de diferents aspectes per evitar la inseguretat jurídica, com l'obligatorietat de l'informe d'alta, la confidencialitat de l'assistència mèdica i farmacèutica, etc.

Hem de fer referència, finalment, a títol d'exemple, a la Declaració dels Drets de l'Usuari de l'Hospital de Sant Pau de Barcelona, elaborat pel Consell d'Usuaris de l'Hospital i aprovada per la Junta de Govern l'any 1979, i també el Decàleg del Nen malalt de l'Hospital de Sant Joan de Déu.

Tenim, doncs, una prolixa, encara que dispersa, normativa respecte a aquests drets.

Per tot això, el problema no resideix tant en la manca de norma com en la seva aplicabilitat i eficàcia. Perquè les normes, per ser plenament efectives, han de conjuminar sota el denominador comú de l'interès públic les necessitats i àdhuc els interessos dels col·lectius a què van destinades: malalts i metges, en aquest cas. I aquí ens trobem amb el primer problema a salvar: la diversitat d'interessos i la diferent posició dels implicats.

Fins fa pocs anys, els únics codis deontològics existents en matèria sanitària es generaven dins l'àmbit exclusiu dels metges, com si només els tinguessin drets i deures en aquest camp. Amb l'apogeu de les estructures democràtiques i, sobretot, amb l'aparició del model social consumidor, es produeix un salt en la situació: les relacions «s'horitzontalitzen» i el paternalisme anterior és substituït per un tractament d'igual a igual.

Just ara estem en aquest procés de canvi. Tenim les normes (encara que no amb la sistematització que voldríem) i observem una creixent mentalització social que tendeix a situar l'atenció al malalt en un nivell de servei a l'usuari, al consumidor, amb tots els drets que se li reconeixen. Cal ara, en aquest moment, reflexionar sobre els sistemes i les formes més operatius i vàlids per a l'estructuració a curt i mitjà termini d'un sistema horitzontal i just de relacions entre malalt i metge, fruit d'una consciència social compartida.

La manca d'informació del malalt, la inexistència —levat dels centres grans— d'equips de diagnòstic, la burocratització dels centres sanitaris orientada al seu propi interès, l'eterna tensió entre l'hospital, el metge i el malalt sobre la titularitat de l'historial clínic, el funcionament deficitari de la inspecció mèdica, etc., heus aquí una petita part dels assumptes que necessiten revisió perquè el malalt pugui gaudir dels seus drets.

Però aquesta revisió no serà mai plena ni efectiva mentre el malalt —«pacient»— continuï tenint una visió mítica del metge i limiti ell mateix les seves exigències en matèria de salut a l'obtenció d'un llit en un hospital, si és que no s'ha d'esperar més de sis mesos.

La creixent mentalització social que esmentàvem abans acabarà sens dubte resolent aquesta qüestió. El que interessa és que es resolgui bé, sense traumes i sense generar un recel larvat entre metge i pacient que porti a situacions en què —com als Estats Units d'Amèrica— es demanin de l'usuari de la sanitat dotze autoritzacions diferents per operar-lo d'una simple apendicitis.

Es tracta, doncs, de situar el malalt, l'administració sanitària i el metge en el mateix nivell d'interès en què aquests s'alien contra l'enemic comú: la malaltia.

Cal deixar ben clar que els interessos dels uns i els altres són plenament compatibles. Necessàriament compatibles.

Les vies per aconseguir aquest anivellament poden ser moltes i diverses, com la formació i el reciclatge continuat dels metges pel que fa a aquests aspectes. Una programació educativa en els centres d'ensenyament sobre els drets cívics, en general, amb inclusió dels corresponents als malalts, la generalització d'associacions d'usuaris de la sanitat —sobretot les especialitzades—, que fins avui han demostrat que són les més operatives.

Realment, no és tasca fàcil la creació d'una consciència social solidària entre malalts, metges i administració sanitària que superi els diversos interessos particulars en funció del superior interès de la salut, únic camí per arribar al més efectiu exercici dels drets del malalt.

És cert també que la consecució d'aquesta consciència no impedirà que es cometin atemptats contra aquests drets, i això s'haurà de corregir amb accions disciplinàries i àdhuc judicials. El que interessa, però, és que aquestes eventuales conductes negatives siguin d'allò més estranyes i esporàdiques. I això serà així si entre tots plegats sabem crear el clima solidari esmentat.

Aquest és l'objectiu, però la realitat de partida no és pas falaguera. Encara hi ha un gran nombre de ciutadans clarament discriminats en la prestació —quant a la intensitat, quantitat i qualitat— del servei públic de la salut.

Diferències difícils de salvar entre aquells que es poden permetre d'acudir al sistema privat i aquells altres que només tenen opció a la beneficiència pública, on les controvèrsies d'ordre administratiu (queixa 960/87) fan que l'opció hi sigui, però no pas el dret.

Igualment, el remodelatge «tècnic» dels serveis sanitaris (inspecció, equipis de diagnòstic, burocràcia, corporativisme) és matèria pendent que demana un indubtable esforç. I és just en aquest aspecte on s'insereixen les negligències professionals que, malgrat la seva escassetat en relació amb el nombre de tractaments, tenen, per les conseqüències, un gran ressò en l'opinió pública. Aquests són, entre altres, el tipus de queixes que se'ns plantegen i que ens confirmen la magnitud de l'abisme a salvar per arribar al més eficaç exercici dels drets del malalt.

Cal esmentar que tots els poders públics estan d'acord en una millora real i efectiva de l'assistència primària, base del nostre sistema sanitari, però aquesta millora no s'acaba de realitzar.

Si els metges de capçalera (de família) i els especialistes dels ambulatoris no despleguen adequadament les seves funcions, difícil serà que funcionin l'assistència hospitalària i les urgències.

Cal, doncs, que s'eduqui i es conscienciï el ciutadà en la confiança en el seu metge, per fer que els ambulatoris, els serveis d'urgències i els hospitalaris funcionin. Coordinar i integrar tots els serveis sanitaris de totes les administracions públiques de Catalunya seria també un afer cabdal. Donar les prioritats pressupostàries pertinents a les despeses de la sanitat i aplicar-les prioritàriament a l'assistència primària, pensant amb i per al ciutadà seria el primer objectiu.

Corregir la manca de planificació que hi va haver amb anterioritat (molts metges i especialitats mèdiques, molt d'atur, i molt dèficit d'odontòlegs respecte a Europa) no pot esperar tampoc, més demores.

2. SIDA i prostitució

La Llei 14/86, del 25 d'abril, General de Sanitat, estableix a l'article 10 els drets i deures dels usuaris dels serveis del sistema sanitari públic i a l'apartat 6 disposa la lliure elecció del tractament o intervenció, previ el consentiment per escrit de l'usuari (malalt), amb certes excepcions, entre les quals : «...a)

Cuando la no intervención suponga un riesgo para la salud pública...».

Certament, l'exercici dels drets individuals cedeix quan topa amb els drets dels altres. Aquí, la salut pública és el límit del dret individual, i, per tant, és irrellevant el consentiment de l'interessat-malalt davant una determinada actuació sanitària que pot comportar un risc per als altres o per a la salut pública.

Altrament, la Llei Orgànica 3/86, del 14 d'abril, de Mesures Especials en Matèria de Salut Pública, disposa que : «...al objeto de proteger la salud pública y prevenir su pérdida o deterioro, las autoridades sanitarias (...) podrán, (...), adoptar las medidas previstas en la presente Ley cuando así lo exijan razones sanitarias de urgencia o necesidad». Aquestes mesures poden ser de diferents tipus : de reconeixement, tractament, hospitalització o control, quan s'apreciïn «indicios racionales que permitan suponer la existencia de peligro para la salud de la población debido a la situación sanitaria concreta de una persona o grupo de personas...». Mesures que, en definitiva, poden imposar als interessats-malalts un determinat tractament sanitari contra la seva voluntat.

Amb aquesta introducció relativa a la legislació ordinària i orgànica volem tractar, ni que sigui esquemàticament, el greu problema actual de la SIDA i, en general, de les infeccions provocades pel virus de la immunodeficiència humana (VIH).

Quan el risc per a la salut pública sigui imminent i conceptuat d'una manera extensiva entenem que l'administració pública podrà recórrer als preceptes de l'anterior Llei Orgànica per limitar els drets individuals dels ciutadans. Al contrari, quan el risc sigui controlable i la salut pública no se n'hagi de veure afectada d'una forma imprevista, no es podrà invocar aquesta Llei Orgànica ni adoptar mesures dràstiques i limitatives dels drets esmentats.

Entenem que la SIDA, d'acord amb els coneixements i mesures internacionals adoptats no està sotmesa, almenys per ara, als paràmetres de la repetida Llei Orgànica de mesures especials, malgrat haver causat problemes d'indole política, social i sanitària en molts Estats.

Tanmateix, els poders públics, tant autonòmics com nacionals i internacionals, han adoptat diferents mesures per a la prevenció i el control de la SIDA : a Catalunya, el Decret 68/87, del 20 de febrer. També s'exigeix en totes les donacions de sang el control serològic del virus de la SIDA, a fi de limitar la transmissió de la infecció (Ordre del 10 d'octubre de 1986). Pel que fa a la normativa estatal, cal citar, d'altra banda, l'Ordre del 4 de desembre de 1985 sobre hemodonació i bancs de sang, i l'ordre del 18 de febrer de 1987 sobre proves de detecció anti-VIH i la resolució del 10 de març de 1987, sobre coordinació d'actuacions i control de proves.

S'han coordinat plans i programes d'actuació davant la SIDA en el medi penitenciari, entre d'altres, amb mesures preventives directes i indirectes per evitar el contagi de la malaltia. S'ha intentat localitzar les persones receptores de sang presumptament contaminada, en el cas dels malalts que han rebut transfusions amb sang VIH positiva abans de la promulgació de l'Ordre del 10 d'octubre de 1986, a part d'altres actuacions paradigmàtiques prou conegudes de tothom.

Acceptades tècnicament i mèdicament les vies de transmissió de la malaltia com són la sanguínia, la sexual i la perinatal i coneixedors dels grups de risc, al nostre criteri s'ha demostrat

que els poders públics no han adoptat encertadament les « mesures especials » referents a l'esmentada Llei Orgànica 3/86, del 14 d'abril, sinó que n'han adoptades d'altres que s'adiuen més amb la no-limitació de drets fonamentals, o que podrien resultar discriminatòries o vexatòries per a la llibertat de la persona. És en aquest camp on pot incidir més l'actuació del Síndic vetllant perquè, en cas de ser emprades pels poders públics, això es faci mitjançant una llei orgànica. Contràriament, si es limitaven les llibertats personals dels afectats, aquesta actuació no es podria regular d'una altra manera.

Així mateix, cal citar que el Consell de les Comunitats Europees i els representants dels Estats membres, reunits en Consell (31 de maig de 1988, sobre la SIDA) coincideixen a refermar en particular el seu interès per mantenir uns determinats principis, i comproven amb satisfacció que en tots els Estats membres s'apliquen polítiques homogènies en la lluita contra la SIDA; així mateix, garanteixen plenament la lliure circulació de les persones i la igualtat de tractament establertes en els tractats. D'entre els principis esmentats destaquem els següents :

«...habida cuenta de que el SIDA constituye un problema de sanidad pública, la lucha contra dicha enfermedad deberá basarse en consideraciones del mismo orden :

« — la prevención mediante la información y la educación sanitaria son prioridades absolutas en la lucha contra el SIDA, »

« — carece de eficacia, como medida preventiva, cualquier política de detección sistemática y obligatoria, »

« — debe evitarse cualquier discriminación y estigmatización de las personas afectadas por el SIDA, en particular, en el empleo, »

«...6. Conviene en acordar especial atención al problema de la toxicomanía en relación con la lucha contra el SIDA. »

«...7. Toman nota de la comunicación de la Comisión sobre sus actividades referidas al SIDA y la invitan a que incluya a las personas que trabajan en la lucha contra el SIDA dentro de los beneficiarios de los programas de intercambio de investigadores, enseñantes, etc. »

«...8. Se congratulan de los trabajos realizados por el Grupo ad hoc "SIDA" en colaboración con la Comisión y le encomiendan proseguir dichas actividades, con la participación de la Comisión, de acuerdo con su mandato del 15 de marzo de 1987, tal como quedó completado por las conclusiones relativas al intercambio periódico y rápido de datos epidemiológicos y los relativos al intercambio regular de información sobre las medidas racionales de lucha contra el SIDA ».

Coneixedors d'aquestes mesures i de les vies de transmissió de la malaltia, així com dels «grups de risc», constituïts principalment per persones hemofíliques, toxicòmanes i homosexuals, voldríem acabar indicant que, malgrat les mesures preventives i de control per evitar la infecció o malaltia adoptades per les diferents autoritats públiques, trobem un buit molt important, plantejat amb motiu d'una entrevista rebuda per aquesta Institució, que no ha estat controlat ni regulat pels poders públics : ens referim a la prostitució.

Hem de considerar paradigmàtic el cas que ens exposà un metge sobre una seva clienta, la qual no disposava de cap altre recurs de subsistència que no fos la prostitució, camp o sector no prou regulat ni controlat, que deixa una porta oberta a la

transmissió de la infecció o malaltia i que hauria de ser previst i controlat integralment pels poders públics.

3. La psiquiatria

En l'Informe corresponent a 1987, a la secció de Sanitat i Consum, destinàvem un apartat específic a la qüestió de la reforma psiquiàtrica, iniciada l'any 1981 sota els auspicis de la Diputació de Barcelona, i congelada l'any 1985.

En l'esmentat Informe assenyalàvem com a causes fonamentals de tal congelació les dificultats derivades d'interessos polítics que impedièen el traspàs fluid de competències en aquesta matèria entre les diputacions i la Generalitat.

Un any després, ens veiem obligats a tornar-nos-hi a referir per fer palès que res no ha canviat : les xarxes psiquiàtriques de les diputacions catalanes i de l'Institut Català de la Salut continuen sense integrar-se; els centres privats que, mitjançant concert, assumeixen l'ingent dèficit públic quant a places per a interns, ni són seriosament controlats per les administracions competents ni són tampoc rigorosament respectats en relació amb l'equilibri de les prestacions; la salut mental infantil continua essent una simple matèria d'estudi, no pas de realitzacions; continuen faltant places hospitalàries d'aquests tipus... i fins i tot, en un ascensor d'un hospital, dues persones s'apunyalen, quan —després de visitar la planta de psiquiatria— es traslladen, per prescripció dels metges al servei d'urgències (!).

Sabem que hi ha limitacions —sobretot d'ordre pressupostari— que dificulten els traspàsos dels serveis psiquiàtrics. Ni els interessats, però, ni aquesta Institució, no entenem justificada l'actual situació de la psiquiatria a Catalunya, cada dia més degradada i víctima d'un procés en què tothom sembla haver abdicat les seves responsabilitats.

4. El consum

El Síndic de Greuges, comissionat parlamentari competent per vetllar pel respecte de l'administració pública envers els drets fonamentals dels ciutadans, consagrats al Títol I de la Constitució, també ha de mirar pels drets dels particulars com a consumidors.

En efecte, l'article 51 de la Constitució estableix :

«1. Els poders públics garantiran amb procediments eficaços la seguretat, la salut i els legítims interessos econòmics. 2. Els poders públics promouran la informació i l'educació dels consumidors i dels usuaris, en fomentaran les organitzacions i les escoltaran en les qüestions que puguin afectar-los, en la forma que la llei estableix. 3. Dins el marc del que disposen els apartats anteriors, la llei regularà el comerç interior i el règim d'autorització de productes comercials ».

Pel que fa a Catalunya, l'article 12.1.5 de l'Estatut d'Autonomia estableix la competència exclusiva de la Generalitat en aquesta matèria, en els termes que disposen els articles 38, 131 i els números 11 i 13 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució.

«...5)... defensa del consumidor i de l'usuari, sens perjudici de la política general de preus i de la legislació sobre la defensa de la competència... »

En aquest sentit, tant a l'Estat espanyol com a Catalunya, ha estat aprovada la normativa reguladora dels drets del consumidor. Així mateix, existeixen oficines d'informació al consumidor en diversos municipis.

Hem de dir que la qüestió fonamental rau, encara, en la difusió i divulgació dels drets dels ciutadans respecte al consum.

Constatem que moltes de les consultes que ha rebut la Institució provenen de la manca d'informació dels particulars pel que fa als seus drets en aquest camp. Així mateix, en veure's defraudats, els ciutadans apellen el Síndic de Greuges per ser informats, almenys, de l'abast dels drets de referència i dels organismes competents per resoldre els seus problemes.

Però volem fer constar des d'aquestes pàgines —que constitueixen el nostre principal mitjà de difusió— que els drets bàsics dels consumidors, anàlegs als que gaudeixen els ciutadans de la Comunitat Econòmica Europea, són els següents :

1. Dret a la protecció de la salut.
2. Dret a la protecció dels drets econòmics.
3. Dret a la reparació per danys i perjudicis.
4. Dret a la informació i a l'educació.
5. Dret a la representació per associacions de consumidors.
6. Dret a la protecció davant situacions d'inferioritat, subordinació o indefensió.

Entenem que la tasca de difusió és difícil si cal que arribi a tots els sectors de la societat, sobretot als més desprotegits; però, no obstant això, des del nostre servei de consulta, intentem dia a dia informar i assabentar els ciutadans dels seus drets i obligacions pel que fa al consum.

Els poders públics han anat prenent mesures i intervenint cada vegada més en les relacions i graus comercials; al seu torn, els ciutadans han pres consciència dels seus drets i n'han exigit un acompliment més rigorós.

Cal parlar, però, dels escassos controls de qualitat i de la manca de mitjans efectius per atendre la protecció d'aquests drets dels usuaris, difosos per les organitzacions municipals, l'Institut Català de Consum, etc., la inspecció dels quals està sempre pendent dels mitjans de prova i, en definitiva, de la jurisdicció, la qual haurà de dirimir les controvèrsies.

Cal continuar regulant, doncs, les situacions de conflicte entre els consumidors o usuaris de productes i serveis i qui els produeixi o faciliti. Així, la intervenció administrativa en el camp de la publicitat, com la recent i important Llei 34/88, de l'11 de novembre, General de Publicitat, n'és un afortunat exemple.

Secció 5 Treball i pensions

I. INTRODUCCIÓ

En aquesta secció s'analitzen les queixes derivades del dret al treball, a la sindicació, a la vaga i la negociació col·lectiva, com també els conflictes individuals o col·lectius derivats de la relació de treball i de les reclamacions contra les entitats gestores de l'administració laboral, com l'INEM i el FOGASA.

També hi incloem les queixes referents al sistema contributiu de la Seguretat Social quan els treballadors o els pensionistes han vist vulnerats altres drets constitucionals en relació amb les pensions i els subsidis atorgats per l'acció protectora, com també els problemes d'afiliació i cotització-recaptació que se'n puguin derivar.

Finalment, s'exposen els problemes específics de les pensions especials derivades del desplegament de les lleis d'amnistia, que afecten els mutilats i els seus familiars com a conseqüència de la guerra civil 1936-39, els ex-combatents, els militars i els funcionaris de tota mena, amb relació laboral o estatutària, que serviren l'Administració republicana.

Com s'ha dit, hi reflectim les queixes derivades de la vulneració dels drets i llibertats fonamentals compresos en el Capítol Segon del Títol I de la Constitució, i també dels drets reconeguts en el Capítol Tercer del mateix Títol, en relació amb la Seguretat Social i la vellesa.

Enguany, les queixes que s'inclouen en aquest capítol han estat seleccionades en tres subseccions diferents : a la primera, les pensions i beneficis en reconeixement de drets d'amnistia derivats del servei a la II República Espanyola; a la segona s'estableix l'agrupació i selecció de les queixes referents al règim general i règims especials de la Seguretat Social, com també a l'acció protectora d'aquests mateixos règims; a la tercera, agrupem les queixes referents al dret del treball, a la llibertat sindical i, encara, les referides a la gestió de l'ocupació.

Pel que fa a les queixes relatives a drets individuals o col·lectius de treball, enguany n'ha augmentat el nombre, i les principals són les que es refereixen a la tramitació administrativa de prestacions i subsidis d'ocupació, relacions conflictives dels interessats amb la Inspecció de Treball i les derivades de drets sindicals.

Moltes queixes no han pogut ser admeses a tràmit com altres anys, vist que plantejaven problemes jurídic-privats susceptibles de demanda davant la jurisdicció de treball o de denúncia davant la Inspecció de Treball, o bé perquè plantejaven la disconformitat amb fets provats o amb determinades resolucions judicials.

Continuen persistint les queixes relatives a tramitació dels procediments judicials i d'execució de sentències davant les magistratures de treball i les produïdes per la manca de solució dels retards i la reiterada lentitud en la resolució dels recursos de suplicació davant el Tribunal Central de Treball.

II. TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Pensions i beneficis derivats de la Segona República Espanyola :

- Beneficis de la Llei 37/84, 22 d'octubre
Aplicació
Procediment
- Beneficis d'amnistia per al personal considerat en la Llei 18/84, del 20 de març, aprovada pel Parlament de Catalunya
Limitacions
- Aplicació Llei 46/77, del 15 d'octubre, sobre amnistia, en relació amb la Llei 18/84, del 8 de juny, d'assimilació

de períodes de presó a períodes cotitzats a la Seguretat Social

Acreditació de drets

- Pensions de mutilats (Decret 670/76, Llei 35/80, RD 43/78 i Llei 6/82)

Reclamacions

Prescripció de terminis

Seguretat Social :

- Règims especials
 - Filiació
 - Prestacions
 - Protecció
- Règim general. SOVI. Acció protectora
 - Prestacions. Denegació Pensions. Incidències. Convenis internacionals
- Tresoreria
 - Cotitzacions
 - Conveni especial

Treball :

- Conflictes individuals i col·lectius derivats de la relació de treball
 - Reclamacions
 - Inspecció de treball
 - Jurisdicció
- Atur
 - Política d'ocupació
 - Gestió. INEM
 - Prestacions
 - Subsidis
 - FOGASA
- Llibertat sindical
 - Drets
 - Discriminació
- Legislació
 - Modificació
 - Mesures

III. QUEIXES SIGNIFICATIVES

Pensions per als militars professionals de la II República : la batalla continua

Queixes núms. 307/88, 1297/87, 256/88, 869/88, 1376/87, entre d'altres

Malgrat la sentència del Tribunal Constitucional espanyol núm. 116/87, del 7 de juliol, de rellevant significació per a la possible adquisició de drets per part del personal militar professional, no s'han fet patents encara els efectes de l'execució d'aquesta sentència i continua persistint la mateixa problemàtica exposada en els darrers informes de la nostra Institució.

Certament, l'anul·lació de dos articles de la Llei de referència va modificar el criteri per determinar la professionalitat dels membres de les Forces Armades de la II República. Actualment no s'exigeix el requisit que l'interessat hi hagués ingressat abans del 18 de juliol de 1936 (inici de la guerra).

Algunes de les queixes dels interessats que aquí ressenyem, independentment de la sentència de l'alt tribunal, exposen els problemes i els entrebancs que han sofert els afectats després de la sol·licitud per poder-se acollir als beneficis del Títol II de l'esmentada Llei.

A alguns els han estat denegats els beneficis per la Direcció General de Costes de Personal y Pensiones Públicas, perquè no resultava prou acreditat el grau militar obtingut, i a uns altres per silenci administratiu. Encara n'hi ha d'altres que, havent-hi presentat recurs, estan pendents de resolució del Tribunal Econòmic-Administratiu Central. És a dir, que han passat més de quatre anys i molts no han vist ni tan sols resposta a la seva sol·licitud.

Tractarem aquí un dels problemes de fons que ha suscitat la nostra intervenció.

Els senyors J. P. i Ll. G. sol·licitaren els beneficis del Títol II de la Llei 37/84, del 22 d'octubre, un cop publicat el reglament l'any 1985. No disposant cap dels dos sol·licitants del corresponent nomenament del grau militar oficialment requerit, adjuntaren a la sol·licitud la documentació consistent en el testimoni de dues sentències del Consell de Guerra respectiu, el veredict de les quals especificava el nomenament de l'un i de l'altre com a delegats polítics de companyia, càrrec que van exercir fins al final de la guerra.

La Direcció General de Costes de Personal i Pensiones Públicas reiterà als interessats la necessitat de demostrar la condició de comissaris polítics per obtenir una resolució favorable, ja que el comissari polític s'assimila a la categoria de cap d'unitat (o suboficial), que exigeix la Llei 37/84, mentre que el delegat no té assimilació a cap mena de grau militar.

Estudiat el problema i vista la normativa reglamentària de l'època republicana aplicable al cas, la nostra Institució entengué que la Direcció General pretenia eludir el coneixement d'aquesta normativa en dilació i perjudici dels drets dels peticionaris.

En efecte, diverses circulars de l'època republicana consideren, en síntesi, el següent cas : els delegats de companyia que podien acreditar més de sis mesos en el càrrec eren automàticament confirmats com a comissaris de companyia. El Síndic entengué que, no havent-hi nomenament, el requisit «d'haver estat sis mesos exercint la categoria de delegat» tan sols s'ha de provar amb els documents pertinents.

La nostra Institució, abonant, doncs, aquesta tesi i després de la tramitació corresponent dels expedients, suggerí al Defensor del Pueblo que fes les recomanacions pertinents al Ministre d'Economia i Hisenda a fi de resoldre el problema de molts delegats polítics, i alhora demanàrem que s'interpretés la Llei 37/84 d'acord amb els principis que la inspiraren, per no continuar postergant i malmetent els drets dels integrants de les Forces Armades i d'altres casos al servei de la II República.

L'esmentada Direcció General respongué a alguns interessats i al Defensor del Pueblo en termes displicents, reiterant la necessitat de provar la categoria de comissari, però introduint la possibilitat de provar el requisit dels sis mesos d'exercici com a delegat.

Amb tot, els expedients no es resolgueren i els interessats continuen esperant el reconeixement de llurs drets legítims.

Tanmateix, el Defensor del Pueblo va correspondre al nostre suggeriment indicant-nos : «Dado que la respuesta de la citada Dirección General trasciende el caso particular y

sienta criterios de aplicación general, que en este caso, además, discrepan de la propuesta hecha por la Institución que V. E. preside, realizaremos un estudio al respecto, para analizar los criterios de la Administración».

Atesa la competència del Defensor del Pueblo per continuar investigant aquest afer i procedir —si ho troba escaient atenent el nostre suggeriment— a recomanar a l'esmentada Direcció General el que cregui més adequat en defensa dels drets i les llibertats fonamentals, estem pendents que s'accepti la nostra recomanació i que els delegats polítics que acreditin els requisits oficialment exigits, puguin gaudir dels beneficis atorgats en el Títol II de la Llei 37/84, del 22 d'octubre.

Mutilats de guerra, mutilats de pensions

Queixes núms. 853/88, 854/88, 1048/88, 1181/88, entre d'altres

Els interessats presentaren sollicituds a la Direcció General de Costes de Personal i Pensions Públiques del Ministeri d'Economia i Hisenda per acollir-se als beneficis previstos en diverses disposicions legislatives sobre mutilats, ex-combatents de la guerra civil, regulats en el Decret 670/76, del 5 de maç, Llei 35/80, Reial Decret 43/78 i Llei 6/82, entre altra normativa aplicable a cada cas concret.

Un cop fetes les sollicituds i presentada la documentació pertinent a fi d'acreditar, amb les corresponents certificacions mèdiques, les lesions que havien sofert, no van poder veure satisfets els seus drets, perquè es va considerar que no podien ser inclosos en l'àmbit d'aplicació de la Llei 35/80, del 20 de juny, ni en la legislació anterior, que aquesta llei deroga i substitueix.

Alguns afectats van veure denegat el dret que els corresponia per prescripció del termini de presentació de la sollicitud : per exemple, mutilats de guerra (D. 670/76, 5 de maç) que no es van poder integrar en el Cuerpo de Caballeros, tenien un termini per sollicitar els beneficis que finalitzà el 12 de desembre de 1979, d'acord amb el Reial Decret 1372/79, del 20 d'abril.

Després de passar la revisió corresponent en el Tribunal Mèdic Qualificador, les lesions dels interessats van ser qualificades de «no valorables», malgrat aportar certificats mèdics que podien contradir la diagnosi administrativa.

Els expedients administratius inclouen els informes mèdics contradictoris, de l'Administració i de l'interessat, però davant la Direcció General de Costes de Personal i Pensions Públiques prevalen els criteris del Tribunal Mèdic Qualificador, oficialment creat per informar d'aquests casos. Essent la certificació o certificacions presentades pels recurrents totalment menystingudes, els recurrents es veuen abocats a reclamar davant el Tribunal Econòmic-Administratiu Central, a fi d'exhaurir la via administrativa i iniciar si de cas contra l'acord resolutori el corresponent recurs contenciós administratiu.

El Síndic, per raó de competència, va trametre les queixes al Defensor del Pueblo amb alguns suggeriments sobre els problemes d'aquestes afectats, a fi que ho tingués en compte a l'hora de presentar el seu Informe davant les Corts Generals, alhora que informava als interessats de llurs drets respectius.

Del personal al Servei de la Generalitat en el període de la II República

Queixes núms. 478/88, 571/88, 783/88 i d'altres

L'aplicació de la Llei 18/84, del 20 de març, del Parlament de Catalunya, sobre el personal eventual, contractat i interí al servei de la Generalitat en el període anterior al 1939, com també les seves limitacions, ha continuat provocant queixes dels ciutadans que no han pogut accedir als beneficis que aquesta llei els atorga.

Dèiem en informes anteriors que les recomanacions que el Síndic féu al Conseller de Governació foren acceptades pel que fa a les qüestions de procediment i d'aplicació de la Llei. No obstant això, les exigències legals de posseir nacionalitat espanyola, tenir residència habitual en territori espanyol, la declaració d'incompatibilitat de la pensió del titular o dret-havent amb qualsevol altra de derivada d'una relació de treball, l'exigència de la condició jurídica de disminuïts als orfes majors d'edat, etc., han continuat essent objecte de queixa. L'esforç de la Conselleria per interpretar la Llei d'acord amb les nostres recomanacions, extensivament i flexible, no ha pogut tampoc salvar els sollicitants del principi de legalitat i impositions legals.

Per això, el Síndic, en l'Informe presentat al Parlament de Catalunya sobre l'any 1987, va recomanar que s'estudiés la possibilitat d'una modificació d'aquesta llei, vist que els problemes i les limitacions que hi exposàvem fan que no s'apliquin als esmentats ciutadans els principis i beneficis de la legislació sobre amnistia, i, per tant, que no vegin reconeguts els serveis que, en el seu temps, prestaren a la Generalitat.

Per tant, a fi que aquesta llei pugui restablir en els seus drets els ciutadans afectats i configurar-se com allò que d'antuvi es va pretendre que fos, hem d'insistir en la necessitat de modificar-la i que se'n supprimeixi l'exigència de la nacionalitat espanyola i residència habitual en territori espanyol, i també que es declari compatible la prestació econòmica amb qualsevol pensió derivada d'una relació de treball que el titular o dret-havent puguin percebre.

Declarats invàlids sense dret a la prestació econòmica

Queixes núms. 821/88, 955/88, 634/88, entre d'altres

La majoria de queixes que hem rebut en relació amb l'acció protectora de la Seguretat Social es troben en part identificades amb dos casos que exposem en aquest apartat.

Les senyores D. L. i F. H., entre d'altres pensionistes declarats invàlids permanents, no tenen dret a percebre la pensió econòmica corresponent perquè no tenen acreditats els períodes mínims de cotització que exigeix la normativa vigent.

La darrera reforma sobre l'acció protectora de la Seguretat Social, introduïda per la Llei 26/85, del 31 de juliol, i desplegada pel seu reglament, ha produït un considerable augment en l'exigència del temps de cotització per poder accedir a qualsevol tipus de pensió.

Així, malgrat la intenció del Govern central de millorar el

sistema de seguretat social, el binomi cotització-prestació s'ha desplaçat en perjudici del beneficiari-pensionista.

En efecte, segons l'art. 137.1 de la Llei General de la Seguretat Social (Decret 2065/74, del 30 de maig), per tenir dret a una invalidesa permanent derivada de malaltia comuna, a la senyora F. H., amb anterioritat a la reforma de l'any 1985, se li exigia un període de carència de 1.800 dies (5 anys).

Amb la nova reforma (Llei 26/85, del 31 de juliol) se li exigeix, d'acord amb l'art. 22 : «...g) si el causante tiene cumplidos veintiseis años de edad, un cuarto del tiempo transcurrido entre la fecha en que haya cumplido los veinte años y el día en que se hubiese producido el hecho causante, con un mínimo, en todo caso, de cinco años...» Això implicava que la interessada hagués d'acreditar i, per tant, tenir cotitzats, onze anys per tenir dret a la prestació econòmica d'invalidesa. Aquesta queixa no es va poder admetre a tràmit, perquè el «fet causant» era molt posterior a l'entrada en vigor de la nova Llei que hi era d'aplicació.

Un cas molt diferent va ser el de les senyores D. L. i C. N., en els quals entrava en conflicte l'aplicació d'una llei o l'altra, determinada pel fet causant de la invalidesa. Determinar la data en què es va produir el fet causant de la invalidesa no és pas una qüestió simple ni de bon resoldre : al contrari, la controvèrsia ha de ser dilucidada i resolta per la jurisdicció social. Les recomanacions que s'han fet al Ministeri de Treball i Seguretat Social en relació amb queixes que hem tramès al Defensor del Pueblo han estat inadmeses.

La interessada va haver d'interposar reclamació prèvia contra les resolucions denegatòries de l'Institut Nacional de la Seguretat Social i les demandes corresponents davant la Magistratura del Treball, la qual va dictar veredictes favorables. L'INSS, però, va interposar recurs de suplicació davant el Tribunal Central de Treball, encara pendent de resolució des de fa més de dos anys.

El Síndic, en casos extrems com aquest, ha de continuar denunciant la manca de disposicions de dret intertemporal sobre el fet causant de la invalidesa permanent, en les disposicions transitòries de la Llei 26/85, del 31 de juliol, la qual cosa, a part de crear indefensió, situa molts invàlids fora de les garanties reconegudes en l'art. 41 de la Constitució.

Pel que fa a la determinació del moment del fet causant de la invalidesa, és a dir : «el moment en què s'ha produït la incapacitat», el Síndic ha de ratificar la resposta que estableixen la doctrina i la jurisprudència fixada pel nostre Tribunal Suprem en les sentències de 25 de juny de 1987 (13 de febrer de 1987, per analogia amb la base reguladora) i de 29 de setembre de 1987, entre d'altres, que indiquen : «... hay que estimar que la incapacidad se ha producido cuando [las lesiones-capacidades residuales] han quedado fijadas con el carácter de irreversibles y dotadas de efectos invalidantes...»

Règim especial no vol dir desigual

Queixa núm. 353/88

Aquest és el quart any que el Síndic ha de fer referència a les diferents vicissituds de la desprotecció del règim especial de treballadors per compte propi o autònoms. Malgrat haver-se

equiparat les bases de cotització amb el règim general, la qual cosa ha significat, d'una banda una redistribució més equitativa de les càrregues socials, i, de l'altra, una pressió contributiva més homogènia, hem rebut diverses queixes referents a la desigualtat en el tractament de l'acció protectora.

Aquesta paradoxa es fa extensible a altres règims especials, com el d'empleades de casa i l'agrari.

Desconeixem l'impacte que en determinats casos poden produir els suggeriments del Síndic o del Defensor del Pueblo al Ministeri de Treball i Seguretat Social; el cas és que, en les normes bàsiques de cotització a la SS per a l'any 1989, el Govern central ha començat a esmenar aquesta discriminació en l'acció protectora, i atorga als jubilats dels règims especials esmentats una paga extra més l'any.

Continuen pendents, però, altres limitacions, ja denunciades en informes anteriors, com el requisit de l'edat de 45 anys exigint als treballadors autònoms per poder tenir dret la invalidesa total, exigència d'una carència superior per accedir a la incapacitat laboral transitòria, etc., que confirmen la desigual acció protectora.

Persisteix el greu problema, reflectit en la queixa que presentà la senyora C. C. (referència 353/88), entre d'altres que encara anem rebent, pel que fa a la pensió de jubilació i a la interpretació que fan l'INSS i el Tribunal Central de Treball de l'article 28.3.d) del Decret 2530/70, del 20 d'agost, ja que no es reconeix validesa a les cotitzacions corresponents a períodes anteriors a l'alta, emparant-se en la subjecció al principi de legalitat proclamat a la Constitució.

Davant la inacceptació dels suggeriments i les recomanacions fetes en coordinació amb el Defensor del Pueblo al Ministeri de Treball i Seguretat Social, i ateses les queixes que es continuen rebent, el Síndic decidí sol·licitar al Defensor del Pueblo que, d'acord amb la legitimació que li atribueixen els articles 162.1.b) de la Constitució Espanyola, en relació amb l'article 46.1.b) de la L. O. 2/79, del 3 d'octubre, del Tribunal Constitucional, i 29 de la L. O. 3/81, del 6 d'abril, que interposés recurs d'empara, d'acord amb les consideracions de la carta-informe que en síntesi reproduïm : «La interesada, sin embargo, entiende vulnerado el art. 14 de la Constitución, así como la violación de los artículos 9.3, 24 i 50 del mismo texto fundamental, por discriminar a los eventuales pensionistas que se encuentran en la situación de no computarles las cuotas ingresadas extemporáneamente, pues de nada sirvió pagar estas con recargo, salvo para ser confiscadas.

»Pide también que se estudie la posibilidad de hacer uso de la legitimación que a la Institución del Defensor del Pueblo le confiere el art. 162 de la C.E. y 46 de la Ley Orgánica del Tribunal Constitucional, en relación con el art. 29 de la Ley Orgánica 3/81, de 6 de Abril, por si pudiera apreciarse por vuestra Institución violación de un derecho fundamental.

»Al haber sido estudiada dicha problemática, tanto por vuestra Institución como por la nuestra, y de acuerdo con la más reciente doctrina del Tribunal Constitucional, incluyendo la ya citada Sentencia del Pleno del Tribunal Constitucional núm. 189/87, de 24 de Noviembre, así como las más recientes, de fecha 29 de Febrero de 1988, números 30, 31, 32 y 33, donde se revela que la falta de coherencia de la Entidad Gestora (INSS), al admitir el pago de las cuotas atrasadas y denegar luego la pensión, puede revestir dimensión constitucional, en-

tendemos habría de pronunciarse consecuentemente sobre el fondo, estimando el amparo.

»En las cuatro últimas Sentencias indicadas del Tribunal Constitucional, se reiteran los mismos argumentos que condujeron a la desestimación del recurso de amparo de la Sentencia núm. 189/87, de 24 de Noviembre.

»No obstante, no podemos dejar de mencionarnos la consideración final del fundamento jurídico 10º de la ya indicada Sentencia núm. 189 del Tribunal Constitucional, donde se invita a los poderes públicos a cambiar aquella norma preconstitucional (art. 28.3.d) del Decreto de 20 de Agosto de 1970), calificada de «severa» y «discutible», contraria a ciertos principios constitucionales, por otra más acorde a los principios sobre protección de la tercera edad, reconocidos en los artículos 41 y 50 de nuestra Constitución.

»Nos abstenemos, sin embargo, de comentar los dos votos particulares, formulados en el reiterado recurso por cinco Magistrados del Tribunal Constitucional, que consideran, por el contrario, como bien conoceréis, que la interpretación dada por la S.T.C. al citado art. 28.3.d) y la denegación de pensión de jubilación a la recurrente en amparo, violan el principio de igualdad que consagra el art. 14 de la C.E.

«Al entender nuestra Institución que en la queja que adjunto os acompañamos existe un trato desigual e injusto y por ello discriminatorio para la interesada —que en este caso ingresó unas cuotas de tres meses anteriores al alta y con recargo—, originado por el art. 28.3.d) del Decreto 2530/70, de 20 de Agosto, nos permitimos manifestar nuestra discrepancia con la interpretación dada por las indicadas Sentencias del Tribunal Constitucional a las cotizaciones extemporáneas del Régimen Especial de Trabajadores Autónomos, consecuente con las opiniones vertidas tanto por vuestra Institución como por la nuestra sobre la citada problemática, que merece resolverse sin más demoras».

El recurs d'empara fou definitivament presentat per la mateixa interessada i continuem un cop més pendents del veredict de l'alt tribunal, atès el desoïment per part del Ministeri de les recomanacions fetes pel Síndic en coordinació amb el Defensor del Pueblo i del propi Tribunal Constitucional quan insta els poders públics (legislador i govern), en una de les sentències, a trobar els mitjans normatius per fer que la realitat s'acosti als principis rectoris del Cap. III del Títol I de la Constitució i a promoure les condicions que facilitin la igualtat real i efectiva en aquesta matèria.

No obstant això, malgrat el temps transcorregut des de les nostres primeres recomanacions, es continua negant el dret a la jubilació als treballadors autònoms que van pagar les cotitzacions corresponents, amb recàrrec i multa, si bé extemporàniament, sense cap garantia de suficiència econòmica per a la vellesa.

Per això, hem de reiterar la recomanació feta a betzef, a fi que es produeixi un canvi normatiu de l'abast i en el sentit indicat.

Mort i supervivència. Drets de la vidua o del vidu

Queixa núm. 459/88, entre d'altres

La interessada, D. O., va conviure maritalment amb XX, el treballador, des de l'any 1979 fins al decés d'aquest, l'any 1987. L'esmentat treballador era casat amb YY, amb la qual visqué fins l'any 1979. L'any 1981 el causant sol·licità la separació conjugal i, amb posterioritat, el divorci, però en el moment del traspàs no s'havia dictat sentència sobre el seu cas.

La interessada, D. O., sol·licità de l'INSS la pensió de viduitat i la d'orfenesa per als tres fills nascuts de la unió amb el finat; adjuntava a l'esmentada petició els documents amb què acreditava convivència amb el causant; li fou denegada la pensió de viduitat, però reconeguda la d'orfenesa per als fills.

La controvèrsia se centra en la possibilitat d'aplicació en aquest cas de la Disposició Addicional Desena de la Llei 30/81, del 7 de juliol. Atenint-nos a la convivència de la interessada amb el causant des de l'any 1979 fins a l'any 1987, data del traspàs, vam haver d'indicar-li que l'esmentada disposició addicional no preveu en l'apartat segon la possibilitat de causar cap dret quan el decés s'ha produït amb posterioritat a l'entrada en vigor de la Llei 30/81, del 7 de juliol. En altres informes ja hem indicat —i l'INSS n'ha rebut en altres ocasions la recomanació— d'actuar per solucionar els problemes produïts per la manca de regulació específica d'unes situacions de fet, no previstes per la normativa actual ni desplegades pel Govern. Això genera inseguretats jurídiques i un estat de confusió que encara no s'han corregit.

Mitjançant el Defensor del Pueblo es féu una recomanació al ministeri corresponent, el qual va reconèixer que la dita norma era indeterminada i que crea dificultats d'interpretació i aplicació. Igualment ens informava que s'ha presentat un projecte de regulació d'aquestes prestacions, que inclouria les recomanacions fetes pel Defensor del Pueblo i altres d'homòlogues.

Això, però, ha resultat infructuós, atès que el Govern no se n'ha preocupat més, sinó que ha deixat que sigui la jurisdicció que dilucidi la controvèrsia entre els interessats i l'INSS.

Mentrestant, l'antiga recomanació núm. 67 de l'OIT aconsellava atorgar prestacions a la dona no casada que cohabitava amb el causant. Així mateix la doctrina d'alguna sentència del Tribunal Central de Treball (20 febrer 1984 i 13 maig 1985) i del Tribunal Suprem (9 març 1984) ja havien interpretat i aplicat extensivament aquella norma en supòsits en què el decés del causant s'hagués produït amb anterioritat a l'entrada en vigor de la Llei 30/81, del 7 de juliol.

Altres sentències, tant de la Magistratura de Treball com del TCT, equiparen ja «convivència matrimonial» i «convivència de fet» a l'efecte de causar pensió de viduitat, d'acord amb una lògica interpretació del principi d'igualtat i llibertat ideològica, reconegut per la Constitució.

Recentment, la Sentència núm. 260/88, del 22 de desembre, del Tribunal Constitucional en el recurs d'empara núm. 359/85, ha atorgat l'empara i reconegut a la interessada la pensió de viduitat, d'acord amb el que estableix la norma segona de la Disposició Addicional Desena de la Llei 30/81, del 7 de juliol, en igualtat de condicions amb els supòsits en

què el traspàs del causant s'hagués produït abans d'entrar en vigor l'esmentada Llei.

El Síndic ha de continuar denunciant aquestes situacions, en què preval una interpretació literal feta per les entitats gestores en oposició al principi d'igualtat davant la llei proclamat a l'art. 14 de la Constitució.

Jubilats i pensionistes per la llibertat d'expressió i el dret a la informació

Queixa núm. 1353/87

Una agrupació de pensionistes i jubilats d'un determinat sindicat s'adreçà al Síndic plantejant una queixa referent a la normativa reguladora de les activitats informatives als casals d'avis.

Els interessats exposaven que havien sol·licitat del Director General de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials l'autorització corresponent per poder accedir als casals d'avis a fi d'informar els pensionistes sobre la nova Llei de Reforma de Pensions. Aquesta sol·licitud els fou denegada i no pogueren facilitar la dita informació tal com pretenien. Mentrestant, el Director General de l'ICASS dictà la circular 9/86, que regulava l'ús i l'accés de persones externes en els casals i clubs d'avis.

Efectivament, aquella circular facultava els sindicats i altres organitzacions a sol·licitar autorització a l'òrgan competent per fer activitats informatives destinades als socis dels casals. Aquesta autorització, però, havia de ser aprovada per unanimitat pel consell de govern del casal, una unanimitat que, segons els interessats, lesiona la llibertat d'expressió i d'informació fins al punt de ranejar la inconstitucionalitat.

Els interessats van fer arribar la seva protesta al Parlament de Catalunya, on un diputat formulà una pregunta al Consell Executiu sobre la possible modificació de l'esmentada circular, en el sentit de substituir la unanimitat per majoria simple. En nom del Consell Executiu, el Conseller de Sanitat i Seguretat Social va trametre resposta per escrit, que no recollia la modificació de la ja esmentada circular.

Admesa la queixa a tràmit, el Síndic acordà sol·licitar un informe del Conseller de Sanitat i Seguretat Social i, sens perjudici d'analitzar si l'esmentada unanimitat podia ser causa de vulneració d'algun dret fonamental o llibertat pública, exposà a l'esmentat Conseller el criteri de la Institució, en el sentit que la unanimitat que es requeria en la circular es contradeia amb la llibertat d'expressió i el dret a rebre informació. Així mateix, es recomanava de substituir la unanimitat per una majoria que garantís els principis constitucionals.

En l'informe datat el 8 de juliol de 1988, del Conseller de Sanitat i Seguretat Social, se'ns feia avinent que el requisit d'aprovació per unanimitat del consell de govern dels casals havia estat suprimit per la nova circular núm. 13/88, de l'ICASS, en la qual s'exigia la majoria de 2/3 dels membres.

Atès que s'havia corregit la poc afortunada exigència de la unanimitat i acceptat el nostre suggeriment, i el problema objecte de queixa havia estat positivament resolt, el Síndic decidí informar els interessats i arxivar el present expedient.

Presó, amnistia i Seguretat Social

Queixes núms. 11/88, 562/88, 563/88, 611/88, entre d'altres

La Llei 46/77, del 15 d'octubre, d'Amnistia, en relació amb la Llei 18/84, del 8 de juny, d'assimilació de períodes de presó a períodes de cotització a la Seguretat Social, ha estat una de les moltes contribucions a la superació de les situacions discriminatòries produïdes a conseqüència de la guerra civil, però de difícil i controvertida aplicació entre les diferents administracions implicades.

D'acord amb la Llei 46/77, del 15 d'octubre, són amnistiats tots els actes d'intencionalitat política produïts abans del 15 de desembre de 1976.

No obstant això, els ciutadans que patiren captivitat a conseqüència d'actes d'intencionalitat política no es van veure protegits socialment quant a les prestacions que atorga la Seguretat Social.

Mitjançant la promulgació de la Llei 18/84, del 8 de juny, es volgueren eliminar els vestigis de desprotecció de la Llei d'Amnistia, considerant els períodes d'assegurament a l'extingit SOVI, d'abans de 1967 i de situació assimilada a la de l'alta en el règim general de la Seguretat Social a partir de l'esmentada data.

Els interessats que s'han adreçat a la nostra Institució, però, s'han vist voltats en un procés kafkià davant el Ministeri de la Defensa, quan s'hi han adreçat per poder obtenir la decisió judicial o resolució administrativa que aprovi l'aplicació de l'amnistia i l'assimilació dels períodes de temps de presó.

Les sol·licituds de reconeixement s'han de presentar davant l'Institut Nacional de la Seguretat Social adjuntant-hi les resolucions que acreditin l'amnistia i el temps de captivitat. Els interessats E. J. i A. G., entre d'altres, van presentar la documentació que van poder obtenir dels organismes corresponents, però com que no van poder justificar suficientment el temps de presó ni l'aplicació de l'amnistia, es trobaren amb la resposta que l'INSS no podia resoldre favorablement els seus casos.

Tenint en compte l'esperit benevolent de la Llei 18/84, del 8 de juny, i del reglament que la desplega (Ordre d'1 d'octubre de 1984), que imposen a l'Institut Nacional de la Seguretat Social l'obligació de sol·licitar d'ofici la documentació necessària del Ministeri o organisme competent, a fi d'adoptar la resolució corresponent, la mateixa administració s'ha vist incapaç de sol·licitar-la i, en tot cas, d'obtenir-la.

Les queixes que se'ns han presentat han fet patent un cop més que la manca de coordinació administrativa comporta la negativa de fet a l'exercici dels drets al ciutadà.

El Síndic ha informat els interessats dels organismes on cal sol·licitar la documentació pertinent; alhora, ha fet un suggeriment al Defensor del Poble perquè s'adrexi al Ministeri de Treball i Seguretat Social i, pel que correspongui, a la Secretaria General competent per resoldre les qüestions que planteja l'aplicació del reglament, a fi de remoure els obstacles que impedeixen una correcta i racional aplicació de la Llei.

Reintegrant de quotes per ingress indegut. Preneu paciència.

Queixa núm. 325/88, entre d'altres

Amb data 21 de març de 1986, la interessada, senyora F. I., sollicità de la Tresoreria General de la Seguretat Social (Tresoreria Territorial de Barcelona) la devolució de les quotes ingressades indegudament, per haver continuat cotitzant fins al mes de desembre de l'any 1985, en la quantia de 70.000 pessetes, i posteriorment haver estat declarada invàlida permanent en grau absolut, amb efecte des de l'agost de 1985.

Al cap de dos anys de la sollicitud i de diversos escrits a la Tresoreria, no havia percebut la devolució que demanava.

La nostra Institució estudià la queixa i, sens perjudici de l'estudi que per raó de competència en fes el Defensor del Pueblo, al qual la traslladarem, vam suggerir a la reclamant que s'adreçés al Ministeri de Treball i Seguretat Social fent un recordatori de deures legals en relació amb l'art. 42 del Reglament General de Recaptació (R.D. 716/86, del 7 de març), que preveu la devolució total o parcial dels recursos que s'hagin ingressat per error, en relació amb la normativa reglamentària del règim especial al qual havia cotitzat la interessada. Vam fer ressaltar la resolució de 15 de novembre de 1984, que sosté el criteri de devolució als treballadors en situació de baixa. Atès el contingut de l'esmentada normativa i considerant legítim el dret de la interessada a la devolució, sollicitada feia més de dos anys, vam fer un suggeriment en aquest sentit, donat l'excessiu retard de la Tresoreria a complir el que és de llei. Posteriorment vam rebre del Defensor del Pueblo l'informe de la Tresoreria General de la Seguretat Social, en el qual s'indicava que l'expedient havia estat resolt favorablement amb data 15 d'abril de 1988 i que s'havia transferit a la interessada la quantitat reclamada.

No és el primer cop ni l'únic que el Síndic ha de denunciar la diferència de tracte que dispensen les entitats gestores quan es tracta de crèdits o deutes a favor seu o, al contrari, quan són a favor del ciutadà. Això torna a confirmar la tòpica locució de «ciutadà pagador diligent i ciutadà-cobrador pacient» en la realitat quotidiana.

Lentitud en un procediment de conflicte col·lectiu de treball

Queixa núm. 1145/88

El senyor A. A. presenta queixa sollicitant la intervenció del Síndic, pel fet que, com a representant dels treballadors de l'empresa on presta servei, va instar la iniciació de conflicte col·lectiu de treball i, malgrat haver transcorregut més d'un any, l'autoritat laboral no ha resolt d'acord amb la legislació vigent.

Estudiat l'escrit de queixa i la documentació aportada per l'interessat, vam verificar la iniciació del procediment de conflicte col·lectiu de treball pel qual es demanava que es declarés el dret dels treballadors a pertànyer a un determinat economat. Les parts havien comparegut, prèvia convocatòria, davant l'autoritat de treball competent per intentar la conciliació, tràmit que acabà sense avinença. Presentades les alegacions pertinents a la conciliació, l'autoritat laboral no ahvia procedit de conformitat amb l'article 25 del Reial Decret-Llei 17/77,

del 4 de març, de relacions de treball. Per tant, admeterem la queixa a tràmit i sollicitarem un informe del Conseller de Treball, amb el suggeriment que s'adoptessin les mesures necessàries perquè, d'acord amb l'art. 25 de l'esmentat Reial Decret-Llei, l'autoritat laboral procedís a trametre a la Magistratura de Treball el corresponent informe i es desbloquegés així el procediment.

Amb posterioritat es rebé l'informe del Conseller acceptant el suggeriment i esmenant el problema en aquests termes :

«Certament, s'ha produït un retard que té el seu origen en un cert hàbit negociador entre les parts, un cop finalitzada la conciliació davant l'Autoritat Laboral, que se segueix produint, de forma reiterada, i que ha motivat que no s'hagi fiscalitzat de manera sistemàtica el compliment dels terminis, tot això lligat al volum considerable d'aquest tipus d'expedients, existents en l'àmbit de Barcelona.

»No obstant això, la queixa tramitada ha originat que s'adoptin mesures de control per a un millor compliment dels terminis, sense que això impliqui, necessàriament, un canvi radical de conducta d'aquest servei territorial, que tendeix a aproximar les posicions entre les parts, com a objectiu conciliador de l'actuació administrativa.

»Respecte a l'expedient concret de la queixa presentada, us informo que ja s'ha tramès, en data 20.1.89, l'informe-demanda corresponent a la Magistratura de Treball.»

Com sia que es resolgué el problema objecte de queixa, s'arxivà l'expedient, prèvia notificació als interessats.

Sollicitud d'una hora d'absència del treball per lactància no maternal d'un fill. Discriminació per raó de sexe

Queixa núm. 1360/87

L'interessat, T. A., es queixà al Síndic pel fet que havia sol·licitat de l'empresa on treballava una hora d'absència del treball per lactància no maternal de la seva filla de nou mesos. L'empresa li ho denegà al·legant que la mare de la filla no treballava i que era ella la que havia d'ocupar-se'n.

Amb data 22 d'octubre de 1987, T. A. denuncià aquests fets davant la Inspecció Provincial de treball de Barcelona i, després d'haver-hi comparegut ambdues parts, la Inspecció no resolva l'expedient.

Estudiada pel Síndic la qüestió de fons, sobre el dret del treballador a la pausa retribuïda en el treball per raó de lactància, d'acord amb l'art. 37.4 de la Llei 8/80, del 10 de març, en relació amb els articles 4.2 i 17 del mateix Estatut dels Treballadors, es va decidir que, en atenció als preceptes esmentats i d'acord amb el principi d'igualtat consagrat en l'art. 14 de la Constitució, el pare o la mare poden gaudir indistintament de l'hora d'absència esmentada, evitant així la discriminació per raó de sexe.

Malgrat conèixer la literalitat i exclusivitat del precepte esmentat (art. 37.4 E. T. : «Las trabajadoras, por lactancia de un hijo menor de nueve meses, tendrán derecho a una hora de ausencia del trabajo, que podrán dividir en dos fracciones. La mujer, por su voluntad, podrá substituir este derecho por una reducción de la jornada normal en media hora con la misma finalidad») i la doctrina d'alguns autors de dret del treball, en es-

pecificar la protecció de la dona treballadora per raó de maternitat, no pas de sexe, la qual cosa significaria un tractament desigual a diferents supòsits de fet i, per tant, no hi hauria discriminació, el Síndic, considerant oportú fer la recomanació en el sentit abans exposat, sollicità a la Inspecció de Treball l'informe corresponent.

La Inspecció, d'acord amb el criteri del Síndic, emeté informe invocant, la Jurisprudència relativa a la legislació actual (STC de 4.9.84 relativa a l'art. 37.4 de l'ET), i també la relativa a lactància (alimentació natural o artificial) prevista a l'art. 26.5 de l'antiga Llei de Relacions Laborals (STCT 21.2.77; 9.2.78; 9.4.78), admetent la reducció de la jornada sollicitada pel treballador.

Rebut l'informe i atès que el treballador sollicitava el període de lactància retroactiu o bé la indemnització pel temps transcorregut i no essent, d'altra banda, vinculant l'informe de la Inspecció, atesa la configuració existent en l'Estatut dels Treballadors, es recomanà a l'interessat d'exercir la corresponent acció judicial davant la Magistratura del Treball, previ l'intent de conciliació davant el CMAC, amb la qual cosa considerarem enllestides les nostres actuacions.

Curs de formació ocupacional sense mestres

Queixa núm. 373/88

Un grup de dotze persones seguien un curs de formació ocupacional de jardineria programat per l'INEM durant l'any 1986. Comparegueren al Síndic comunicant-nos que havien iniciat el curs a mitjan gener de 1988, perquè l'expert de formació no havia pogut ser contractat pels serveis centrals de l'Estat, per raons pressupostàries i d'intervenció.

Indicaven també com a objecte de queixa que, després d'un mes d'haver començat, o sia a mitjan febrer del mateix any, es va interrompre el curs amb motiu d'un accident que patí l'esmentat expert i, pel fet de no haver-se'n previst la substitució, foren lesionats els legítims interessos dels dotze interessats.

Certament, l'objectiu del curs era d'obtenir una formació i un títol que permetés d'accedir, al més aviat possible, a un lloc de treball. Si el curs s'interrompia, deixaven de percebre la beca que, en alguns casos, era l'únic ingrés que tenien. Mentre es resolva la situació, no podien optar per activitats diferents ni tampoc iniciar d'altres cursos ocupacionals.

Estudiada la queixa, fou tramesa al cap de l'INEM, al qual sollicitarem un informe sobre les mesures previstes per resoldre, a curt termini, el problema dels interessats.

Al cap de catorze dies rebíem l'informe sollicitat, en el qual s'exposaven les raons de la contractació de professors, per obra o servei determinat, i s'especificaven les possibles solucions per distribuir els alumnes en altres cursos, o bé anul·lar el curs per permetre'ls d'inscriure's en altres activitats, sempre d'acord amb els interessats. Aquestes solucions foren notificades als interessats, de manera que la solució a la queixa es va produir opcionalment i alternativa entre els mateixos alumnes i l'INEM.

Mesures que poden discriminar treballadors per raó de la no afiliació sindical

Queixa núm. 474/88

El senyor J. B. s'adreçà a la nostra Institució exposant, en síntesi, el següent: «El Departament de Treball de la Generalitat reserva durant la temporada d'estiu el 50% de les places de les residències de temps lliure de Catalunya a les centrals sindicals. Aquí hi ha, al meu entendre, un tracte a favor dels treballadors afiliats als sindicats, enfront de la majoria de treballadors, que no estem afiliats a cap central sindical.»

La nostra Institució admeté a tràmit la queixa i sollicità un informe del Conseller de Treball, per comprovar si l'actuació d'aquest Departament quant a la política de reserva de places a les centrals sindicals s'adequava al principi constitucional d'igualtat consagrat a l'art. 14 CE en relació amb l'art. 28 sobre llibertat sindical.

De l'informe rebut es desprenia en síntesi la transferència a la Generalitat de Catalunya de les funcions i serveis de l'Institut Social del Tiempo Libre (RD 2628/80, del 4 de desembre), on es determina el dret de tots els treballadors espanyols i llurs familiars a utilitzar les residències traspassades.

Malgrat el dret de tots els treballadors i llurs familiars a servir-se d'aquestes residències, l'any 1982 es va signar l'Acuerdo Nacional de Empleo (ANE) segons el qual (punt VI.4) s'oferiria a les centrals sindicals signants el 50% de les places de les residències de temps lliure, perquè les poguessin oferir als afiliats.

La Generalitat, estimant que l'esmentat acord contribuïa a establir un nou vincle de cooperació entre l'Administració i els sindicats, el respectà i mantingué la reserva del 50% de les places per a les dues centrals sindicals més representatives a Catalunya.

Amb motiu d'una pregunta i posterior interpellació al Consell Executiu sobre l'esmentada reserva de places, el Ple del Parlament de Catalunya va aprovar la Moció 27/II, del 15 d'octubre de 1987, per la qual s'insta el Consell Executiu «a prendre les mesures necessàries per tal que la reserva del 50% de les places de temporada alta en les residències del temps lliure per a les centrals sindicals majoritàries sigui aplicada mitjançant la distribució proporcional a totes les organitzacions sindicals, d'acord amb els respectius percentatges de representativitat institucional a Catalunya i sempre que hagin assolit com a mínim l'1% en els resultats globals de les eleccions als òrgans de representació dels treballadors en les empreses a Catalunya».

La nostra Institució, sens perjudici d'haver-se aprovat aquella moció, va considerar que el manteniment d'aquesta reserva de places per a les centrals sindicals no s'adequa al principi d'igualtat que defineix l'article 14 de la Constitució i que, per tant, és contrària a l'acord de la Comissió mixta de transferències, aprovat pel RD 2688/80, del 4 de desembre. L'acord estableix el dret de tots els treballadors i llurs famílies a ser usuaris de les citades residències. Per tant, el Síndic féu una recomanació al Conseller de Treball tot manifestant-li que no veia justificada la reserva parcial de places, segons els percentatges de representativitat dels sindicats a Catalunya i dels no afiliats, perquè les dades donades a l'informe per l'ex-

Conseller de Treball i ara ratificades (representativitat del 78,17% a les dues centrals majoritàries, del 9,72% a la resta de sindicats, i del 12,10% als no afiliats) no eren de treballadors afiliats a sindicats, sinó de càrrecs electes i essent de domini públic l'escàs percentatge de treballadors afiliats als sindicats a Catalunya, fet que es contraposa a la reserva del 50% de places que se'ls fa.

Tot i acceptar el compliment de la moció, vam creure que la mesura de reserva de places als afiliats a sindicats no és la idònia per fomentar llur col·laboració amb l'Administració.

Per això, i sens perjudici del que s'ha indicat, vam suggerir al Conseller que, en futures ocasions, s'utilitzin mesures polítiques i de foment que no discriminin determinats treballadors per raó de l'eventual afiliació a un sindicat (art. 4 ET) i que s'emprin mesures més adequades per salvaguardar la proporcionalitat.

En aquest moment el nostre suggeriment està pendent de resposta del Departament de Treball.

IV. CONSIDERACIONS

1. *Pensions Especials*

La insuficiència econòmica dels ciutadans durant la vellesa, reflectida en la majoria de queixes presentades al Síndic, ha provocat des de l'inici del sistema democràtic un moviment dels jubilats en cerca de pensions per enfrontar-se a les necessitats bàsiques.

El nostre sistema contributiu de seguretat social deixa molts jubilats sense prestacions econòmiques, i l'acció social i els serveis socials preseten un servei ínfim i exclusiu, amb el qual és difícil de substituir. Així doncs els ciutadans tractats desigualment de resultes de la Guerra Civil consideren l'expectativa de percebre una altra prestació econòmica, no pas com a reconeixement d'uns drets i beneficis d'amnistia, sinó com simple ajut econòmic amb què atendre les seves necessitats.

No és fàcil, però, que l'Administració reconegui un dret de contingut econòmic sense oposar resistència; al contrari, el seguit de requisits formals i de contingut jurídic, el trasllat de la càrrega de la prova al ciutadà, juntament amb la manca d'eficàcia i coordinació administratives, tot plegat fa que els possibles beneficiaris triguin anys a veure reconeguts els seus drets.

2. *Seguretat Social*

Quan la nostra Constitució consagra com a principi rector de la política social i econòmica dels poders públics el manteniment d'un règim públic de seguretat social per a tots els ciutadans, ho fa tenint en compte les convencions i els pactes internacionals, que el règim espanyol ha anat ratificant amb anterioritat o posterioritat a l'aprovació de la Constitució.

Les premisses progressistes i d'avantguarda en relació amb la seguretat social consagrades per la Constitució espanyola ja eren el pensament dels qui van sistematitzar les assegurances socials (amb universalitat subjectiva, atenció a la situació de necessitat, unitat de gestió i finançament, preferentment esta-

tal), per assegurar un principi de solidaritat o redistribució, tan de moda avui dia.

Diem això perquè les queixes que continuem rebent dels ciutadans no ens permeten fer un judici més positiu, sinó que, al contrari, ens obliguen a continuar denunciant el fet que no se satisfan els drets econòmics i socials reconeguts constitucionalment.

Hem de continuar reiterant als poders públics que, en matèria de seguretat social, la Constitució espanyola —drets reconeguts a l'art. 41— s'acusa un grau mínim de protecció, tot i tractar-se d'un terreny d'actuació regit per normes jurídiques —no pas simples declaracions d'intencions de valor retòric— que, jeràrquicament, prevalen sobre les normes ordinàries del sistema de seguretat social en vigor.

D'acord amb el citat precepte, s'hauria de tendir a un sistema més universalista i assistencial, vocació que tan sols es defereix en l'art. 25.2 de la Constitució, que protegeix els reclusos, únics ciutadans que, en virtut de la sistemàtica constitucional, tenen garantit aquest dret amb el nivell màxim de garanties.

La Seguretat Social, com a institució jurídica, hauria de satisfer aquests drets i protegir els ciutadans contra els riscos socials i els desequilibris de la producció i el consum, més que més havent-hi factors com l'atur, les jubilacions, l'escàs índex de natalitat i el poc estalvi, que hi actuen en contra.

Al cap de més de deu anys des de l'aprovació de la Constitució, no podem pas dir que els poders públics garanteixin l'assistència i les prestacions socials suficients en les situacions de necessitat dels ciutadans.

En la diversitat de l'estructura i composició del sistema de seguretat social, des de la Llei de Bases de SS de l'abril de 1966, la Llei de Finançament i Perfeccionament de la SS, d'1 de juny de 1972, la qual es refongué amb l'anterior per donar lloc al Text Refós de la LGSS, de 30 de maig de 1974, es considera la necessitat d'un sistema homogeni. Així, l'article 10 del text refós de la LGSS de 1974 imposa el deure de tendir a homogeneïtzar la regulació dels règims especials amb el règim general, integrant-hi els altres règims, de conformitat amb la tendència a la unitat que ha de presidir l'ordenació del sistema de la Seguretat Social.

Han passat molts anys i les darreres reformes n'han tornat a parlar, però com hem dit en altres informes, la realitat és lluny d'aquesta preocupació i els ciutadans de les classes socials més desfavorides se'n continuen queixant i patint-ne les conseqüències. En tenim una prova en les queixes que anem rebent sens parar, en les quals es fa patent que l'acció protectora, quant a la quantitat i la qualitat, igual com a la facilitat o la dificultat d'obtenir-ne les prestacions, difereix molt segons els règims de seguretat social a què els ciutadans estan afiliats.

3. *Treball*

El Síndic ha tingut ocasió de constatar a bastament que, en matèria d'ocupació, malgrat els esforços de les entitats gestores per millorar i desburocratitzar la gestió, continua essent evident la manca d'una política clara i contundent contra l'atur, que impedeixi que es continuï carregant tot el pes de la crisi sobre la part més feble de la societat, els treballadors.

Les noves reformes de la normativa laboral establertes pel

Govern es continuen des preocupant d'allò que l'art. 15 de l'Estatut dels Treballadors, en fixar el contracte de treball per temps indefinit, defineix com el principi d'estabilitat en el treball. La jurisprudència ho ha entès així, fins que aquest concepte s'ha vist substituït per la contractació temporal, que, imposada amb caràcter conjuntural des de l'any 1976, a Espanya ha esdevingut una contractació estructural, de manera que l'art. 15 de l'esmentat Estatut ja no és més que una ombra o una pantomima. Així, tant des de les empreses privades, petites o grans, com des de la mateixa Administració, s'utilitzen formes de contractació temporal, a vegades incompatibles amb la legalitat.

D'altra banda la marginació dels ciutadans desocupats, tant els joves com els de més de cinquanta-cinc anys, ha suscitat moltes queixes i denúncies i, una vegada més, s'hi ha posat en dubte que la contractació temporal pugui generar ocupació.

Hem de dir que, gràcies a les bones relacions amb el Departament de Treball de la Generalitat i amb la Direcció Provincial de l'INEM a Barcelona, s'han pogut resoldre supòsits d'aplicació legal i evitar a l'administrat haver d'accedir a la Magistratura. També s'ha apreciat una agilitació objectiva dels expedients administratius, de reconeixement o represa de prestacions i subsidis per desocupació.

Acabem indicant que seria convenient que les entitats gestores comencessin d'introduir i aplicar a la realitat els conceptes i principis recollits a la Constitució i a la Carta Social Europea pel que fa als drets econòmics i socials. Diem això perquè, per poder ser realment gaudits, els drets econòmics i socials exigeixen una actuació positiva i creadora dels poders públics que posi en funcionament els instruments necessaris a la finalitat amb què van ser reconeguts. Tractant-se d'uns drets de caràcter programàtic (indicadors de l'acció dels poders públics), només quan s'actuarà en el sentit de fer-los positius fins a l'extrem en naixeran els corresponents drets subjectius dels ciutadans.

Secció 6 Serveis Socials

I. INTRODUCCIÓ

En aquesta secció es tracten les queixes presentades durant l'any 1988 en relació amb les accions i omissions de les administracions públiques catalanes en matèria de serveis socials.

Hi tenen cabuda, per tant, les queixes referents a prestacions assistencials (subsidis de garantia d'ingressos mínims, fons d'acció social, etc.), situacions de pobresa, col·lectius marginats, deficients, etc.

La idiosincràsia dels eventuals reclamants en aquesta matèria explica tant el seu escàs nombre com el fet que la majoria de qüestions siguin suscidades per col·lectius i associacions. Això, però, no minva el gran interès dels afers tractats, el caràcter essencialment social dels quals els hauria de fer prioritaris quant a tractament i resolució per part de les nostres administracions públiques.

II. TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Deficients físics :

- Barreres arquitectòniques
- Accés a un lloc de treball
- Subsidis
- Sol·licitud
- Tramitació
- Denegació per grau de deficiència
- Denegació per ingressos

Deficients psíquics :

- Accés a un lloc de treball
- Subsidis
- Sol·licitud
- Tramitació
- Denegació per grau de deficiència
- Denegació per ingressos
- Subvencions a associacions i institucions

Gent gran :

- Residències
- Incidències en l'ajuda FAS
- Incidències en centres socials (casals)
- Indigents

Infants

Dones

Grups marginats :

- Gitanos
- D'altres

Bosses de pobresa :

- Administració de la Generalitat
- Administracions locals

III. QUEIXES SIGNIFICATIVES

Tancament de pensions

Queixa núm. 1207/88

La queixa que reproduïm tot seguit va tenir entrada a la Institució el dia 28 de desembre de 1988, raó per la qual encara està en tramitació. No obstant això, la transcendència de la qüestió aconsella de reproduir-la en el present Informe.

La queixa va ser presentada per divuit entitats del Secretariat Diocesà de Marginació i fa referència al tancament progressiu de pensions en el districte de la Ciutat Vella i les conseqüències que això comporta.

Els fets de partida són clars : l'escàs rendiment social i la manca d'higiene i salubritat d'aquesta mena d'establiments, juntament amb la rehabilitació de la Ciutat Vella, van motivar, per una banda, el tancament de l'últim centre d'acolliment nocturn de l'Administració, situat a la vora del de Valldonzella

(ja tancat fa quatre anys) i, d'altra banda, simultàniament, el tancament de diverses pensions econòmiques.

Les entitats promotores de la queixa, sense posar en dubte la legalitat dels tancaments, denuncien la manca d'alternatives de residència nova amb garanties mínimes d'estabilitat, i la imprevisió de les administracions públiques en aquest sentit.

La reducció del nombre de pensions —segons ens diuen— ha arribat a tal extrem que dels 60 vals per dormir en pensió que va distribuir entre un nombre igual d'indigents una de les entitats del Secretariat Diocesà, només se'n van poder fer servir 13, ja que no hi havia més places lliures. Aquesta escassetat de places provoca, al mateix temps, l'encariment del preu de les pensions, que de 400 pessetes la unitat han passat a 1000 pessetes, quantitat prohibitiva per a molta d'aquesta gent.

El resultat final de la imprevisió administrativa ha estat l'increment del nombre de ciutadans que dormen al carrer, a vegades al costat d'un alberg públic tancat no fa gaire per poca «rendibilitat social».

Les propostes de solució de les entitats promotores de la queixa són de quatre tipus :

- a) Obrir estacions de metro, si més no els mesos de fred.
- b) Aturar el tancament de pensions mentre no es pugui donar una solució raonable, justa i definitiva a aquest fet.
- c) Que l'Administració adquireixi les pensions necessàries, entre les tancades, les habiliti i les posi a l'abast de les possibilitats, sovint nulles, dels afectats.
- d) Que s'incentivi de manera seriosa i eficaç la col·laboració amb institucions privades, moltes d'elles amb llarga experiència de servei en aquests barris.

El Síndic abona aquestes propostes, que entén equilibrades i possibilistes, i alhora propugna una col·laboració real i efectiva entre les administracions afectades per encarar i resoldre definitivament unes situacions de tan clara injustícia com la descrita.

Incidències en l'aplicació de la LISMI

Queixa núm. 606/88 : Lentitud en la concessió d'ajudes

La senyora A. A. presenta a l'ICASS en data 11 de juliol de 1985 una sol·licitud d'ajuda per a un fill mongòlic. El 14 de juliol de 1986 se li denega la sol·licitud perquè els ingressos de la família són superiors al límit establert. La interessada rep aquesta resolució cinc mesos després de la mort del seu marit, fet que havia modificat substancialment la situació econòmica de la família. Havent presentat recurs, un any i mig després (el 7 de gener de 1988), la senyora A. A. rep una carta sol·licitant-li l'aportació de més documentació. Després d'aportar el que li demanen, al cap d'un temps prudencial sense rebre una resolució de l'Administració, la senyora A. A. acudeix al Síndic formulant queixa.

Acceptada la queixa a tràmit i plantejada la qüestió davant el Departament de Benestar Social, se'ns contesta que des del setembre de 1988 la senyora A. A. té reconegut el subsidi de garantia d'ingressos mínims amb efecte retroactiu de l'1 d'octubre de 1986.

Queixa núm. 787/88. Valoració del grau de minusvalidesa i còmput dels recursos personals del beneficiari de les ajudes

El senyor P. B. formulà queixa davant el Síndic contra la denegació per l'ICASS d'un subsidi de garantia d'ingressos mínims i d'un altre de mobilitat i compensació per a despeses de transport, sol·licitats a favor de la seva filla G. B.

Per una banda, l'interessat es limita a valorar negativament el Reial Decret 383/84, l'aplicació del qual —segons diu— «situa la meua filla en una posició de massa tonta (en tenir un grau de deficiència superior al 35%) i al mateix temps de massa llesta per gaudir del subsidi de garantia d'ingressos mínims (en tenir un grau inferior al 65%).»

D'altra banda, l'interessat impugna obertament la denegació del subsidi de mobilitat i compensació per a les despeses de transport, efectuada sobre la base de «disposar d'uns ingressos econòmics superiors». Allega en tal sentit que la seva filla percep la quantitat de 6.000 pessetes al mes per la feina que fa en un taller ocupacional, i que d'aquesta quantitat li retenen 5.000 pessetes com a aportació especial.

En la tramitació de la queixa, deixant al marge l'opinió del senyor P. B. sobre el Reial Decret 383/1984, que el Síndic no podia entrar a valorar, ens adreçarem al Departament de Benestar Social en sol·licitud de la pertinent informació i, alhora, recordàvem la sentència del Tribunal Suprem, del 10 d'abril de 1986, en la qual es redefinia el que cal entendre per recursos personals del beneficiari de les prestacions.

En la seva resposta, el Departament de Benestar Social ens comunicà que el senyor P. B. havia presentat recurs d'alçada davant el director general de l'ICASS, la qual cosa comportava la revisió de l'expedient, encara en tramitació. A la vista de la resposta, vam acordar suspendre les nostres gestions fins a la resolució definitiva en via administrativa.

Queixa núm. 874/88. Denegació del subsidi de garantia d'ingressos mínims

C. G. és una noia de 18 anys que té paralizades les cames i el braç dret a conseqüència d'una lesió de medulla. Té dos germans, de 13 i 10 anys, i els únics ingressos familiars són els provinents del pare, que treballa de peó. Viu en el segon pis d'un immoble sense ascensor, i per sortir de casa necessita l'ajuda de familiars i veïns.

L'ICASS li va denegar el subsidi de garantia d'ingressos mínims pel fet de «no trobar-se impossibilitada per obtenir una col·locació adequada». Així mateix li va denegar el subsidi per a assistència de tercera persona al·legant «no assolir el grau del 75% de disminució, segons dictamen de l'EVO».

Contra les esmentades denegacions, la interessada interposà els corresponents recursos i plantejà queixa al Síndic.

Efectuades les oportunes gestions davant el Departament de Benestar Social, aquest ens contestà que s'havia estimat el recurs de la interessada en produir-se una modificació del dictamen de l'EVO, i que, per tant, se li concedia el subsidi de garantia d'ingressos mínims, per import de 19.450 pessetes mensuals, i el d'assistència de tercera persona, per import de 8.180 pessetes al mes.

*Reserva de places per als disminuïts**Queixa núm. 1064/88*

La Llei 17/1985, del 23 de juliol, de la Funció Pública de l'Administració de la Generalitat, que dedica el seu capítol X a la reserva de places per a disminuïts, estableix a l'article 49 l'exigència de reservar per a aquestes persones el 2% global de l'oferta pública d'ocupació. Per part seva, la normativa de l'Estat (Llei 30/1984, del 2 d'agost, de Reforma de la Funció Pública, modificada per la Llei 23/88, del 28 de juliol) prescriu que en les ofertes d'ocupació pública es reservarà una quota no inferior al 3% de les vacants, per ser cobertes per persones amb disminucions de grau igual o superior al 33%, per tal d'assolir progressivament el 2% dels efectius totals de l'Administració de l'Estat.

En virtut de les normes esmentades, el Grup d'Associats de Disminuïts Físics de Catalunya (GRADISCA) s'adreçà al Síndic presentant queixa, perquè entenia que l'Administració de l'Estat anava més enllà que la Generalitat en la concreció de les mesures adreçades a l'assoliment del 2% de referència, fixant en un mínim del 3% (sense límit màxim) la reserva de vacants per a disminuïts.

Estudiada la queixa i sol·licitat informe al Departament de Benestar Social, el secretari de la Comissió Interdepartamental per a la Integració de Persones amb Disminució (CILD) ens va trametre un acurat estudi de la qüestió en el qual, esquemàticament, es desplegaven els punts següents :

a) La Llei 13/1988, del 31 de desembre, de Pressupostos de la Generalitat de Catalunya, ha introduït el mateix percentatge i objectiu, per a l'any 1989, que el previst a la legislació estatal, amb la qual cosa s'equiparen tots dos sistemes.

b) Tenint en compte que la plantilla de la Generalitat de Catalunya és de prop de noranta mil persones, que el 2% totalitza 1.800 places i que l'oferta pública de 1988 permet la contractació de 60 places per a disminuïts, si es mantenia la proporció caldrien 30 anys per donar compliment al mandat legal que, paradoxalment, no preveu data de realització. Amb la modificació de la Llei de Pressupostos per a 1989, el termini es reduiria a 20 anys, termini encara inadmissible.

c) La CILD considera, a la vista d'aquests fets, que cal establir un calendari d'aplicació i avançar en el compliment de les prescripcions recollides a l'article 49 de la Llei 17/1985.

Aquesta Institució avala plenament la posició de la CILD, a la qual ofereix el seu suport.

*Les barreres arquitectòniques**Queixes núms. 483/88 (A/O), 505/88, 551/88 i altres*

Diversos patronats i associacions de disminuïts físics de Catalunya es van adreçar al Síndic de Greuges denunciant allò que consideraven un incompliment generalitzat de la normativa sobre supressió de barreres arquitectòniques i, en concret, del Decret 100/1984, del 14 d'abril, de la Generalitat de Catalunya.

La reiteració, un any i un altre, d'aquests tipus de queixes, ens aconsellà d'orientar les nostres gestions a recordar a les ad-

ministracions catalanes els seus deures legals en aquest punt, intentant, al mateix temps, de fer-les-hi més sensibles. Així, ens vam adreçar a la Federació de Municipis de Catalunya i a l'Associació Catalana de Municipis en els termes següents :

«... Fóra ociós, per evident, insistir en la transcendència social de la supressió de les barreres arquitectòniques. El cas, però, és que molts dels nostres ajuntaments (als quals corresponen, en el tràmit d'aprovació de projectes i concessió de llicències d'obres, el control de l'acompliment de les normes que regulen aquesta matèria) obliden molt sovint —fins i tot respecte de les obres públiques pròpies— les prescripcions legals establertes sobre aquesta qüestió.

»Dins les diverses actuacions seguides davant les administracions implicades per tal de corregir les denunciades actituds d'indiferència i d'inhibició, el Síndic ha considerat convenient posar el tema en coneixement d'aquesta Federació/Associació, tot demanant la seva col·laboració per difondre entre els ajuntaments afiliats l'exigència legal que els ateny respecte al compliment de les normes sobre supressió de barreres arquitectòniques.

»Igualment, i en base a la importància social d'aquesta qüestió, s'estimaria com a molt positiva i escaient, qualsevol actuació d'aquesta Federació/Associació adreçada a l'anàlisi i discussió del problema, amb la finalitat última d'esbrinar causes, extreure conclusions i establir/ ensems per als ajuntaments afiliats, directrius que coadjuvin a l'assoliment de solucions definitives.»

Les gestions interessades en la carta parcialment transcrita van ser traslladades pel President de la Federació de Municipis de Catalunya al Comitè Executiu, el qual va acordar demanar i recomanar als ajuntaments membres l'estricta compliment de les disposicions legals establertes pel que fa a la supressió de barreres arquitectòniques. L'esmentat Comitè Executiu va acordar també transmetre l'acord a tots els alcaldes i regidors d'urbanisme i de serveis socials.

Pel que fa a l'Associació Catalana de Municipis encara no n'hem rebut cap resposta.

*Sense butà, calefacció ni menjar calent**Queixa núm. 1119/88*

El desembre de 1988 es va iniciar una actuació d'ofici davant les queixes, trucades i notícies difoses als mitjans de comunicació relatives a la situació de manca de subministrament de gas butà a conseqüència de la vaga dels transportistes autònoms.

De l'estudi de la problemàtica situació plantejada es va constatar que, hivern darrere hivern, s'allarga el període que transcorre des que es cursa una petició de subministrament fins que s'atén, com a conseqüència de l'augment de la demanda, i que aquest lapse de temps encara és més llarg en els pisos de més difícil accés, alts i sense ascensor.

Són els ciutadans amb nivells de renda més baixos els qui, amb caràcter general, utilitzen el gas butà com a alternativa a energies més cares, com l'electricitat o el gas ciutat. Pertanyen a aquest sector una part important dels ancians que viuen sols, els quals, no podent pujar les ampelles per ells mateixos des del carrer o els camions de repartiment, constitueixen el frag-

ment més vulnerable del conjunt davant una situació com la descrita. La «vaga» dels transportistes —les raons de la qual no entrem a valorar— no va fer més que accentuar fins a un punt d'extrema gravetat una situació ja prou difícil en ella mateixa.

Diverses entitats privades com per exemple la Coordinadora d'Usuaris de la Sanitat, d'acord amb Butano, SA, i els mateixos transportistes, van fer una tasca molt meritòria per fer arribar butà a molts vells i malalts. De tota manera, cal fer palès que algunes càrregues no van arribar a lloc a conseqüència del capteniment d'alguns ciutadans que, angoixats per l'escassetat, obligaren els transportistes a vendre'ls el que duien.

El Departament de Benestar Social —de recent creació aleshores— va assumir la tasca de coordinar el servei de repariment d'urgència per atendre casos de necessitat en una iniciativa que cal considerar molt positiva, malgrat la qual cosa, el Síndic va continuar rebent telefonades de ciutadans vells o malalts als quals no arribava l'ampolla que havien demanat.

El 5 de desembre el Síndic va adreçar al Conseller de Benestar Social el suggeriment que es fes una avaluació de les possibilitats reals de reduir el termini esmerçat a atendre les peticions i que, en el cas que els recursos de què es disposava fossin insuficients per aconseguir-ho, convoqués les administracions locals i organitzacions humanitàries per tal d'intentar paliar aquella situació amb un esforç coordinat.

En cas que no s'obtingués un acord entre distribuïdors i transportistes, el Síndic va demanar al Conseller que transmetés al Consell Executiu la seva preocupació per la situació de precarietat agreujada en què es deixava els malalts i vells afectats, i, d'altra banda, la convicció que calia assegurar-los aquest subministrament d'alguna manera.

El dia 6 de desembre s'assolí un acord entre transportistes i distribuïdors que posà fi a «l'aturada», i l'endemà el Conseller de Benestar Social va respondre posant a disposició del Síndic tota la documentació del Departament relativa al servei d'urgència prestat.

Els gitanos

Queixa núm. 864/88

Cap al final de l'any 1987, l'Associació Nacional Presència Gitana va presentar al Síndic de Greuges un escrit de queixa en relació amb la situació de diverses famílies gitanes assentades en el terme municipal de Ripollet del Vallès. Entre d'altres aspectes, la queixa denunciava la insalubritat de l'assentament i les dificultats posades per l'Ajuntament per a l'escolarització dels nens gitanos.

En la tramitació corresponent, el Síndic va mantenir contactes periòdics i directes amb el fiscal en cap de l'Audiència de Barcelona i amb l'Ajuntament de Ripollet, amb els quals tractà d'impulsar solucions als problemes denunciats.

La tardança, però, per arribar a solucions definitives, va fer que, ja l'any 1988, s'obris l'expedient d'ofici número 864, per tal de recollir totes les actuacions parcials dutes a terme i planificar una actuació global en aquest respecte.

Finalment, el 7 d'octubre de 1988 les administracions implicades en el problema (Direcció General de Serveis Comunitaris i Ajuntament de Ripollet) i l'Associació Gitana de Sabadell i Comarca van signar un conveni adreçat a l'eliminació de l'assentament gitano, a la integració social de les famílies respectives i a la cerca d'un emplaçament per a la instal·lació d'una àrea d'acampada digna per a aquelles persones que no requereixen una llar de residència estable.

Un cop signat l'al·ludit conveni, el Síndic s'adreçà al Conseller de Benestar Social, al qual traslladà el seu desig de seguir rigorosament les diferents fases d'execució; així mateix, li sol·licitàrem col·laboració en aquest afer i ens vam posar a la seva disposició per a l'exercici de les accions medials que fossin procedents en cas de dificultats d'execució dels acords.

IV. CONSIDERACIONS

1. *Els imperatius del Departament de Benestar Social*

Mitjançant el Decret 141/1988, de 4 de juliol, es va crear el Departament de Benestar Social amb els objectius específics d'aquesta àrea de govern. Entre els dos clars vessants d'actuació del Departament (posar a disposició de la comunitat els elements de realització i satisfacció personals, per una banda, i, per l'altra, resoldre les mancances que dificulten a determinats sectors socials aquestes realitzacions), volem referir-nos aquí al segon aspecte, l'objecte del qual és, essencialment, l'individu caracteritzat per un elevat grau d'indefensió, ja sigui derivada de l'edat (infants i vells), de determinades malalties (deficients en general), de la pertanyença a un grup ètnic minoritari... o de la simple situació econòmica.

En funció de les queixes presentades davant aquesta Institució i dins el camp d'actuació indicat, podem apuntar els assumptes següents com a principals afers a què el nou Departament s'haurà d'enfrontar :

a) *La pobresa*

El 10 de desembre de 1987, en l'acte de commemoració de l'aniversari de l'aprovació i la proclamació de la Declaració Universal dels Drets Humans, al·ludíem en aquest Parlament a la pobresa. Exposàvem en aquella ocasió una experiència viscuda que consideràvem paradigmàtica. Dèiem llavors que quan en la nostra societat trobem famílies que donen gràcies a Déu per tenir un fill deficient perquè els permet percebre les quinze mil pessetes del subsidi de garantia d'ingressos mínims, la simple invocació de les dificultats existents per resoldre el problema de la pobresa esdevé pretext inadmissible. Cal deixar-se definitivament de coartades i lluitar amb tota tenacitat per dotar de major justícia social el nostre sistema econòmic. Aquesta —dèiem— és la qüestió. I també entenem que és un dels afers capitals amb què s'ha d'enfrontar el Departament de Benestar Social. Algunes bases, com la creació d'una comissió parlamentària d'estudi sobre la situació de les bosses de pobresa, ja s'han posat.

b) *Els deficients psíquics*

En la secció relativa a l'ensenyament i la cultura dediquem una especial atenció a l'educació dels nois deficients psíquics. Igualment, a la referent a sanitat, tractem individualitzadament la qüestió dels malalts mentals adults, un dels col·lectius més desatesos de la nostra societat. No volem tampoc passar per aquesta secció de serveis socials sense referir-nos altre cop, ni que sigui breument, a aquests ciutadans.

Propugnàvem en les esmentades seccions i reiterem aquí la necessitat d'una coordinació eficaç entre totes les administracions públiques afectades, per donar una solució urgent a problemes tan greus com la salut mental infantil o el dèficit de residències públiques per als malalts mentals. Entenem que el Departament de Benestar Social pot tenir un paper molt important en aquest assumpte impulsant la coordinació i cooperació amb d'altres departaments i altres administracions.

Pel que concerneix les competències sobre deficients en general, gestionades pel Departament de Benestar Social mitjançant l'ICASS, confiïm que es millorarà l'eficiència dels serveis gestors i que es donarà satisfacció en el mínim de temps i de la millor manera possible a les necessitats d'aquest col·lectiu.

c) *Els deficients físics*

En la selecció de queixes que antecedeixen aquest apartat, en vam recollir una de relativa a barreres arquitectòniques, problema fonamental per als deficients físics. La reiteració dels incompliments de la normativa reguladora d'aquesta qüestió per part de les nostres administracions públiques ens aconsella tractar-la de forma individualitzada, amb la finalitat d'evidenciar amb tota claredat la realitat actual. Tornarem per tant a la qüestió immediatament després de les presents consideracions.

d) *Els infants i els vells*

És obvi que, si bé l'edat pot comportar limitacions naturals a l'assoliment dels màxims nivells de realització i satisfacció personals, no representa ella mateixa cap problema social que hagi de ser afrontat per les administracions públiques. Quan es parla de vells i d'infants en el context dels serveis socials és per referir-se essencialment als vells i als nens, que afegeixen a les seves circumstàncies específiques i naturals de vulnerabilitat una situació base de necessitat i pobresa general (i a vegades també d'altres circumstàncies específiques, com deficiències físiques o psíquiques, per exemple).

La pobresa torna a ser aquí, com en tots els grups socials d'alta vulnerabilitat, el catalitzador que desencadena les situacions d'injustícia social que es viuen en la nostra societat. La pobresa, doncs, esdevé objectiu prioritari de qualsevol actuació dels poders públics adreçada, no pas a procurar simplement els màxims nivells de satisfacció personal, sinó, bàsicament, a assegurar les condicions objectives necessàries per a l'exercici efectiu dels drets de l'home.

Tothom és coneixedor de casos de nois maltractats, deficients desatesos, vells desemparats, dones ultratjades, grups ètnics menyspreats... I la realitat ens diu que el tractament específic que es pot donar a cadascun d'aquests casos, sigui del tipus que sigui (judicial, administratiu, etc.), no garanteix que

no es tornin a produir. Criteris de coherència i de simple lògica obliguen a actuar sobre la base de aquestes malalties socials: la pobresa. Aquest és, en opinió nostra, el primer envit del Departament de Benestar Social.

e) *Els col·lectius marginats*

Tanquem aquesta selecció d'assumptes que ha d'atendre el Departament de Benestar Social amb la mera referència als sectors socials marginats, als quals dediquem un apartat específic en les consideracions que segueixen.

Com es pot veure, no són pocs ni lleugers els imperatius a què s'enfronta el Departament de Benestar Social, ni són tampoc d'escassa transcendència.

Si s'accepta que el que en darrer terme compta és la persona i el seu benestar, si s'aspira a crear un país on cap ciutadà no sigui exclòs, hem d'entendre el Departament esmentat com l'eina més útil per «fer país». Aquesta Institució considera un fet molt positiu la creació d'una àrea de govern que significa sens dubte un pas important en la tasca última de dotar de més justícia social el nostre sistema. La nostra col·laboració —i el nostre control— estan garantits.

2. *Les barreres arquitectòniques*

No és la primera vegada (encara que desitjariem que fos l'última) que en els nostres informes anuals al Parlament tractem de les barreres arquitectòniques. El Decret de la Generalitat 100/84, del 14 d'abril, regulador de la matèria, és sens dubte una de les normes més obertament ignorades per les nostres pròpies administracions públiques.

Tant els ajuntaments, que autoritzen (i de vegades executen) obres conculcadores de la normativa en matèria de barreres arquitectòniques, com els mateixos departaments de la Generalitat, que encara no han complert el que estableix la Disposició Addicional Primera del Decret 100/84, ignoren o obliden les disposicions sobre barreres arquitectòniques. Certament, no es pot dir que aquesta qüestió hagi estat tractada amb l'interès que, per transcendència social, mereix.

Dins aquest panorama desolador, l'acord del Consell Executiu del proppassat mes de setembre relatiu a la reserva del 0,5% del pressupost d'inversions de cada departament per destinar-lo a la supressió de les barreres arquitectòniques, com també els acords adoptats en aquesta matèria per la Federació de Municipis de Catalunya —disposicions a les quals ens referim en el corresponent apartat de les queixes representatives— són indicis d'un canvi en l'actitud de les nostres administracions, que esperem que signifiquin la definitiva i eficaç aplicació, a curt termini, de les normes sobre supressió de barreres arquitectòniques.

3. *Col·lectius marginats*

La societat actual, absorbent i estratificada cada cop més, provoca l'aparició de grups de ciutadans que constitueixen forats o bosses pertanyents al que s'ha qualificat de quart món. Quart món que puflula a l'escalf de les grans concentracions

urbanes concentrant-se en les zones suburbials, tant les situades als extrems metropolitans com les que n'ocupen zones, barris i carrers més vells i degradats.

Collectius que formen part en la seva majoria del gran exèrcit dels sense-feina, dels que no tenen pràcticament possibilitats de trobar-ne, o senzillament d'aquells a qui ni la preparació ni l'edat no els permet d'esperar formar part del teixit social que la nostra societat ha establert.

En els anys cinquanta, el Text Refós de la Llei de Règim Local, del 24 de juny de 1955 (art. 101.2) preveia les actuacions d'índole social especialment per mitjà de la creació i el manteniment d'albergs de «transeünts». La nova Llei de Bases de Règim Local atribueix als municipis l'execució de competències, en els termes de la legislació de l'Estat, i imposa als municipis de més de 20.000 habitants l'obligació de prestar uns serveis socials bé per sí o amb la col·laboració d'associats.

Finalment, el desenvolupament autonòmic ha permès que en els darrers anys s'aproveïssin lleis de serveis socials en la majoria de les comunitats autònomes.

Podem citar a Euskadi (Llei 6/82, del 20 de maig); Navarra (Llei 24/83, del 30 de març); Comunitat de Madrid (Llei 8/85, del 9 de desembre); Catalunya (Llei 26/85, del 27 de desembre); Castella-La Manxa (Llei 3/86, del 16 d'abril); Balears (Llei 9/87, de l'1 de febrer); Aragó (Llei 4/87, del 25 de març), etc.

La Llei de Catalunya núm. 26/1985, del 27 de desembre, és el desplegament de la competència exclusiva que en matèria d'assistència social, de joventut i de fundacions i associacions de caràcter benèfic-assistencials l'Estatut d'Autonomia atorga a la Generalitat.

Els problemes que presenten els col·lectius marginats generalment, no poden esperar que els titulars de les administracions resolguin les qüestions institucionals i polítiques pendents. Calen sacrificis especials, fer reflexions sobre prioritats pressupostàries i un esforç per trobar solucions àgils.

La temàtica estudiada ens ha fet establir una classificació de grups que, tenint característiques paral·leles o semblants, permeten fer més entenedors aquests problemes.

a) *Estrangers i apàtrides*

La situació geogràfica de Catalunya, unida a factors econòmics, socials, culturals i especialment a la manca de previsió i buits legals existents en l'època de l'anomenada transició política, va provocar que es produís una immigració incontrolada que, víctima d'explotació, va construir una mà d'obra barata.

D'això, en resultaren uns col·lectius marginats que cal estudiar. Amb caràcter socials clarament marcats, s'han anat establint en zones agrícoles determinades (Maresme, Segrià, Baix Llobregat, etc.) o de subcultura industrial, on s'han vist obligats a sobreviure acceptant salaris, condicions de vida, sanitat i salubritat que de cap manera no poden ser consentits.

Els problemes principals es detecten en diversos grups que, bàsicament procedents del continent africà, formen col·lectius units per circumstàncies racials, religioses o culturals.

Un grup pot ser encara residu dels col·lectius d'habitants de la Guinea Equatorial (territoris de Fernando Poo i Río Muni), que, després de l'autonomia i posterior independència, no van

tenir accés a la nacionalitat espanyola i, per tant, s'acolliren al Decret 2987/77, del 28 d'octubre (BOE del 25 de novembre).

Els resultats pretesos per l'esmentat decret foren insuficients i deu anys després encara hi ha ciutadans que no han resolt la seva situació.

Un altre és constituït pels immigrants procedents d'altres territoris de l'Àfrica negra (Camerun, Costa d'Ivori, Gàmbia), que, fugint-ne per la manca de feina, van servir de mà d'obra barata entre els darrers anys de la dècada dels setanta i principi dels vuitanta, i que tampoc no han pogut consolidar la seva residència.

Els postulats de la Llei Orgànica 7/85, de l'1 de juliol, dels Drets i Llibertats dels estrangers a Espanya, han estat insuficients, i els mitjans aplicats no han estat sempre els constitucionalment tutelats, com d'altra banda ha estat repetidament exposat tant en informes nostres anteriors com en els del Defensor del Poble, Comissió de Drets Humans d'aquest Parlament i per iniciatives parlamentàries diverses.

No és estrany observar que en les estadístiques de detencions efectuades per la policia per comissió d'actes presumptament delictius i en les d'ingressos als centres penitenciaris existeixi un gran nombre de ciutadans d'aquestes nacionalitats africanes que, a més dels greus problemes de preparació professional, presenten mancaments culturals o senzillament de parla de les llengües del país.

Les estadístiques penitenciàries ens indiquen que, per exemple, en un centre penitenciar com la Model de Barcelona, hi ha una mitjana de 400/450 presos de nacionalitat estrangera sobre el 2.200/2.400 interns.

És cert que ja s'han adoptat iniciatives encaminades a paliar la situació de marginació a través de la construcció i constitució de centres, escoles, tallers, etc., on facilitar la integració, però també és cert que en molts casos la realitat topa amb uns resultats incongruents en l'aplicació de l'esmentada Llei 7/81, de l'1 de juliol, anomenada «d'estrangeria».

Aquestes petites notes o dades són suficients perquè es reflexioni sobre la idoneïtat de mantenir l'actual situació legislativa o modificar-la.

b) *Els sense-casa*

No hi ha any que durant l'hivern no es produeixin actuacions de les policies municipals, autonòmiques i dels cossos nacionals, dirigides a trobar sostre per a aquells que dormen pels carrers, en cases o locals abandonats, en els túnels no utilitzats de ferrocarrils i metro, vagons, instal·lacions marítimes o altres indrets.

Un senzill passeig a primera hora del matí per una ciutat com Barcelona ens mostra fàcilment —i cada dia més— la cara d'aquesta misèria dels «sense-casa».

Els informes que faciliten les diverses administracions, associacions no governamentals, i les experiències pròpies de la Institució, ens fan adonar clarament que la situació —al contrari del que es podria creure— augmenta i empitjora.

En aquest sentit, és evident que el tancament de pensions econòmiques del Districte de Ciutat Vella a la ciutat de Barcelona, coincidint amb la desaparició dels centres d'acolliment nocturn de l'Administració, ha agreujat el problema. Fins fa

poc, algunes associacions cíviques (com el Secretariat Diocesà de Marginació) intentaven paliar la manca dels esmentats centres d'acolliment lliurant vals als indigents per tal que dormissin en pensions.

Actualment, per raó de l'escàs nombre de pensions que resten obertes el resultat és que els llits s'han encarit i que han esdevingut pràcticament introbables (vegeu queixa núm. 1207/88 en aquesta mateixa secció de l'Informe).

L'acció, les accions que cal emprendre, van més enllà de les competències específiques i creiem que cal ja, i caldrà més en el futur, un esforç ingent per paliar aquests dèficits.

Una pluralitat de factors que van des de situacions de drogo-dependències (alcohòliques o d'estupefaents) fins a la falta de prestacions econòmiques als ancians desvalguts, passant per l'atur dels joves, són la causa de la formació d'aquests col·lectius.

La nova Llei de Bases de Règim Local (Llei 7/85, del 2 d'abril —BOE 3 d'abril de 1985) en els seus articles 25 i 26 atribueix als municipis l'assumpció de competències —en els termes de la legislació de l'Estat i de les comunitats autònomes— en matèria de serveis socials i de promoció i reinserció social, amb expressa imposició, als de més de 20.000 habitants, de l'obligació de prestar-los.

En el mateix sentit —o en termes semblants— la Llei Municipal i de Règim Local de Catalunya (Llei 8/87, de 15 d'abril) estableix en els articles 63 i 64 que és competència municipal «la prestació dels serveis socials i la promoció i la reinserció social» i que la seva prestació és obligatòria en els municipis de més de 20.000 habitants (art. 63.K i 64.d).

Aquest marc competencial és completat amb la Llei 26/85, del 27 de desembre, de Serveis Socials de Catalunya —de la qual hem fet esment anteriorment—, que indica que correspon als ajuntaments, entre d'altres, programar i gestionar els serveis d'atenció primària d'àmbit municipal, els serveis especialitzats i les prestacions pròpies dels serveis delegats i descentralitzats per altres administracions públiques (art. 11).

c) *Els gitanos*

Els gitanos constitueixen el col·lectiu més important de les diverses minories ètniques establertes al nostre país i són als Països Catalans des del segle XV.

Situacions derivades de caràcters racials, dels costums, de les normes de conducta, de la llengua, de la religió, del nomadisme i d'altres, han fet que aquest col·lectiu constitueixi una minoria ètnica amb condicions i problemes que li són propis i exclusius. Si bé no en tenim un cens específic, hom considera que a Catalunya hi ha entre 50.000 i 60.000 gitanos.

Les situacions de constant repressió i persecució han accentuat el caràcter nòmada d'aquesta minoria, que, juntament amb l'endogàmia, ha provocat la formació de grups o «famílies» abocades a la més gran de les marginacions.

La manca de mesures adequades, encara ara, a les seves necessitats és la causa del rebuig social a què es veuen conduïts.

L'analfabetisme, situació corrent no solament entre els gitanos majors de 25 anys, sinó també entre els més joves, és l'exponent més clar de la manca de preocupació de les autoritats del nostre país per a prendre mesures adequades per facilitar-los l'accés a la tutela dels drets fonamentals.

Aquests darrers anys, tant als diversos països de la Comunitat Econòmica Europea com a l'Estat espanyol, s'han dictat normes tendents a fer desaparèixer les discriminacions, i els drets fonamentals són, teòricament, de plena aplicació a aquest col·lectiu.

També s'han començat a dictar normes protectores de les minories ètniques, entre elles, de les diverses minories o grups de gitanos.

Aquestes normes protectores són tendents a facilitar-los l'accés a la cultura pròpia i a la universal, a una casa digna, al treball i a integrar-se en un sistema de vida estable, reconeixent i protegint al mateix temps el dret al nomadisme com a element típic d'un sistema de vida propi dels gitanos.

La primera norma protectora que cal tenir en compte és la Convenció de les Nacions Unides relativa a l'estat de l'apatrida, de 28 de setembre de 1954, que comprèn i considera en el terme qualsevol grup gitano nòmada. D'aquí han nascut altres normatives nacionals, estatals i suprastatals que tutel·len els drets abans esmentats.

En ocasió de la taula rodona d'ombudsmen celebrada a Estrasburg els dies 28 i 29 de juny de 1988 i en relació amb la qüestió «La situació de l'estranger en els països d'Europa», el Defensor Cívic del Friül-Venècia-Júlia va presentar una comunicació que tractava dels efectes de la nova llei regional de «tutela de la cultura Rom» de 14 de març de 1988 (Llei regional número 11/1988, Bollettino Ufficiale número 34, Trieste 15.3.88).

Interessats pel problema, vam obtenir el text que, una vegada traduït i estudiat, vam oferir al Departament de Serveis Socials i altres organismes públics així com a diverses entitats privades, ja que el considerem de gran interès: al nostre entendre, enfoca amb realisme els problemes dels gitanos al Friül i preveu solucions possibles que poden ser un gran pas per superar els problemes de convivència amb la comunitat gitana.

Durant aquest any 1988, en diverses ocasions hem col·laborat a resoldre problemes en què, d'una manera o d'una altra, han participat membres d'aquests col·lectius.

Hem actuat en l'estudi i resolució de situacions exposades per gitanos i gitanes interns en centres penitenciaris. Un gran nombre d'ells són acusats de participar en delictes contra la propietat o tràfic d'estupefaents i presenten diversos tipus de problemes, en especial relatius a assistència social familiar, i generals de defensa.

Habitualment, quan és detingut el membre responsable del nucli familiar, compost normalment per uns quants fills, la família queda absolutament desprotegida.

Per acollir-se a l'assistència social els cal justificar determinats aspectes —nexe familiar, convivència, etc.— que en aquests col·lectius resulta certament difícil, per no dir impossible.

En aquest aspecte val a dir que la nostra Institució ha trobat sempre una gran col·laboració i cooperació per part de tots els assistents socials que presten servei als centres penitenciaris i també per part de tots els funcionaris adscrits a les comissions socials penitenciàries.

També hem tractat problemes relatius a l'habitatge. D'una banda hi ha problemes deguts a la mateixa condició constructiva de les cases i barris constituïts per barraques, on els censos oficials d'aquests tipus de construccions no s'adiuen amb els

reals. D'altra, els problemes de convivència en blocs de pisos on són instal·lats, o en barris on s'anuncia que seran col·locats, o els litigis produïts per raó d'ocupacions ja fetes.

Les gestions realitzades respecte aquests afers ens han permès constatar diversos fets, dels quals oferim aquestes primeres valoracions :

— Malgrat la normativa de caràcter general abolicionista de discriminacions, desigualtats i determinant dels drets fonamentals (Constitució de 1978) i l'específica de Serveis Socials (Llei citada), la minoria ètnica gitana és víctima de discriminacions i no té les mateixes oportunitats que la resta dels ciutadans.

— Són diverses les administracions que exerceixen competències fraccionades, i dins de cada administració són també diversos els ens que han impulsat programes i actuacions que no es coordinen com cal.

— Els professionals responsables d'aquests programes d'aquestes actuacions no disposen dels mitjans humans, materials i tècnics necessaris : això fa que la seva tasca tingui més de vocacional que de professional.

— Els conflictes entre membres de la minoria gitana i la majoria autòctona augmenten i la integració és cada cop més difícil

Secció 7

Ensenyament i Cultura

I. INTRODUCCIÓ

S'estudien en aquesta secció les qüestions relatives a l'ensenyament i la cultura que han estat objecte de queixa dels ciutadans durant l'any 1988.

El caràcter de les competències de la Generalitat sobre la cultura i l'ensenyament (exclusiva i plena, respectivament) reforça la individualitat d'aquesta secció, que es nodreix quasi totalment de reclamacions referents a actuacions de les administracions públiques catalanes.

No obstant això, també hi tractem entre altres coses —pel que fa a ensenyament— les qüestions suscitées respecte a la regulació de les condicions d'obtenció, lliurament i homologació de títols acadèmics i professionals (de competència exclusiva de l'Administració de l'Estat segons l'article 149.1.30 de la Constitució), i, pel que fa a cultura, els problemes derivats de la normalització lingüística en les actuacions d'organismes de l'Administració de l'Estat amb repercussió a Catalunya.

En aquests casos les queixes presentades són trameses, amb l'estudi i consideracions pertinents, al Defensor del Poble per a la tramitació corresponent.

Pel que fa al contingut del present Informe en la part relativa a aquesta secció, les queixes que hi exposem, la varietat de les quals es pot comprovar en un quadre estadístic de fàcil comprensió, han estat seleccionades en funció de la transcendència dels afers a què fan referència i que són reiterats posteriorment en uns breus comentaris de tipus general amb els quals volem evidenciar unes situacions anòmales de necessària i urgent atenció.

II. TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Ensenyament

Alumnes :

- Accés
- Taxes
- Ajuts a l'estudi
- Accidents
- Serveis educatius en general
- Estudiants deficients

Professors :

- Accés
- Traslats
- Cursos de formació
- Retribucions
- Incompatibilitats
- Jubilacions
- Situacions funcionaries diverses : interins, substituïts, EAPS.
- Exercici del dret de vaga

Pares d'alumnes :

- Intervenció en afers educatius
- Vaga dels professors

Centre docent :

- Estat físic
- Dotació dels centres

Gestió acadèmica :

- Títols
- Convalidacions

Altres aspectes educatius :

- Situacions del personal no docent
- Integració d'escoles a la xarxa pública
- Concerts educatius

Cultura

Normalització lingüística :

- Redacció d'impresos en català
- Inscripcions en els registres civils
- Normalització en les instàncies adreçades a òrgans estatals amb seu a Catalunya

Altres afers culturals no relatius a la llengua :

- Corre-bous (Llei de Protecció dels Animals)
- Subvencions
- Patrimoni cultural

III. QUEIXES SIGNIFICATIVES

La vaga del personal docent

Queixes núm. 495/88, 530/88, 661/88, 700/88, entre d'altres

Un dels fets de més transcendència educativa durant el curs acadèmic 1987-1988 va ser la vaga del personal docent, que

durant molts dies trasbalsà la vida social del país.

Pel que fa a la nostra Institució, aquesta vaga es va traduir en la presentació de moltes i diverses queixes, per mitjà de les quals s'exposaven els diversos punts de vista de les quals s'exposaven els diversos punts de vista dels col·lectius implicats en relació amb el problema. Essencialment, les qüestions suscitàdes provenien de dos grups : els professors i els pares dels alumnes.

Les queixes presentades pels professors feien referència, en termes generals, a la forma d'actuació del Departament d'Ensenyament en l'aplicació de les deduccions salarials efectuades a conseqüència de la vaga. Concretament es denunciava,

a) la manca de notificació en forma dels descomptes a efectuar, amb indicació dels dies de vaga imputats i del sistema aplicat per a la deducció. Alguns dels afectats al·legaven fins i tot haver-se assabentat del descompte per la seva llibreta d'estalvis i denunciaven la indefensió en què els posava aquesta forma d'actuar de l'Administració.

b) la suposició de la realització de la vaga, sense certificacions dels directors dels centres ni de la inspecció. Segons els afectats, el Departament d'Ensenyament no va tenir en compte en cap cas la presumpció d'innocència, i en molts casos hagueren de ser els mateixos interessats que demostrassin que no l'havien secundada.

El silenci va ser sistemàtic davant els recursos i reclamacions que els afectats presentaren contra els descomptes, bé perquè eren improcedents, bé per inexactitud en el càlcul de les quantitats descomptades.

D'altra banda, les queixes corresponents a les associacions de pares d'alumnes consideraven la vaga dels ensenyants des del punt de vista de protecció del dret a l'estudi, que es veia mediatitzat i àdhuc anul·lat, per l'exercici del dret de vaga dels professors. Atenent que l'ensenyament és un servei integral essencial a la comunitat, els interessats sol·licitaven l'elaboració d'una llei reguladora de l'exercici del dret de vaga que, tot i reconèixer aquest dret constitucional, protegís el dret constitucional a l'educació. També, al marge d'aquesta qüestió, sol·licitaven que l'import dels descomptes efectuats amb motiu de la vaga fos aplicat a qüestions educatives.

Des de la producció de la vaga fins al moment de redactar el present informe algunes qüestions de les plantejades per les associacions de pares d'alumnes, com ara la destinació de l'import dels descomptes a atencions educatives, han estat ja resoltes.

Altres de més espinoses, com l'aprovació d'una llei reguladora del dret de vaga (de competència del Parlament de l'Estat), semblen també en via de solució a la vista dels acords adoptats recentment pel Congrés dels Diputats.

Respecte als mancaments i les irregularitats en el funcionament administratiu, denunciades pels professors en les seves queixes, en farem referència més endavant, en les consideracions que segueixen a aquest apartat.

L'educació especial

Queixes núms. 62/88, 627/88, 1063/88 i altres

La primera de les queixes seleccionades (62/88), presentada pel Consell Escolar d'un col·legi públic, fa referència a la

manca de dotacions per atendre l'escolarització d'alumnes disminuïts en règim ordinari. El centre, dotat de 25 aules, de les quals 14 tenen més de 25 alumnes, no té cap aula d'educació especial i només disposa d'un professor de suport per a un nombre aproximat de 16 alumnes afectats globalment per disminucions o inadaptacions que exigeixen reforç pedagògic continuat i tractaments específics, i almenys quaranta alumnes més també necessitats de reforç i ajut pedagògic.

El Consell Escolar del centre considera que, per atendre adequadament les necessitats de la seva població escolar, caldria crear almenys 6 aules més : tres d'ordinàries i tres d'educació especial.

La resolució del problema esmentat està actualment pendent.

La queixa 627/88 es refereix a l'escolarització, en una escola bressol municipal, d'una nena de cinc anys afectada de deficiència psíquica. Com que encara no té l'edat d'escolarització obligatòria i gratuïta, els pares es veuen obligats a fer-se càrrec de la totalitat de les despeses de l'escola bressol, incrementades —respecte als altres nois— en 7.000 pessetes mensuals en concepte d'integració. Els pares es queixen de la inhibició del Departament d'Ensenyament en aquests casos, justificada exclusivament per l'edat del deficient, la qual cosa, en opinió dels afectats, manca de sentit, tractant-se com es tracta d'un infant afectat de deficiència psíquica, en el qual cas l'edat biològica no hauria de tenir gaire significació a efectes educatius.

Les qüestions plantejades en aquesta queixa en relació directa amb l'escola bressol ja han estat resoltes. Pel que fa a la pretensió d'incorporar aquests nois al sistema educatiu gratuït, el cas continua pendent, donada la seva complexitat i incidència en aspectes essencials de l'actual sistema educatiu.

La queixa 1063/88 va ser promoguda per l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet per mitjà de la seva oficina del defensor ciutadà, i s'hi planteja la necessitat urgent de crear una unitat docent específica en el seu terme municipal, on tractar els infants amb caràcters psicòtics. Davant l'existència de més de sis menors de Santa Coloma en aquesta situació que no rebien cap servei educatiu perquè la referida unitat encara no s'havia creat i considerant que el Departament d'Ensenyament no es feia càrrec del problema, l'Ajuntament plantejà l'afer al Síndic.

Havent efectuat les gestions oportunes davant el Departament d'Ensenyament, els responsables municipals d'aquesta qüestió a Santa Coloma de Gramenet ens van informar no fa gaire que el problema havia estat resolt per l'administració educativa. Resta ara la confirmació d'aquest aspecte pel Departament d'Ensenyament.

Beques i ajuts a l'estudi

Queixes núms. 225 a 230/88, 1083/88 i altres

Sobre la gestió de les beques i ajuts a l'estudi per part del Departament d'Ensenyament, concretament sobre el retard en el pagament d'aquestes ajudes, s'han presentat davant el Síndic una gran quantitat de queixes durant l'any 1988.

A part les qüestions relatives al retard en els pagaments, que en alguns casos comporten gravíssimes distorsions per als ben-

eficiaris amb minva de la utilitat social del sistema, algunes queixes presentades fan referència a la quantia de l'ajut, considerada insuficient, i, en fi, a beques concedides per la CIRIT, en què la competència del Departament d'Ensenyament és plena, després del traspàs efectuat des de la Presidència de la Generalitat.

Com a exemple d'aquesta diversitat, comentem algunes queixes :

La mare del beneficiari allega que la família es compon del matrimoni i dos fills; els únics ingressos són els aportats pel marit, treballador eventual. En una situació que es podria qualificar de pobresa, van demanar una beca per als eu fill, S. S. Al cap d'un any d'haver formulat la sol·licitud, l'Administració els concedí un ajut de 9.000 pessetes per a la compra de llibres, cosa que consideren injusta i indignant.

En una altra queixa, el beneficiari relata que d'acord amb l'ordre del 9 de març de 1988, li va ser concedit per la CIRIT un ajut per a estada curta a l'estranger per un import de 360.000 pessetes. Un cop signada l'acceptació de l'ajut, l'interessat va fer als EUA l'esmentada estada en el període comprès entre el 12 d'agost i el 12 d'octubre. Acabada l'estada i anticipats els diners, el beneficiari continuava sense rebre l'import de l'ajut, malgrat les contínues reclamacions efectuades.

Respecte al retard en la percepció dels ajuts, són representatives les queixes presentades per diversos alumnes d'un institut de batxillerat. Fan referència a unes beques concedides per al curs 1986-87. Un cop comunicada la concessió, els interessats van instar la devolució de l'import de la matrícula prèviament abonada, sense cap resposta de l'Administració. Corresponent a la nostra sol·licitud d'informe, el Conseller d'Ensenyament va ratificar que la concessió d'ajuts a l'estudi implica l'exempció del pagament de matrícula, per la qual cosa, en el cas que aquesta s'hagués abonada, calia instar la reclamació de l'import. No es deia res, però, sobre el fons de l'assumpte plantejat : la manca de resposta de l'Administració a la sol·licitud de devolució de l'import de la matrícula; sol·licitud reiterada formalment almenys dues vegades (en el model d'imprès corresponent, i davant els Serveis Territorials del Departament d'Ensenyament com a reclamació, després de tres mesos sense resposta).

Sobre aquesta queixa s'ha tornat a formular sol·licitud d'informe, encara pendent de resposta. D'altra banda, cal tenir present que el problema del retard en el pagament de beques també va ser plantejat en aquest Parlament, i es formulà almenys una pregunta en tal sentit al Consell Executiu (BOP núm. 17, de 25 d'octubre de 1988, pàg. 813).

La provisió de vacants de professors

Queixa núm. 961/88

La Federació d'Ensenyament de Catalunya de CCOO presentà queixa davant el Síndic pel que considerava una conculació, per part del Departament d'Ensenyament, de la seva pròpia normativa sobre el procés d'assignació de destinacions als funcionaris docents en centres d'ensenyaments secundaris

per al curs 1988-1989. En la queixa de referència es plantejaven els següents casos concrets :

a) P.E., professor de Tecnologia Elèctrica, opositor de l'any 1987 amb el número 3, continuava amb destinació en el mateix institut de formació professional (IFP) malgrat haver demanat una altra plaça, adjudicada a un opositor de l'any 1988 amb menys mèrits.

b) J.M.M., professor numerari de l'assignatura de Pràctiques d'Electricitat. Li va ser denegada la comissió de serveis sol·licitada per continuar exercint la seva tasca professional en la mateixa plaça, en contra, segons allega, de la Resolució del Departament d'Ensenyament reguladora del procés. Afegeix que al departament d'electricitat del centre en què treballa, s'hi han incorporat dot professors de Pràctiques d'Electricitat pertanyents a la seva mateixa oposició, però amb número d'ordre posterior.

c) I.A., professor numerari de Tecnologia Elèctrica. La situació denunciada és pràcticament idèntica a la de l'anterior.

d) A.V., professora interina de batxillerat de l'assignatura d'Educació Física. Denuncia que li va ser adjudicada plaça en un centre sol·licitat en el lloc 14.^è, mentre que va quedar sense proveir una altra plaça d'un altre institut, que ella mateixa sol·licitava en 4.^è lloc.

e) C.C., professora interina de batxillerat de l'assignatura de Ciències Naturals. Destinada en un determinat institut, denuncia que una vacant similar en un altre centre, sol·licitada per ella, va ser adjudicada a un altre professor amb número de barem més baix.

f) J.J.C., professor interí de Física i Química de Formació Professional amb una antiguitat de dos anys, un mes i cinc dies en el moment de la convocatòria, allega que li va ser adjudicada una plaça en un centre que no va triar. En canvi, una altra plaça sol·licitada per ell va ser adjudicada a una professora amb una antiguitat d'11 mesos i 26 dies.

Aquestes queixes, juntament amb una altra de resolta immediatament, després de fer les gestions pertinents davant els funcionaris responsables del Departament d'Ensenyament, són les úniques presentades durant l'any 1988 en relació amb la provisió de places de funcionaris docents.

De la mateixa manera que a l'Informe de 1987 denunciàvem sense reserva el sistema de provisió, que qualificàvem d'irracional, l'escàs nombre de queixes presentades en aquest respecte durant l'any 1988 ens fa pensar, i cal dir-ho, que el Departament d'ensenyament ha fet un gran pas en la solució del problema.

Pel que fa a les queixes indicades anteriorment, estem pendents de l'informe sol·licitat al Departament d'Ensenyament.

Normalització lingüística

Queixes núms. 616/88 i 617/88

La similitud essencial de les diverses queixes presentades davant el Síndic en relació amb la normalització lingüística del català, juntament amb la conveniència d'evitar la dispersió que se seguiria de tractar-les individualment una a una, ens va aconsellar, com en anys anteriors, de procedir a l'obertura de dos expedients d'ofici (números 616/88 i 617/88), en els quals

recollim els problemes sorgits en matèria de normalització lingüística (bé en àmbits competencials de l'administració de l'Estat —expt. 616/88— bé en àmbits autonòmics —expt. 617/88).

Recollim aquí les queixes presentades per actuacions i omissions en la matèria els subjectes de les quals han estat organismes dependents de l'Administració de l'Estat (expt. 616/88), deixant al marge les relatives a actuacions de les administracions catalanes, de fet escasses i intrascendents.

Les queixes presentades contra organismes de l'administració de l'Estat són, en gran part, repetició de les d'anys anteriors. Tot seguit n'exposem una mostra :

1. Assumpte : inexistència d'impresos en català per a la celebració de matrimoni civil. Allega l'interessat que el jutjat de Barcelona on es va casar no li va poder subministrar aquests impresos en la seva llengua perquè no en tenia. Igualment presenta queixa perquè el llibre de família és redactat exclusivament en castellà.

2. Assumpte : oblit de diversos organismes de l'administració de l'Estat de la toponímia oficial dels pobles i ciutats de Catalunya. El promotor de la queixa fa referència al Ministeri d'Economia i Hisenda que, després de dos anys de denúncies, continua enviant les etiquetes utilitzades en la declaració de la renda de les persones físiques fent referència a la seva ciutat amb el nom de «San Fuctuoso» en lloc de «Sant Fruitós». Entén que aquesta actitud —qualificada de menyspreu per tot un poble— és generalitzable als diferents ministeris; en aquest sentit, aporta una carta del director del Gabinet del Ministeri d'Obres Públiques i Urbanisme amb el següent contingut : «En relació amb l'escrit adreçat a l'Excel·lentíssim senyor Ministre, referent a la utilització del català en la senyalització de carreteres, li comunico el següent :

»El criteri de la Direcció General de Carreteres, pel que fa al tema plantejat, és anar col·locant com a nom de poblacions les denominacions que aquestes tenen d'una forma oficial, llevat dels casos que els títols en castellà i català siguin tan diferents, que es faci necessària la senyalització temporal en ambdós idiomes. No obstant, aquells noms com Figueres i Girona, en què les diferències són mínimes, sembla recomanable, per tal d'aprofitar el material existent, no procedir a la seva substitució només pel fet d'existir una lletra diferent, fins que el seu estat de conservació ho aconselli.»

3. Assumpte : l'interessat exposa que, en l'expedició del seu títol d'enginyer per l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials de Terrassa, li va ser exigida, perquè el seu nom fos escrit en català, la presentació d'una partida de naixement. L'interessat allega que si el seu nom fos castellà, la sola presentació del DNI li hauria estat suficient.

4. Assumpte : la queixa es plantejà contra l'Institut Nacional d'Estadística i la MUFACE, que, en les seves comunicacions amb els ciutadans i funcionaris de Catalunya, respectivament, sols utilitzen la llengua castellana. L'interessat es demana a més quan podrà disposar de documents (DNI, passaport, llibre de família) en la seva llengua, el català.

5. Assumpte : el promotor de la queixa és un advocat que, en accedir un dia als jutjats de Barcelona, va ser requerit per un sergent de la Guàrdia Civil a mostrar l'interior de la seva cartera. Quan adreçant-se al sargent en qüestió —en català— (el guàrdia civil s'expressava en castellà) es qüestionà sobre la ne-

cessitat que els advocats haguessin d'ensenyar les carteres, un caporal de la mateixa Guàrdia Civil l'increpà amb menyspreu advertint-lo que se'ls havia d'adreçar en castellà.

L'advocat reclamant nostre va posar el fet en coneixement dels presidents de l'Audiència Territorial i Provincial i del Síndic de Greuges.

6. Assumpte : (reproduïm en aquest cas la queixa del particular). «A l'oficina de correus del carrer del Secretari Coloma de Barcelona (sucursal número 2) es van negar a acceptar un paquet que la meva dona volia trametre, al·legant que no la podien entendre. La meva dona és nord-americana, viu a Barcelona des de fa un anys imig, i parla el català, però no el castellà. FA temps que el dependent d'aquesta sucursal sembla sorprendre's d'aquest fet, que li deu semblar inconcebible —com a molts altres— i reiteradament posa inconvenients per segellar i certificar les cartes i paquets que la meva dona destija trametre, quan de fet es tracta d'una operació molt senzilla, que no hauria de requerir cap tracte personal.

»Aquest senyor no podia entendre les paraules «guants» ni «joguet», per descriure el contingut del paquet. Al preguntar-li ella si no tenia dret a utilitzar el servei (tan precari) de correus, la resposta va ser : «Váyase a otra tierra...» Gràcies a l'ajut d'altres persones que hi havia a la cua i que van protestar per aquests fets, el paquet va poder ser tramès, però en protestar per aquests fetes al responsable de l'oficina, aquest es va desentendre del problema aprovant l'actuació del dependent, davant l'estupor dels presents.»

7. Assumpte : la queixa del senyor C és una més de les moltes presentades en relació amb la inscripció en el Registre Civil del nom «Laia».

Si bé molts registres de Catalunya no tenen cap invoncent a procedir a tal inscripció, n'hi ha efectivament d'altres, com el de Girona, al qual es refereix la queixa, que s'hi neguen, al·legant —sense fonament— el caràcter hipocorístic del nom esmentat. El problema és antic i es va resolent, cas a cas, mitjançant els recursos procedents. Així, en el Registre de Barcelona, on per acte de la jutgessa degana dels de Primera Instància i Instrucció, es va revocar una resolució del jutge encarregat del Registre Civil que havia denegat la inscripció de «Laia».

Els jutges oposats a la inscripció basen la seva posició en dues resolucions de la Direcció General dels Registres i del Notariat, de dates 10 de febrer i 3 d'abril de 1986, que afirmen la improcedència de la inscripció, perquè consideren que «Laia» és un hipocorístic de «Eulàlia». En la tramitació d'aquesta queixa el Síndic s'adreçà al Defensor del Poble exposant que «sense desmerèixer els coneixements lingüístics d'aquella Direcció General i en base a l'evolució dels idiomes, que en molts casos acaba per transformar en formes alternatives antics hipocorístics, semblaria lògic, o almenys equitatiu, que es sol·licités un informe a la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a fi de poder comptar amb l'autoritat necessària per pronunciar-se al respecte. Entenem que d'aquesta forma i per aquesta avia, podria posar-se fi a una qüestió en principi tan senzilla, i que tants enuigs ocasiona.»

8. Assumpte : el senyor E. allega que es va presentar a la comissaria de policia de la seva ciutat (Granollers) a l'efecte de formular una determinada denúncia. Obligat a expressar-se en castellà, el senyor E. va defensar en tot moment el seu dret de parlar català. Resultat final : no li van prendre nota de la de-

núncia. Tampoc no li van permetre parlar amb el comissari ni amb cap altra autoritat de la comissaria.

9. Assumpte : el senyor R. es queixa dels nombrosos impediments que troba per procedir a la normalització de la grafia dels seus cognoms. En la seva denúncia explica que ni el jutge de pau de Tivissa ni el del districte de Falset no li van saber o no li van voler donar informació sobre la tramitació a seguir, que es va veure obligat a demanar als serveis de normalització lingüística de la Generalitat, que li van subministrar models d'instància i la informació necessària.

Cinc mesos després d'haver presentat la documentació necessària en el Jutjat de Pau de Tivissa (on segons diu «es va obrir per primer cop un registre d'entrada com a conseqüència de la seva instància»), el senyor R. es va assabentar que la seva petició encara no havia estat tramesa al Jutjat de Falset.

El senyor R. presentà una queixa davant el Jutjat de Pau, i un cop va rebre tota la documentació, tornà a formular la sol·licitud, aquesta vegada davant el Jutjat de Falset. A hores d'ara, el senyor R. continua esperant la resolució relativa a la sol·licitud, sense que li consti que s'hagi efectuat cap tràmit processal.

10. Assumpte : el senyor A. relata la «lluita» lliurada amb diverses companyies de serveis públics (aigua, gas, electricitat i telèfon, fonamentalment) per aconseguir —sense resultat— que la correspondència que li és adreçada es redacti en llengua catalana. Qualifica de grotesc i greu el cas de la Telefònica, mancada de tot interès a normalitzar la correspondència general (avisos, rebuts, propaganad, etc.), igual com les seves guies (exclusivament en castellà les pàgines grogues, i les altres, plenes d'errors lingüístics).

11. Assumpte : la queixa fa referència —com moltes altres— a la utilització exclusiva de la llengua castellana en els impresos de tota mena que utilitzen els jutjats i les comissaries de policia de Catalunya. L'afectat adjunta una notificació del Jutjat de Districte número 1 de Manresa i un imprès per renovar el DNI, tots dos redactats en castellà.

La totalitat d'aquestes queixes, referides com són a actes d'organismes de l'Administració de l'Estat, van ser traslladades al Defensor del Poble per a l'oportuna tramitació. A la carta corresponent, li formulàvem les consideracions següents

«Respecto de quejas similares se pronunció en su día el Ministerio de Administraciones Públicas, quien, tras aludir a la complejidad del proceso de normalización, daba cuenta de los avances experimentados en este tema en diversos sectores, como los de Función Pública, Justicia, Instituto Nacional de Estadística y Defensa.

»Si bien estos avances, en palabras del Ministro, «ponen de manifiesto que por la Administración Central ya se está dando respuesta al problema planteado», la realidad nos muestra que queda aún mucho por hacer, constatándose en esta Comunidad un general sentimiento de frustración ante la lentitud del proceso; lentitud que, por otra parte, aboca a la intransigencia y radicalización de posturas, complicando más si cabe la solución de los conflictos.

»Parece claro que media una gran distancia entre el orden de prioridad dado por el ciudadano catalán a la normalización de su lengua, en el uso de la misma por los órganos de la Administración del Estado actuantes en Cataluña y el orden de prioridad considerado por tal Administración. Las consecuencias

de esta diferente apreciación son fácilmente imaginables y llevan, a fin de cuentas, a enfrentamientos gratuitos y evitables entre la Administración Central y los ciudadanos de Cataluña.

»Interesa, por tanto, en nuestra opinión, una agilización efectiva del proceso de normalización lingüística a que nos venimos refiriendo. Creemos sinceramente que, diez años después de sancionada nuestra Constitución, no tiene mayor sentido que continúen sin adecuarse al mandato contenido en su artículo 3.3 las actuaciones de los órganos de la Administración Central con repercusión en los ámbitos autonómicos con lenguas propias.»

Responent la nostra carta, el Defensor del Poble va mostrar la seva plena col·laboració per promoure «cuantas actuaciones sean precisas y convenientes en orden a conseguir que el proceso de normalización lingüística alcance un grado óptimo y que los derechos de los ciudadanos en esta materia se vean salvaguardados». Al mateix temps, sens assabentava que, pel que fa a la qüestió lingüística a Catalunya, el major volum de queixes rebudes en aquella Institució eren de ciutadans que entenien vulnerat el seu dret a l'ús de la llengua castellana com a llengua oficial de l'Estat i, per tant, també oficial a Catalunya.

Els toros

Queixes núms. 682/88, 708/88, 709/88 i 846/88

La Llei 3/1988, del 4 de març, de Protecció dels Animals, en el seu article 4.¹ prohibeix l'ús d'animals en espectacles, lluites i altres activitats que els puguin ocasionar sofriment o fer-ne objecte e burles o tractaments antinaturals, o bé si se'n pot seguir lesió de la sensibilitat de les persones que els contemplen. L'apartat 2.º de l'esmentat article exclou d'aquesta prohibició «la festa dels braus en aquelles localitats on, en el moment d'entrar en vigor la Llei, hi hagués places construïdes per a celebrar-hi tal festa», i també «les festes amb bous sense mort de l'animal (corre-bous) en les dates i les localitats on tradicionalment es celebren.»

L'aplicació dels preceptes esmentats va donar lloc a importants problemes socials en determinades poblacions de Catalunya en prohibir l'Administració les festes amb toros que tradicionalment s'hi celebraven. Aquestes problemes es van evidenciar en les queixes presentades davant el Síndic en les quals s'aprecia una clara polarització entre dues tendències : «l'una —minoritària quant a queixes— plenament conforme amb la redacció de l'article 4.¹ de la Llei 3/88 i que propugna una interpretació restrictiva de la norma per aconseguir la màxima protecció possible dels animals (la queixa presentada per l'Alternativa per l'Alliberament Animal —ALA— n'és la més representativa); l'altra tendència, majoritària quant a nombre de queixes i de la qual són exponents clars l'Associació per a la Difusió de les Tradicions Taurines de Catalunya (ADITAC), la Comissió en Defensa dels Corre-bous Catalans i el Departament d'antropologia Cultural de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona, entén que la Llei 3/88 presenta importants errades tècniques i que nega una part del nostre més ancestral costumari i de la nostra identitat cultural.

Les crítiques efectuades a l'article 4.¹ de la Llei 3/88 per part

dels defensors de les festes amb toros han transcendit el simple nivell de l'afecionat, per portar els Grups parlamentaris Socialista i d'Iniciativa per Catalunya a presentar a la Mesa del Parlament sengles proposicions no de llei sobre l'aplicació de la Llei de Protecció dels Animals. En el moment de redactar aquest Informe, encara no hia ha hagut cap resolució sobre les esmentades proposicions.

El fet que aquesta qüestió es debati al Parlament de Catalunya fa improcedent tot pronunciament que hi poguéssim fer per part nostra. Això no obstant, amb ànim exclusivament de col·laboració, hem considerat convenient reproduir aquí, a efecte informatiu, alguns aspectes de l'article 4.1 de la Llei 3/88 amb els quals discrepen els defensors de les tradicions taurines

Respecte la prohibició de l'ús d'animals en espectacles que poden «ferir la sensibilitat de les persones que els contemplen», els interessats en les festes amb bous alleguen que el general coneixement de tals espectacles permet al ciutadà més distret decidir lliurement, amb coneixement de causa, sobre la seva presència en ells, de forma que és impensable que senti ferida la seva sensibilitat per causes i raons no volgudes.

Pel que fa a la distinció considerada a l'apartat 2.º e l'article 4.1, entre «braus» i «bous», els interessats consideren que posa de manifest una habitual confusió entre els que desconeixen que, a diferència del castellà, la nostra llengua no fa operar aquest desglossament lingüístic entre el bòvid castrat i el no castrat, de manera que un «bou brau» és un «brau» o un «toro» i que, pertant, les festes amb «bous» no són, ni de bon tros, amb animals mansos.

En relació amb l'autorització de festes de braus en places permanents (i la consegüent prohibició a les no permanents), els defensors de les tradicions taurines recorden que el vigent Reglament taurí, de 1962, prveu i regula tant la celebració d'espectacles en places permanents com llocs habilitats a l'efecte de forma provisional i sotmeses a una llarga llista d'exigències tècniques.

Els interessats entenen que l'actual redacció de l'article 4.1 de la Llei 3/88 fa inaplicable la part del Reglament taurí relativa a aquesta matèria, la qual cosa pot comportar una extralimitació competencial a tenor del que disposa l'apartat B-3 de l'anex al R.D : 1771/85, d'1 d'agost, de traspàs de funcions i serveis de l'Estat en matèria d'espectacles públics a la Generalitat de Catalunya, segons el qual, sens perjudici de les facultats de la Generalitat d'acord amb el traspàs, la esta dels toros es regirà pels seus reglaments específics d'àmbit nacional.

D'altra banda, concretament en relació amb la protecció de l'animal, consideren que el tractament donat al toro és el mateix, tant si és en una plaça permanent com provisional.

Per últim, respecte a l'autorització de festes amb bous sense mort de l'animal, s'alega que —contràriament al que la llei sembla dir— els corre-bous són festes sovint de tipus «diasparagmàtic», és a dir «sacrificial i omafàgic», amb ingestió col·lectiva de la víctima del sacrifici. Els corre-bous —es diu— són festes ancestrals, genuïnament catalanes, arrelades profundament en la nostra cultura i molt esteses a Catalunya. La prescripció continguda a l'article 4.2 de la Llei 43/88 les discrimina tant respecte a la festa convencional, en què s'autoritza la mort de l'animal, com a la resta de costums catalanes. D'altra banda —afegeixen els interessats—, l'animal del corre-bou ha

de ser mort, en tot cas, després de la celebració, segons prescriu l'Ordre Ministerial del 10 de maig de 1982.

IV. CONSIDERACIONS

1. *La vaga del personal docent*

En el curs acadèmic 1987-1988, es produí en tot l'Estat una vaga dels professors de l'ensenyament públic que durant molts dies va trasbalsar la vida social. La transcendència d'aquest fet justifica sobradament un breu comentari per part de la nostra Institució.

No ens referirem, però, a les possibles i complexes causes de fons que van originar primer i sostenir després, durant tant de temps, l'esmentada vaga, ni a les seves repercussions —per tots conegudes— ni a la situació actual del tema —parcialment resolt, però encara viu. Parlarem exclusivament de les deficiències observades en les actuacions administratives conseqüència de la vaga.

Les queixes presentades durant el conflicte (una mostra de les quals es recull en l'apartat destinat a les «queixes representatives») mostren clarament l'existència de greus irregularitats en qüestions com la imputació de la realització de la vaga, descomptes efectuats, notificacions no realitzades, etc. La imatge d'una ciutat paralitzada per una forta tempesta és evocada fàcilment quan s'analitzen aquestes queixes; ciutat i tempesta que tenen el seu paral·lel en l'Administració educativa i la vaga, respectivament.

Som conscients de les dificultats que representa adequar l'aparell burocràtic —normalment lent i pesat— a una necessitat concreta i excepcional, però aquestes dificultats no poden, de cap manera, portar a alteracions substancials de les més elementals normes de procediment, posant els afectats davant situacions de clara indefensió, com ha succeït en molts casos.

La vaga de l'ensenyament —en la part que aquí interessa— ha posat de manifest, en la nostra opinió, la incapacitat de l'aparell burocràtic del Departament d'Ensenyament per afrontar, de la manera legalment exigida, una situació no prevista. Confiem sincerament que en semblants situacions futures, la resposta administrativa sigui la procedent.

2. *L'educació especial*

Des de fa anys, en els informes anuals d'aquesta Institució al Parlament, anem insistint en l'educació especial, entesa en un sentit ample : no únicament en relació amb els deficients psíquics o físics, sinó també amb alumnes amb trastorns de tipus psicòtic.

A part de la importància intrínseca d'aquesta qüestió, aquesta insistència també es justifica per l'III pretensió de compensar d'alguna forma l'escassa atenció que els poders públics hi presten, molt més propensos a tractar altres qüestions com la millora de la qualitat de l'ensenyament, la formació professional en relació amb el creixement econòmic, la formació i reciclatge del professorat, la investigació i les universitats, etc., qüestions totes elles d'evident transcendència i de real preocupació per a l'administració educativa.

En les reflexions i suggeriments exposats en el nostre Informe de 1987, formulàvem una recomanació, ja plantejada amb anterioritat als departaments afectats : «L'Administració de la Generalitat ha d'ampliar i aprofundir les actuacions seguides en matèria d'educació especial vetllant principalment per la coordinació efectiva entre les administracions implicades» (la sanitària i l'educativa, essencialment). Doncs bé, un anys després hem de tornar sobre la mateixa recomanació. Les millores introduïdes no permeten, certament, parlar d'una resolució del problema.

Les actuacions sol·licitades de l'administració educativa pels promotors de les queixes referents a l'educació especial es mouen en els següents àmbits :

a) Increment en nombre i mitjans dels Equips d'Assessorament Psicopedagògic (EAP).

b) Interrelació dels EAP amb centres de salut mental infantil de l'ICS, dins un programa d'actuació conjunta, coordinació i col·laboració entre els departaments de la Generalitat amb competències en la qüestió, prèvia l'aprovació d'un pla global d'actuació.

c) Atenció real de les necessitats dels centres, quant a professors de suport.

d) Atenció, mitjançant el sistema de concerts, de les necessitats reals dels centres privats d'educació especial, subscriuint acords específics segons les singularitats dels centres (deficients, autistes, síndrome de Down, etc.) i complementant, amb fons del pressupost de la Generalitat, les quantitats fixades als mòduls aprovats pel Govern de l'Estat fins a cobrir el cost real dels serveis.

e) Extensió de la gratuïtat de l'educació especial als infants de menys de sis mesos i establiment d'un pla ocupacional per als alumnes que, per edat biològica, hagin d'abandonar l'escolarització.

Ens limitem a exposar aquí aquests àmbits d'eventual actuació administrativa i a reiterar que encara hi ha molt a fer en l'educació especial a Catalunya.

3. *La provisió de vacants de professors*

En l'Informe corresponent a 1987, ens referíem al sistema de provisió de vacants de professors, que vam qualificar d'irracional; alhora, sol·licitàvem, en l'apartat de reflexions i suggeriments que el sistema en qüestió fos reglamentàriament ordenat.

Enguany constatem que s'han produït millores importants en aquest aspecte, amb correspondència pel que fa a les queixes presentades, que veiem reduïdes en gran nombre.

Ens limitem aquí a palesar aquestes millores amb la confiança que l'Administració hi aprofundirà fins a la total normalització de la qüestió.

4. *La normalització lingüística en la Justícia i en el Registre Civil*

A l'apartat de les queixes representatives analitzàvem les presentades en matèria de normalització lingüística contra actes o omissions d'organismes de l'Administració de l'Estat

amb repercussions a Catalunya i exposàvem una mostra de les qüestions plantejades més sovint.

En funció d'aquestes queixes podem aventurar que els àmbits on es fa sentir més la necessitat de normalització lingüística són el judicial i el del Registre Civil, àmbits en els quals, segons ens consta, el Departament de Justícia de la Generalitat va fent una tasca molt meritòria, com ho demostren el conveni signat el 1985 entre el Conseller de Justícia i el President de l'Audiència Territorial, en què totes dues parts es comprometien a assumir una sèrie de compromisos en l'àmbit lingüístic; o la política de beques seguida des de l'any 1982 per a la preparació d'oposicions a jutge, fiscal i secretari de jutjat, en les quals els aspirants han de superar una prova de català o presentar el diploma de coneixements de català de nivell B de la Junta Permanent de Català; o els cursos per a funcionaris de l'Administració de Justícia convocats des de l'any 1983 i que van passar de 375 el curs 1987-1988 a 506 el curs 1988-1989; o les gestions efectuades prop del Ministeri de Justícia que van donar lloc a l'Ordre de 26 de maig de 1988, per la qual s'aprovà l'emissió bilingüe dels models de declaracions de naixement i defunció i de declaració i comunicació de deslliurança de criatures abortives.

D'aquestes i d'altres actuacions de l'Administració autònoma en matèria de normalització lingüística destaquem, per la importància que revesteixen, les gestions efectuades per a la traducció al català del llibre de família, fe de vida i estat, certificació negativa del Registre Civil i certificacions en extracte de les inscripcions de naixement, matrimoni i defunció. La versió catalana d'aquests documents —homogènia amb la de les Illes i el País Valencià— ja ha estat enviada, segons ens comunica el Conseller de Justícia, a la Direcció General de Registres i del Notariat, perquè hi sigui estudiada i —esperem— aprovada per als nous models de textos bilingües.

L'obra feta pel Departament de Justícia no ens ha de fer pensar, però, que la plena normalització lingüística de Catalunya és a prop. Resten encara molts àmbits reticents a la normalització.

Com dèiem en el nostre Informe de 1986 : «Considerem que encara queda un llarg camí a recórrer [...] les connotacions socio-polítiques del cas i la intransigència de moltes actituds dificulten la desitjable pròxima solució del conflicte. Malgrat això, i deplorant la dilació del procés, cal reconèixer que aquest, amb totes les dificultats que implica, es va portant a terme sense traumes socials significatius.»

Secció VIII Justícia

I. INTRODUCCIÓ

En aquesta secció es tracten les queixes relatives al funcionament dels serveis públics de l'administració de justícia, en especial les que denuncien lentituds o poresumptes irregularitats en la tramitació d'expedients judicials o execució de resolucions en matèria de Registre Civil, penal, civil, laboral, militar,

de família i instàncies europees. Cal advertir que l'enfocament donat es limita exclusivament als aspectes que «servei públic» de l'administració de justícia; lògicament, doncs, n'és exclòs tot el que pugui ser matèria pròpia de l'àmbit d'independència judicial.

Igualment es tracten en aquesta secció les qüestions relatives a protecció de menors amb independència de les reestructuracions administratives i reassignacions competencials produïdes en la matèria com a conseqüència de la creació del Departament de Benestar Social.

S'hi inclouen també les queixes que fan referència a les matèries que entren en l'àmbit de les competències del Departament de Justícia com ara els serveis penitenciaris i de rehabilitació, i les relatives a entitats jurídiques i de dret.

Pel que fa als serveis penitenciaris i de rehabilitació, el lector trobarà comentades queixes i els aspectes relatius a situacions poc conegudes del món penal-penitenciari. Com sia que l'any 1988 no s'ha produït cap canvi substancial en l'estat dels centres i que al Parlaent li consta la posició d'aquesta Institució des de l'any 1984, per abreujar i evitar que l'Informe sigui excessivament llarg, hi hem de donar per reproduïdes les opinions emeses en informes anteriors.

II. TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Administració de Justícia

Registre Civil :

- Aplicació de modificacions al reglament de la Llei del Registre Civil i conflictes sobre la traducció de cognoms, correcció, grafia i adaptació a l'ortografia actualment correcta
- Destrucció d'antecedents
- Ordre 12.08.38
- Retards del Registre Civil
- Lentitud en la relació entre jutjats encarregats del Registre Civil

Jurisdicció penal :

- Lentituds diverses
- Jutjats vacants
- Responsabilitat administració per lentitud jutjat penal davant insolvència companyies d'assegurances
- Situacions *sub iudice*
- Aplicació de la Llei Antiterrorista
- Desacord amb sentències i resolucions
- Revisió de sentències
- Advocats i defenses d'ofici
- Torn d'assistència al detingut
- Anul·lació antecedents penals
- No lliurament de certificacions i testimonis sentències i lentitud
- Trànsit i regulació penal de drogues
- Sol·licituds de modificació del Codi Penal i normativa de procediment
- Sol·licitud de despenalitzacions diverses
- Consultes penals

- Detencions i situació dels dipòsits de detinguts i cel·les a les comissaries de policia
- La víctima, un col·lectiu abandonat

Jurisdicció civil :

- Llei de Planta i Demarcació
- Lentituds diverses
- Jutjats vacants
- Revisió de sentències
- Desacord amb sentències
- Execució de sentències
- Presumptes indefensions
- Sol·licitud d'advocat i procurador
- Desacord amb l'actuació d'advocats
- Problemes i lentituds en la relació entre jutjats
- Prescripció penal i responsabilitat civil
- Afers privats i sol·licitud d'assessorament
- Arrendaments urbans i actuació judicial davant situació d'atur de l'arrendatari

Jurisdicció laboral :

- Lentituds de les magistratures i T.C.
- Magistratures vacants
- Sol·licitud d'advocats
- Consultes diverses
- Desacord amb sentències
- Revisió de sentències
- Inexecució de sentències

Jurisdicció militar :

- Accidents, indemnitzacions i seqüeles

Jutjats de família :

- Lentituds
- Jutjats vacants
- Inexecució de mesures, resolucions i sentències
- Oposició i no acceptació de sentències i resolucions
- Revisió de sentències

Instàncies jurisdiccionals europees :

- Sol·licitud d'intervenció
- Execució de sentència T.D.H.

Col·legis professionals :

- Impugnació de minutes
- Problemes personals
- Contra advocats, graduats socials, metges, notaris

Associacions, fundacions i entitats jurídiques i de dret :

- Sol·licituds d'informació i assessorament
- Problemes aplicació i adaptació a la nova normativa

Institucions penitenciàries (s'hi inclouen les queixes rebudes des de centres penitenciaris i les d'ofici) :

- Actuacions d'ofici en visites a centres penitenciaris i intervenció en experiències de treballs i sortides d'interns
- Revisió de sentència

- Sol·licitud d'indults
- Condicions de vida dins les presons
- Sol·licitud de llibertat condicional
- Desacord amb la classificació penitenciària i retard
- Sol·licitud de permisos de sortida
- Problemàtica general de presos preventius
- Interpretació i aplicació de l'art. 60 del Reglament penitenciari
- Traslats
- Conduccions.

Menors

III. QUEIXES MÉS SIGNIFICATIVES

Si m'he d'esperar gaire

Queixa núm. 596/88

El senyor M.M., part actora en un procediment civil de menor quantia en reclamació de quantitat, va obtenir sentència favorable als seus interessos en data 31 de març de 1987.

La part demandada va interposar recurs d'apel·lació contra la sentència anterior. Elevades les actuacions al tribunal superior, passava el temps sense que s'assenyalés data per a la celebració de la vista.

Finalment, davant l'alarmant silenci sobre la convocatòria de la vista, el senyor M.M. va presentar queixa a aquesta Institució: a les nombroses càrregues familiars que havia d'atendre, el reclamant afegia una avançada edat —més de 80 anys.

Es va donar trasllat de la queixa al President de l'Audiència Territorial, el qual, una vegada fetes les oportunes gestions, ens comunicà que la vista de l'esmentat recurs s'havia assenyalat per al dia 10 de febrer de 1989.

El món afectiu de la dona oligofrènica

Queixa núm. 8/88

«Ni que sigui parcialment, la Llei 8/1983, de 25 de juny, de Reforma Urgent i Parcial del Codi Penal, ha comportat un acostament als patrons actuals de comportament moral i cultural del nostre poble.

»Amb tot, la modificació de l'article 428 del Codi Penal, tan necessària, ha complicat encara més un dels problemes més punyents del món de la disminució psíquica, ja que estableix que, tractant-se de menors i incapaçs, ni tan sols els representants legals, pares o tutors, no poden suplir la manca de capacitat dels afectats a l'hora de donar el consentiment en casos de transplantament d'òrgans, d'esterilització i cirurgia transexual, realitzats per facultatius d'acord amb la Llei.»

Cal recordar que el citat article 428 del Codi Penal —que exigeix de responsabilitat penal els supòsits esmentats si hi ha el consentiment lliure i exprés de la personal objecte de la intervenció— no atorga rellevància exculpatòria al consenti-

ment donat pels pares o representants legals del menor o incapaç.

La Federació Catalana Pro Persones amb Disminució Psíquica (APPS), que juntament amb altres col·lectius advoca per la modificació de l'article 428 del Codi Penal, s'expressava en uns termes aproximats als que hem transcrit, i ho feia així en la introducció a un dels estudis elaborats sobre la problemàtica que planteja la promotora de la queixa que exposem a continuació.

La senyora A.G. és mare de M.A.G. (de 38 anys d'edat en el moment de formular la queixa), afectada d'esquizofrènia paranoide, incapacitada civilment i sotmesa a tutela.

La incapaç M.A.G. pateix aquesta malaltia des dels disset anys, edat a partir de la qual ha anat empitjorant fins avui, que el seu diagnòstic és d'esquizofrènia paranoide processal irrecuperable.

La senyora M.A.G., després d'un matrimoni del qual havia tingut dos fills (confiats a la custòdia del seu ex-marit, del qual va separar legalment l'any 1983) va tornar a quedar embarassada l'any 1985, i tingué una noia, de la qual no sap qui és el pare.

El 1986 la senyora A.G. va sol·licitar la declaració judicial d'incapacitat de la seva filla M.A.G., i, el 1987, la constitució de la tutela de la incapacitada. La tutela va ser assignada a la mateixa senyora A.G.

Com que el novembre del mateix 1987 la incapaç M.A.G. havia tornat a quedar embarassada, la seva mare i tutora va sol·licitar al jutjat que s'autoritzés una operació de lligament de trompes de la seva filla per evitar futurs embarassos.

Això és el que li havien recomanat els metges i els psiquiatres que assistien la seva filla, vist el deteriorament progressiu de la malaltia i la pèrdua de control de la pacient.

Aquesta petició va ser denegada pel jutge mitjançant un «no ha lugar a la misma por el juzgado».

El criteri sostingut en un dictamen elaborat per la Fiscalia General de l'Estat el 30 d'abril de 1985 respecte a aquest problema ha estat de no admetre la intervenció judicial per supervisar el consentiment atorgat en aquests supòsits pels representants legals de la incapaç, atesa la inexistència de preceptes que autoritzin la intervenció judicial.

L'objecte de la queixa de la senyora A.G. era, doncs, la situació d'impotència absoluta en què es trobava a conseqüència d'una legislació que no dóna cap solució legal per evitar un seguit d'embarassos en dones oligofrèniques, que no són sinó el resultat d'unes relacions seuzuals no «consentides», per tal com són fruit d'una voluntat incapaç de consentir.

Ens trobem, en canvi, dintre el mateix cos legal, que l'article 417 bis únicament exigeix el consentiment exprés de la dona (sense excloure explícitament el prestat pels pares o representants legals) per eximir de responsabilitat penal els supòsits d'avortament ètic (conseqüència de violació), raó per la qual es pot arribar a la conclusió que aquest sistema jurídic impedeix l'única prevenció segura d'embaràs a les dones oligofrèniques, però permet que siguin sotmeses a intervencions quirúrgiques d'avortament tantes vegades com calgui, malgrat l'experiència traumàtica que aquestes intervencions comporten a la dona.

El bé jurídic que es pretén protegir amb la modificació de l'article 428 del Codi Penal és el lliure desenvolupament humà, personal i afectiu de la dona oligofrènica. No es tracta

d'impedir-li l'exercici del dret a la maternitat, ja que la dona afectada per aquesta malaltia irreversible no podrà mai exercir els drets i deures consubstancials a la relació paterno-filial (vetllar pels fills, tenir-los en companyia, alimentar-los, educar-los i procurar-los una formació integral, segons l'article 154 del Codi Civil), sinó simplement d'evitar-li un possible embaràs, que en aquests casos és un merc procés biològic exempt de voluntat de procreació.

Aquests i altres arguments van ser exposats per especialistes en el camp de la medicina i del dret en defensa de la despenalització de la contracepció definitiva dels disminuïts psíquics, en la jornada sobre el dret sexual dels disminuïts psíquics organitzada a Barcelona l'abril de 1988, en la qual tant jutges, fiscals i advocats com metges, psiquiatres i familiars de disminuïts consideraven necessària la modificació de l'article 428 del Codi Penal vigent.

Com sigui que la qüestió que plantejava la queixa tenia un interès humà i una transcendència social indubtables i tractant-se d'una matèria sobre la qual el Síndic de Greuges no té competència, es va remetre la queixa i tota la documentació recopilada en relació amb aquesta problemàtica al Defensor del Poble perquè l'estudiï i adopti, si escau, alguna de les resolucions previstes en la seva llei reguladora.

Segons se'ns va informar, el Defensor el Poble va donar trasllat de la qüestió al Ministre de Justícia perquè aquesta situació sigui degudament estudiada.

Víctima dels uns, perjudicat dels altres

Queixa núm. 866/88 i d'altres

A.S., a l'hora de plegar de la feina, és atracat per tres persones. Una d'elles li dona un cop a la cara que li causa una baixa en el treball durant 10 dies.

A finals de mes, aquesta baixa li comporta una disminució d'unes vint-i-cinc mil pessetes en el salari.

Fa una consulta a un advocat, el qual li explica el sistema de càlcul i les causes del descompte i li fa un estudi de possibilitats de recurs, amb pressupost de temps i diners : quaranta mil pessetes i no menys de cinc mesos de tràmit.

A.S. escriu al Síndic i li diu :

«Ante estos presupuestos recurro a Vd. porque no es lícito que siendo víctima de un atraco y herido, a parte de no indemnizarme por un seguro obligatorio de Seguridad Nacional, se me descuente un dinero de la mensualidad por los días que obligatoriamente he tenido que estar de baja, y que para recurrir tenga que gastar más dinero del que reclamo».

Una actuació basada en raons estrictament humanitàries va permetre que l'interessat escrivís una carta en la qual confirma que :

«Recibí aviso de la entidad bancaria que habían dado orden de la empresa para que ingresaran en mi cuenta un importe semejante al descuento... a lo referente a percibir indemnización por los daños recibidos, éstos dejo que sigan las pesquisas que desde el principio viene haciendo la entidad en la cual puse la denuncia.

»Con ello y por el momento doy el asunto con Vds. por terminado.»

El nombre de queixes que rebem amb reflexions com que les conté la carta d'A.S. en relació amb el temps i els costos dels procediments judicials fan fer diverses reflexions sobre la prestació del servei públic de la justícia.

No us ho puc pas traduir (un pres explica la seva conducció de Basauri a Barcelona)

Queixa núm. 1165/88

...«A continuación paso a redactarle los hechos de mi conducción desde la cárcel de Basauri (Vizcaya) a la Modelo de Barcelona, tal y como me pidió en su reciente visita a este último centro.

»Partí alrededor de las 8h del día 8-XI-88 de la citada cárcel de Basauri, antes habiendo desayunado, para ser trasladado a continuación junto a otro recluso, ambos esposados, en un furgón celular de la Guardia Civil, al centro de Naclares de la Oca (Vitoria).

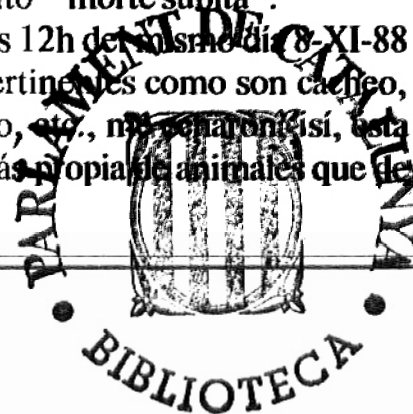
»En honor a la verdad y hasta el momento, todo se desarrolló dentro de una condiciones normales. A mi modo de ver, y Vd. saque sus conclusiones al final de esta carta, a partir de aquí se iniciaría el verdadero "calvario".

»Sobre las 9.30h y ya en Vitoria me cambiaron a un furgón de 40 plazas junto con varios reclusos del citado centro y subimos, esposados de dos en dos, para ocupar "la jaula" que los señores agentes nos asignaban. "Jaula" no sé si es la palabra correcta, o la más idónea, pero es la que se utiliza en el argot penitenciario.

»Imagínese, sobre 750 cm² de superficie aproximadamente se sientan dos personas sobre sillas de madera y, ambos esposado entre sí, estás totalmente rodeado de chapas de hierro que te impiden cualquier visibilidad del exterior y, por si fuera poco, la única ventilación de la que dispones son unas pequeñas regatas que hay en lo alto de la "jaula" por las cuales se "supone" debería circular el aire, los pies estan totalmente hundidos bajo la porquería de hay en el suelo (botellas, pieles de plátano, de naranja, etc.) y, por supuesto, huele a demonios. En el supuesto que tengas necesidad de acudir al WC, cosa lógica ya que las travesías son largas, debes hacerlo junto a tu compañero ya que estás esposado a él; esto con un poco de suerte no suele suceder, ya que si tienes fortuna de estar junto a un recluso con muchas horas de conducciones a sus espaldas, dispone de una llave para abrir las esposas, y por lo menos puedes ir al servicio solo, e incluso fumarte algun que otro cigarrillo dentro de tu "jaula".

»No le sorprenda el hecho de que vayamos liberados de las esposas ya que ni a los propios agentes les sorprende lo mas mínimo, pues están acostumbrados a este hecho, y me imagino que ellos son los primeros en darse cuenta que en caso de accidente tu muerte es segura, ya que las mencionadas chapas hacen de guillotina, y si añadimos que las puertas de tu "jaula" son de apertura retardada y solo las pueden abrir desde la cabina del conductor, en fin, repito "morte subita".

Llegué a Burgos alrededor de las 12h del mismo día 8-XI-88 y después de pasar los trámites pertinentes como son cabelleo, ficha, huellas, cuchara de aluminio, etc., me enseñaron, esta es la palabra! en una "pocilga" más propia de animales que de

personas, y en donde coincidí con varias personas de otras conducciones. Le voy a describir por encima las "condiciones inhumanas" en que se hallaba dicha "pocilga": el suelo no se sabe el color que tiene de la cantidad de mugre que hay pegado en el, además estaba lleno de botellas de cerveza rotas, latas de sardinas, etc., los colchones rotos, las mantas llenas de porquería, esto las que no estaban en el suelo y por si fuera poco y como ya es habitual, el WC no apto para personas, quizás sí para los animales. Así y en estas condiciones intenté pasar la noche, no sin antes vivir el acto "tercermundista" de la llegada de la comida: aparece un funcionario junto a un recluso, le dan una patada a las perolas y te las ponen dentro de la "pocilga" para que la deposites en unas bandejas que ya estaban allí, las cuales son de plástico y quemadas de colillas por todas partes; a partir de aquí tienes dos opciones, comer o ayunar.

»A las 7.30h del día 9-XI-88, después de pasar los trámites ya mencionados, nos dieron una bolsa con un trozo de pan con chorizo, una manzana y una botella de agua, todo ello para el viaje. Partimos dirección a Madrid, pasando por las cárceles de Valladolid, Palencia y Alcalá-Meco. En esta última se estropeó el furgón y nos tuvieron dos horas encerrados en dicha cárcel hasta que vino otra a recogernos.

»Llegué a Madrid sobre las 15h del mismo día, como siempre y en todas las paradas la misma canción: detector de metales, cacheo, etc. Al fin me asignaron una celda con 3 compañeros más, en la que estuve encerrado desde las 16h del día 9-X-88 hasta las 7h del día 15-X-88, ya que las conducciones de Madrid a Barcelona salen los martes y, como siempre, haciendo honor a la gran programación llegamos en miércoles. De la celda salía sólo una 1h i 1/2 para comer, y 1/2 hora para cenar; las 22h restantes del día encerrado.

»Le voy a mencionar un detalle para que se haga una idea del trato que te dan. Se me ocurrió preguntarle a un funcionario si podía llamar a mi esposa, ya que ella ignoraba que me rendrían seis días en Madrid. La contestación exacta fue esta: "los tránsitos no tienen derecho a ninguna llamada telefónica hasta que llegan a destino, pero si se quiere cursar una instancia al director lo puede hacer, pero lo anticipo que le tardará dos meses y encima le vendrá denegada".

»Por fin a las 7h del día 15-X-88 salí en dirección a Zaragoza, no sin antes pasar por la cárcel de Daroca, la cual, para llegar a ella, es un verdadero tormento, ya que es una larga carretera interior con un sinfín de cuevas, y sin visibilidad; empezaron a llegar los mareos con los siguientes vómitos.

»Llegué a Zaragoza con el estómago destrozado, ya que desde las 7h de la mañana hasta las 18.30h sólo había comido la bolsita que me habían dado, la cual, con el mencionado mareo me sentó fatal. O sea que de Madrid a Zaragoza con las consiguientes paradas ya mencionadas estuvimos prácticamente 12h de viaje.

»Dormí en Zaragoza, y a las 7h del día 16-X-88 me trasladaron a Barcelona, no sin antes pasar por la cárcel de Lleida II, y sobre las 15h del mismo día llegué a mi destino.

»Resumiendo, que mi viaje de 600 km de recorrido, de 10h de duración a través del ferrocarril, se convirtió en un travesía por las cárceles de España, con más de mil kilómetros de recorrido y de 9 días de duración.

»No quiero hacer de esta carta un libro y aquí termino, pero le aseguro que omito cantidad de detalles, como la higiene, el

trato al recluso, la comida; yo creo que estar preso significa *privación ode libertad*, pero con un mínimo de derechos a los que tiene opción cualquier persona humana.

»Tal y como le dije al principio de ésta, saque Vd. sus conclusiones y espero que con mi aportación de estos hechos pueda ayudar a que, en un futuro, los reclusos gocen de las condiciones humanas a que tienen derecho por el hecho de ser personas.

»Sin más por el momento y esperando poder verle muy pronto, reciba un atento saludo de s.s.s.»

Aquesta carta va donar lloc a l'expedient 1165/88, i tot el que s'hi afirma ha estat constatat. L'expedient correspon a un dels últims de l'any i està en tràmit. El fet de transcriure-la respon al desig de posar de manifest unes situacions, uns fets que es produeixen periòdicament i que, tot i ser exposats públicament, no es resolen ni corregeixen, perquè res no canvia.

De Sant Cugat del Vallès a Santa Cruz de Tenerife, un viatge de 70 dies i 70 nits

Queixa núm. 407/88

M.C. va fer el servei militar a Santa Cruz de Tenerife. Al cap d'un quant temps de llicenciar-se, el dia 21 de març de 1988, durant un acte rutinari d'identificació, és detingut per raó d'una requisitòria dictada pel jutge togat militar permanent de Santa Cruz de Tenerife que no li havia pogut ser notificada a casa seva.

La selecció de la queixa presentada per M.C. no ha estat efectuada, però, en funció de les causes de la detenció —per tant, no ens hi referirem—, sinó dels avatars seguits des de la detenció fins que el reclamant va ser ingressat en una presó militar.

Per il·lustrar gràficament el cas en aquest informe, li demanarem un relat escrit dels fets. És el que transcrivim tot seguit:

«...em traslladen a la Comissaria de Policia de Sant Cugat.

»Aquí em notifiquen que el Govern Militar de Canàries ha dictat crida i cerca contra mi per insults a un superior (caporal).

»El 23 de març a la tarda em porten al Jutjat de Guàrdia de Terrassa i el jutge em decreta presó a la presó Model (d'homes) de Barcelona —segona galeria de preventius, cella 365—, on m'estic fins que el Jutjat Togat de Canàries s'assabenta de la meva presència a l'esmentada presó.

»La meva família no va tenir cap notificació de res...

»...A la Model de Barcelona hi vaig passar 22 dies, amb sis homes més detinguts per motius no militars, sense tenir cap mena d'informació sobre el meu estat i sense advocat d'ofici...

»...A casa van saber que em tornaven a enviar a Canàries, perquè van contractar un advocat que, quan em va venir a veure a la Model, ja no m'hi va trobar...

»...El dia 24 o 25 d'abril, amb altres reclusos, em van traslladar a la presó de València, on vaig passar unes 48 hores. En aquest centre no hi havia cap mena d'higiene i el tracte amb els funcionaris va ser tosc i insultant...

»...Al cap de dos dies em traslladen amb onze presos més; en el mateix vehicle també hi anaven dues o tres dones. El dia 27 d'abril a la tarda arribem a la presó de Font Calent, a Alacant, on només vam menjar i vam passar un parell d'hores.

»Tot seguit, ens van dur a la presó de Múrcia, que és la que

estava millor (les condicions higièniques eren immillorables, i el tracte amb els funcionaris va ser molt correcte). Hi vam passar la nit i l'endemà, a les 6 del matí, ens traslladen a la presó de Granada, on vam estar dues hores.

»La meua família no sabia res de mi. De Granada, vam continuar el viatge fins a la presó de Màlaga, a les cel·les de la qual vaig passar la nit. Les condicions higièniques eren molt deficientes. L'endemà al matí, continuo el trajecte fins a la presó de Cadis, Puerto de Santa María, on m'ingressen al pavelló de menors...

»La manca d'higiene i la mala alimentació estaven a l'ordre del dia, com a totes les presons que vaig visitar en la meua travessia, exceptuant-ne la de Múrcia...

»Hi vaig estar ingressat 30 dies, i no va ser sinó l'avantpenúltim dia de ser-hi que em van comunicar que els mititars estaven informats de la meua situació...

»De la presó de Cadis em van traslladar, en vaixell, fins a la presó Benito Pérez Armas, de Santa Cruz de Tenerife, que és de presos comuns. M'hi vaig estar uns dos dies. Això era el dia 3 o 4 de maig. D'aquí em van portar al castell militar San Joaquín, a la Cuesta La Laguna, on vaig passar la reclusió fins al dia 1 de juliol, que em van concedir la llibertat provisional.»

Aquest viatge, que aproximadament va durar setanta dies, es va fer seguint les normes establertes.

Els difícils camins dels trasllats

I. Vull anar a Almeria (sóc de Motril i hi tinc la família...)

Queixa núm. 848/88

J.G. ens escriu des de la Model. Diu que ha sol·licitat moltes vegades d'anar a complir la condemna a Almeria, a prop d'on viu la seva família.

Obtingut l'informe del Departament de Justícia, hi observem entre altres aspectes el fet que l'interessat té en tràmit una «sol·licitud de trasllat» al centre penitenciari d'Almeria; la sol·licitud en qüestió es tramita d'acord amb el que preveu el Reial Decret 1436/1984, de 20 de juny, sobre normes provisionals de coordinació de les administracions penitenciàries.

L'informe també indica que «en espera de rebre l'acceptació corresponent per part de la Direcció General d'Institucions Penitenciàries, s'ha destinat provisionalment l'intern al Centre Penitenciari de Lleida II».

Les normes que regulen la relació o la coordinació de les administracions penitenciàries també són provisionals, com el Reglament i altres disposicions. El pres pot esperar. La data aproximada de compliment amb redempció es calcula que s'escaurà cap a mig setembre de 1997.

II. Dos anys per a anar a Osca

Queixa núm. 1211/87

L'octubre de 1986, P.P. va demanar per passar de Barcelona a Madrid o a Osca, per motius familiars.

Demanar l'informe, l'administració explica i demostra que fa dos anys que té demanat el trasllat i no hi ha manera que l'autoritzin.

Quan tanquem aquest Informe, ja fa vint-i-sis mesos que l'intern continua en un centre de Catalunya.

III. De la Model a un altre centre de Catalunya

Queixa núm. 1308/87

És final d'any. L.M. s'adreça a la Institució confontent funcions i pensant que depèn de nosaltres el seu trasllat a un altre centre penitenciari. Degudament informat, insta el corresponent expedient, que, una vegada resolt, facilitarà el canvi sol·licitat i el trasllat al centre Lleida II.

Exposades clarament les raons i justificades les circumstàncies, la manca de places no ha estat l'obstacle més important. El Síndic solament ha supervisat l'actuació.

L'expedient està arxivat des del juny.

Un nen adoptat

Queixa núm. 178/88

Una ciutadana i el seu fill, menor d'edat, compareixen davant el Síndic per plantejar la situació següent :

El fill tenia relacions estables de prometatge amb una jove, també menor d'edat. El novembre de 1986 aquesta li comunicà que estava embarassada i que ell era el pare del fill que havia de néixer.

La família de la jove va determinar donar l'infant que havia de néixer a terceres persones, mitjançant una associació privada, que s'encarregà de buscar-li uns pares adoptius. El futur pare i la seva família s'hi van oposar.

El jove va reconèixer la seva paternitat en acta notarial, però malgrat la bona disposició d'ell i de la seva família, l'infant va desaparèixer. A hores d'ara es troba en parador desconegut.

Davant aquests fets, la família del jove pare va interposar querrela criminal al Jutjat per tal d'aclarir on es trobava l'infant i, a més, perquè el pare pogués fer-se'n càrrec.

El Jutjat va decretar el sobreseïment provisional, que va ser impugnat. Reobertes les diligències, actualment es troba *sub iudice*.

Admesa a tràmit la queixa, es demanà informe a la Direcció General de Protecció i Tutela de Menors per esbrinar si havia tingut coneixement d'aquest afer i, en tot cas, de l'actuació de l'associació esmentada.

La Direcció General informà el Síndic que el director de l'associació declarava limitar-se a complir les ordres del Tribunal i que, per respectar el dret d'intimitat del menor i el dret de reserva professional, no podia donar més informació. El Síndic va considerar que, en principi, les alegacions fetes pel director de l'associació no justificaven la negativa a donar més informació i que els drets invocats eren béns jurídics dignes de protecció, però que era ben discutible que davant aquests haguessin de cedir els drets del pare i del nadó.

El fet que un òrgan del poder judicial hagi arribat a la conclu-

sió que en aquest afer hi pugui haver indicis de delictes ens es-talvia tota altra consideració.

No tenir dret a una infància feliç

Queixa núm. 277/88

El Síndic va rebre una queixa canalitzada per la Creu Roja Espanyola de Barcelona, en la qual uns veïns d'un barri de l'Hospitalet de Llobregat denunciaven els maltractaments infligits per alguns pares als seus fills.

El motiu de la denúncia era el següent :

Els veïns denunciaven que dues nenes i un nen presentaven un estat d'abandó general (no menjaven, anaven bruts, etc.), la mare era prostituta, el pare jugador i alcohòlic, i vivien separats. No prestaven cap mena d'atenció als fills.

El Síndic va demanar informe a la Direcció General de Protecció i Tutela de Menors, al qual corresponia en aquell moment la competència en matèria de protecció de menors.

La Direcció General ens va informar que les dues nenes estaven pendents de la determinació del Tribunal Tutelar de Menors; pel que fa al noi, el mateix Tribunal havia obert expedient judicial i havia resolt que la Direcció General de Protecció i Tutela de Menors executés la mesura de tutela en vigilància a càrrec d'un delegat d'assistència al menor (DAM).

En aquest moment, el DAM estudia la possibilitat que s'ampliï la mesura de protecció a les germanes i es modifiqui la del germà, probablement en el sentit d'imposar-li un internament.

El Síndic va considerar necessari seguir l'assumpte i va demanar a la Direcció General que l'informés de les actuacions que es duguessin a terme i del resultat final.

Donada la creació del Departament de Benestar Social i la reassignació de competències entre el Departament de Justícia i el Departament de Benestar Social, estem pendents de la informació que ens faciliti aquest Departament per mitjà de la Direcció General d'Atenció a la Infància.

Els més necessitats, menys protegits

Queixes núms. 690/88 i 554/88, i altres

La protecció tuitiva que ofereix la pàtria potestat als fills menors d'edat difereix molt en el cas que els pares convisquin o que hagin cessat en la convivència. En aquest darrer cas, la protecció, pel que fa als drets i obligacions inherents a la pàtria potestat, és molt limitada.

El senyor M.B. instà davant el jutjat competent un expedient de jurisdicció voluntària, amb la sol·licitud que s'acordés el dret de guàrdia i custòdia de la filla menor, com també el règim de visites, comunicació i estada amb el progenitor que no en tingués la custòdia.

L'òrgan judicial dictà el corresponent acte resolutori, pel qual acordà un règim de visites per al senyor M.B., que encara no l'ha pogut exercir.

Mentrestant, el reclamant es queixava de no haver vist la seva filla ni haver-s'hi relacionat des de feia dos anys, per obstrucció de la mare i d'altres familiars.

La nostra Institució admeté a tràmit la queixa i en donàrem compte a l'autoritat judicial competent, a la qual vam indicar així mateix que, a més de vulnerar preceptes del nostre dret positiu, es vulneraven els més elementals drets reconeguts en la Declaració de Drets de l'Infant, de l'ONU (20 de novembre de 1959) i les Recomanacions del Consell d'Europa (de 30 de setembre de 1969 i 13 de setembre de 1979) i la 874, de l'Assemblea del Consell d'Europa referent a la Carta Europea dels Drets de l'Infant.

Actualment, aquesta queixa està sotmesa al tràmit de l'autoritat judicial competent, a fi de protegir els drets de la menor i els del seu pare.

L'altra queixa paradigmàtica és la del senyor J.R., el qual s'adreçà a la nostra Institució en sol·licitud d'ajuda. El senyor J.R. exposava que s'havia separat de la seva muller, de nacionalitat holandesa, i que de la convivència n'havien nascut dos fills. Una sentència de l'Audiència de Barcelona revocant-ne una altra del Jutjat de Família, acordà atribuir la guarda i custòdia dels fills menors a la mare, que vivia a Holanda, i fixà un adequat règim de visites per al pare. Aquest règim de visites acordat entre l'interessat i els seus fills no s'ha pogut executar mai, malgrat disposar d'una sentència ferma.

Amb posterioritat, l'interessat sol·licità de l'autoritat judicial competent l'execució de la sentència per poder visitar els seus fills. Amb aquesta finalitat, l'òrgan judicial es dirigí, mitjançant «comissió rogatòria», a l'autoritat competent holandesa, a la qual va sol·licitar que s'executés la resolució judicial espanyola; la resolució no va poder ser executada per tal com la qüestió estava «sub-judice» davant el Jutge cantonal holandès i del Consell de Protecció de Menors.

El Síndic, davant els intents frustrats de l'interessat, malgrat haver exhaurit els recursos jurisdiccionals espanyols, estudià el cas i orientà aquest ciutadà sobre la possibilitat d'aplicació del Conveni Europeu de 20 de maig de 1980 (ratificat per Espanya a l'Instrument de 9 de maig de 1984, sobre reconeixement i execució de decisions en matèria de custòdia de menors).

Consultada la Secretaria General del Consell d'Europa a Estrasburg, a fi de saber si Holanda havia ratificat l'esmentat conveni, se'ns indicà que aquell país no l'havia ratificat ni pensava fer-ho immediatament.

El Síndic, amb posterioritat, s'adreçà al seu col·lega, l'Ombudsman Nacional holandès, al qual exposà el cas, a fi d'assegurar una millor protecció dels interessos i drets dels menors, bo i suggerint-li que instés l'Executiu del seu país a ratificar el Conveni Europeu abans esmentat.

L'Ombudsman holandès, malgrat les limitacions per poder investigar les qüestions judicials, s'interessà per l'afer i sol·licità informació al jutjat que havia de decidir sobre el règim de visites. Posteriorment ens informà que el jutjat no trigaria a dictar veredicte.

La decisió del tribunal holandès no es féu esperar. Tanmateix, l'ex-cònjuge de l'interessat interposà recurs d'apel·lació, pendent actualment de confirmació o revocació.

El Síndic davant certs fets com els exposats, considera que continuen desprotegits, legalment, els interessos i drets dels pares i dels fills, vist que no hi ha cap regulació específica que pugui garantir el compliment de les decisions judicials. També la manca de convenis internacionals o la no-ratificació pels respectius Estats, fa que nose solucionin molts problemes d'a-

questa naturalesa i que no es vetlli adequadament per les situacions paterno-filials quan hi ha implicat més d'un Estat.

IV. CONSIDERACIONS

1. *El funcionament anormal de l'Administració de Justícia*

Lamentablement, cada any hem de tractar d'aquesta mateixa qüestió, i cap dels informes successius que presentem en aquesta Cambra no permet d'introduir una visió esperançada o optimista en la nostra exposició i anàlisi.

Creiem que els títols dels apartats equivalents dels nostres informes al Parlament són prou eloqüents: «Dilacions, lentsituds en els procediments i inexecució de sentències»; «Jutjats vacants» i «El ciutadà davant el funcionament anormal de l'Administració de Justícia» són els títols amb què ens hi referim els anys 1985, 1986 i 1987.

L'elevat nombre de queixes que es reben (tant les que provoquen expedient com les que són ateses pels serveis de consulta diària) ens plantegen cada dia el vell problema del retard en el funcionament de l'Administració de Justícia, que contrasta amb el dret constitucional a «un procés sense dilacions indegudes i amb totes les garanties».

El volum de queixes, el ressò que els problemes tenen en els mitjans de comunicació, la constant denúncia que en fan els col·legis professionals (advocats i procuradors) de tot l'Estat, la preocupació que aquesta situació suscita en les reunions dels corresponents consells dels col·legis, de les associacions professionals de fiscals, jutges i magistrats, tot plegat fa que hàbim de recollir i transmetre en aquest Informe —una vegada més— l'angoixa que pateix el ciutadà afectat pel deficient servei públic.

Aquestes deficiències persistents han creat recels i desconfiances en tot el que fa referència a l'Administració de Justícia, fins al punt que ja són molts els qui consideren que la degradació dels serveis ha arribat tan lluny, que els mals provocats són realment difícils de palliar, i, encara més, de resoldre.

En una democràcia, la pèrdua de confiança en la justícia per part dels ciutadans és l'inici de la pèrdua de confiança en el sistema; recuperar-la és tasca àrdua. Escoltar i llegir les manifestacions dels que vénen a la Institució perquè han perdut la confiança en la Justícia fa pensar realment que la situació es extrema.

En tots els àmbits —treball i seguretat social, en què el ciutadà ha de suportar el pas de quatre, cinc o sis anys fins a veure reconeguda o denegada definitivament una prestació (expts. 1136/88 i 811/88); família, on cada dia augmenten les queixes per inexecució de declaracions d'obligació de pagaments d'aliments i compensacions (exp. 544/88) o on les lentsituds han permès que una de les parts arribi a endur-se els fills sense que després hi hagi manera de trobar-los (exp. 1049/88) i en situacions en què hi ha menors vinculats (expts. 178/88 i 1361/87); o en casos d'accidents de circulació, en els quals les indemnitzacions tarden anys a ser declarades (exp. 1178/88) i els judicis de faltes corresponents se celebren tan de pressa i al cap de tant de temps, que fan inoperants les formalitats procesals; o en el camp penal i penitenciari, on el sol fet que a les nostres presons hi hagi un nombre equivalent de preventius i

penats fa impossible el compliment del mandat constitucional de la reinserció social i on la imperiosa necessitat de modificació de la legislació, tant substantiva com procedimental, es fa esperar en perjudici dels mateixos professionals de la fiscalia i la judicatura, els justiciables i les víctimes; i tants i tants exemples que veiem reflectits en les diverses queixes.

De fet, els problemes que ens han estat posats de manifest són substancialment els mateixos que en anys anteriors, i per això hem de donar per reproduïts els informes dels darrers exercicis.

Però tot i això, hem apreciat que la situació encara empitjora.

A l'Informe corresponent a 1985 fèiem unes extenses reflexions davant la promulgació de la Ley Orgánica del Poder Judicial i la reforma que comportaria la prevista legislació de planta i demarcació judicial.

Aquesta legislació ha començat a ser promulgada tres anys i mig després de la LOPJ (exactament el 28 de desembre de 1988), i s'hi preveu un termini de programació que arriba fins a 1992: set anys, doncs, després de l'esmentada Llei Orgànica.

L'any 1985 dèiem també: «...creiem essencial la nova legislació si de debò pretenem d'una vegada afrontar i resoldre els problemes endèmics de l'Administració de Justícia al nostre país, i si volem que siguin efectivament respectats els drets fonamentals garantits per la Constitució i que el Poder Judicial independent ha de tutelar i fer efectius.

«No es pot pretendre que l'organització judicial sigui eficaç si els poders públics no la forneixen d'unes normes sociològicament idònies i dels elements humans i tècnics necessaris».

Aquestes consideracions, lamentablement, són plenament vigents encara avui: això ens obliga, una vegada més, a exhortar tots els poders públics a un suplementari esforç de consens en la recerca de solucions.

La bona disposició dels presidents de les audiències de Catalunya i dels caps fiscals ha permès que diverses queixes poguessin ser resoltes per raons estrictament humanitàries, malgrat la manca de competència en la matèria.

No obstant això, ens continuen arribant queixes que fan referència a situacions realment greus: des del llastimós estat d'alguna de les instal·lacions (situació dels jutjats a Badalona, que impedeix de poder-los fer servir) fins a dilacions per causa de manca de personal, passant per la «denúncia» de situacions produïdes per la no-provisió de vacants.

2. *Víctimes i perjudicats: drets que cal protegir*

De l'estudi de diverses queixes (per exemple la que va donar lloc a l'exp. 866/88) i de l'observació d'alguns esdeveniments ciutadans, es dedueix una clara indefensió i desprotecció de la víctima.

Utilitzem l'expressió de «víctima» per indicar el subjecte passiu d'un delictes; la persona perjudicada per un il·lícit penal o per un acte contrari a la legalitat.

El Codi Penal vigent estableix (art. 19) que tota persona criminalment responsable d'un delictes o falta també ho és civilment.

D'altra banda, el Codi Civil estipula (art. 1092) que les obligacions civils nascudes dels delictes o faltes es regiran per les disposicions del Codi Penal. Queda clar, doncs, que és

aquest cos legal el que ha de contenir la normativa protectora del ciutadà lesionat en els seus drets i interessos legítims.

Ara bé, les úniques previsions del Codi Penal són les del Capítol II del Títol II del Llibre I, sota la rúbrica de «les persones responsables civilment dels delictes i de les faltes» (arts. 19 a 22) i les del Títol IV del mateix Llibre I amb el títol «De la responsabilitat civil i de les costes processals» (arts. 101 a 111).

Aquestes previsions del Codi Penal són completades per un dispositiu processal que, segons el doctor Rodríguez Devesa, ha de constituir el vehicle per fer efectives aquestes responsabilitats de la manera més econòmica per al perjudicat, de manera que no se li exigeixi, per exemple, que comparegui en la causa o expedient judicial corresponent o senzillament al judici, ja que l'acció civil derivada del delictes ha de ser exercida conjuntament amb la penal pel Ministeri Fiscal, hi hagi acusador particular o no (art. 108 LECr), de manera que, exercida l'acció penal «entendrà també utilitzada la civil a no ser que el perjudicat renunciï expressament o se la reservi per exercir-la després d'acabat el procediment penal...» (art. 112 LECr).

A la vista d'això, no hi ha altres previsions relatives al dret de la víctima o la seva protecció, llevat del cas dels accidents de circulació i alguna previsió especial en algun delictes relatiu a l'honor, de tal manera que el mateix doctor Rodríguez Devesa diu taxativament que «en la majoria d'ocasions, la responsabilitat civil declarada queda reduïda a una platònica declaració, a causa de la insolvència del reu».

El dia 17 de gener de 1980, el *Boletín Oficial de las Cortes Generales* va publicar el Projecte de Llei Orgànica del Codi Penal i, amb aquest motiu, el Col·legi d'Advocats de Barcelona va organitzar un cicle de conferències que donaren lloc a la publicació d'unes ponències en un número especial de la Revista Jurídica de Catalunya (annex a la col·lecció doctrinal de 1980).

De les ponències, no n'hi ha cap de referent a modificacions relatives a la posició de la víctima o perjudicat. Tampoc modifica els criteris anteriors al «Projecte de Llei d'Actualització del Codi Penal» que va publicar el *Boletín Oficial de las Cortes* (Congreso de los Diputados) de 27 d'octubre de 1988.

No fa gaire, el «Boletín» del Col·legi d'Advocats de Madrid (núm. 3/1988 maig-juny) va publicar el text de la conferència del doctor Hans Joachim Schneider, catedràtic de la Universitat de Münster (República Federal d'Alemanya), pronunciada en el seminari de Dret Penal del Col·legi Universitari de San Pablo (CEU) titulada «La posició jurídica de la víctima del delictes en el dret i en el procés penal» (nous desenvolupaments en la política criminal dels EUA, de la RFA, del Consell d'Europa i de les Nacions Unides).

El professor Schneider introdueix el principi «victimològic» i estudia l'evolució del concepte de pena en els diferents cossos legislatius per fer-nos notar que la desprotecció de la víctima afecta els seus drets fonamentals.

És en els països on l'evolució jurídico-patrimonial ha avançat més i on primer s'ha legislat i s'han pres mesures en defensa de la víctima.

Les organitzacions internacionals i supranacionals, preocupades pel problema, ja han donat directrius i fet recomanacions perquè els Estats prenguin mesures i modifiquin, si cal, la legislació penal.

La Comissió Europea per a problemes criminals (European Committee on Crime Problems) del Consell d'Europa va decidir

crear una comissió especial d'experts en victimologia i en política criminal i social. La seva comesa seria d'elaborar unes recomanacions per a la millora de la protecció de les víctimes del delictes. Aquesta Comissió va començar a treballar a començament de 1982. Després de diversos estudis, la Comissió Especial va formular unes propostes sobre la possibilitat d'elaborar programes, avui ja en vigor, d'ajuda i tractament de les víctimes. Aquests treballs es van enllestir per la primavera de 1987.

No obstant això, el juny de 1985 el Consell de Ministres del Consell d'Europa va aprovar les primeres recomanacions per a la millora de la situació jurídica de les víctimes en el dret i en el procediment penal i es demanà que els Estats membres les adoptessin.

De les queixes rebudes —i en especial del resultat de les consultes fetes al servei d'informació d'aquesta Institució— constatem que a Catalunya el servei públic de la justícia i dels seus col·laboradors no s'ajusta gens ni mica a les recomanacions del Consell d'Europa.

Per això farem esment de diverses recomanacions que encara són lluny de ser assumides pel nostre sistema.

Els aspectes que creiem més importants i que resumeixen les recomanacions contingudes en el document del professor Schneider són :

— si la víctima d'un delictes s'adreça a la policia, ha de ser tractada de manera que no pateixi cap dany psíquic addicional; se li han d'indicar les possibilitats de rebre ajut material, mèdic o psicològic, tant en institucions públiques com privades; a més, ha de ser informada del seu dret a la reparació de l'autor i, donat el cas, de l'Estat;

— en el moment de decidir sobre la formalització de l'acusació contra l'inculpat, la Fiscalia ha de considerar si aquest darrer ha complert les seves obligacions de reparació pel que fa a la víctima;

— la víctima ha de ser interrogada, en tots els moments del procediment, de manera considerada i respectuosa : cal actuar-hi de manera que no es lesionin els seus drets ni el seu honor; de la mateixa manera, els infants i les persones que pateixen lesions psíquiques o corporals han de ser interrogats en presència dels pares o representants legals; aquestes recomanacions tenen per objecte la protecció de la víctima d'una «victimització» secundària o addicional que li podria provocar la «justícia penal»;

— la sanció que s'imposi a l'autor s'ha d'adaptar a les necessitats de la víctima : en primera línia s'ha de situar la reparació del dany causat pel fet punible; no s'ha de facilitar un títol executiu a la víctima, contra l'autor, sinó que s'ha de vetllar perquè la reparació sigui part de la condemna;

— a l'autor disposat a la reparació del dany se li ha de proporcionar la possibilitat real d'elaborar per si mateix el pla i els mitjans necessaris per al compliment de l'obligació d'indemnitzar la víctima; així l'autor tindrà la possibilitat de reinserir-se a la societat per ell mateix; la pena de privació de llibertat s'ha d'imposar com a darrera solució i sempre que no n'hi hagi cap altra de viable;

— per suspendre condicionalment l'execució d'una pena privativa de llibertat cal tenir en compte el grau de reparació dels danys causats;

— el tribunal sentenciador ha de disposar de la possibilitat d'ordenar la reparació del dany produït per l'autor com una

sanció pròpia i independent; a més ha d'assenyalar a la víctima, dins del procediment, els seus drets d'indemnització contra l'autor;

— la informació pública sobre el judici o el procés en general s'ha de fer de manera que no lesioni l'esfera privada de la víctima i, arribat el cas, serà recomanable mantenir en secret el seu nom;

— les mateixes previsions cal adoptar en els casos en què estigui en perill la seguretat personal de la víctima;

— també es considera la necessitat d'estudiar la inclusió de processos no oficials adreçats a la conciliació entre víctima i autor sense necessitat d'un procediment judicial formal;

— finalment, les recomanacions es pronuncien a favor de la previsió de mesures adequades per a la protecció de la víctima i els seus familiars davant possibles venjances de l'autor.

Hem volgut incloure aquestes notes sobre la víctima o el perjudicat com a raonament aglutinador de les nombroses consultes que rebem sobre els problemes del rescabament de responsabilitats civils derivades de delictes i com a palestra de discussió de la necessitat d'estudiar la modificació del sistema actualment en vigor.

3. *Defensa d'ofici i l'assistència al detingut*

Ben segur que els ciutadans estarien d'acord que se'ls amplïessin les garanties en el supòsit de ser detinguts. La nostra Constitució garanteix l'assistència d'advocat a tot detingut, tant en les diligències de la policia com en les judicials.

Tampoc no estarien en desacord els ciutadans mancats de recursos per pledejar, en la millora del sistema de justícia gratuïta, per donar més efectivitat al dret declarat en els articles 24 i 119 de la Constitució.

El concepte i la regulació de l'assistència lletrada al detingut o pres i el d'assistència d'advocat en tota mena de processos, han estat objecte d'anàlisi i debatuts tant pels ciutadans que s'han adreçat al Síndic com pels professionals del dret.

Hem tingut queixes de ciutadans que han posat en dubte el concepte d'assistència al detingut, que consideren, en síntesi, un acte passiu i ridícul de mera assistència més que no pas de defensa.

D'altres ciutadans s'han queixat també d'haver sol·licitat advocat d'ofici perquè defensés els seus interessos en els corresponents processos i sol·licités el benefici de justícia gratuïta, però s'han trobat completament deseparats, tant pels lletrats designats com pels mateixos òrgans judicials. Aquests darrers, jutjats o tribunals, no tramiten de vegades les demandes incidentals del plet principal en les corresponents peces separades, i es dona llavors la paradoxa d'obtenir sentència ferma en el plet principal, defensat i dirigit per un advocat del torn d'ofici, mentre que no s'ha dictat sentència en l'incident de justícia gratuïta (abans «pobresa»).

D'altra banda, per inquietuds i problemes diferents, han estat els advocats sobre les quals pesa la càrrega d'haver d'assistir el detingut, o de defensar-lo en el torn d'ofici, els que han posat en dubte la seva instrumentació i responsabilitat, imposada constitucionalment i legalment, d'atendre un deure per satisfer uns drets fonamentals, o fer possible la realització jurí-

dica del dret a la tutela judicial efectiva i de les garanties de la llibertat personal.

Diversos col·legis d'advocats de Catalunya i de la resta de l'Estat espanyol han considerat que les funcions i serveis dels advocats, complement indispensable dels drets i garanties constitucionals, no són prou subvencionats. Segons ells, l'assumpció per l'advocacia (article 57 de l'Estatuto General de la Abogacía, RD 2090/82, del 24 de juliol) de l'obligació de defensar d'ofici no és equitativament compensada, amb la «subvenció», «indemnització» o «retribució», que dona o paga l'Administració, mitjançant el Consell General de l'Advocacia.

Aquest problema, considerat per molts advocats, va ser la causa que alguns col·legis d'advocats adoptessin acords per suspendre o restringir l'actuació lletrada en el torn d'ofici. Aquests acords van ser suspesos per la Junta de Govern, alhora que s'interposava recurs d'alçada davant el Consell de Col·legis d'Advocats de Catalunya.

El Síndic, davant el problema suscitat per alguns col·legis d'advocats, inicià una actuació d'ofici (218/88). En aquest sentit, vam manifestar als òrgans respectius la nostra discrepància amb els acords adoptats per les juntes de certs col·legis, i, per tant, els recomanàrem de desistir de tota mesura de força i els oferírem la nostra acció medial amb l'Administració.

Havent estudiat la problemàtica que plantejaven els corresponents col·legis d'advocats i vistos també els acords adoptats per al cas que s'executés o mantingués el criteri de restringir les designacions dels torns d'ofici, s'hauria produït com a conseqüència implícita un incompliment legal que vulneraria el dret a la justícia gratuïta, reconegut als ciutadans que acrediten insuficiència de recursos per litigar (art. 119 CE), i així mateix una violació directa dels drets fonamentals compresos en els articles 17.3 i 24 de la Constitució, de manera que n'haurien resultat afectats, no pas la generalitat dels ciutadans, sinó els més pobres. I quedarien suspesos per un acord d'un col·legi, quan ni una llei orgànica no en podria establir la suspensió.

Amb motiu de l'actuació d'ofici, després de les nostres diferents actuacions amb els degans dels col·legis i amb el Conseller de Justícia, ens vam adreçar al Defensor del Poble, al qual es trameté un informe sobre el problema esmentat amb el suggeriment que el mateix Defensor s'adreçés al Ministre de Justícia i altres organismes competents, a fi que s'adoptessin les mesures preventives i convenientes tendents al respecte efectiu dels drets esmentats.

Aquests acords, malgrat haver estat impugnats o inexecutats pels diferents col·legis de Catalunya, segons el nostre criteri i sens perjudici de les decisions que adopti la jurisdicció competent, són nuls de ple dret, per tal com contravenen directament uns preceptes de la Constitució, susceptibles d'empara constitucional i perquè transcendeixen la competència estricta dels col·legis d'advocats. Per tant, hem de reiterar aquí el que ja havíem recomanat als organismes afectats, perquè des de tots els àmbits polítics i administratius es vetlli per exigir a tot professional del dret o col·legi que pugui adoptar acords tan transcedents com l'indicat, el compliment de la legalitat vigent i la revisió d'ofici o impugnació dels reiterats acords, en defensa dels drets i garanties de tots els ciutadans.

4. El desarrelament social dels penats

La Llei Orgànica General Penitenciària (art. 12) i el seu Reglament (art. 9) estableixen, entre altres coses, que a cada «àrea territorial que es designi» —que tant com sigui possible han de coincidir amb les que constitueixen l'Estat de les Autonomies— es procurarà que hi hagi el nombre suficient d'establiments, per «satisfer les necessitats penitenciàries i evitar el desarrelament social dels penats».

Aquest principi és, com hem dit moltes vegades, lluny de poder ser complert.

L'herència d'una política penitenciària obsoleta basada en uns principis afortunadament superats, mancada de programació, buida d'inversions i sense personal, no és grata ni fàcil de posar al dia.

Ara bé, la nostra constatació de les deficiències existents no ens exonera de l'obligació moral i legal, per raó del mandat que exercim, d'insistir en la necessitat de cercar solucions que no sempre es resolen solament ampliant les inversions.

En la seva col·laboració amb l'Administració, aquesta Institució ha pogut constatar que certament la mateixa Administració n'és conscient i que coneix les possibilitats sobre aquest afer. No sempre, però, el diàleg necessari i constant amb altres administracions afectades resulta fàcil, per la qual cosa cal que prenguem clara consciència de la necessitat d'impulsar tota ocasió de millorar aquesta intercomunicació i d'evitar i fins oblidar la possibilitat de convertir els presos en moneda de canvi.

Davant el nombre important de presos que ens manifestaven el desig de ser traslladats i les peticions dels familiars que reclamaven el dret de tenir-los com més a prop millor (exp. 840/88 i 1211/87), el maig passat vam iniciar una actuació d'ofici en aquest sentit (exp. 540/88).

Pel que fa a Catalunya, la Conselleria de Justícia ens va informar que, quant a reclusos amb residència fora de Catalunya ingressats en centres penitenciaris catalans, les dades corresponents al 3 d'abril de 1988 eren aquestes :

a) reclusos estrangers :

homes	602
dones	40
Total	642

b) Reclusos espanyols residents fora de Catalunya :

homes	423
dones	24
Total	447

c) Penats espanyols sense preventives, classificats en segon grau de tractament, que han demanat en segon grau de tractament, que han demanat el trasllat a centres penitenciaris de la resta de l'Estat per motiu de residència : total 87.

El Departament de Justícia no tenia constància sobre el nombre de catalans que complien condemna en establiments de fora de Catalunya; l'única dada era una estimació relativa a 1983, amb una xifra aproximada de quatre-cents reclusos.

L'actuació adreçada a establir les bases d'un possible canvi de centre d'un nombre important d'interns, o un canvi fet des

d'un punt de vista global, ha donat un fruit parcial, i prosseguim les actuacions per poder obtenir el cens de catalans en els altres centres.

Més bon resultat hem obtingut en les peticions de trasllat o les queixes denegació rebudes relatives a canvis de centre dins de Catalunya (expts. 1308/87 i 163/88).

En aquests casos, per raó de les nostres competències i de les de la Conselleria de Justícia, no ha calgut demanar ajuda i col·laboració a altres institucions, sinó que els hem pogut resoldre adreçant-nos directament a la direcció general corresponent.

Hem observat una bona disposició a accedir als trasllats, si bé un cert ralentiment en la tramitació, causat, també segons diuen, per la pluralitat d'administracions que hi intervenen.

La massificació dels centres i la manca de places no ha estat tampoc en aquest cas el problema més dolent de superar, sinó la difícil coordinació entre administracions.

No sempre és fàcil de poder saber (no pas per raons de seguretat) el dia del trasllat d'un intern de centre a centre, i tampoc no és estrany que certs trasllats previstos hagin de ser suspesos. Les previsions del Capítol VII del Reglament comporten relacions entre diverses administracions i òrgans administratius que no sempre es relacionen amb fluïdesa.

5. Conduccions i trasllats

Un altre aspecte problemàtic és el sistema com es fan les conduccions i els trasllats. L'article 18 de la Llei Orgànica General Penitenciària estableix que «els trasllats dels detinguts, presos i penats es faran de manera que es respectin la dignitat i els drets dels interns i la seguretat de la conducció».

Aquest principi està desenvolupat pels articles 77 a 78 del seu Reglament, que configuren el citat Capítol VII.

Per raó dels comentaris que ens fan els interns durant les nostres visites, també hem iniciat d'ofici una actuació adreçada a constatar la realitat de les manifestacions dels mateixos afectats.

Les notícies obtingudes són realment patètiques i per això incloem a l'apartat relatiu a queixes més significatives algunes de les cartes que ens han adreçat (exp. 407/88 i 508/88).

Si bé com hem dit, a l'hora de redactar l'informe continuem treballant en aquest camp, podem afirmar que el context de les afirmacions dels interessats s'adiu poc amb els postulats de l'article 18 de la LOGP esmentat.

En primer lloc, cal dir que, si per a la mateixa administració penitenciària és difícil de saber amb exactitud el dia i l'hora de la conducció, per a l'interessat (o la família) això és impossible i moltes vegades inesperat.

En segon terme, els mitjans materials amb què es fan els trasllats i l'estat d'aquests mateixos mitjans no és en cap cas idoni per al compliment dels postulats de l'article 18 esmentat.

Els llarguissims recorreguts i la condició pròpia del «transeünt» augmenten innecessàriament l'angoixa i el patiment del qui és traslladat.

Encara hi ha altres aspectes per estudiar i comprovar, en tot cas en coordinació amb el Defensor del Pueblo i amb la seva col·laboració.

6. *Els menors*

Durant l'any 1988, el Síndic ha rebut diverses queixes que afecten els drets dels menors a Catalunya.

Tal com indicàvem als informes anteriorment presentats al Parlament, el nombre d'aquestes queixes no ha estat tampoc gaire important. Això no obstant, el Síndic és plenament conscient de la diversitat de problemes que envolten el món dels menors i de la manca de solucions que se'ls ofereixen. Avui són encara un col·lectiu marginat.

Un dels greus problemes que encara no ha resolt i que volem reflectir en aquest Informe és l'obsolescència de la legislació en matèria de menors, que encara es regeix per una llei de 1948. Si bé aquesta llei ha estat parcialment modificada per disposicions com el Decret 1480/68 de l'11 de juliol, que modifica dinou dels seus articles; el Decret 414/76, del 26 de febrer, que afecta alguns articles dels Decrets d'11 de juny i de 2 de juliol de 1948; el Reial Decret 859/80, del 3 de maig, desenvolupat posteriorment pel Reial Decret 374/82, de l'1 de febrer, que modifica la composició del Consejo Superior de Protección de Menores, etc., el cas és que no s'ha avançat gaire, per no dir gens, en el procés d'adequació de la justícia de menors a les exigències que una societat tant complexa i evolucionada com la nostra, reclama. L'única excepció que trobem és la Llei 21/87, que modifica el Codi Civil, i la Llei d'Enjudiciament Civil en matèria d'adopció i altres formes de protecció de menors, normativa d'aplicació provisional a Catalunya en virtut del Decret 343/87, del 3 de desembre «mentre la Generalitat de Catalunya no exerceixi la seva facultat de legislar en matèria d'adopció.»

Com han dit moltes vegades diferents organismes, institucions, jutges i entitats, tant públiques com privades, encara ens regim per una llei anquilosada i pre-constitucional, que no compleix els mínims de garantia d'un judici penal ni preveu cap procediment especial, ni una tipificació completa de les mesures que s'han d'adoptar. En aquest tema ens trobem certament lluny dels països del nostre entorn immediat.

Aquest Parlament ha evidenciat clarament la seva preocupació pel tema dels menors, com ho demostren les seves Resolucions 37/I, sobre els drets de la infància i 137/II, sobre maltractaments infligits a menors, així com l'aprovació de la Llei 11/1985, del 13 de juny, de protecció d'aquests.

Els principis de política d'infància i les propostes normatives contingudes en les esmentades resolucions marquen els camins a seguir en aquest respecte per les nostres administracions públiques, al temps que evidencien la llarga llista de qüestions que queden per enfrontar.

Això no obstant, cal tenir present que l'actual situació demana solucions globals que, per raons competencials, no sempre es troben a l'abast dels nostres poders públics. Amb tot i això, encara es pot fer molt des de l'àmbit autonòmic, especialment pel que fa a la intensificació dels mitjans i mecanismes de protecció dels drets de l'infant i a la coordinació entre els Departaments amb competència en el tema (Justícia, Benestar Social, Ensenyament, Treball, Sanitat i Seguretat Social...).

Confiam que les nostres administracions segueixen fidelment les pautes fixades pel Parlament i portin els drets dels menors als nivells de protecció i dignitat que la societat reclama.

7. *Els dipòsits municipals de detinguts*

En les consideracions relatives al «desarrelament social dels penats» hem dit que l'«herència d'una política penitenciària obsoleta basada en uns principis afortunadament superats, mancada de programació, buida d'inversions i sense personal, no és grata ni fàcil de posar al dia».

Un dels elements d'aquesta herència són els dipòsits municipals de detinguts. Els escassos autors que modernament s'hi han referit coincideixen a atribuir a la Llei de Presons de 26 de juliol de 1849 l'origen immediat d'aquests dipòsits, que per Francisco Bueno Arús —lletrat de l'Estat en el Consell General del Poder Judicial— «no constituyen sinó la última manifestación de la potestad de gobierno de las cárceles por parte de los Ayuntamientos, tan frecuentes en la Edad Media...» (vid. ponència presentada a les primeres jornades sobre «Administració local, Administració de justícia» runides a Barcelona el 20, 21 i 22 de setembre de 1988, publicació de les jornades, pàgs. 285 i següents).

El mateix autor assenyala que l'article 7 de l'esmentada llei disposa que «en cada distrito municipal se establecerá un depósito para los sentenciados a la pena de arresto menor y para tener en custodia a los que se hallen procesados criminalmente interín que se trasladen a las cárceles de partido».

D'aleshores ençà poca és la normativa que fa referència a aquestes dependències municipals i és en els projectes de Codi Penal de 1980 i 1983 on s'indica que són llocs de compliment de penes previstes com «de arrestos de fin de semana».

En el Reglament Penitenciari vigent —del 8 de maig de 1981, art. 378— solament s'esmenta en la regulació del tràmit de rendiment de comptes mensual que han de fer els encarregats dels dipòsits per les despeses d'alimentació dels «detinguts, presos i sentenciats».

D'altra banda, la Llei 7/85, del 2 d'abril, Reguladora de les Bases de Règim Local, estableix la Disposició Final 5.ª que :

«A partir de la entrada en vigor de esta Ley, los municipios cabeza de partido judicial en que no exista establecimiento penitenciario alguno, asumirán en régimen de competencia delegada, la ejecución del servicio de depósito de detenidos a disposición judicial, correspondiendo la custodia de dichos detenidos a la Policía Municipal en funciones de Policía Judicial».

«La administración competente en materia penitenciaria pondrá a disposición de los municipios a que se refiere el párrafo anterior, los medios económicos suficientes para el mantenimiento del referido servicio, en los términos previstos por la legislación sectorial correspondiente».

Finalment, el dia 30 de desembre el BOE va publicar la Llei 38/1988, del 28 de desembre, de Demarcació i Planta, que estableix la nova divisió territorial de jutjats i tribunals i deixa que les Comunitats Autònomes fixin la capacitat dels partits.

Amb aquestes bases jurídiques és lògica la posició de molts tècnics municipals que s'han adreçat a la Institució perquè els informem de «com han de ser els dipòsits de detinguts, car no es poden fer gaires previsions tècniques d'una dependència municipal que no se sap de què ha de servir».

La manca de legislació concreta i la situació heretada fa que, en general, la situació dels dipòsits municipals de detinguts sigui extrema. Per això, si fins ara havíem visitat esporàdicament alguna d'aquestes dependències, aquest any 1989 prete-

nem ampliar-hi el nombre de visites i considerem així mateix la possibilitat d'iniciar una actuació globalitzada.

El cert és que manquen criteris de com han de ser i per a què han de servir; en la majoria de casos no hi ha capacitat suficient per als detinguts, falten condicions de seguretat, sanitat i higiene, són humits, mancats de llum directa, calefacció, ventilació, i consten d'una sola habitació sense cap altra sala; per tant, el detingut ha d'estar sempre reclòs sense poder ni tan sols passejar per cap pati, disposar de sala de visites o menjador o sala i elements d'esbarjo.

Aquesta manca de normativa, de directrius i criteris fa també que els serveis a què té dret el detingut siguin sumament deficients. Per exemple, el menjar és servit sense cap control ni condició generalment i proporcionat sota el criteri del responsable de la vigilància o custòdia.

Per poder complir mínimament el mandat constitucional del respecte dels drets fonamentals és necessària una urgent atenció als problemes que plantegen aquests dipòsits municipals.

Secció IX

Queixes privades - inconcretas

I. INTRODUCCIÓ

La Institució ha acollit durant l'exercici 1988 un total de 93 queixes l'objecte de les quals no tenia cabuda dins de les funcions que la Llei 14/1984, del 20 de març, assigna al Síndic de Greuges.

La major part de queixes recollides en aquesta secció obeeixen, doncs, al desconeixement que molts ciutadans tenen de les funcions i competències de la nostra Institució, si bé cal remarcar que la tasca de difusió quant a les activitats del Síndic ha contribuït que disminueixi el nombre d'aquest tipus de queixes.

Moltes vegades aquesta confusió neix d'un estat d'ànim atriolat que pot impel·lir les persones a una recerca gairebé desesperada de solucions per als seus problemes. Així, trobem escrits que exposen situacions límit produïdes per una pobresa extrema. Aquests casos haurien de ser adreçats als serveis d'assistència social; també se'ns formulen queixes per situacions de conflictes de convivència entre veïns, d'altres que no deriven de l'actuació de l'administració pública i encara un altre grup que no plantegen un assumpte concret, sinó opinions sobre qüestions de caràcter general.

El Síndic de Greuges no pot substituir el ciutadà en la defensa dels seus drets i interessos. En conseqüència, caldria insistir encara més en el fet que l'acció del Síndic ha de ser posterior en el temps a l'actuació administrativa i que, a més, cal necessàriament que els ciutadans s'adreixin en primer lloc a l'administració afectada i no directament a aquesta Institució.

II. TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

La tipologia de les queixes que s'inclouen en aquesta secció es pot resumir de la manera següent :

— *Queixes privades* : la resolució d'aquestes queixes no és

competència del Síndic de Greuges, ja que l'assumpte que plantegen no ha estat generat per una actuació de l'administració pública, que, si hi havia intervingut, actuava en l'esfera de les relacions jurídico-privades.

La diversitat de les queixes agrupades en aquest apartat ens impedeix de presentar-ne un mostratge sistemàtic. Citarem, a tall d'exemple, les qüestions més diverses que han estat sotmeses a la Institució : problemes de discrepància entre particulars i entitats bancàries, estafes, divorcis... L'enumeració seria tan àmplia com la totalitat de les branques del dret.

El Síndic de Greuges respon a tots aquests escrits de queixa, inadmetent-los, però oferint, tanmateix, una orientació jurídica sobre la qüestió plantejada. Bàsicament es facilita la informació concreta sobre l'organisme que té atribuïda la competència per resoldre.

Hi ha un altre grup de queixes que hem de considerar privades (perquè ho són) però que no tenen cap relació amb el dret : les peticions d'ajuda econòmica. No podem ignorar que en el nostre país, potser especialment a Barcelona, es donen les anomenades «bosses de pobresa». El desigual repartiment de la riquesa genera situacions autènticament patètiques. Tots en som conscients però, ni particularment ni des d'aquesta Institució, no hi podem trobar solucions que no siguin purament individualitzades. Sempre que resulta possible, perquè reuneixen el mínim de requisits que els seran exigits, les persones que sotmeten a la consideració del Síndic aquest tipus de problemes són adreçades als serveis d'assistència social.

— *Queixes inconcretas* : són les que no contenen una petició precisa i determinada. La lectura d'aquests escrits no forneix prou elements de judici per generar una actuació institucional. Si les dades consignades són suficients, s'intenta l'entrevista directa amb el signant de l'escrit, encara que no sempre és possible. Moltes vegades, la mateixa incoherència del text denota trastorns psíquics importants. Davant aquests casos la impotència és absoluta.

Es classifiquen també com a inconcretas aquelles queixes que manifesten únicament judicis de valor o de desig, generalment en matèria sòcio-política.

Habitualment són crítiques àcides sobre l'actuació dels homes públics tant del nostre país com de la resta de l'Estat. Es donen casos de veritable «ingenuïtat», com per exemple el d'una persona que denunciava l'incompliment del programa electoral d'un partit polític.

— *Queixes referents a «cosa jutjada»* : l'objecte d'aquests escrits és la manifestació de la disconformitat dels particulars amb el veredictes obtingut dels tribunals de justícia. En el cas que la sentència sigui imputable en una instància superior, el formulant de la queixa n'és immediatament informat.

Si això no és possible, no queda altre remei que comunicar-li-ho així mateix... i gairebé consolar-lo. Moltes d'aquestes queixes posen de manifest la perplexitat del ciutadà que, havent guanyat el plet en primera instància, veu revocada la sentència en apel·lació.

Finalment, no volem cloure aquest assaig de ventall de queixes que el lector pot interpretar com una miscel·lània, sense fer referència a alguns escrits que rep el Síndic de Greuges i que, tot indicant que no podran ser admesos a tràmit, són igualment tramesos en la mesura que responen al «dret a la rebequeria».

III. QUEIXES SIGNIFICATIVES

Queixa núm. 892/88

La senyora C.P. es va adreçar al Síndic de Greuges mitjançant un escrit en el qual exposava certes irregularitats en la liquidació d'interessos d'uns comptes corrents.

La interessada ens sollicitava d'intervenir en defensa seva per al control de les liquidacions, i demanava així mateix on es podia adreçar en el cas que l'assumpte no fos de competència nostra, ja que havia interposat una reclamació a la mateixa entitat bancària i només la hi havien resolt parcialment. En aquest cas, vam informar la interessada que en l'assumpte plantejat el Síndic no té competència, ja que era una qüestió privada entre ella i l'entitat bancària i li vam comunicar que podia presentar la queixa al Servei de Reclamacions del Banc d'Espanya, a Madrid, entitat fiscalitzadora de les actuacions dels bancs.

Queixa núm. 475/88

Un ciutadà gironí va subscriure l'any 1980 cinc accions de la societat anònima Ràdio i Televisió per Catalunya.

Com que l'interessat no va tenir més notícies de l'esmentada empresa ni va aconseguir trobar-ne el domicili social, es va adreçar a la nostra Institució sollicitant informació, perquè creie haver estat víctima d'una estafa.

El Síndic va atendre l'interessat comunicant-li que no podia admetre a tràmit la seva queixa, ja que es tractava d'una qüestió privada. Així mateix, li recomanàrem que s'assessorés amb un advocat per exercir les accions jurídiques necessàries en defensa dels seus interessos.

Queixa núm. 1074/88

A final de novembre va tenir entrada a la nostra Institució l'escrit d'un veí de Tarragona que demanava informació sobre el tràmit a seguir per divorciar-se. Tractant-se d'una qüestió entre particulars, d'acord amb la Llei 14/1984 reguladora de la nostra Institució, la queixa va ser inadmesa per manca de competència en afers d'aquesta naturalesa.

Igualment, en aquest cas es va aconsellar l'assessorament d'un advocat que pogués tramitar el divorci davant els tribunals. A més, indicàrem al nostre comunicant que podia demanar els beneficis de justícia gratuïta al jutjat, el qual resoluria en conseqüència si acreditava insuficiència de recursos per litigar.

IV. CONSIDERACIONS

A partir de la informació seleccionada es pot concloure que les queixes que han estat incloses en aquesta secció són el resultat del desconeixement de les funcions de l'administració pública en general i d'aquesta Institució en particular.

Les persones que no han estat vinculades a l'administració pública ignoren, en general, les funcions que aquesta ha d'acomplir. Aquesta qüestió esdevé greu si respon al balanç interès públic/interès privat i, en conseqüència, entre actuació pública (finançada amb diners públics) i serveis privats o relacions privades.

D'una banda, hi ha una desorientació generalitzada i enormement mediatitzada pels mitjans de comunicació de massa que ofereix a les persones uns coneixements extensos i profundament superficials sobre qüestions poc específiques.

D'altra banda, la tradicional desconfiança pel que fa a l'administració pública quant a la seva capacitat per resoldre problemes concrets duu al comú de la gent a desinteressar-se pel funcionament d'aquesta administració i a donar per descomptat que tot allò que és gestionat pels funcionaris difícilment els pot reportar cap benefici.

Si entrem ara en l'anàlisi que l'administrat pot fer de la nostra Institució, ens trobem amb uns col·lectius ben concrets, que enumerem a continuació.

1. Persones amb coneixements específics de dret que saben les funcions de les institucions i que se'n serveixen legítimament.

2. Col·lectius que, desconeixent les estructures públiques i els organigrames (cosa prou complicada, val a dir-ho), «han sentit campanes», és a dir, coneixen algú que ha obtingut una satisfacció, per part de l'Administració, en qüestions concretes, o fins i tot han sentit parlar de la nostra intervenció en la resolució d'un problema.

3. Grups de gent realment necessitada i absolutament desconixedora de les competències d'aquesta Institució i, en general, desconixedors de la funció pública com a gerent de la cosa pública.

Aquest darrer grup és normalment el que integra el gruix dels formulants de les queixes recollides en aquesta secció.

Seria important, doncs, facilitar una informació seriosa, global i comprensible sobre els serveis públics i l'estructura competencial de l'Administració.

D'aquesta manera el Síndic de Greuges podria dedicar els seus esforços enterament a resoldre els assumptes que són de competència seva. Volem remarcar que l'estudi de les queixes agrupades en aquesta secció comporta la lectura i l'estudi de documentació, de vegades ben feixuga, sobretot quan es plantegen qüestions judicials i que, per arribar a la conclusió que la queixa, com a tal, ha de ser inadmesa, cal invertir una bona quantitat de temps. El mateix es pot dir de les queixes inadmeses a tràmit ja a partir de l'escrit inicial perquè, si bé no es produeix intercanvi d'informació amb altres administracions, la resposta del Síndic comunicant la inadmissió és sempre fonamentada amb raonaments jurídics.

Per tant, entenem que és fonamental que la Institució pugui disposar, al més aviat possible d'un gabinet de premsa que tindria la missió específica de donar a conèixer als mitjans de comunicació les funcions del Síndic i les actuacions que al seu judici tenen més incidència social.

D'aquesta manera contribuiríem al dret a la informació que preconitzem.

LA CONSULTA DIÀRIA

Essent la informació i l'orientació dels ciutadans una de les nostres tasques fonamentals, presentem a l'Informe d'enguany un resum sobre el total de consultes diàries que s'han plantejat a la nostra Institució.

1. Organització del servei

a) Funcionament

Al nou domicili de la Institució, situat al carrer de Josep Anselm Clavé, 31, s'han habilitat dos despatxos i una sala de visites a la planta baixa de l'edifici. Dos assessors tècnics hi atenen les visites personals i les consultes telefòniques durant tots els dies de la setmana.

Per cada consulta s'obre una fitxa amb el resum de l'assumpte de què es tracta, l'orientació que s'hi ha donat i, de vegades, algunes observacions. També es fa constar l'obertura d'expedient de queixa, si escau, o la informació que permet a l'interessat recórrer prèviament a l'administració afectada o a altres vies per defensar els seus interessos.

b) Informació i orientació dels ciutadans

Una vegada l'interessat ha exposat el seu problema o reclamació, l'assessor analitza la qüestió a partir d'un examen de la documentació aportada pel reclamant. En moltes ocasions es tracta d'assumptes privats en què el Síndic de Greuges no pot intervenir. No obstant això, en aquests casos el ciutadà rep una informació adequada al que pretén i una orientació jurídica que li permetrà d'adreçar-se a l'administració corresponent.

Altres vegades els ciutadans exposen problemes que compleixen efectivament els requisits perquè la seva comunicació rebí la consideració de queixa. En aquests casos, es donen les màximes facilitats per obrir immediatament un expedient : se selecciona la documentació i fins i tot es redacta l'escrit de queixa, si escau.

2. Volum d'activitat durant l'any 1988

Aquest últim any hem comptabilitzat un total de 1453 visites, agrupades per mesos, i n'hem desglossat les que s'han convertit en expedients de queixa d'aquelles altres que no han passat de ser simples consultes.

Constatem que normalment hi ha més visites al matí i preferentment els primers dies de la setmana.

Cal remarcar que en les èpoques de vacances —la setmana de Nadal, la de Setmana Santa i també el juny— les consultes augmenten considerablement.

Per a un detall més exhaustiu ens remetem al quadre estadístic amb el desglossament per mesos del total de visites, queixes i consultes rebudes.

3. Qüestions més freqüents i tractament que reben

a) Administració de justícia

Pel que fa als assumptes plantejats pels ciutadans destaquem en primer lloc els que afecten l'Administració de Justícia. En moltes ocasions s'aprecia una lentitud excessiva tant en la tramitació del procediment com en l'execució de sentències. En aquests casos, encara que el Síndic de Greuges no té competències sobre l'administració de justícia, atès el seu caràcter de

servei públic hem fet gestions prop de la presidència de l'Audiència Territorial amb les quals s'han accelerat moltes diligències judicials. Ens remetem a la secció vuitena d'aquest Informe, en què exposem amb més profunditat aquestes qüestions. Ara bé, volem destacar la desconfiança que hi ha envers l'administració de justícia, ja que en algunes ocasions la tutela dels tribunals es dilata excessivament en el temps, i es vulnereu els principis fonamentals de la justícia : seguretat jurídica, presumpció d'innocència, economia processal, etc.

b) Administracions locals

En segon terme, els ciutadans ens plantegen molts assumptes relacionats amb les administracions locals, ja siguin qüestions urbanístiques com tributàries o de serveis municipals. Aquestes consultes, en un elevat percentatge, es transformen en expedient de queixa, ja que una vegada el ciutadà s'ha adreçat prèviament a l'administració afectada i no n'ha obtingut resposta ni s'ha seguit de la seva petició cap actuació municipal, visita la nostra Institució per assessorar-se. Si la qüestió és procedent, li obrim immediatament un expedient de queixa. Igualment per a una anàlisi més profunda d'aquesta matèria ens remetem a les seccions corresponents d'aquest Informe.

c) Consumidors i usuaris

En aquests casos, el nostre servei d'informació i orientació adreça els interessats a les oficines públiques perquè hi puguin presentar denúncia.

d) Servei militar. Objeció de consciència

Aquest últim any s'han formulat davant la nostra Institució diverses consultes relacionades amb el servei militar i l'aplicació del RD 611/1986, del 21 de març, sollicitant informació sobre classificació, exclusions, alegacions i recursos i reducció del temps de permanència a files, entre d'altres.

Un nombre creixent de consultes s'han referit a l'objecció de consciència i a l'aplicació de les disposicions legals vigents. Molt sovint, en aquests casos, l'assessor, a més d'informar l'interessat, ha de fer un seguiment de la tramitació de la sollicitud de reconeixement de la condició d'objector i dels recursos que en cada cas s'han interposat, per examinar si s'ha produït cap irregularitat de l'Administració i en aquest supòsit obrir un expedient de queixa i canalitzar-lo a la Institució del Defensor del Poble, que té competències directes en aquesta matèria.

e) Situacions extremes : persones sense feina, indigents, desnonaments, etc.

Cal indicar que també hem rebut diverses consultes de persones mancades de recursos econòmics i que, en última instància, han comparegut a la nostra Institució demanant ajuda.

Lamentablement, en aquests casos és ben poc el que podem fer. Tanmateix, hem adreçat aquestes persones en moltes ocasions als assistents socials i a diferents òrgans de l'Administració perquè es poguessin acollir a alguna de les ajudes establertes. Igualment, destaquem els problemes que porten els desno-

naments d'habitatges. També en aquests casos, encara que no hi hagi una actuació irregular de l'Administració, adrecem o posem en contacte els interessats amb els assistents socials del barri a fi que es pugui trobar una sortida al seu problema.

4. *Conclusions*

a) *L'interès d'aquest servei*

Volem remarcar que moltes de les consultes que s'han plantejat són conseqüència de manca o deficiència d'informació per part de l'Administració. És a dir, podem afirmar que en aquest aspecte fem una tasca substitutòria de l'Administració.

D'altra banda, el fet de disposar d'aquest servei de consulta diària permet a la nostra Institució unà millor canalització de les queixes.

b) *Impressions i altres consideracions*

Una de les opinions que més han posat de manifest els ciutadans és la lentitud de l'Administració, vist que en moltes ocasions, per la seva inactivitat o silenci, «s'obliga» els ciutadans a fer ús de recursos judicials que representen un cost elevat per als particulars.

En altres casos, creiem que l'actuació de l'Administració és ara per ara insuficient, atesa la manca de recursos que pateix en relació amb els grans problemes que ha de resoldre.

Per altres consideracions més específiques, ens remetem a les diverses seccions de l'Informe.

II. CONCLUSIONS

Conclusions

Cal obrir una reflexió en què participin les administracions públiques, tècnics en selecció de personal, les organitzacions representatives del personal al servei de les administracions i també els experts en la doctrina científica, per anar perfeccionant els processos de selecció del personal al servei de l'Administració i fixar criteris homogenis pel que fa a l'aplicació de noves tècniques que en aquesta matèria es descobreixen.

És necessari regular les condicions tècniques que permetin que els funcionaris de l'Administració local puguin ocupar plaça en corporacions locals diferents de les de procedència i en l'administració de la seva comunitat autònoma, d'acord amb allò que disposa l'article 17.3 de la Llei 30/1984, del 2 d'agost, de Mesures per a la Reforma de la Funció Pública.

El pagament de la indemnització fins al límit on hi hagi conformitat entre l'expropiat i l'Administració, encara que existeixi un recurs pendent i a reserva del resultat que es pugui produir en el litigi, és una obligació legal. Ultrapassar el termini de sis mesos per pagar el preu just des del moment de determinar-lo equival a destruir l'equilibri commutatiu entre l'expropiació i la indemnització. En l'acompliment d'aquestes prescripcions legals s'ha de posar la mateixa diligència que en l'obtenció dels terrenys.

En l'actuació de les nostres administracions cal introduir tècniques com les auditories administratives i la verificació de l'eficàcia de les normes, per aconseguir una administració més eficaç i eficient.

L'administració té l'oportunitat d'estalviar molts plets als ciutadans : pot provar de convèncer-lo amb arguments jurídics amplis i tècnicament correctes, quan els tingui, o pot senzillament acceptar els arguments del ciutadà si són més justos i s'adequen a la legalitat aplicable. No dir res o dir-ho a mitges genera un plet o causa un greuge.

La protecció de la natura i del medi a Catalunya requereix una dotació pressupostària suficient que permeti aplicar la normativa ja aprovada pel Parlament; en cas contrari, es poden provocar desequilibris irreversibles.

El dret a un habitatge digne resulta per a molts ciutadans molt més difícil d'aconseguir avui que uns anys enrere. Perquè aquest dret no esdevingui una mera proclamació buida d'efectivitat, cal una actuació decidida i ferma dels poders públics.

Sols l'acció pública guiada pel principi de solidaritat interterritorial pot evitar la desaparició de la major part dels pobles de muntanya i nuclis de població dispersa repartits per zones interiors del territori.

Si no es volen repetir els excessos del creixement incontrolat dels anys seixanta en matèria d'urbanització, és imperiós de potenciar els aparells burocràtico-organitzatius de les administracions competents en matèria de disciplina urbanística.

Cal que l'administració tributària posi el mateix interès a informar el contribuent dels seus drets que el que posa a informar-lo de les seves obligacions.

És urgent que entre els ajuntaments i l'Estat s'arbitrin els mecanismes necessaris per garantir l'eficàcia del principi de seguretat jurídica en relació amb la vigència de les exempcions i bonificacions en matèria d'habitatges de protecció oficial.

La coordinació entre els òrgans d'una mateixa administració és també exigible, tot i que la gestió d'un servei, com el de la recaptació executiva, funcioni en règim de concessió amb empreses privades.

La resolució estimatòria d'un recurs o l'acceptació de les dades i arguments del ciutadà per l'Administració també són actes administratius que cal notificar al ciutadà. A més de ser una obligació legal, pot ser un bon exercici de modèstia que diu molt a favor de la neutralitat de l'Administració.

L'actuació lleial de l'Administració requereix claredat i rigor en la informació que es pretén transmetre al ciutadà. Una informació equívoca o insuficient col·loca en situació d'inferioritat el receptor i es pot presumir deslleial.

Cal que l'administració sanitària valori les alegacions i proves dels interessats que puguin desvirtuar o falsejar els informes administratius, perquè, considerar només com a certes les afirmacions dels informes de l'administració, sense valorar la prova de contrari, equival a resoldre indiscriminadament els recursos del ciutadà i obligar-lo a pledejar per dirimir la controvèrsia.

Els ciutadans han de veure satisfets provisionalment els seus drets de contingut econòmic mentre es resol l'expedient administratiu.

L'Administració ha d'interpretar les normes que impliquen reconeixement de drets dels malalts d'acord amb els criteris que sosté la jurisprudència actual.

La deplorable situació de l'atenció psiquiàtrica a Catalunya exigeix solucions urgents de les nostres administracions públiques. Cal una planificació seriosa, capaç de resoldre, mitjançant la coordinació i la cooperació efectiva entre administracions, els greus problemes plantejats en aquesta matèria.

L'assistència sanitària com a dret individual, en condicions d'igualtat efectiva, és un principi consagrat a la Constitució del qual haurien de beneficiar-se tots els ciutadans sense limitacions.

S'ha de crear una consciència social solidària entre malalts, metges i administració sanitària que superi els diversos interessos particulars, en benefici del superior interès de la salut pública, per arribar al més efectiu exercici dels drets del malalt.

Cal reformar i millorar de forma real i efectiva l'assistència primària, base del nostre sistema sanitari, a fi que els sectors implicats en la salut i la xarxa hospitalària puguin funcionar eficaçment.

Cal arbitrar polítiques homogènies en la lluita contra la SIDA que, tot garantint plenament els drets individuals dels afectats, controlin integralment tots els àmbits i sectors de la societat.

Cal trobar urgentment una sortida per desbloquejar molts expedients de militars republicans que encara no han vist reconeguts els seus drets pels serveis prestats durant la guerra civil en les forces armades, forces d'ordre públic i cos de carabiners de la Segona República.

S'ha de modificar la Llei 18/84, del 20 de març, del Parlament de Catalunya, sobre el personal eventual, contractat i interí al servei de la Generalitat en el període anterior al 1939 : les limitacions legals que conté són massa extenses perquè els interessats puguin accedir als beneficis que aquesta llei els atorga.

Cal canviar la norma pre-constitucional de l'article 28.3 del Decret del 20 d'agost de 1970, que continua negant el dret de jubilació a molts treballadors autònoms, per una altra norma més acord amb els principis sobre protecció de la tercera edat.

S'ha d'evitar tota discriminació per raó de l'estat civil de les persones, a l'efecte de poder causar dret a les prestacions derivades del sistema de seguretat social.

La pobresa és el principal component de tota situació d'injustícia social. Cal establir els plans necessaris per eradicar-la i, en aquesta tasca, cal afavorir els col·lectius més vulnerables i indefensos. L'aprovació i aplicació d'aquests plans hauria d'efectuar-se sota els principis de coordinació i col·laboració efectives entre les diverses administracions i entitats cíviques afectades.

Cal una normativa social possibilista que resolgui definitivament la situació de marginació de determinats grups ètnics i socials, com els gitanos i els estrangers.

Cal arbitrar tota mesura complementària convenient per a l'eficaç compliment de la normativa sobre barreres arquitectòniques.

És necessari establir un calendari de realitzacions per a l'acompliment, en un temps prudencial, de la prescripció continguda a l'art. 49 de la Llei 17/1985, sobre la reserva del 2% dels efectius de les administracions públiques a favor de persones disminuïdes.

Propugnem l'elaboració d'una llei sobre l'educació especial, que, sota les pautes del sistema educatiu ordinari que siguin

d'aplicació, reguli de forma específica aquesta matèria, distingint el tractament segons els diferents col·lectius afectats. Aquesta norma hauria de regular les relacions entre l'administració educativa i la sanitària per ordenar les situacions de les persones afectades, abans de l'etapa educativa i després.

Cal continuar aprofundint en la normalització lingüística, especialment en relació amb els organismes de l'Administració de l'Estat i judicials que actuen a Catalunya.

El ciutadà ha de ser informat del dret a ser indemnitzat pels perjudicis que li hagi causat el mal funcionament de l'administració de justícia. Recomanem una especial atenció als problemes relatius a les víctimes o perjudicats per actes delictius per poder introduir en la legislació aplicable les recomanacions del Consell de Ministres de la CEE.

S'han d'ampliar les garanties de defensa del detingut, del pres i del litigant beneficiari de justícia gratuïta i s'han de revisar alhora les indemnitzacions que reben els advocats perquè siguin efectivament compensats del deure que se'ls imposa.

S'han d'arbitrar mesures que garanteixen el compliment i execució de les resolucions judicials en matèria del dret de família, perquè els drets i obligacions derivats de les relacions paterno-filials siguin realment exigibles.

Considerem necessari aprofundir en la reforma del Codi Penal a partir de criteris més actuals, per tal d'adequar-lo al màxim a la realitat social. En aquest sentit, apuntem la conveniència d'estudiar la modificació de l'article 428 del Codi Penal que nega als deficients psíquics la possibilitat d'una sexualitat sense conseqüències.

La massificació dels centres penitenciaris de Catalunya i la conveniència que el reclús compleixi condemna el més a prop possible del lloc on viu la seva família, ens fa insistir en la necessitat d'ampliar la xarxa penitenciària de Catalunya.

Per al coneixement dels drets de l'intern i per garantir-ne l'exercici, considerem necessària la creació de la figura de l'advocat d'ofici especialista en dret penitenciari.

Cal estudiar amb urgència les fórmules que permetin afrontar els problemes plantejats pels interns afectats per malalties incurables en fases terminals, com ara la síndrome d'immunodeficiència adquirida o altres, així com la recuperació mèdico-sanitària dels drogaaddictes sotmesos a mesures o a penes limitatives de llibertats.

És necessari adequar a la realitat actual la normativa judicial en matèria de menors, així com potenciar la coordinació i col·laboració entre totes les administracions i entitats, tant públiques com privades, que actuen en aquest àmbit, per tal de garantir en tot moment els drets dels infants.

III. ANNEXOS

ANNEX I

Dades generals de les actuacions del Síndic de Greuges

ACTUACIONS GLOBALES DEL SÍNDIC DE GREUGES - 1988

Queixes resoltes directament en el moment de la consulta pel Servei d'Informació al Ciutadà (no registrades com a expedient de queixa)

Expedients de queixes: (queixes dels ciutadans presentades per escrit)

Expedients d'actuacions d'ofici: (expedients iniciats a instància del Síndic)

1.089

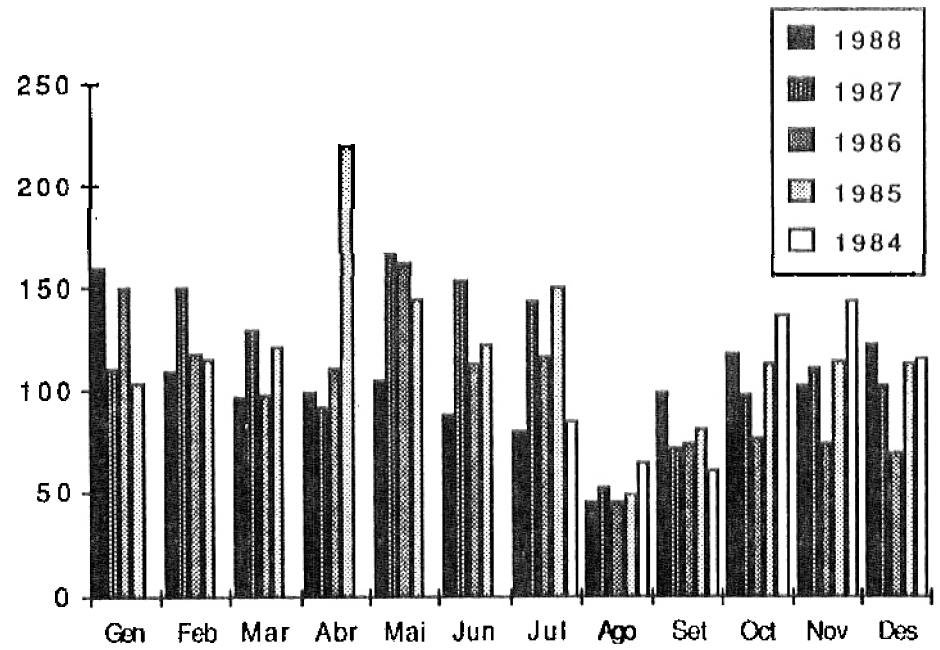
1.192

35

TOTAL ACTUACIONS

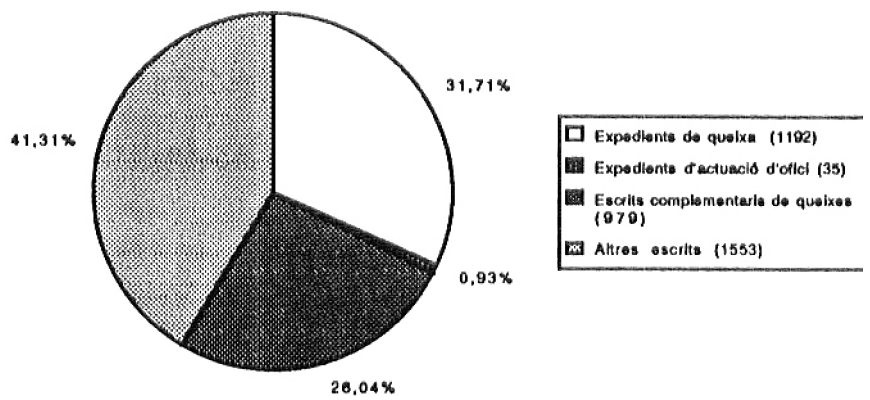
2.316

COMPARACIÓ ANYS ANTERIORS

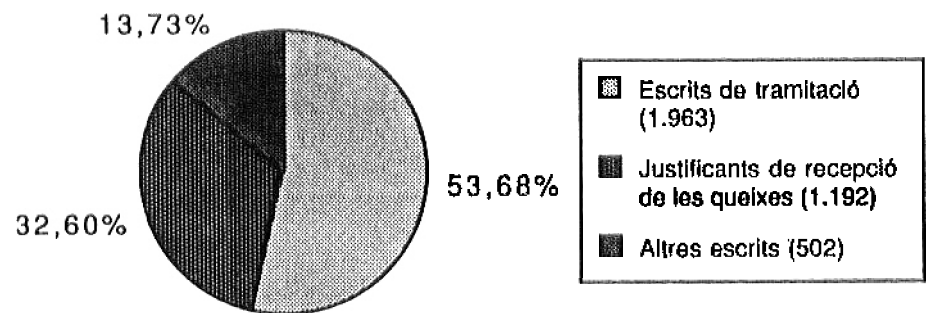
REGISTRE D'ENTRADA D'ESCRITS - 1989

Total : 3.759

REGISTRE DE SORTIDA D'ESCRITS - 1988

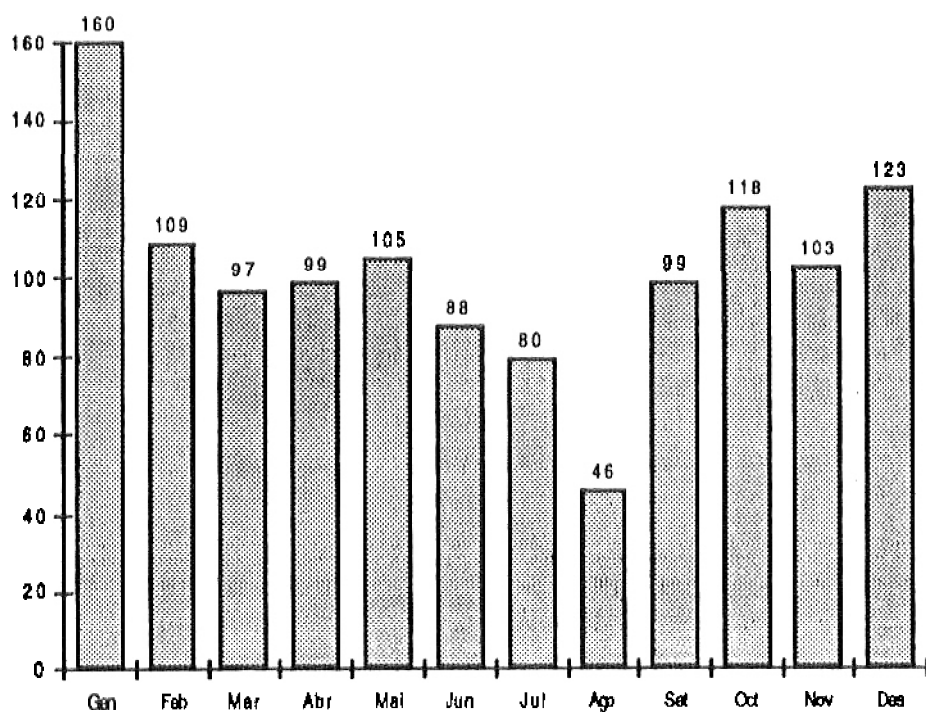
Total : 3.657

ENTRADA MENSUAL D'EXPEDIENTS - 1988

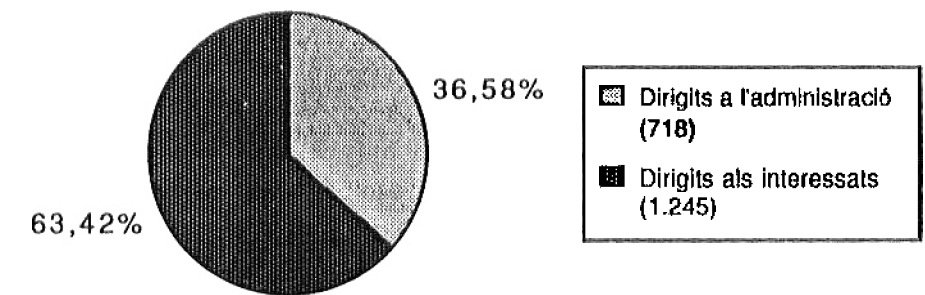
Exp. de queixes i exp. d'actuacions d'ofici

Total : 1.227

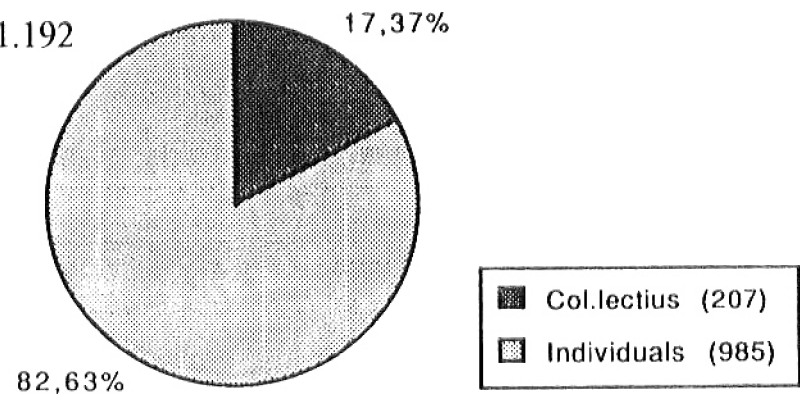
DESGLOSSAMENT SORTIDA D'ESCRITS DE TRAMITACIÓ

Total escrits : 1.963

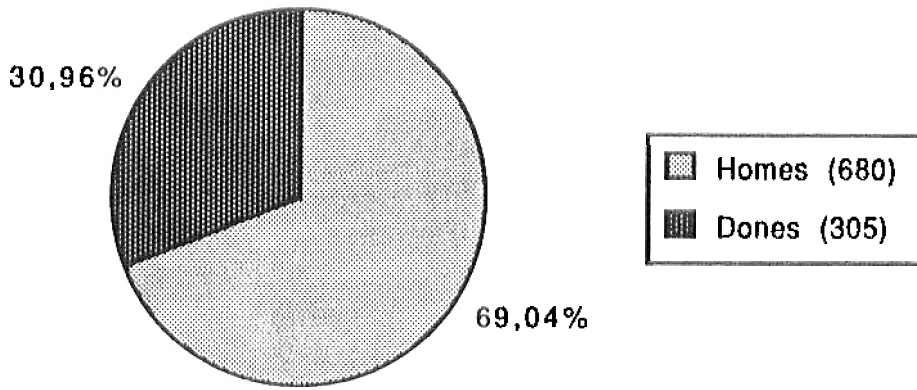
EXPEDIENTS DE QUEIXA INDIVIDUALS I COLLECTIUS

Total : 1.192

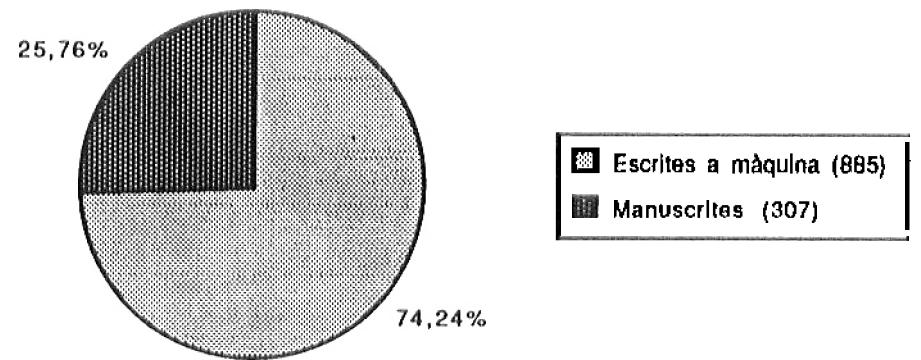
SEXE DELS RECLAMANTS

Total : 985

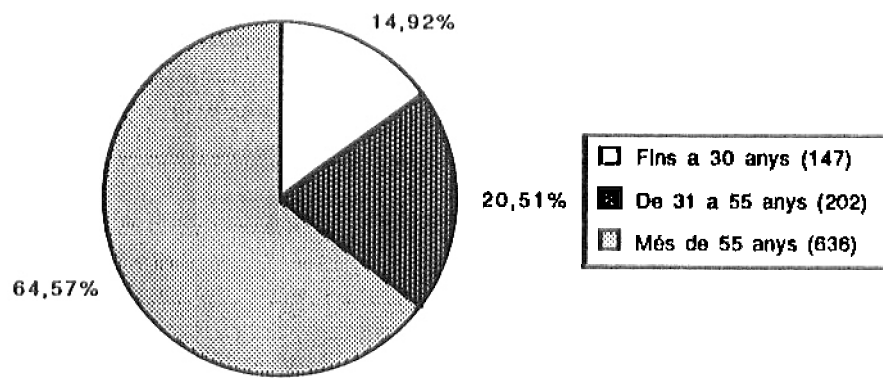
FORMA EMPRADA EN LES QUEIXES

Total : 1.192

EDAT DELS RECLAMANTS

Total : 985

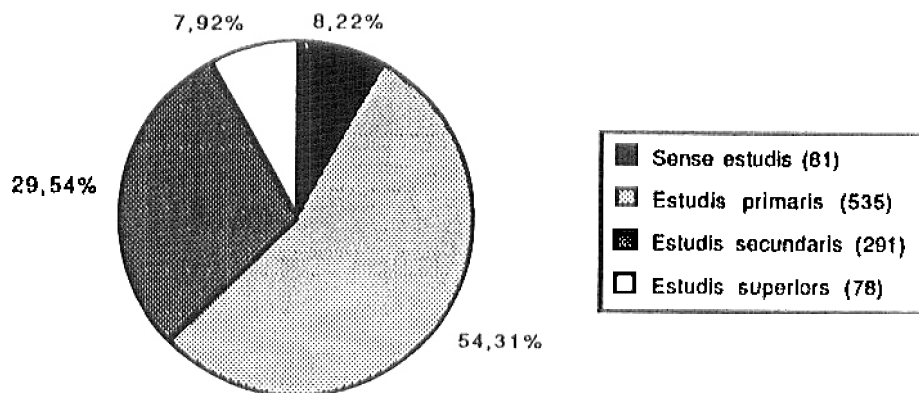

TIPUS DE RECLAMANTS
(professió, ocupació, activitats)

Sense especificar i no deduïble	686
Funcionaris de la Generalitat	13
Funcionaris de les Diputacions	1
Funcionaris d'ajuntaments	9
Funcionaris de l'Administració central	1
Altres funcionaris	6
Professors d'Universitats	3
Mestres d'escoles públiques	17
Centres escolars	10
Associació de pares d'alumnes	4
Estudiants	24
Collegis professionals	3
Advocats	29
Metges	5
ATS	9
Altres professions	12
Militars i funcionaris republicans	17
Soldats	2
Objectors de consciència	5
Presos	91
Ajuntaments	9
Membres electius d'institucions públiques	7
Empreses mercantils	10
Treballadors	34
Jubilats, pensionistes, minusvàlids, aturats	109
Collectius socials	5
Associació de veïns	28
Associacions en general	43

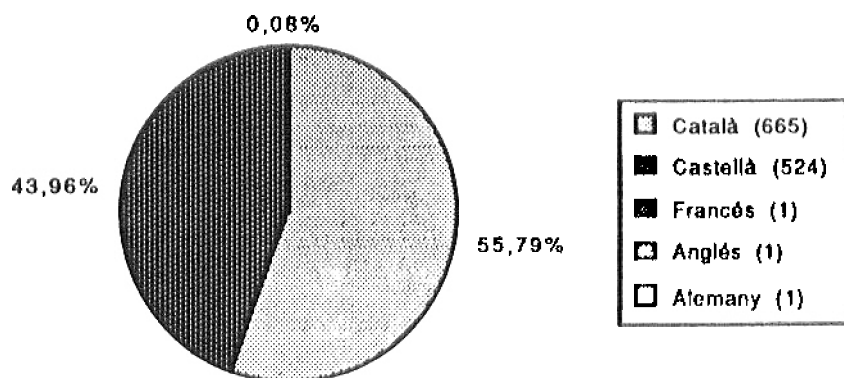
NIVELL CULTURAL DELS RECLAMANTS

Total : 985

LLENGUA EMPRADA EN LES QUEIXES

Total : 1.192

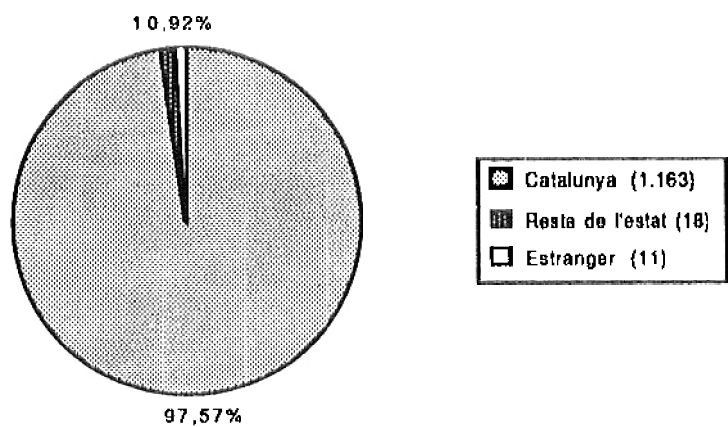

TOTAL

1.192

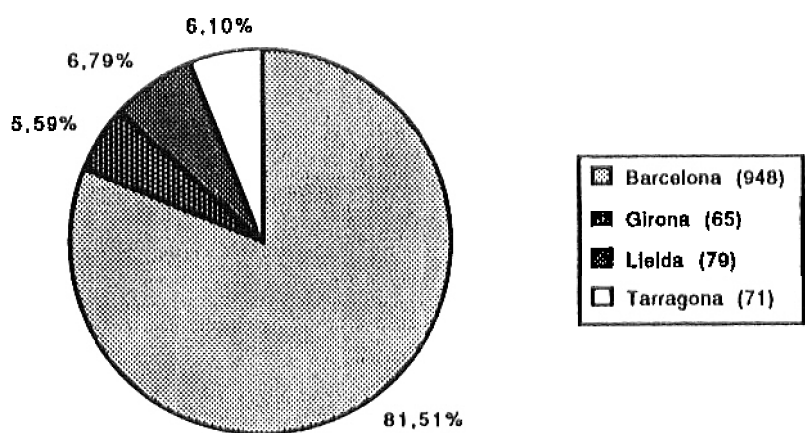
CLASSIFICACIÓ TERRITORIAL DE LES QUEIXES

Procedència dels reclamants

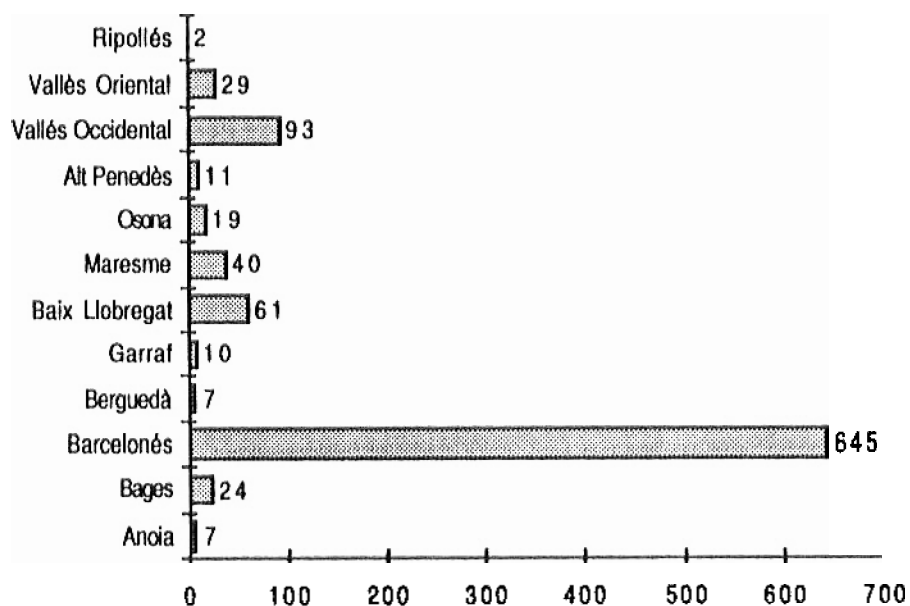
CATALUNYA - PROVÍNCIES

Total : 1.163

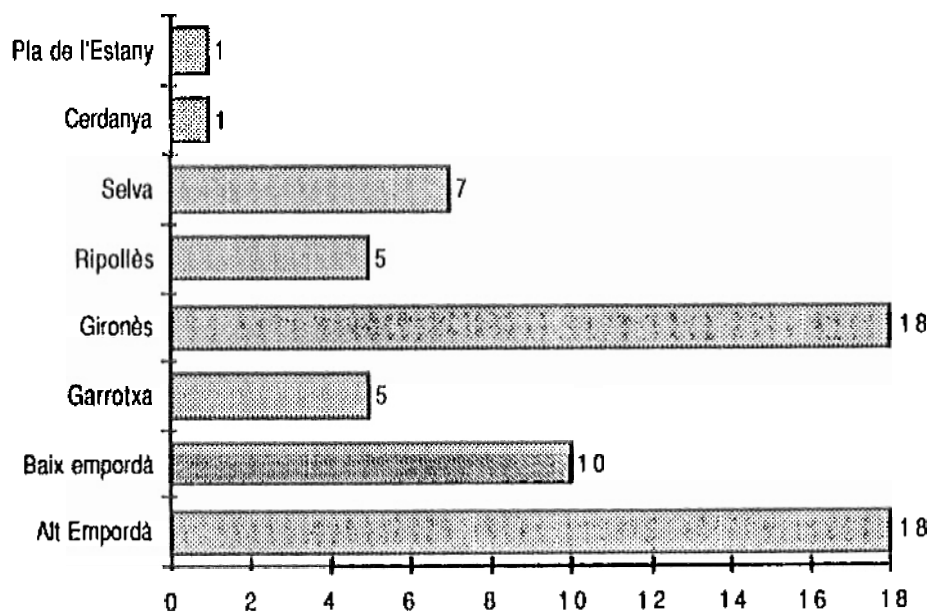
PROVÍNCIA DE BARCELONA

Total : 948

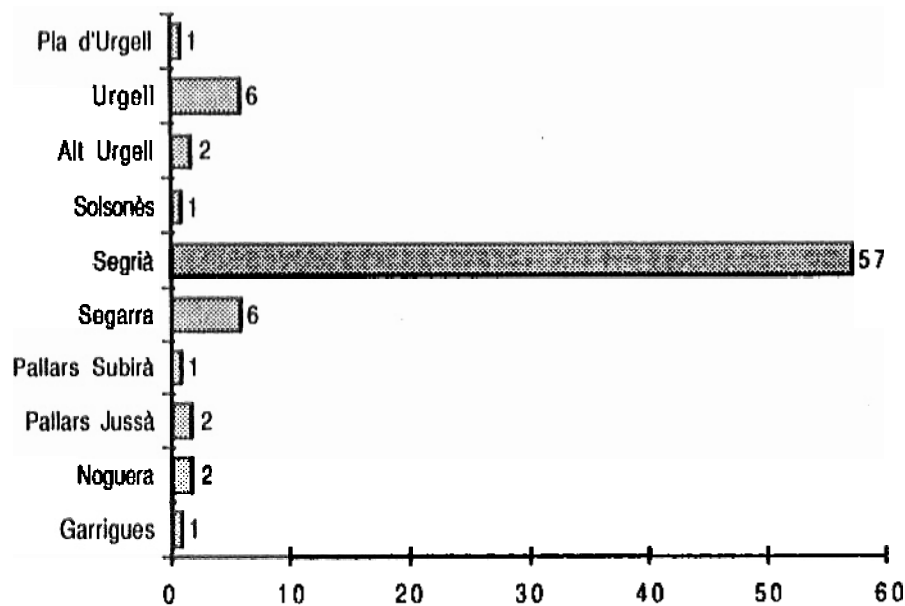
PROVÍNCIA DE GIRONA

Total : 65

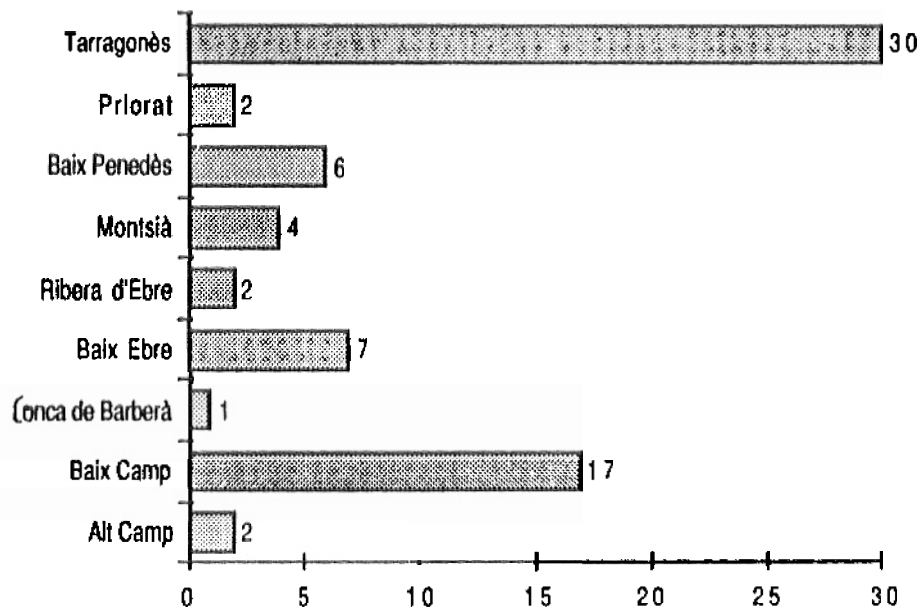
PROVÍNCIA DE LLEIDA

Total : 79

PROVÍNCIA DE TARRAGONA

Total : 71

BARCELONA - Província		Comarca-Població		Nbre. queixes
Comarca-Població	Nbre. queixes			
		Viladecans		4
		Maresme		40
Anoia	7	Alella		1
Capellades	2	Arenys de Mar		1
Castellolí	1	Argentona		2
Igalada	3	Caldes d'Estrac		1
Masquefa	1	Calella		2
Bages	24	Canet de Mar		1
Artés	1	Dosrius		1
Avinyó	1	El Masnou		1
Callús	1	Mataró		10
Manresa	16	Montgat		1
Moià	1	Pineda de Mar		4
Navàs	1	Premià de Dalt		5
Sallent	2	Premià de Mar		3
St. Fruitós de Bages	1	Sant Andreu de Llavaneres		1
Barcelonès	645	Sant Vicenç de Montalt		1
Badalona	11	Tiana		1
Barcelona	506	Vilassar de Dalt		1
Esplugues del Llobregat	8	Vilassar de Mar		3
L'Hospitalet del Llobregat	98	Osona		19
Sant Adrià de Besòs	4	Caldetenes		1
Sant Just Desvern	3	Centelles		1
Santa Coloma de Gramenet	15	Manlleu		1
Berguedà	7	Sora		1
Berga	4	Sant Boi de Lluçanès		1
L'Ametlla de Merola	1	Sant Pere de Torelló		1
La Poblà de Lillet	1	Sant Quirze de Besora		1
Olvan	1	Taradell		1
Garraf	10	Torelló		8
Cubelles	2	Vic		3
Sitges	2	Alt Penedès		11
Sant Pere de Ribes	1	El Pla del Penedès		1
Vilanova i la Geltrú	5	Sant Sadurní d'Anoia		1
Baix Llobregat	61	Subirats		1
Abrera	1	Torrelles de Foix		1
Castelldefels	4	Vilafranca del Penedès		7
Castellví de Rosanes	1	Vallès Occidental		93
Cervelló	1	Barberà del Vallès		1
Corbera de Llobregat	4	Bellaterra		1
Cornellà de Llobregat	7	Caldes de Montbui		3
El Prat de Llobregat	8	Castellar del Vallès		1
Esparreguera	1	Castellbisbal		2
Fontsanta de Cornellà	1	Cerdanyola del Vallès		8
Gavà	3	Ciutat Badia		1
Martorell	1	Matadepera		3
Molins de Rei	3	Montcada i Reixac		2
Olesa de Montserrat	1	Palau de Plegamans		2
Pallejà	1	Ripollet		2
Sant Andreu de la Barca	2	Rubi		10
Sant Boi de Llobregat	6	Sabadell		24
Sant Esteve Sesrovires	1	Sentmenat		1
Sant Feliu de Llobregat	4	Sant Cugat del Vallès		9
Sant Joan Despí	2	Sant Quirze del Vallès		2
Sant Vicenç dels Horts	3	Santa Perpètua de Mogoda		3
Santa Coloma de Cervelló	1	Terrassa		16
Vallirana	1	Ullastrell		1

<i>Comarca-Població</i>	<i>Nbre. queixes</i>	<i>Comarca-Població</i>	<i>Nbre. queixes</i>
Vall d'Oreix	1	Riells i Viabrea	1
Vallès Oriental	29	Riudarenes	1
Cardedeu	2	Santa Coloma de Farners	2
Granollers	7	Tossa de Mar	1
L'Ametlla del Vallès	2	Vidreres	1
La Garriga	3	Cerdanya	1
La Llagosta	1	Isòvol (Olopte)	1
La Roca del Vallès	1	Pla de l'Estany	1
Lliçà de Vall	1	Banyoles	1
Martorelles	3	TOTAL GIRONA - Província	65
Mollet del Vallès	2		
Montornès del Vallès	1		
Parets del Vallès	2		
Sant Celoni	1		
Sant Fost de Campsentelles	2		
Santa Maria de Palautordera	1		
Ripollès	2		
Montesquiu	2		
TOTAL BARCELONA - Província	947	LLEIDA - Província	

GIRONA - Província

<i>Comarca-Població</i>	<i>Nbre. queixes</i>
Alt Empordà	18
Armentera	1
Figueres	14
La Jonquera	1
Navata	1
Vilabertran	1
Baix Empordà	10
Begur	1
Calonge	2
La Bisbal d'Empordà	3
Palamós	2
Sant Feliu de Guíxols	2
Garrotxa	5
Olot	4
Sant Jaume de Lierca	1
Gironès	18
Bescanó	1
Cassà de la Selva	1
Girona	10
Portbou	1
Salt	3
Sant Julià de Ramis (Medinyà)	1
Sant Martí de Llémena	1
Ripollès	5
Planols	1
Ribes de Freser	1
Ripoll	2
Setcases	1
Selva	7
Lloret de Mar	1

LLEIDA - Província

<i>Comarca-Població</i>	<i>Nbre. queixes</i>
Garrigues	1
L'Albages	1
Noguera	2
Balaguer	1
Penelles	1
Pallars Jussà	2
Tremp	2
Pallars Sobirà	1
Sort	1
Segarra	6
Cervera	4
Sant Guim de Freixenet	1
Sant Martí de la Morana	1
Segrià	57
Alcarràs	1
Artesa de Lleida	1
Lleida	50
Mollerussa	1
Palau d'Anglesola	2
Sant Ramon	1
Torres de Segre	1
Solsonès	1
Odèn	1
Alt Urgell	2
Bescaran	1
La Seu d'Urgell	1
Urgell	6
Agramunt	2
Barbens	1
Bellpuig	1
Tàrrega	1
Tornabous	1
Pla d'Urgell	1
Bell-lloc d'Urgell	1
TOTAL LLEIDA - Província	79

TARRAGONA - Província	
Comarca-Població	Nbre. queixes
Alt Camp	2
Valls	2
Baix Camp	17
L'Hospitalet de l'Infant	1
Reus	15
Riudecanyes	1
Conca de Barberà	1
Sarral	1
Baix Ebre	7
Deltebre	1
L'Ametlla de Mar	1
La Cava	1
Sant Jaume d'Enveja	1
Tortosa	3
Ribera d'Ebre	2
Móra d'Ebre	1
Tivissa	1
Montsià	4
Alcanar	1
Amposta	1
Sant Joan del Pas	1
Ulldecona	1
Baix Penedès	6
Calafell	2
El Vendrell	3
Segur de Calafell	1
Priorat	2
Capçanes	2
Tarragonès	30
Salomó	1
Salou	1
Tarragona	26
Vila-seca i Salou	2
TOTAL TARRAGONA - Província	71

PROCEDENTS DE L'ESTRANGER
CLASSIFICACIÓ PER PAÏSOS

Alemanya	1
Andorra	2
França	4
Gran Bretanya	2
Suïssa	1
EUA	1
TOTAL	11

ANNEX 2

Consultes ateses

CONSULTES ATESES PEL SERVEI
D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ DEL
SÍNDIC DE GREUGES - 1988

Mes	Exp. Queixa*	Resoltes*	Total
gener	41	86	127
febrer	36	113	149
març	34	131	165
abril	45	102	147
maig	34	143	177
juny	34	111	145
juliol	25	2	27
agost	11	34	45
setembre	29	101	130
octubre	37	94	131
novembre	32	86	118
desembre	29	63	92
TOTAL	364	1.089	1.453

PROCEDENTS DE LA RESTA DE L'ESTAT
CLASSIFICACIÓ PER PROVÍNCIES

Alacant	2
Almeria	1
Castelló	2
Huelva	1
Madrid	4
Astúries	1
Segovia	1
Terol	1
Sta. Cruz de Tenerife	1
Saragossa	4
TOTAL	18

* Exp. Queixa : consultes que han motivat l'obertura d'expedient de queixa.

* Resoltes : queixes resoltes directament en el moment de la consulta i que no han estat registrades com a expedients de queixa.

ANNEX 3

Dades de tramitació dels expedients

1. Tramitació dels expedients procedents d'exercicis anteriors (1984-1985-1986-1987)

ESTAT DE TRAMITACIÓ DELS EXPEDIENTS DE 1984 (*)

En estudi	—
En tramitació amb l'interessat	—
En tramitació amb l'Administració	—
En tramitació al Defensor del Pueblo	1
Resoltes i arxivades	290
Inadmeses i arxivades	316
Total	607

ESTAT DE TRAMITACIÓ DELS EXPEDIENTS DE 1985 (*)

En estudi	—
En tramitació amb l'interessat	1
En tramitació amb l'Administració	18
En tramitació al Defensor del Pueblo	38
Resoltes i arxivades	865
Inadmeses i arxivades	529
Total	1.451

ESTAT DE TRAMITACIÓ DELS EXPEDIENTS DE 1986 (*)

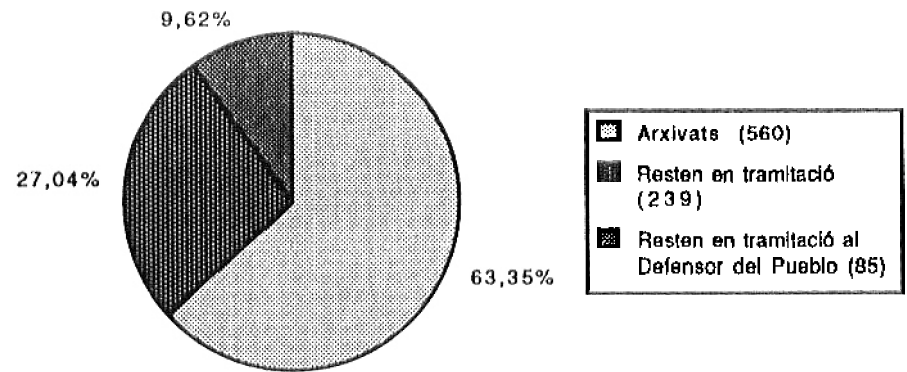
En estudi	—
En tramitació amb l'interessat	35
En tramitació amb l'Administració	34
En tramitació al Defensor del Pueblo	16
Resoltes i arxivades	757
Inadmeses i arxivades	369
Total	1.211

ESTAT DE TRAMITACIÓ DELS EXPEDIENTS DE 1987 (*)

En estudi	—
En tramitació amb l'interessat	65
En tramitació amb l'Administració	86
En tramitació al Defensor del Pueblo	30
Resoltes i arxivades	862
Inadmeses i arxivades	339
Total	1.382

(*) Dades a 31 de gener de 1989

EXPEDIENTS ARXIVATS DURANT 1988 (de 1984 - 1985 - 1986 - 1987) *

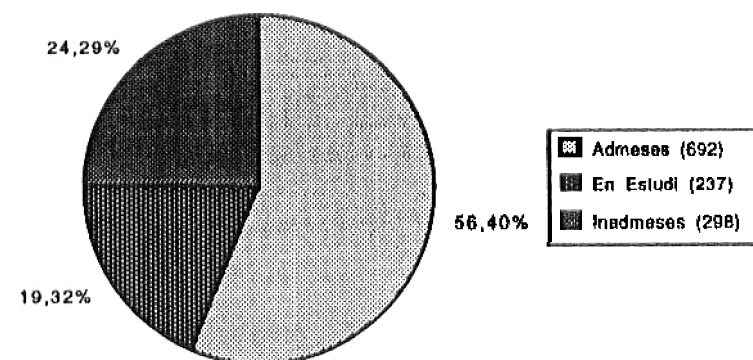

2. Tramitació dels expedients registrats durant l'any 1988 (*)

TRAMITACIÓ DELS EXPEDIENTS REGISTRATS DURANT L'ANY 1988 (*)

Queixes admeses, no admeses i en estudi
Exp. de queixes i exp. d'actuacions d'ofici

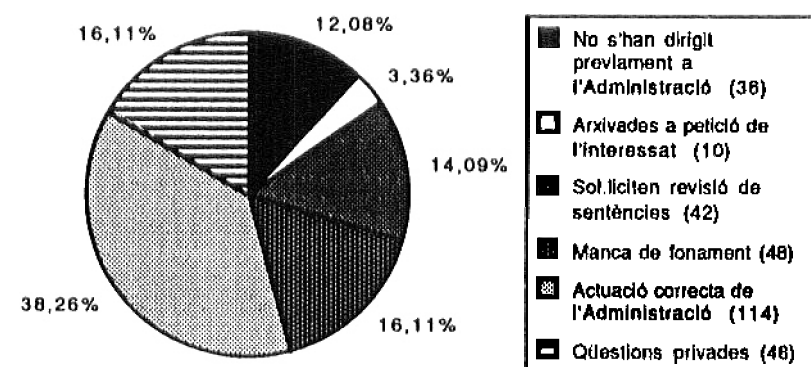
Total : 1.227

(*) Dades a 31 de gener de 1989

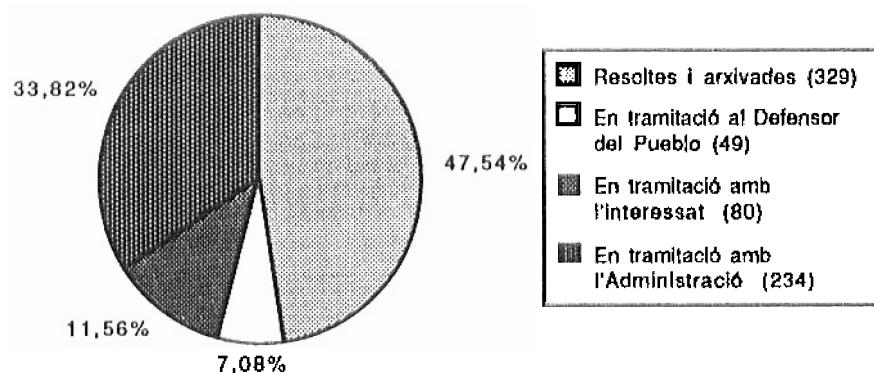
DESGLOSSAMENT QUEIXES NO ADMESSES (Causes d'inadmissió)

Total : 298

DESGLOSSAMENT QUEIXES ADMESES

Total : 692

3. *Seguiment de les queixes més representatives recollides en l'Informe de 1987, la tramitació de les quals no va ser closa dins l'exercici*

NOTA : Les referències al Butlletí Oficial del Parlament s'han d'entendre efectuades al núm. 252-Annex, de l'11 de març de 1988.

Ordres donades sense convicció

Queixa núm. 1188/86 (pàgines 13404 i 13405 Butlletí Oficial del Parlament)

Una vegada més, el 27 d'abril de 1988 el Síndic insistí en la recomanació feta el 19 d'octubre de 1987 i ja reiterada per primer cop el 12 de gener de 1988 a l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet i de la qual a hores d'ara encara s'espera resposta.

Negativa a informar i a col·laborar amb el Síndic de Greuges

Queixa núm. 369/87 (pàgines 13405 i 13406 Butlletí Oficial del Parlament)

El 25 de gener de 1988 la Comissió de govern de l'Ajuntament de Sant Quirze del Vallès concedí les llicències sol·licitades l'any 1986 pel promotor de la queixa. El Síndic va ser informat pel reclamant i no pas per l'Ajuntament, en una nova mostra de manca de col·laboració d'aquell consistori.

La mili pendent, un impediment per treballar a l'administració

Actuació d'ofici núm. 1345/87 (pàgina 13406 Butlletí Oficial del Parlament)

El 29 de febrer de 1988 el Conseller d'Agricultura, Ramaderia i Pesca ens informà que, en futures convocatòries, no s'exigirà el requisit que els homes estiguin lliures del servei militar per a la provisió de places d'agent forestal, fins i tot en el cas de les que es convoquin en règim interí.

L'objectiu, reduir la velocitat

Actuació d'ofici núm. 968/87 (pàgina 13411 Butlletí Oficial del Parlament)

El Govern civil de Barcelona informà sobre els models de cinemòmetre homologats per la Comissió Nacional de Metrologia i Metrotècnia i del procediment a seguir per instal·lar-ne en àrees urbanes. El Síndic traslladà aquesta informació a l'Ajuntament de Sant Vicenç de Castellet.

Si li agrada bé, i si no també

Queixa núm. 201/87 (pàgina 13412 Butlletí Oficial del Parlament)

El 2 de novembre de 1988 l'Ajuntament de Barcelona, mitjançant l'Institut Municipal per a la Promoció Urbanística i els Jocs Olímpics de Barcelona, pagà un preu just, pactat de mutu acord, per la totalitat de les finques del promotor de la queixa, afectades pel traçat del Segon Cinturó.

Equipaments públics però molestos

Queixa núm. 294/87 (pàgina 13413 Butlletí Oficial del Parlament)

El 30 de setembre de 1988 l'Ajuntament de Barcelona, per mitjà de la Presidència del Districte de Sants-Montjuïc, informà que el 29 de juny de 1988 havia organitzat una reunió amb representants de l'escola, de la comunitat de veïns afectats i el Consell de Districte a fi d'avançar en la línia de trobar solucions tècniques, d'horaris o d'ús que permetessin un acord i estalviessin actuacions disciplinàries municipals.

Un cirurgià sense quiròfan

Queixa núm. 429/87 (pàgina 13423 Butlletí Oficial del Parlament)

El 15 d'abril de 1988 es va rebre l'informe de l'ICS que donava el vist-i-plau a la posició de l'entitat amb la qual s'havia subscrit un concert i en què s'indicava que a les clàusules del concert no n'hi ha cap de referent a l'obligatorietat de permetre que els metges de l'ICS facin operacions en el centre amb contingent quirúrgic.

El Síndic va tenir en consideració el dret dels metges especialistes de l'ICS a no perdre la perícia a conseqüència de ser privats d'exercir l'especialitat i el dret a la protecció de la salut, concretat tant en la lliure elecció de metge com en l'obtenció d'una atenció mèdica de facultatius responsables i no mediatitzats en la pràctica de les seves tècniques per consideracions estranyes a l'interès del malalt. En conseqüència, recomanarem que en els concerts que formalitzi l'ICS per a la prestació de serveis sanitaris, es negociï la introducció d'una clàusula que obligui les entitats amb què se subscriuen concerts a permetre als metges especialistes de l'ICS d'atendre, en les seves instal·lacions, els pacients del seu contingent quirúrgic.

Aquesta recomanació no ha estat acceptada pel Departament de Sanitat.

Tothom hi té competència, però no se'n fa càrrec ningú

Queixa núm. 960/87 (pàgina 13423 Butlletí Oficial del Parlament)

La recomanació formulada al Conseller de Sanitat i Seguretat Social el 25 de gener de 1988 en el sentit que donés les ordres oportunes perquè el seu Departament prestés l'assistència sanitària a la senyora D. A. o bé que s'iniciessin les accions encaminades a aconseguir que l'administració competent complís la seva obligació, va ser reiterada el 9 de maig de 1988. Quan redactem aquest Informe, la situació que motivà la intervenció del Síndic en aquest cas no ha canviat gens ni mica.

Demanat informe, en el marc de l'actuació d'ofici oberta enguany sobre el criteri del Departament de Governació en relació amb l'obligació dels ajuntaments de prestar el servei d'assistència sanitària a les persones desvalgudes del seu àmbit territorial, la Direcció General d'Administració Local ha assenyalat que no es pot afirmar que la competència municipal d'assistència mèdico-farmacèutica a famílies necessitades hagi estat derogada.

Cal destacar com una mesura que pal·liarà en part els buits assistencials existents, la publicació del Decret 10/1989, del 9 de gener, de protecció sanitària als pensionistes assistencials de la Generalitat de Catalunya (DOG 1099, 30 de gener de 1989), si bé l'art. 7.1 d'aquest text, diu: «La prestació a la qual es refereix aquest Decret serà, en tot cas, complementària de la que prestin o hagin de prestar els ens locals», és a dir, que el mateix decret introdueix dubtes sobre el seu abast, atès el criteri de la Generalitat sobre les competències municipals en la matèria a què abans s'ha fet referència.

La psiquiatria, una reforma que es fa i es desfà

Queixa núm. 1185/87 (Butlletí Oficial del Parlament núm. 252-Annex, de l'11 de març de 1988, pàg. 13424)

L'Associació Catalana d'Institucions Concertades d'Assistència Pública en Salut Mental (ACSAM) denuncià al Síndic el col·lapse de la reforma psiquiàtrica a Catalunya des de l'any 1985.

Segons l'ACSAM, aquesta paràlització de la reforma, que resta com una estructura infradotada, incompleta i en via de regressió, s'havia produït fonamentalment per interessos partidistes i institucionals, que van dificultar el pas de competències sobre l'assistència psiquiàtrica, de la Diputació de Barcelona a la Generalitat.

El problema continua igual, o potser encara pitjor, pel transcurs del temps.

Enganyats, decebuts i bocabadats

Queixa núm. 1362/87 (pàg. 13427 del Butlletí Oficial del Parlament núm. 252-Annex, de l'11 de març de 1988)

Resta pendent de resolució la recomanació feta pel Síndic quant a la conveniència que les cotitzacions abonades pels treballadors autònoms amb posterioritat a l'alta, de períodes ante-

riors, siguin idònies a l'efecte de carència per a la jubilació. Per tant, continua imperant el criteri de l'Administració, que lesiona els interessos i drets dels treballadors autònoms.

Buidar voldria el veure de les il·lusions

Queixa núm. 1193/87 (pàg. 13431 del Butlletí Oficial del Parlament núm. 252-Annex, de l'11 de març de 1988)

Després de la recomanació feta pel Síndic al Conseller de Governació sobre l'aplicació de la Llei catalana 18/84, del 20 de març, i esmenades les deficiències de procediment, resta pendent d'aplicació el suggeriment del Síndic sobre l'estudi de modificació de la dita llei, d'acord amb el que disposa l'art. 28.2 de la Llei 14/84, del 20 de març, del Síndic de Greuges, a fi de corregir les limitacions imposades legalment, que, al nostre entendre, porten a un resultat injust per als ciutadans que treballaren a la Generalitat en l'etapa republicana.

El nadó adoptat també necessita atenció

Queixes núms. 926/87 i d'altres (pàg. 13445 del Butlletí Oficial del Parlament núm. 252-Annex, de l'11 de març de 1988)

Malgrat el positiu resultat obtingut en l'expedient d'ofici incoat pel Síndic l'any 1986, per la manca de regulació legal del dret de la mare o pare treballadors a la suspensió del contracte de treball en cas d'adopció d'un nadó, encara no s'ha produït la corresponent reforma normativa. L'assumpció pel Ministre de Treball i Seguretat Social dels nostres plantejaments, mitjançant la recomanació que li féu el Defensor del Poble, va fer pensar en la ràpida resolució del problema i en l'arxivament de l'expedient, vist que els nostres criteris coincidien amb els plans continguts en el document base de la comissió tripartida de l'AES per a la reforma de la Seguretat Social. No obstant això, l'afer continua pendent de la norma que s'ha de dictar.

El conte de mai no acabar

Queixa núm. 514/87 (pàgina 13431 del Butlletí Oficial del Parlament)

El problema de la Mina continua encara pendent, si bé la dotació d'un pressupost especial i el relançament del Pla Interdepartamental per part del Departament de Benestar Social fan pensar en una solució a termini mitjà.

Les barreres arquitectòniques. Un obstacle a franquejar

Queixes núms. 1021/87 i 1094/87 (pàgina 13431 del Butlletí Oficial del Parlament)

Es continuen produint incompliments puntuals de la normativa sobre barreres arquitectòniques. La qüestió és àmpliament estudiada a la secció de serveis socials del present Informe, on indiquem les gestions fetes pel Síndic en aquest sentit.

*Educació especial i salut mental infantil, dos àmbits sense relació**Queixa núm. 68/87 (pàgina 13433 del Butlletí Oficial del Parlament)*

El problema de la salut mental infantil continua sense solucionar. El Síndic no té constància que els Departaments de Sanitat i Seguretat Social i d'Ensenyament hagin adoptat fórmules de coordinació i de col·laboració per a la solució de la qüestió.

*Informes inapellables**Queixa núm. 1092/87 (pàgina 13434 del Butlletí Oficial del Parlament)*

No ens consta que les recomanacions genèriques formulades al Departament d'Ensenyament hagin estat ateses. La situació general denunciada en la queixa de referència continua igual.

*D'on no n'hi ha no en raja**Queixes nùms. 890/87 i 1300/87 (pàgina 13435, del Butlletí Oficial del Parlament)*

Continua sense donar-se solució definitiva al problema de la insuficiència de dotacions assignades per concert als centres privats d'educació especial. Els increments dels mòduls, que s'efectuen anualment, no arriben a satisfer el cost d'uns serveis idonis.

*No surten els comptes**Queixa núm. 1122/87 (pàgina 13483, del Butlletí Oficial del Parlament)*

En data 8 d'abril de 1988 vam reiterar al Rector de la Universitat de Barcelona la petició d'informe formulada el 21 d'octubre de 1987.

El 10 de maig de 1988 rebérem un escrit del vice-rector de docència i estudi que no donava resposta a les qüestions plantejades, raó per la qual el 2 de juny vam tornar a formular la nostra sol·licitud. Encara esperem resposta.

*Per prometre i no donar, cap ric no s'ha fet mai pobre**Queixa núm. 1254/87 (pàgina 13439, del Butlletí Oficial del Parlament)*

En resposta a la sol·licitud d'informació formulada oportunament, el Conseller d'Ensenyament, per carta del 12 de febrer de 1988, ens va assabentar de la definitiva solució del problema objecte de la queixa.

No obstant això, havent trobat aquesta Institució una gran ineficiència en l'execució del conveni signat amb el MEC per a la dotació de llibres i d'altre material a determinats centres, i

veient d'altra banda la manca absoluta d'informació als centres interessats sobre la tramitació administrativa pertinent, vam evidenciar aquests fets al Conseller d'Ensenyament tot suggerint-li que dictés les instruccions necessàries per evitar que es reiterin.

Queixa núm. 1287/87 (pàgina 13442 del Butlletí Oficial del Parlament)

L'11 d'abril de 1988 la Direcció General de Protecció i Tutela de Menors va informar el Síndic de les actuacions dutes a terme en relació amb els expedients de maltractaments de menors.

No considerant que les actuacions relatives a aquests expedients estiguessin finalitzades, continuarem fent el seguiment. A hores d'ara esperem rebre informació de la Direcció General d'Atenció a la Infància.

Autorització judicial d'entrada a domicili per executar ordre d'enderroc ()**Queixa núm. 1070/86*

El Síndic va posar en coneixement del President de l'Audiència Territorial de Barcelona l'assumpte de la manca de resolució de la petició de l'Ajuntament d'Esplugues de Llobregat d'autorització judicial per entrada a domicili formulada per acord amb l'article 87.2 de la Llei Orgànica 6/1985, del Poder Judicial.

Fetes les necessàries gestions informatives per la Presidència de l'Audiència prop del jutjat competent per decidir sobre aquest assumpte, aquest òrgan jurisdiccional va dictar una resolució per la qual s'autoritzava l'entrada a domicili per executar l'ordre d'enderroc. La part expositiva de la dita resolució resulta interessant de reproduir en la mesura que aborda —encertadament en la nostra opinió— una qüestió conceptual en què s'observen importants problemes, com explicàvem a l'Informe del 1986 abans esmentat.

«La motivación que exige el art. 87.2 de la LOPJ, entraña, ciertamente, problemas de delimitación. En efecto la resolución a dictar no ha de ser una revisión, en el fondo, de la actuación administrativa, ya que ello corresponde a los Tribunales de lo contencioso, ni tampoco puede ser una simple concesión automática por el hecho de solicitarlo la Administración.

»El punto de equilibrio ha de encontrarse partiendo de que la autotutela administrativa, que conlleva la autoejecución de las resoluciones, es conforme con el art. 103 de la CE, que reclama eficacia dentro del sometimiento de la Administración a la ley. Son los grandes principios del sometimiento de la Administración a la ley los que han de quedar garantizados en esta resolución.

»Estos son, en primer lugar, la existencia de un acto declarativo previo, procedente del organismo competente, lo cual sucede en este caso ya que el acuerdo procede de la resolución de la Alcaldía, y de la Comisión Municipal Permanente, y se adopta en el marco de las competencias urbanísticas del Ayuntamiento. En segundo lugar, resultó abierta la posibilidad

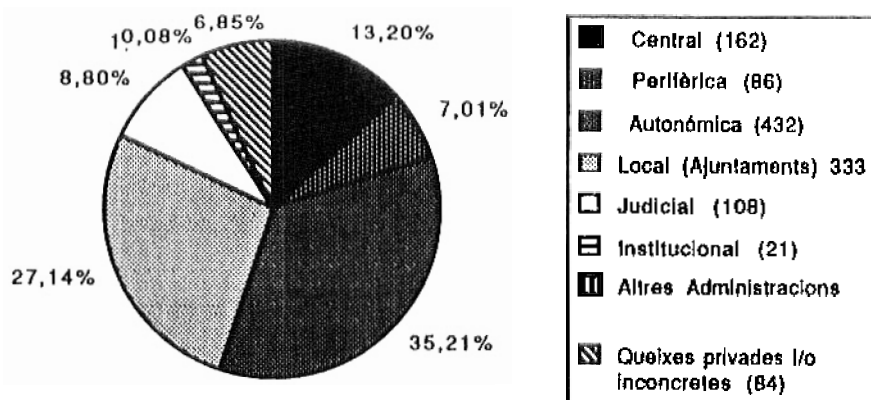
de control judicial de la resolució, al notificársela al interessado con expresió de los recursos que contra la misma cabían, lo cual garantiza el principio de audiencia y el derecho de defensa.

»De todo ello ha de concluirse que es conforme a derecho la solicitud que formula el Excmo. Ayuntamiento de Esplugas de Llobregat para efectuar el acto administrativo de demolición de lo indebidamente construido por...»

(*) Aquesta queixa correspon a l'exercici de 1986 (*Butlletí Oficial del Parlament*, núm. 196, pàgines 10185 i 10186).

B. CLASSIFICACIÓ DELS EXPEDIENTS PER ADMINISTRACIONS AFECTADES

Total : 1.227

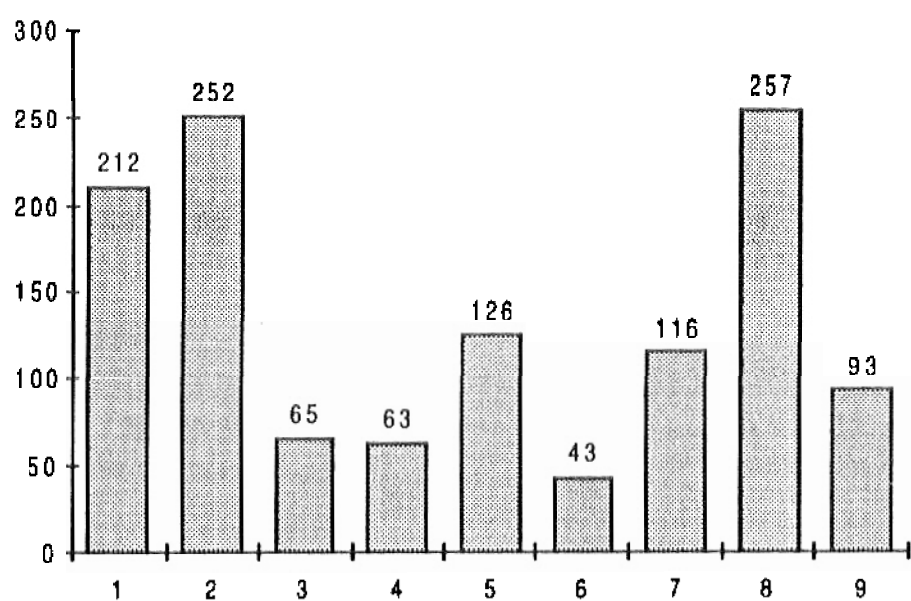

ANNEX 4

CLASSIFICACIÓ GENERAL DELS EXPEDIENTS

A. CLASSIFICACIÓ DELS EXPEDIENTS PER SECCIONS

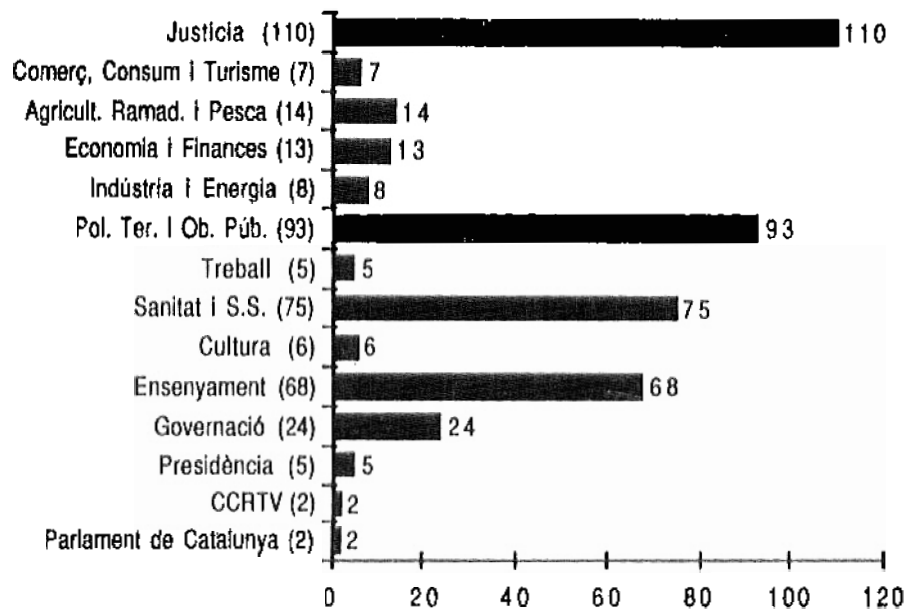
Total : 1.227

1. Administració general (17,28%)
2. Ordenació del territori (20,54%)
3. Tributària (5,28%)
4. Sanitat i consum (5,14%)
5. Treball i Pensions (10,27%)
6. Serveis Socials (3,51%)
7. Ensenyament i Cultura (9,45%)
8. Justícia (20,95%)
9. Queixes privades i/o inconcretes (7,58%)

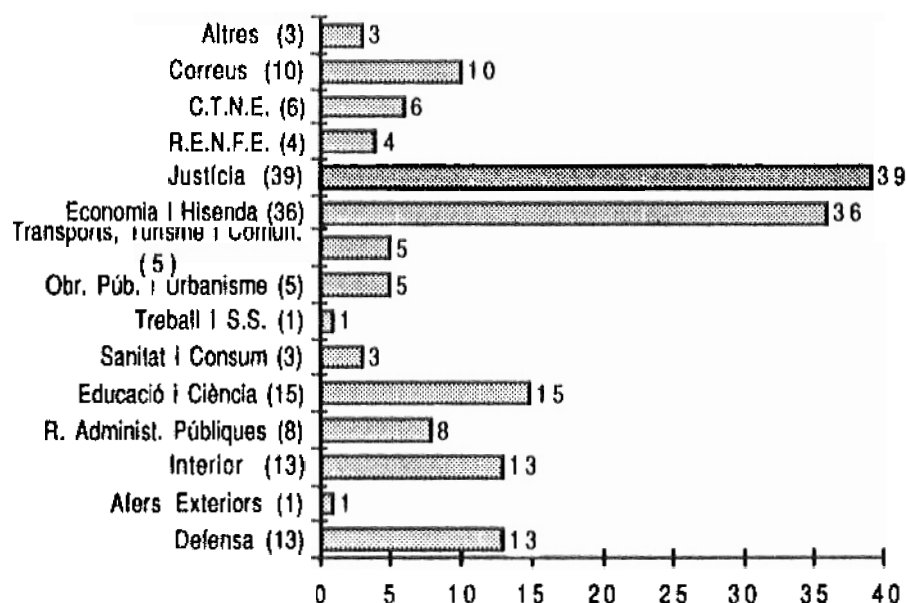
ADMINISTRACIÓ AUTONÒMICA
Institucions, Organismes i Departaments de la Generalitat

Total : 432

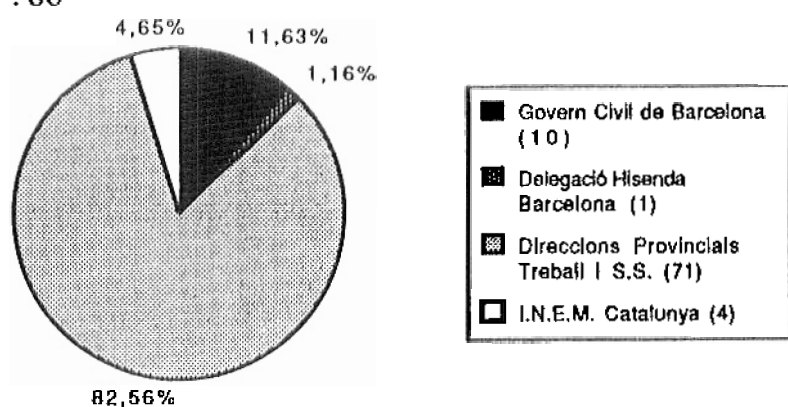
ADMINISTRACIÓ CENTRAL

Total : 162

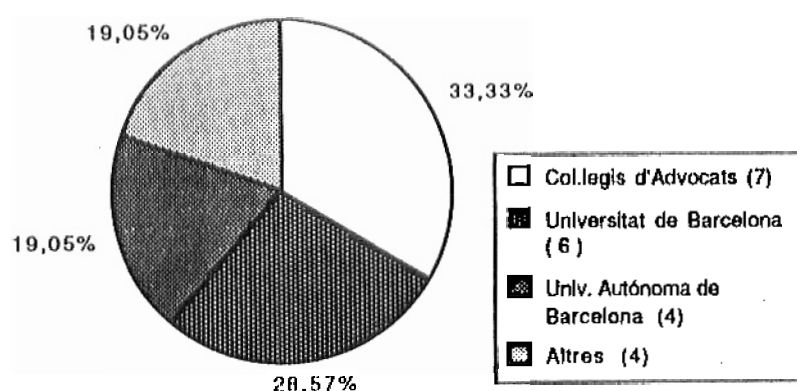
ADMINISTRACIÓ PERIFÈRICA

Total : 86

ADMINISTRACIÓ INSTITUCIONAL

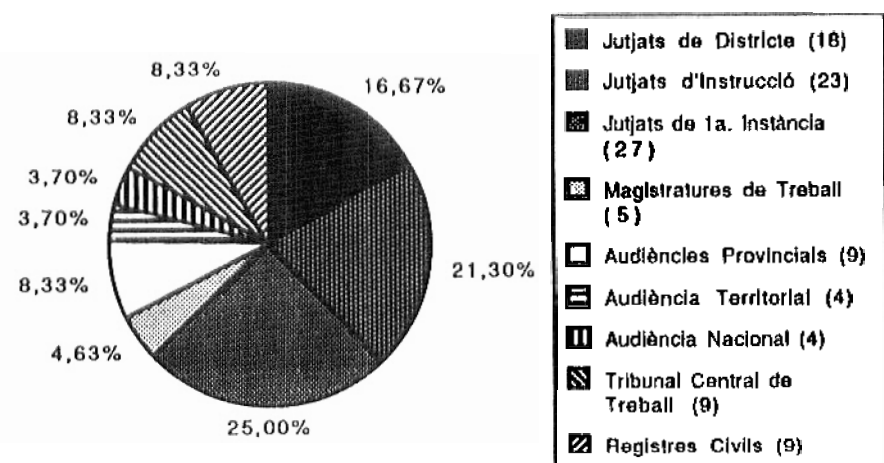
Total

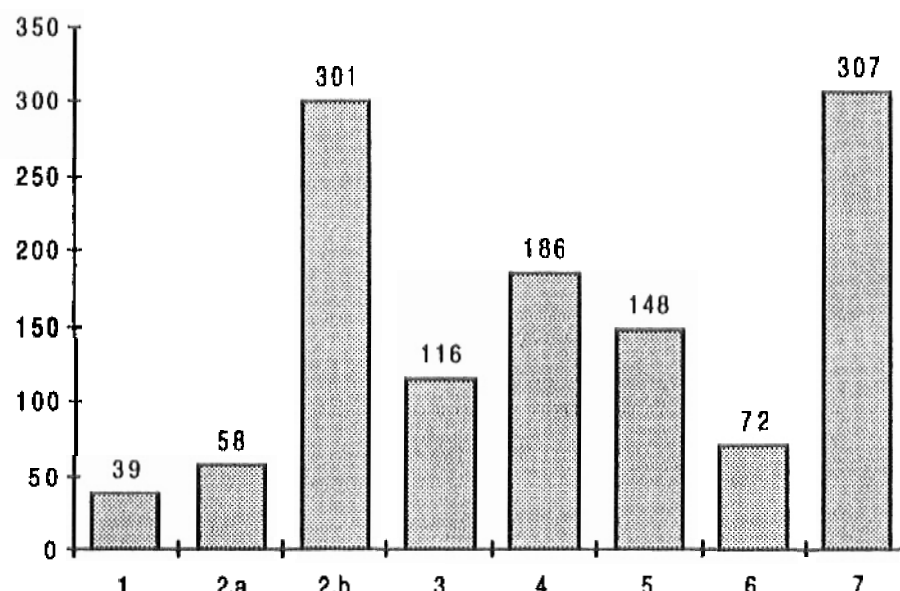
C. CLASSIFICACIÓ DELS EXPEDIENTS PER ÀREES ADMINISTRATIVES (Classificació feta en anteriors informes al Parlament)

ADMINISTRACIÓ JUDICIAL (*)

Total : 108

Total : 1.227

(*) Òrgans afectats per la Llei Orgànica 6/85, de l'1 de juliol, del Poder Judicial i normativa posterior.

- 1. Presidència (3,18%)
- 2.a. Governació (4,72%)
- 2.b. Administració Local (24,54%)
- 3. Ensenyament i Cultura (9,45%)
- 4. Sanitat, Seg. Social i Treball (15,16%)
- 5. Política Territorial i Obres Públiques Indústria i Energia (12,07%)
- 6. Economia i Hisenda Comerç, Consum i Turisme Agricultura, Ramaderia i Pesca (5,86%)
- 7. Justícia (25,02%)

Àrea	1984	1985	1986	1987	1988
	%	%	%	%	%
1. Presidència	2,64	4,68	5,61	2,46	3,18
2.a) Governació	9,90	15,43	5,69	4,12	4,72
2.b) Administració Local	18,66	22,76	25,12	24,33	24,54
3. Ensenyament i Cultura	5,94	8,20	7,10	8,39	9,45
4. Sanit. i Seg. S. Treball	26,89	16,74	23,94	14,03	15,16
5. Pol. Territ. i Obres Púb. - Indús. i Energia	6,27	8,41	8,36	14,32	12,07
6. Economia i Hisenda - Com., Cons. i Turisme - Agric., Ramad. i Pesca	2,64	1,51	4,70	7,01	5,86
7. Justícia	27,06	22,27	19,48	25,34	25,02

TOTAL

ANNEX 5

CLASSIFICACIÓ DELS EXPEDIENTS PER LA TEMÀTICA QUE PLANTEGEN

Secció	Temàtica plantejada	Núm. Expd.
1. Administració General	Personal	48
	Prestacions de caràcter personal	7
	Contractació administrativa	14
	Coacció administrativa	17
	Estrangeria i situació d'apatrida	7
	Prestacions patrimonials no tributàries	6
	Responsabilitat patrimonial de l'Administració	19
	El procediment com a garantia de l'administrat	89
	Manca de coordinació entre administracions	5
	Total:	212
2. Ordenació del territori	Habitatge	41
	Urbanisme	147
	Medi ambient i qualitat de vida	64
Total:	252	
3. Tributària	Tributs	21
	Altres ingressos públics	2
	Gestió tributària	42
Total:	65	
4. Sanitat i Consum	Salut pública	17
	Deficiències sanitàries	24
	Personal sanitari	4
	Consum	18
Total:	63	
5. Treball i pensions	Pensions i beneficis derivats de la II República Espanyola	33
	Seguretat Social	71
	Treball	22
	Total:	126
6. Serveis Socials	Deficients físics	21
	Deficients psíquics	5
	Gent gran	9
	Nens	1
	Dones	—
	Grups marginats	4
	Bosses de pobresa	3
Total:	43	

Secció

Temàtica plantejada

Núm. Expd.

7. Ensenyament i Cultura

Ensenyament	Núm. Expd.	
Alumnes	36	
Professors	28	
Pares d'alumnes	7	
Centres docents	1	
Gestió acadèmica	10	
D'altres aspectes educatius	5	
Cultura	Normalització lingüística	15
	D'altres temes culturals no relatius a la llengua	14
Total:	116	

8. Justícia

Administració de Justícia	126
Institucions penitenciàries	115
Menors	16
Total: 257	

9. Queixes privades i/o inconcretes

Privades	74
Inconcretes	16
Cosa jutjada	3
Total:	93

ANNEX 6

CLASSIFICACIÓ DE LES ACTUACIONS D'OFICI

Secció

Temàtica

1. Administració General	— Seguiment de les actuacions fetes pel Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat per presumptes anomalies en l'indemnitzar els propietaris d'animals sacrificats per plagues. — Estudi sobre les disfuncions d'ordre burocràtic en les actuacions de les diverses administracions públiques. — Objecció de consciència. Especial atenció a la no-vulneració dels drets dels objectors i al respecte pels procediments.
--------------------------	--

Secció	Temàtica	Secció	Temàtica
	<ul style="list-style-type: none"> — Recopilació i estudi de la legislació europea sobre apàtrides i grups ètnics minoritaris. Assessorament a diverses associacions de protecció d'aquests col·lectius. — Connexió amb el Departament de Governació de la Generalitat arran de les detencions produïdes l'11 de setembre. Seguiment del cas. 		<ul style="list-style-type: none"> — Diverses actuacions recordant els deures legals en matèria de supressió de barreres arquitectòniques. Recomanació de difusió d'aquestes actuacions al Departament de Sanitat i Seguretat Social de la Generalitat de Catalunya, Defensor del Poble, Federació de Municipis de Catalunya i Associació Catalana de Municipis. — Visites i actuacions medials per aconseguir la integració de grups marginats, especialment pel que fa a les persones de raça gitana residents a Catalunya. — Visites i sol·licitud d'actuació al Departament de Benestar Social de la Generalitat sobre la situació dels barris de la Perona i la Mina de Barcelona.
2. Ordenació del territori	<ul style="list-style-type: none"> — Seguiment de l'estat en què es troben les inversions (projecte, contractació, execució o realització) que, l'octubre de 1987, es pactaren per realitzar-se als termes municipals de l'àrea de seguretat de les centrals nuclears de Vandellòs que incidien en l'aplicació, a nivells òptims, del Pla d'Emergència Nuclear de Tarragona. 	7. Ensenyament i cultura	<ul style="list-style-type: none"> — Recomanacions efectuades a les administracions públiques de Catalunya per a l'assoliment de la normalització lingüística. — Comunicació al Defensor del Poble demanant que recomani a les administracions públiques de l'Estat que respectin la llengua catalana. — Seguiment dels problemes suscitats a alguns Registres Civils per la inscripció de certs noms catalans o de la traducció del castellà a la nostra llengua, quan ho sol·liciten els interessats.
3. Tributària	<ul style="list-style-type: none"> — Estudi i recomanacions sobre l'aplicació dels beneficis fiscals als habitatges de protecció oficial. Connexió amb la Federació de Municipis de Catalunya: possibilitat de demanar al Ministeri d'Economia i Hisenda les mesures necessàries per tal de compensar els municipis afectats per la concessió d'aquests beneficis. — Estudi sobre l'estat actual de les ajudes, subvencions i préstecs als habitatges de protecció oficial, des del punt de vista de la promoció privada. — Reiteració a l'Ajuntament de Barcelona de les observacions efectuades l'any 1987, sobre les ordenances fiscals, en determinats aspectes. 	8. Justícia	<ul style="list-style-type: none"> — Assistència a les reunions organitzades al Col·legi d'Advocats de Barcelona, on es debatia el problema del torn d'ofici i d'assistència al detingut. — Comunicació al Defensor del Poble perquè tingui en consideració el problema de la negativa als torns d'ofici, que podria vulnerar l'art. 24 de la Constitució. — Seguiment de l'estadística de la població reclusa. Potenciació dels trasllats de presos a centres més pròxims al lloc de residència dels seus familiars, en col·labora-
6. Serveis socials	<ul style="list-style-type: none"> — Proposta de reflexió a les corporacions municipals sobre la urgència de l'obligació municipal de prestar, a càrrec seu, el servei d'assistència sanitària als col·lectius de persones sense recursos econòmics que habiten en el seu àmbit territorial. 		

Secció	Temàtica		
		21 gener	— Visita als centres penitenciaris de Lleida I i Lleida II.
	ció amb el Departament de Justícia de la Generalitat.	11 febrer	— Entrevista del Síndic amb el Cap del Sector Aeri.
	— Visites a diversos centres penitenciaris de Catalunya.	13 febrer	— Conferència del Síndic dins el cicle «Nació i problemàtica general en el llindar del segle XXI» (Centelles).
	— Sol·licitud de solucions per a la garita de vigilància del Centre Penitenciari de Dones, Wad-ras.	16 febrer	— Declaracions del Síndic a Radio Minuto i a Radio Barcelona. Assumpte: elecció del Defensor del Pueblo.
	— Seguiment de la instal·lació d'un taller ocupacional al Centre Penitenciari de Girona.	17 febrer	— Declaracions del Síndic a Radio Minuto. Assumpte: preparació Informe al Parlament de 1987.
	— Suport a un pres per a la publicació d'un llibre que des de la presó es veia impossibilitat de promoure.	18 febrer	— Declaracions del Síndic a Radio Barcelona, programa «De 3 a 5». Assumpte: preparació Informe al Parlament de 1987.
	— Suport a Quim Tell, nacionalista de Salt.	21 febrer	— Assistència a l'acte de lliurament del Premi Salvador Espriu (Sta. Coloma de Farners).
	— Sol·licitud de col·laboració a l'Audiència Territorial de Barcelona per tal de facilitar la consulta d'arxius de les Audiències i Jutjats, per a la recollida de diverses dades que esdevenen necessàries per a l'aconseguint de pensions, per exemple, i per a altres efectes.	24 febrer	— Visita escolar de l'Institut Professional La Garrotxa, d'Olot.
	— Seguiment del cas d'assassinat d'un menor els pares del qual l'havien deixat a terceres persones perquè l'atenguessin a canvi d'una remuneració.	25 febrer	— Entrevista del Síndic amb el President de la Diputació de Barcelona.
		26 febrer	— Assistència a l'acte de presa de possessió del President de l'Audiència Territorial.
TOTAL ACTUACIONS		35	3 març
			— Informe de 1987: presentació al Registre General de Presidència del Parlament. — Memòria de liquidació del Pressupost 1987: presentació al Registre General de la Presidència del Parlament.

ANNEX 7

ACTIVITATS DEL SÍNDIC DE GREUGES

ACTIVITATS DE LA INSTITUCIÓ DEL SÍNDIC DE GREUGES - 1988

18 de gener	— Classe del professor Rafael Ribó als alumnes de 5.º curs de la Facultat de Ciències Econòmiques, a la Seu del Síndic.	8 març	— Conferència del Síndic dins les jornades «Contra les precarietats: forgem solidaritat», organitzades per JOBAC (Terrassa).
	— Entrevista del Síndic amb el Cap del Sector Aeri.	14 març	— Conferència del Síndic dins el Curs de Drets Humans, organitzat per l'Institut de Drets Humans de Catalunya.
19 gener	— Declaracions del Síndic a TVE i a Radio España de Barcelona de la Cadena Catalana. Assumpte: Polígon Pedrosa.	21 març	— Entrevista del Síndic amb el Capità General de la 4.ª Regió Militar Pirinenca Oriental.
		22 març	— Conferència del Síndic a la Jove Cambra de Tarragona (Tarragona).
		23 març	— Declaracions del Síndic a Radio Nacionala i al diari <i>Avui</i> . Assumpte: conveni entre el Síndic de Greuges i el Col·legi de Metges. — Entrevista del Síndic amb el President de l'Audiència Territorial.

13 abril	— Entrevista del Síndic amb el Conseller de Justícia de la Generalitat.	31 maig	— Desplaçament del Síndic a Madrid per entrevista, juntament amb els Comissionats Parlamentaris d'Aragó, Andalusia i Canàries, per la revista <i>Panorama</i> .
21 abril	— Entrevista del Síndic amb el President del Parlament.	5 juny	— Entrevista a Ràdio Puig-reig.
22 abril	— Visita escolar de l'Institut Sant Josep, de Tàrraga. — Conferència del Síndic en el Col·legi Públic Mossèn Cinto Verdager (Segur de Calafell).	7 juny	— Entrevista al Síndic per la revista <i>La Jura</i> — Alt i Baix Penedès.
25 abril	— Discurs del Síndic d'inauguració de les Jornades DISFICAT'88 (Situació social de les persones amb disminució física motriu), organitzades per la Federació ECOM. — Article del Síndic per a la <i>Revista Metge i Societat</i> , «L'Ombudsman, el Síndic de Greuges i les reclamacions mèdico-sanitàries». — Entrevista del Síndic amb el President de l'Audiència Territorial.	9 juny	— Conferència al Casal d'Avis de Vilafranca del Penedès.
3 maig	— Entrevista del Síndic amb l'Alcalde de Barcelona. — Participació del Síndic en el programa «Ara per ara», de Ràdio 4.	10 juny	— Entrevista a Ràdio Tordera.
4 maig	— Visita al centre penitenciari d'homes la Model. — Assistència del Síndic a l'acte commemoratiu de l'aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans, organitzat per Amnistia Internacional.	14 juny	— Visita al centre penitenciari de dones Wadras.
6 maig	— Visita al centre penitenciari de dones Wadras.	27 i 29 juny	— Desplaçament del Síndic i l'Adjunt a Estrasburg: taula rodona d'Ombudsmen Europeus. — Trasllat de les oficines del Síndic de Diagonal, 520, a la nova seu, carrer Josep Anselm Clavé, núm. 31.
9 maig	— Declaracions del Síndic a Radio Antena-3. Assumpte: detenció de Carles Castellanos.	4 juliol	— Entrevista del Síndic amb el President del Parlament.
10 maig	— Participació del Síndic en el programa «La tertúlia», de Catalunya Ràdio.	6 juliol	— Discurs del Síndic de cloenda de la campanya «Drets Humans, ara!», d'Amnistia Internacional, a Girona.
12 de maig	— Visita al centre penitenciari de joves la Trinitat. — Declaracions del Síndic a Radio Cadena Española. Assumpte: queixes sobre funcionaris.	27 juliol	— Visita del Defensor del Pueblo a la Seu del Síndic. — Entrevistes, acompanyant el Defensor del Pueblo, amb el President de la Generalitat, el Delegat del Govern i el President del Parlament.
16 maig	— Entrevista al Síndic, revista <i>Tiempo</i> .	2 agost	— Entrevista al Síndic pel <i>Diari de Vilanova</i> (Vilanova i la Geltrú).
19 maig	— Participació del Síndic a la taula rodona «Els Drets del Malalt», organitzada per la Creu Roja.	5 agost	— Pregó de la Festa Major de Sant Esteve Sersrovires.
24 maig	— Visita del Justícia de Aragó a la Seu del Síndic.	12 setembre	— Declaracions del Síndic al <i>Punt Diari</i> (Girona).
26 maig	— Entrevista del Síndic amb el Fiscal de l'Audiència Territorial. — Assistència del Síndic a l'acte de lliurament del premi «Minuto de Oro», de Radio Minuto.	13 setembre	— Acte oficial de l'entrega de claus del Palau del Marquès d'Alfarràs, nova seu del Síndic de Greuges, per part de l'Alcalde de Barcelona.
		14 setembre	— Entrevista del Síndic amb el Conseller de Governació de la Generalitat.
		19 setembre	— Entrevista del Síndic amb el Conseller de Sanitat de la Generalitat.
		20 setembre	— Participació del Síndic i els seus col·laboradors en les jornades «Administració local».

- Administració de Justícia», presentant diverses ponències, organitzades per la Federació de Municipis de Catalunya.
- 21 setembre — Entrevista, acompanyant el Defensor del Pueblo, amb l'Alcalde de Barcelona.
- 24 setembre — Visita al centre penitenciari de Tarragona.
- 26 setembre — Visita al centre penitenciari de joves la Trinitat.
— Participació del Síndic en el programa *A debat*, de TV3.
— Entrevista del Síndic amb el President del Parlament.
- 27 setembre — Entrevista del Síndic amb el Conseller de Benestar Social de la Generalitat.
- 29 setembre — Entrevista del Síndic amb el Conseller de Justícia de la Generalitat.
- 4 octubre — Discurs del Síndic de presentació del cicle de conferències i taules rodones commemoratives del 40 aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans.
- 5 octubre — Entrevista al Síndic per l'agència Europa Press.
- 8 octubre — Assistència del Síndic a la inauguració de l'Exposició del Mil·lenari de Catalunya.
- 9 octubre — Assistència del Síndic als actes d'arribada de la Bandera Olímpica a Barcelona.
- 17 octubre — Discurs del Síndic d'inauguració del curs acadèmic 1988-89 del Club d'Amics de la UNESCO.
- 20 octubre — Visita al centre penitenciari de dones Wadras.
- 21 octubre — Assistència del Síndic als actes d'homenatge al President Terradellas (l'Hospitalet de Llobregat).
- 24 octubre — Entrevista del Síndic amb el President de la Generalitat.
- 28 octubre — Entrevista al Síndic per Radio Popular de Barcelona, programa «Protagonistes a Catalunya».
- 3 novembre — Participació en «La tertúlia del dijous»: la funció de potenciar la sociedad civil, al Cercle Equestre.
- 10 novembre — Declaracions del Síndic a Radio Nacional, Europa Press, Cadena Cope i TVE. Assumpte: problemàtica dels funcionaris.
- 14 novembre — Visita de l'Ombudsman de Suècia, Sr. Anderse Wigeliu, a la seu del Síndic.
- 15 novembre — Compareixença del Síndic davant la Comissió parlamentària: presentació de l'Informe de 1987.
- 16 novembre — Entrevista del Síndic amb el Conseller de Benestar Social de la Generalitat.
- 17 novembre — Visita del Conseller de Justícia de la Generalitat i membres del seu Departament a la seu del Síndic.
- 18 novembre — Entrevista amb el President del Parlament, acompanyant a una Comissió formada per diverses institucions per tractar de la celebració del 40 aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans.
- 21 novembre — Visita de l'Ombudsman per la igualtat a Suècia, Sra. Gun Neumann, a la seu del Síndic.
— Article del Síndic per al *Punt Diari* sobre el 40 aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans.
- 23 novembre — Participació en el programa «Aquesta és la qüestió», de Catalunya Ràdio, juntament amb l'Ombudsman, per la igualtat a Suècia, Sra. Gun Neumann.
- 30 novembre — Assistència del Síndic a l'acte de presa de possessió del Director de la Model.
- 1 desembre — Intervenció del Síndic en el programa «La consulta», de Radio Miramar.
- 2 desembre — Entrevista del Síndic amb el Conseller de Cultura de la Generalitat.
— Intervenció del Síndic en l'acte de lliurament del Premi Solidaritat (Institut de Dret Humans de Catalunya).
- 5 desembre — Visita al centre penitenciari d'homes la Model.
- 9 desembre — Participació del Síndic en l'acte commemoratiu del 40 Aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans (Parlament de Catalunya).
- 15 desembre — Participació del Síndic en la taula rodona «Els drets humans i l'Administració», organitzada per la Fundació Catalunya i Club d'Amics de la UNESCO.

16 desembre	— Conferència del Síndic en el cicle «Xerrades de tardor», organitzades per l'Entitat Cultural Ger, de Sant Pere de Ribes.	<i>Assessors Tècnics</i> Eduard Perxés i Compte Josep Ramon Arbiol i Alsó
20 desembre	— Assistència del Síndic a l'acte de constitució del Conseller Tributari de l'Ajuntament de Barcelona.	<i>Assessor d'Informàtica</i> Ramon Borda i Calderó
27 desembre	— Compareixença del Síndic davant el Ple del Parlament: presentació del Informe al Parlament de 1987. — Declaracions del Síndic a Radio Cadena Cope. Assumpte: presentació Informe de 1987.	<i>Administratius</i> Nativitat Molina i Terrén (Registre) M. Josep Vilalta i Casals (Documentació) Montserrat Amat i Noves
28 desembre	— Entrevista del Síndic amb el Conseller de Comerç, Consum i Turisme de la Generalitat.	<i>Auxiliars administratius</i> Núria Andrés i Barot Montserrat Molins i Clua Carme Cañadilla i Estrada
29 desembre	— Reportatge de la Institució del Síndic de Greuges al programa <i>135 escons</i> , de TVE.	<i>Xofer</i> Josep Martínez i Cava

Centraleta
Montserrat Marquès i Rodríguez

Uixers
Antoni Manchón i Farreras
Antoni Salvador García i Marín

* En el moment de finalitzar la redacció de l'Informe.

ANNEX 8

COMPOSICIÓ DEL SÍNDIC DE GREUGES

COMPOSICIÓ DE LA INSTITUCIÓ *

Síndic de Greuges
Frederic Rahola i d'Espona

Secretària particular
Elisabet López i Lorente

Adjunt al Síndic
Elies Rogent i Albiol

Secretària
Dolors Molina i Cosials

Secretària general
Maria J. Arnau i Sala

Secretària
Bibiana Bofill i Frias

Cap de Gabinet

Assessors d'Àrea
M. Àngels Badia i Gascó
Joaquim Soler i Pont
Enric Bartlett i Castellà
Rufo Diéguez i Villar
Anna Fayos i Molet
M. Josep Juan-Torres i Carceller

EL PERSONAL AL SERVEI DEL SÍNDIC DE GREUGES

a) *Nomenament de l'Adjunt*

El 25 de març de 1988 va ser nomenat Adjunt al Síndic de Greuges el senyor Elies Rogent i Albiol, que per raó d'aquest nomenament, deixà vacant el càrrec de Cap de Gabinet que ocupava fins aleshores.

b) *La plantilla del personal del Síndic*

La plantilla del personal de la Institució ha experimentat una lleugera variació durant l'any 1988.

Així, mitjançant resolucions de 31 de març de 1988 (DOG núm. 978, del 15 d'abril) i del 5 de desembre de 1988 (DOG núm. 1082, del 16 de desembre), el Síndic va convocar concurs de mèrits i capacitat per a la provisió d'una plaça d'uixer i una d'administratiu, respectivament. Efectuades les proves, l'aspirant seleccionat com a uixer es va incorporar a l'equip dins el segon trimestre de l'any, mentre que l'administratiu s'ha incorporat a final de gener de 1989.

El personal en actiu a la Institució del Síndic de Greuges, el 31 de desembre, era de 19 persones :

Secretària General
5 assessors d'àrea
2 assessors tècnics

Secretària particular del Síndic
4 administratives
2 auxiliars-administratives
1 xofer
1 telefonista
2 uixers

A final de 1988, a conseqüència dels acords de la Comissió de Govern Interior del Parlament en sessió tinguda el 29 de novembre, el Síndic va dictar la resolució de 20 de desembre de 1988 (DOG núm. 1089, del 4 de gener de 1989), per la qual s'estableix la classificació de llocs de treball i requisits del personal al servei de la Institució del Síndic de Greuges, amb la divisió en grups i nivell del Parlament que els correspon.

Així mateix, dins els crèdits pressupostaris de la Institució, es crea una plaça d'assessor d'àrea, corresponent al grup A i nivell 4, amb efecte de l'1 de gener de 1989.

La nova seu

Tal com fèiem constar en l'Informe de l'any anterior al Parlament, les obres de rehabilitació del Palau del Marquès d'Alfarràs (Josep Anselm Clavé, núm. 31) es van iniciar a començament de juliol de 1987, i continuarem a bon ritme durant els mesos següents.

És important la incidència que va tenir la vaga intermitent del sector de la construcció, principalment entre el gener i el maig de 1988, ja que va comportar que els treballs de rehabilitació del Palau sofrissin un retard considerable.

Malgrat això, l'esforç general realitzat per accelerar el ritme de la fase final de les obres va permetre de fer efectiu el trasllat de les oficines del Síndic a la nova seu el dia 29 de juny passat.

Els mesos de juliol i agost següents es van dedicar a les tasques de nova instal·lació i reorganització dels serveis, juntament amb el treball constant de tramitació de les queixes. Gràcies a la col·laboració de tot el personal de la Institució, tenint en compte les condicions adverses que comportaven els treballs de finalització de les obres, el setembre passat estiguérem en disposició de donar un bon servei al ciutadà amb unes instal·lacions adequades i dignes.

El dia 13 de setembre va tenir lloc l'acte oficial de presa de possessió del Palau del Marquès d'Alfarràs com a seu del Síndic de Greuges. Les claus del Palau foren lliurades per l'Alcalde de Barcelona al Síndic, per tal com el Palau, de titularitat municipal, va ser cedit per l'Ajuntament de la ciutat, mitjançant la signatura del contracte de cessió de l'ús de l'edifici el dia 15 de maig de 1987.

ANNEX 9

ELS INFORMES AL PARLAMENT EMESOS PEL SÍNDIC DE GREUGES

PUBLICACIONS OFICIALS DELS INFORMES AL PARLAMENT DE CATALUNYA EMESOS PEL SÍNDIC DE GREUGES

Informe 1984

— *Butlletí Oficial del Parlament* : núm. 56, del 17 d'abril de 1985.

— *Diari de Sessions* sèrie C : núm. 30, del 30 d'abril de 1985. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

— *Diari de Sessions* sèrie P : núm. 28, del 28 de maig de 1985. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

Informe 1985

— *Butlletí Oficial del Parlament* : núm. 120, del 19 de març de 1986.

— *Diari de Sessions* sèrie C : núm. 92, del 25 d'abril de 1986. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

— *Diari de Sessions* sèrie P : núm. 60, del 7 de maig de 1986. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

Informe 1986

— *Butlletí Oficial del Parlament* : núm. 197, del 16 d'abril de 1987.

— *Diari de Sessions* sèrie C : núm. 145, del 16 de juny de 1987. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

— *Diari de Sessions* sèrie P : núm. 99, del 25 de juny de 1987. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

Informe 1987

— *Butlletí Oficial del Parlament* : núm. 252 Annex, de l'11 de març de 1988.

— *Diari de Sessions* sèrie C : núm. 19, pendent de publicació. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges. *

— *Diari de Sessions* sèrie P : núm. 15, pendent de publicació. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament. *

* Dades a 27 de febrer de 1989

LLIBRE SEGON

1. INTRODUCCIÓ

Tal com s'anunciava en la presentació d'aquest Informe, exposem en aquesta segona part algunes reflexions personals sobre la Institució, que estructurarem de la manera següent :

1. La Institució del Síndic de Greuges de Catalunya
 - a) Marc competencial. La Llei 14/84, del 20 de març, la Llei 36/85, de 6 de novembre, i la Sentència del Tribunal Constitucional de 15.9.88.
 - b) Mitjans personals i materials.
 - c) Funcionament.
2. La Institució i els ciutadans.
3. La Institució i les administracions públiques.
4. Reflexions finals.

LA INSTITUCIÓ DEL SÍNDIC DE GREUGES DE CATALUNYA

a) *Marc competencial*

L'Ombudsman es va incorporar a l'ordenament jurídic espanyol per l'article 54 de la Constitució de 1978, que estableix que una llei orgànica regularà la Institució del Defensor del Poble, com a alt comissionat de les Corts Generals, designat per aquestes per defensar els drets compresos en el Títol I de la Constitució, i que a aquest efecte podrà supervisar l'activitat de l'Administració i donar-ne compte a les Corts Generals.

La redacció del precepte, el debat constituent on es fa menció expressa dels comissionats parlamentaris autonòmics i el mateix Títol VIII de la Constitució, permetin i tal vegada aconsellaven limitar la competència de supervisió de l'Ombudsman estatal a l'Administració de l'Estat i estendre-la amb caràcter supletori, i mentre no es creés un Ombudsman autonòmic, a les altres administracions.

La Llei Orgànica 3/1981, del 6 d'abril, del Defensor del Poble, va fer, en canvi, una opció per una competència de supervisió universal sobre totes les administracions públiques, utilitzant el sistema d'interpretació literal, certament excepcional en l'hermenèutica constitucional.

És per això que un cop creats els comissionats parlamentaris autonòmics, entre ells el Síndic de Greuges, per la Llei de Catalunya 14/1984, del 20 de març, es produeix una situació de concurrència de missions de diverses institucions sobre el mateix àmbit territorial que calia articular per evitar superposicions i duplicitats que xoquen frontalment amb el principi d'eficàcia consagrat a l'article 103.1 de la Constitució.

Aquesta convicció, a més de la necessitat de dotar els comissionats parlamentaris autonòmics d'unes prerrogatives i garanties que solament podien aconseguir-se mitjançant l'exercici de la competència legislativa de les Corts Generals (administració de justícia, legislació penal, articles 149.1.5 i 6 de la Constitució), va dur els Parlaments d'Andalusia, Aragó i Cata-

lunya a presentar tres proposicions de llei, de contingut idèntic, a l'empara del procediment especial d'iniciativa previst a l'article 87.2 de la Constitució.

Aquestes proposicions van donar lloc, previ el corresponent procés legislatiu, a la Llei 36/1985, del 6 de novembre, per què es regulen les relacions entre la Institució del Defensor del Poble i les figures similars en les diferents comunitats autònomes.

L'article 1 d'aquesta Llei estableix en el projecte que la protecció dels drets i llibertats reconeguts en el Títol I de la Constitució i la supervisió a aquest efecte de l'activitat de l'Administració Pública pròpia de cada Comunitat Autònoma, com també de les administracions dels ens locals, podrà ser efectuada d'ofici o a instància de part, pel Defensor del Poble i el comissionat parlamentari autonòmic en règim de cooperació.

En el tràmit legislatiu en el Senat, aquesta cooperació, pel que fa a les administracions dels ens locals, es limita al cas que aquests actuïn en exercici de competències delegades per la Comunitat Autònoma.

El Parlament va interposar recurs d'inconstitucionalitat, al qual s'assignà el número 153/86, contra aquest punt de la Llei (*Butlletí Oficial del Parlament* número 113, pàgines 5353 a 5357), que ha estat resolt, desestimant-lo, per Sentència del Tribunal Constitucional de 15 de setembre de 1988 (BOE, 247, del 14.10.1988).

El Tribunal ha entès que la regulació donada resulta indiferent respecte a l'àmbit possible de la capacitat de supervisió del Síndic de Greuges, ja que la Llei 36/1985 no regula cap competència de les figures autonòmiques anàlogues al Defensor del Poble, competència que estableix l'Estatut d'Autonomia i la seva llei reguladora.

En conseqüència, som on érem : hi ha una delimitació de competència que determina l'existència de competències concurrents i una llei de coordinació que permet, en part, redistribuir l'exercici de la funció i els convenis a establir entre el Defensor i el Síndic, on aquesta redistribució es pot concretar amb les limitacions ja esmentades.

b) *Mitjans personals i materials**Mitjans personals*

L'article 33 de la Llei 14/1984, del 20 de març, del Síndic de Greuges, estableix que aquest per acomplir les seves funcions ha de disposar d'una oficina que ha de tenir els mitjans personals i materials necessaris, d'acord amb les partides que s'inclouran en el pressupost del Parlament de Catalunya.

Aquesta succinta regulació es va desenvolupar mitjançant les Normes Bàsiques del Síndic de Greuges aprovades en data 8 de novembre de 1985 i publicades en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* número 618, del 27.11.1985.

L'article 2.2 d'aquestes Normes estableix que «el personal del Síndic de Greuges és designat i separat lliurement per aquest i ha de cessar automàticament el dia que pren possessió un nou Síndic de Greuges designat pel Parlament de Catalunya». Es va establir, doncs, un règim equivalent al del personal eventual.

Tot i que la Institució del Síndic de Greuges necessita del concurs d'algun personal col·laborador que exerceixi funcions de confiança o d'assessorament especial, pròpies de personal eventual, òbviament no pertanyen a aquest grup els llocs de treball de subalterns, auxiliars o administratius que tenen encomanades missions equivalents a les dels seus homònims a d'altres ens públics.

Una Institució que com el Síndic de Greuges s'ha configurat pel legislador amb vocació de permanència, ha de comptar amb uns mitjans personals estables que n'assegurin el funcionament.

És per tot això que hem dit que és necessari afrontar la regulació de l'estatut jurídic del personal al servei del Síndic de Greuges amb vista a dotar a aquesta Institució d'una infraestructura de personal estable, tot posant fi a la situació present de permanent provisionalitat.

b) *Mitjans materials*

En un altre apartat d'aquest informe ja hem fet referència a la instal·lació en la nova seu situada al carrer Josep Anselm Clavé, 31, de Barcelona. D'aquesta manera ha culminat un procés que es va iniciar fa gairebé cinc anys, quan el Síndic va obrir les portes comptant amb una sala habilitada en el propi Palau del Parlament.

c) *Funcionament*

El caràcter no vinculant de les decisions del Síndic justifica que la seva forma d'actuar pugui ser pregonament antiformalista, encara que, evidentment, no pot ignorar els requisits formals, ja que el principi de seguretat jurídica imposa la seva presència.

Aquest caràcter no formalista permet modular l'opció bàsica de procediment escrit en totes les seves fases i, per tant, potenciar l'oralitat en la relació, amb el ciutadà i també amb l'Administració.

La via d'accentuar tant com sigui possible les comunicacions telefòniques i personals amb els responsables de les àrees de l'Administració on s'ha produït l'eventual greuge és una forma de contribuir a una actuació àgil del Síndic i de no afegir més feina de l'estrictament necessària a una Administració que, per regla general, ja en té prou.

L'actuació del Síndic no ha arribat encara al grau d'immediatezza desitjable. Un elemental exercici de modèstia exigeix reconèixer que certes tècniques com l'auditoria administrativa, la introducció de les quals consideràvem que podria reportar un millora de l'eficiència de l'Administració activa, també poden aplicar-se amb èxit en aquesta Institució.

Confiam que de l'experiència acumulada durant aquest mandat i amb l'adopció de les adequades decisions d'índole organitzativa sigui possible assolir aviat un grau òptim d'immediatezza.

LA INSTITUCIÓ I ELS CIUTADANS

Quan el mandat del Síndic de Greuges és a punt de finalitzar, hom es demana si no és el millor moment per plantejar «*erga omnes*» la reflexió que ha pogut madurar durant aquest període.

El fet que la Institució tingui encomanada la funció principal de vetllar per la salvaguarda dels drets fonamentals i les llibertats públiques dels ciutadans, emparades en el Títol I de la constitució, aboca a la consideració sobre quines han estat les relacions entre la Institució i el ciutadà.

Podem avançar que creiem que, vistos els mitjans a l'abast de la Institució, els resultats assolits han de ser avaluats de manera força positiva. Per prendre el pols de la societat catalana, el Síndic ha emprat dues vies: les queixes rebudes i les actuacions d'ofici. Aquestes últimes, moltes vegades, han derivat de la reiteració de l'objecte de les queixes presentades pels particulars. En d'altres ocasions han estat les notícies dels mitjans de comunicació les que han provocat dites actuacions. Finalment, i en menor nombre, la Institució ha actuat impulsant d'ofici algunes investigacions, pels indicis detectats en la vida diària que han fet sospitar que determinades circumstàncies podien desembocar en situacions presumptament conculcadores dels drets humans.

No obstant, i tot i ésser molt desitjable que la Institució reflecteixi *motu proprio* les inquietuds socials, el contacte diari amb les preocupacions dels ciutadans s'ha assolit a través de les consultes i de les queixes presentades per escrit pels mateixos interessats.

Al llarg del temps sobre el que estem reflexionant, el nombre de queixes presentades (havent-se incrementat paulatinament els dos primers anys 1984-1985) s'ha mantingut estabilitzat. És evident que una major publicitat i promoció de la Institució hauria donat com a resultat un ingent increment en la presentació de queixes, però el Síndic ha volgut fugir sempre de les estadístiques espectaculars per tal d'adequar el servei prestat als mitjans amb què comptava. El concepte de servei públic no hauria estat respectat en el cas contrari. Resulta obvi que un equip de poques persones no podria atendre amb eficàcia una allau de queixes i d'actuacions d'ofici.

L'ús de la publicitat s'hauria d'enfocar a la difusió de les funcions de la Institució de tal manera que el concepte penetrés fins a les capes més impermeables a la informació que són les classes socials més necessitades d'ajuda. La correcta difusió de la missió del Síndic de Greuges permetria la selecció natural de les queixes, llegiu la no-presentació d'aquelles peticions que, per imperatiu legal, han de ser inadmissibles.

La inadmissió, però, comporta una inversió de temps que no sempre justifica el resultat obtingut; en aquells casos que es facilita al ciutadà una informació concreta que l'orientarà cap a una via de solució del seu conflicte, considerem que el temps esmerçat ha estat plausiblement invertit; pel contrari, aquells assumptes que cal rebutjar, perdoneu l'expressió, «a cop de raonament jurídic» per tal de justificar la no-intervenció institucional, deixen un regust d'insatisfacció, i més, veient com s'acumulen les queixes l'objecte de les quals és perfectament viable.

En conseqüència, en finalitzar aquesta primera etapa, el tema de reflexió que ens proposàvem ens porta a efectuar la

previsió que, d'ara endavant, cal establir vies de comunicació amb els estrats socials més amunt esmentats.

Aquestes esferes més necessitades i més negligides socialment són les que cal penetrar, atès que poden desconèixer l'existència de la Institució per falta de la informació escaient, o inclús, coneixent-la, podria ser objecte de la seva indiferència com a fruit de l'acumulació del desencís.

Entenem que cal aprofitar l'organització de les entitats existents i que, per tant, en el futur caldrà projectar la nostra Institució a través dels serveis d'assistència social dels ajuntaments i del Departament de Benestar Social, així com de qualsevol altre sistema organitzat, per tal d'intentar vèncer desconfiances i salvar l'abisme que separa les classes econòmicament menys afavorides dels organismes que poden solucionar-los o, almenys, paliar les seves necessitats.

LA INSTITUCIÓ I LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

Els successius informes presentats al Parlament durant aquest primer mandat no han estat altra cosa, en definitiva, que un retre comptes, precisament, de la qüestió que abordem en aquest epígraf.

La tasca de tutela de drets i llibertats que té encomanada la Institució s'ha de dur a terme a través de la supervisió de l'actuació de les administracions públiques que han de contribuir, amb la seva col·laboració, a fer-la possible.

Actualment, amb l'experiència i el bagatge acumulats en aquests cinc anys, ens trobem immillorablement situats per fer balanç de l'actitud de les diverses administracions.

La primera conclusió extreta és que la col·laboració ha estat desigual tant respecte a les diverses conselleries de la Generalitat de Catalunya com de les entitats locals, depenent dels respectius titulars.

De tot el seguit d'actuacions portades a terme durant aquest temps en la tramitació de les queixes, podem extreure una sèrie de conclusions que resulten d'aplicació a l'Administració autonòmica i a la local, encara que més endavant abordarem la problemàtica d'aquesta última en la seva singularitat. Les esmentades conclusions són les següents :

— Problemes importants i difícils de resoldre i problemes de poca entitat.

L'actitud de les administracions és gairebé unànim en aquest punt : les qüestions de poca entitat es resolen, generalment, ràpidament i satisfactòriament; les grans qüestions s'arrossequen.

En efecte, la tendència generalitzada és la de diferir, dilatar, posposar i, fins i tot, refusar la resposta a aquells problemes que incideixen en temàtiques conflictives, la solució de les quals implicaria un cost de certa transcendència. Les respostes que ens faciliten les administracions són diverses : des de la inactivitat total fins a la negació, més o menys argumentada jurídicament, del problema.

No volem pecar de derrotistes, per la qual cosa fem constar, també, que la mediació de la Institució ha contribuït a solucio-

nar algunes temàtiques conflictives i que han costat a les administracions afectades un esforç de ponderació i d'equianimitat.

— Matisació política dels informes tècnics

Tenim constància que, algunes vegades, els informes emesos pels serveis tècnics administratius que resoldrien les qüestions plantejades com a objecte de queixa d'una forma completament ajustada a dret, són quasi tergiversats per la interpretació política que se'ls dona. La constància neix de la comparació de l'informe i l'escrit de remissió que poden ser gairebé de signe contrari.

Quant a les administracions locals, recordarem només el que ja s'ha dit en d'altres informes, és a dir, la diferència de mitjans existents entre els ajuntaments grans i els petits. Aquesta desigualtat comporta evidentment un judici més benevolent per a les mancances de les actuacions dels més desfavorits. Cal remarcar que, en aquest sentit, hi ha hagut respostes modèliques de petits municipis i autèntiques vies de fet en alguns de més importants.

És interessant assenyalar que el fet de disposar d'un bon tècnic en plantilla marca diferències diametralment en les actuacions municipals. Si més no, aquests municipis respecten el procediment administratiu que és la millor garantia dels ciutadans.

REFLEXIONS FINALS

Una lectura reflexiva dels epígrafs que constitueixen aquesta segona part de l'Informe del 1988 ens duen a remarcar algunes idees bàsiques que ja han estat exposades.

Entenem que les principals conclusions que se'n deriven són les següents :

— La qüestió del personal al servei de la Institució, que resulta reduït per tal com voldríem desenvolupar les tasques que el Síndic té legalment assignades, podria resoldre's amb alternatives diferents. Proposem seguir l'exemple que ha donat resultat en d'altres administracions i que consisteix en l'acollida de becaris, estudiants dels darrers cursos de la Facultat de Dret, per part de la Institució. Aquesta qüestió s'hauria d'estudiar conjuntament amb les administracions que destinen una part del seu pressupost a l'activitat de foment. Els becaris podrien efectuar unes pràctiques d'administració profitoses i la Institució es beneficiaria òbviament de la seva feina, que seria dirigida pels responsables de les diferents àrees temàtiques.

D'altra banda, i com ja hem exposat en l'epígraf corresponent, pensem que és necessari establir un estatut que doti de la suficient estabilitat, davant la provisionalitat present, als mitjans personals de la Institució.

Pel que fa al funcionament, no deixem d'insistir en la necessitat que el principi d'oralitat prevalgui sobre el procediment habitual de constància escrita a la nostra Institució.

L'experiència demostra que, actuant sota el principi de la bona fe, les gestions no escrites superen en celeritat i eficàcia a les documentades segons tràmits excessivament burocràtics.

— Les relacions institucionals amb els ciutadans podrien ser millorades, en el futur, per la via de penetració informativa en les classes socials menys afavorides, aprofitant a tal efecte

els organismes i institucions existents, bàsicament els serveis socials municipals o els òrgans adients del recent creat Departament de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya.

— Quant a les administracions públiques, considerades com a organitzacions de col·laboració necessària amb aquesta Institució, entenem que cal impulsar els contactes a nivell tècnic entre ambdues entitats de tal manera que s'aconseguís una informació el més ajustada possible a la realitat en benefici dels particulars formulants de les queixes. Igualment caldria impulsar l'assessorament d'aquelles administracions petites i amb pocs recursos, per tal que ens consideressin més un punt de recolzament que un comissari fiscalitzador de la seva dura tasca.

— La fluïdesa ha presidit sempre els contactes del Síndic de Greuges amb el Parlament de Catalunya. Els nostres Informes anuals han rebut sempre l'aprovació de la Cambra i les nostres sol·licituds han estat ateses.

Entenem, per tant, que la línia d'acció seguida fins al moment és una bona via de diàleg i enteniment.

Les petites esmenes que s'anuncien a continuació són mers suggeriments, idees a madurar, per tal d'aconseguir una col·laboració encara més estreta. Creiem, per exemple, que fóra

molt convenient estudiar la possibilitat de presentar informes puntuals sobre temes concrets i que preocupin socialment en un moment determinat. Aquest sistema, no compatible amb el mandat legal de l'article 30 de la Llei 14/84, alleugeriria, d'altra banda, l'Informe final.

ANNEX

Llei 14/1984, de 20 de Març,
del Síndic de Greuges
(DOGC núm. 421, del 30 de març
de 1984)

Conformement al mandat que fa l'article 35 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, aquesta Llei estableix l'organització i el funcionament de la Institució del Síndic de Greuges.

N. de la R. : El text de la Llei, que l'Informe reproduïx aquí, pot ésser consultat en el BOPC núm. 187/I, pàg. 7945.